

ಸ ಕೃತ್ವಾಂ ಪುನಃಕರ್ತೃಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಮಜೀಜ್ಞಸತ್ |
ಸ ಯೋಗೀ ಗವಿ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ವಿಷ್ಣುಕೇನಮಧಾತುಕಮ್ |
|| ೨೫ ||

ಜೈಗೀಷವೋಪದೇಶೇನ ಯೋಗತಂತ್ರಂ ಚಕಾರ ಹ |
ಉದಕ್ಸ್ವನಸ್ತತ್ಸತ್ಯಾದ್ಭಲ್ಲಾದೋ ಬಾರ್ಹದೀಪವಾಃ |
|| ೨೬ ||

ಯವೀನರೋ ದ್ವಿಮೀಧಸ್ಯ ಕೃತಿಮಾಂಶ್ಚತುತಃ ಸ್ತುತಃ |
ನಾಮ್ನಾ ಸತ್ಯಧೃತಿಯಸ್ಯ ದೃಢನೇಮಿಃ ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕೃತ್ |
|| ೨೭ ||

ಸುಪಾರ್ಶ್ವಾಪ್ತಮುತಿಶ್ಚ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ನತಿಮಾಂಶ್ಚತಃ |
ಕೃತಿಹಿರಣ್ಯನಾಭಾದ್ಯೋ ಯೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜಗೌ ಸೃಷ್ಟಮ್ |
|| ೨೮ ||

ಸಂಹಿತಾಃ ಪ್ರಾಚ್ಯಸಾಮ್ನಾಂ ವೈ ನೀಪೋ ಮೃಗ್ರಾಮುಧ್ವತಃ |
ತಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮ್ಯಃ ಸುವೀರೋಽಥ ಸುವೀರಸ್ಯ ರಿಪುಂಜಯಃ |
|| ೨೯ ||

ತಸೋ ಬಹುರಥೋ ನಾನು ಪುರುಮೀಥೋಽಪ್ರಚೋಽಭಮ್ |
ಸಲಿನ್ಯಾಮಜಮೀಥಸ್ಯನೀಲಃ ಶಾಂತಿಃ ಸುತಸ್ತತಃ |
|| ೩೦ ||

ಶಾಂತೀಃ ಸುಶಾಂತಿಸ್ತುತಃ ಪುರುಚೋಽಪ್ರಾಪ್ತೋಽಭಮ್ |
ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚನಯಸ್ತಸ್ಯ ಪಂಚಾಸನ್ನದ್ಗಲಾದಯಃ |
|| ೩೧ ||

ಯವೀನರೋ ಬೃಹದಿಪುಃ ಕಾಂಪಿಲ್ಯಃ ಸಂಜಯಃ ಸುತಾಃ |
ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಹ ಪುತ್ರಾ ಮೇ ಪಂಚಾನಾಂ ರಕ್ಷಣಾಯ ಹಿ |
|| ೩೨ ||

ವಿಷಯಾಕಾಮಲಮಿಮೇ ಇತಿ ಪಂಚಾಲಸಂಜ್ಞತಾಃ |
ಮುದ್ಗಲಾದ್ವತ್ಸನಿವೃತ್ತಂ ಗೋತ್ರಂ ಮೌದ್ಗಲ್ಯಸಂಜ್ಞತಮ್ |
|| ೩೩ ||

ಮಿಥುನಂ ಮುದ್ಗಲಾದ್ವತ್ಸಾನ್ಯಾದ್ವಿಧೋದಾಸಃ ಪುಮಾನಭೂತ್ |
ಅಹಲ್ಯಾ ಕನ್ಯಕಾ ಯಸ್ಯಾಂ ತತಾನಂದಾಶ್ಚ ಗೌತಮಾಶ್ಚ |
|| ೩೪ ||

ತಸ್ಯ ಸತ್ಯಧೃತಿಃ ಪುತ್ರೋ ಧನುರ್ವೇದವಿತಾರದಃ |
ಕರದ್ವಾಂಶ್ಚತುರ್ದೋ ಯಸ್ಮಾದುರ್ವಹೀದರ್ಶನಾತ್ಮಿಲ |
|| ೩೫ ||

ತದ್ವತ್ಸಂಜ್ಞೇಽಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಿಥುನಂ ತದಭೂಚ್ಛುಭಮ್ |
ತದ್ವತ್ಸಾ ಕೃಪಯಾಗೃಹ್ಣಾಚ್ಛುತಸುರ್ಮೃಗಯಾಂ ಚರನ್ |
ಕೃಪಃ ಕುಮಾರಃ ಕನ್ಯಾ ಚ ದ್ರೋಣಪತ್ನಭವತ್ಯಪಿ |
|| ೩೬ ||

ಮಹಾಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಗುರ್ಭದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಕೇನನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೨೫ || ಈ ವಿಷ್ಣುಕೇನನೇ ಜೈಗೀಷವರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣುಕೇನನ ಪುತ್ರನು ಉದಕ್ಸ್ವನ ಮತ್ತು ಉದಕ್ ಸ್ವನಿಗೆ ಭಲ್ಲಾದನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಇವರಲ್ಲರೂ ಬೃಹದಿಪುವಿನ ವಂಶಜರಾದರು. || ೨೬ ||

ದ್ವಿಮೀಥನಿಗೆ ಯವೀನನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಯವೀನರಿಂದ ಕೃತಿಮಾನ್, ಕೃತಿಮಂತನಿಂದ ಸತ್ಯಧೃತಿ, ಸತ್ಯಧೃತಿಯಿಂದ ದೃಢನೇಮಿ, ಮತ್ತು ದೃಢನೇಮಿಗೆ ಸುಪಾರ್ಶ್ವನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. || ೨೭ || ಸುಪಾರ್ಶ್ವನಿಂದ ಸುಮತಿ, ಸುಮತಿಯಿಂದ ಸನ್ನತಿಮಾನ್, ಸನ್ನತಿಮಂತನಿಂದ ಕೃತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಹಿರಣ್ಯನಾಭನಿಂದ ಯೋಗವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು ಮತ್ತು 'ಪ್ರಾಚ್ಯಸಾಮ' ಎಂಬ ಯಜುರ್ಗ ಆರು ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಕೃತಿಯ ಪುತ್ರ ನೀಪನೆಂಬುದಿದ್ದನು. ನೀಪನಿಗೆ ಉಗ್ರಾ ಯುಧ, ಉಗ್ರಾಯುಧನಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ್ಯ, ಕ್ಷೇಮ್ಯನಿಗೆ ಸುವೀರ. ಸುವೀರನಿಗೆ ರಿಪುಂಜಯನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. || ೨೮-೨೯ || ರಿಪುಂಜಯನಿಗೆ ಬಹುರಥನೆಂಬ ಪುತ್ರ ನಿದ್ದನು. ದ್ವಿಮೀಥನ ತಮ್ಮ ಪುರುಮೀಥನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂತಾನ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಜಮೀಥನ ಇನ್ಯೋರ್ವ ಪತ್ತಿಯ ಹೆಸರು ನರನಿ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ನೀಲನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ನೀಲನಿಂದ ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತಿಗೆ ಸುಶಾಂತಿ, ಸುಶಾಂತಿಗೆ ಪುರುಜ, ಪುರುಜನಿಗೆ ಆರ್ಕ, ಆರ್ಕನಿಗೆ ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚ, ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚನಿಗೆ - ಮುದ್ಗಲ, ಯವೀನರ, ಬೃಹದಿಪು, ಕಾಂಪಿಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಜಯ ಎಂಬ ಐದು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚನು ಹೇಳಿದನು - ಈ ನನ್ನ ಐವರು ಪುತ್ರರು (ವಂಶ) ದೇಶಗಳಿಗೆ ಶಾಸನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ರಾಗಿರುವರು (ವಂಶ ಅಲಮ್). ಇದರಿಂದ ಇವರು 'ಪಂಚಾಲ' ರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮುದ್ಗಲನಿಂದ 'ಮೌದ್ಗಲ್ಯ'ವೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೋತ್ರವು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತು. || ೩೦-೩೧ ||

ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ಚನ ಪುತ್ರ ಮುದ್ಗಲನಿಗೆ ಅವಳೇ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ದಿವೋದಾಸ ಮತ್ತು ಪುತ್ರಿಯ ಹೆಸರು ಅಹಲ್ಯ ಎಂದಿತ್ತು. ಅಹಲ್ಯೆಯ ವಿವಾಹವು ಮಹರ್ಷಿ ಗೌತಮ ರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಗೌತಮನಿಗೆ ಶತಾನಂದನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೩೨ || ಶತಾನಂದನ ಪುತ್ರ ಸತ್ಯಧೃತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು. ಸತ್ಯ ಧೃತಿಯ ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ಕರದ್ವಾನ್. ಒಂದು ದಿನ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕರದ್ವಂತನ ವೀರ್ಯವು ಸ್ಥೂಲನವಾಗಿ ನೂಜೆಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಓರ್ವ ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪುತ್ರಿಯ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಶಂಕನು ಮಹಾರಾಜನು ಬೇಟೆ ಯಾಡಲು ಆ ಕಡೆ ಹೋದಾಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ದಯಾವಶ ನಾದ ಶಂಕನು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಅವರಲ್ಲಿನ ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ಕೃಪಾಚಾರ್ಯನೆಂದಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕನ್ಯೆಯ ಹೆಸರು ಕೃಪಿ ಯೆಂದಿತ್ತು. ಇವರು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಪತ್ನಿಯಾದಳು. || ೩೩-೩೬ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ನವಮ ಸ್ಕಂಧೇ ವಿಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೦ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪಾಂಚಾಲ, ಕೌರವ ಮತ್ತು ಮಗಧದೇಶದ ರಾಜರ ವಂಶವರ್ಣನೆ

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ !

ಮಿತ್ರೇಯುಶ್ಚ ದಿವೋದಾಸಾಚ್ಚೈವನಸ್ತುತೋ ನೃಪಃ |
ಸುದಾಸಃ ಸಹದೇವೋಽಥ ಸೋಮಕೋ ಜಂತುಜನ್ಯಶ್ಚ |

|| ೧ ||

ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಶತಂ ತೇಷಾಂ ಯಾವೀಯಾನ್ತೃತಃ ಸುತಃ |
ದ್ರುಪದೋ ದ್ರೌಪದೀ ತಸ್ಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಾದಯಃ ಸುತಾಃ |

|| ೨ ||

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಾದ್ವೃಕೋಽಪುರ್ಣಮಾರ್ಗಃ ಪಂಚಾಲಕಾ ಇಮೇ |
ಯೋಽಜಮೀಥಸುತೋ ಹೃನ್ಯ ಋಕ್ಸಃ ಸಂವರಣಸ್ತುತಃ |

|| ೩ ||

ತಪತ್ಕಾಂ ಸೂರ್ಯಕನ್ಯಾಯಾಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಪತಿಃ ಕುರುಃ |
ಪರೀಕ್ಷಿತುಧನುರ್ಜಹ್ನುರ್ನಿಷಧಾಶ್ಚ ಕುರೋಃ ಸುತಾಃ |

|| ೪ ||

ಸುಹೋತ್ರೋಽಘೋಷುಧನುಷ್ಠೈವನೋಽಥ ತತಃ ಕೃತೀ |
ವಾಸುಸ್ತಸ್ಮೋಪರಿಚರೋ ಬೃಹದ್ರಥಮುಖಾಸ್ತುತಃ |

|| ೫ ||

ಕುಶಾಂಬದ್ವತ್ಸ್ರವತ್ಕೃಗ್ರಚೇದಿಸಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಚೇದಿಪಾಃ |
ಬೃಹದ್ರಥಾತುಕಾಕ್ರೋಽಘೋದೃಷಭಸ್ತುತಃ |

|| ೬ ||

ಜಚ್ಛೇ ಸತ್ಯಹಿತೋಽಪತ್ಯಂ ಪುಷ್ಪವಾಂಸ್ತುತೋ ಜಹುಃ |
ಅನ್ಯಸ್ಯಾಂ ಚಾಸಿ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಶಶಲೇ ದ್ವೈ ಬೃಹದ್ರಥಾತ್ |

|| ೭ ||

ತೇ ಮಾತ್ರಾ ಬಹಿರುತ್ಸೃಷ್ಟೇ ಜರಯಾ ಚಾಭಿಸಂಧಿಕೇ |
ಜೀವ ಜೀವೇತಿ ಶ್ರೀಡಂತ್ಯಾ ಜರಾಸಂಧೋಽಭವತ್ಸುತಃ |

|| ೮ ||

ತಾಶ್ಚ ಸಹದೇವೋಽಘೋಕ್ಷೋಮಾಪಿರ್ಯಚ್ಛುತಶ್ಚವಾಃ |
ಪರಿಣಿಪ್ತನಪತ್ಯೋಽಘೋತ್ಸುಧೋ ನಾಮ ಜಾಹ್ನವಃ |

|| ೯ ||

ಹತೋ ವಿದೂರಥಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಸಾರ್ವಭೌಮಸ್ತುತೋಽಭವತ್ |
ಜಯದೇವಸ್ತುನಯೋ ರಾಧಿಕೋಽತೋಽಯತೋ ಹೃಘೋತ್ |

|| ೧೦ ||

ತಾಶ್ಚ ಕ್ರೋಧನಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಧೇವಾತಿಥಿರಮುಷ್ಯ ಚ |
ತಾಶ್ಚಾಸ್ತಸ್ಮ ದಿಲೀಪೋಽಘೋತ್ಪ್ರೀಮಸ್ತುತಃ ಚಾತ್ಮಜಃ |

|| ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ !
ದಿವೋದಾಸನಿಗೆ ಮಿತ್ರೇಯು ಎಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಮಿತ್ರೇಯುವಿಗೆ -
ಚೈವನ, ಸುದಾಸ, ಸಹದೇವ ಮತ್ತು ಸೋಮಕರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು
ಪುತ್ರರಾದರು. ಸೋಮಕನಿಗೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ
ಹಿರಿಯವನು ಜಂತು ಮತ್ತು ಕಿರಿಯವನು ಪೃಷತ್ನಾಗಿದ್ದನು.
ಪೃಷತ್ನನಿಗೆ ದ್ರುಪದನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ದ್ರುಪದನಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿ
ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೇ ಮೊದಲಾದ ಪುತ್ರನಿದ್ದರು.
|| ೧-೨ || ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟಕೇತು ಎಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು.
ಭರ್ಮ್ಯಾಶ್ವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ರಾಜರೈಲ್ವರೂ
ಪಾಂಚಾಲರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರು. ಅಜಮೀಥನಿಗೆ ಋಕ್ಸನೆಂಬ
ಇನ್ನೊರ್ವ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಅವನಿಂದ ಸಂವರಣನು ಹುಟ್ಟಿ-
ದನು. || ೩ || ಸಂವರಣನ ವಿವಾಹವು ಸೂರ್ಯನ ಮಗಳಾದ
ತಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ
ಒಡೆಯ ಕುರುವಿನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಕುರುವಿಗೆ - ಪರಿಣಿತ,
ಸುಧನ್ವಾ, ಜಹ್ನು ಮತ್ತು ನಿಷಧಾಶ್ಚ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುತ್ರರು
ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೪ || ಸುಧನ್ವನಿಂದ ಸುಹೋತ್ರ, ಸುಹೋತ್ರನಿಂದ
ಚೈವನ, ಚೈವನನಿಂದ ಕೃತಿ, ಕೃತಿಯಿಂದ ಉಪರಿಚರಮು ಮತ್ತು
ಉಪರಿಚರಮುವಿನಿಂದ ಬೃಹದ್ರಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ
ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೫ || ಅವರಲ್ಲಿ ಬೃಹದ್ರಥ, ಕುಶಾಂಬ,
ಮತ್ಸ್ರ, ವತ್ಸ್ರಗ್ರ ಮತ್ತು ಚೇದಿವ ಮೊದಲಾದವರು ಚೇದಿವನಾದ
ರಾಜರಾದರು. ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಕುಶಾಗ್ರನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು.
ಕುಶಾಗ್ರನಿಂದ ಋಷಭ, ಋಷಭನಿಂದ ಸತ್ಯಹಿತ, ಸತ್ಯಹಿತನಿಂದ
ಪುಷ್ಪವಾನ್, ಪುಷ್ಪವಂತನಿಂದ ಜಹುನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು.
ಬೃಹದ್ರಥನ ಇನ್ನೊರ್ವ ಪತ್ನಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಒಂದು ಶರೀರದ
ಎರಡು ಸೀಳುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. || ೬-೭ || ಅವನ್ನು ತಾಯಿಯು
ಹೊರಗೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ 'ಜರಾ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು
'ಬದುಕು-ಬದುಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಅವರನ್ನೂ
ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಳು. ಆ ಜೋಡಿಸಿದ ಬಾಲಕನೇ
ಜರಾಸಂಧನಾದನು. || ೮ || ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಸಹದೇವ, ಸಹ-
ದೇವನಿಗೆ ಸೋಮಾಪಿ, ಸೋಮಾಪಿಗೆ ಶ್ರುತಶ್ಚವಾ ಪುತ್ರನಾದನು.
ಕುರುವಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರ ಪರಿಣಿತನಿಗೆ ಯಾವ ಸಂತಾನವೂ
ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜಹ್ನುವಿಗೆ ಸುರಥನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. || ೯ ||
ಸುರಥನಿಗೆ ವಿದೂರಥ, ವಿದೂರಥನಿಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸಾರ್ವ-
ಭೌಮನಿಗೆ ಜಯಸೇನ, ಜಯಸೇನನಿಗೆ ರಾಧಿಕ, ರಾಧಿಕನಿಗೆ
ಅಯುತನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. || ೧೦ || ಅಯುತನಿಗೆ ಕ್ರೋಧನ,
ಕ್ರೋಧನಿಗೆ ದೇವಾತಿಥಿ, ದೇವಾತಿಥಿಗೆ ಋಷ್ಯ, ಋಷ್ಯನಿಗೆ
ದಿಲೀಪ, ದಿಲೀಪನಿಗೆ ಪ್ರತೀಪನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. || ೧೧ ||

ದೇವಾಪಿ ಶಂಕನುಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯೇ ಇತಿ ಚಾತ್ಮಕಾಃ |
ಪಿತ್ರಾಪ್ಯಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ದೇವಾಪಿಪ್ತು ವನಂ ಗತಃ || ೧೨ ||

ಅಭವತ್ಕೃತನೂ ರಾಜಾ ಪ್ರಾಹ್ಮಣಾಭಿಷಮಂಜಿತಃ |
ಯಂ ಯಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ದೇರ್ಗಾಂ ಯೌವನಮೇತಿ ಸಃ || ೧೩ ||

ಶಾಂತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಚೈವಾಗ್ನ್ಯಾಂ ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಶಂಕನುಃ |
ಸಮಾ ದ್ವಾದಶ ತದ್ರಾತ್ನೇ ನ ವವರ್ಷ ಯದಾ ವಿಭುಃ || ೧೪ ||

ಶಂಕನುಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರುತಃ ಪರಿವೇತ್ತಾಯಮಗ್ರಭುಕ್ |
ರಾಜ್ಯಂ ದೇಹ್ಯಗ್ರಜಾಪೂತು ಪುರರಾಪ್ತವಿವೃದ್ಧಯೇ || ೧೫ ||

ವಿವಮುಕ್ತೋ ದ್ವಿಚೈತ್ಯೇಷಂ ಧಂದಯಾಮಾಸ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್ |
ತನ್ಮಂತ್ರಪ್ರಹಿತೈರ್ವಿಶ್ವೇರ್ವೇದಾದ್ ವಿಭ್ರಂಶಿತೋ ಗಿರಾ || ೧೬ ||

ದೇವವಾದಾಪಿವಾದಾನ್ವೈ ತದಾ ದೇವೋ ವವರ್ಷ ಹ |
ದೇವಾಪಿಯೋಗಮಾಸ್ತಾಯ ಕಲಾಪಗ್ರಾಮಮೂತಿತಃ || ೧೭ ||

ಸೋಮವಂಶೇ ಕಲೌ ಕುಪ್ತೇ ಕೃತಾದೌ ಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯತಿ |
ಬಾಹ್ಯಗಾತ್ರೋಮದಕ್ಷಿಣೈಃ ಭೂದ್ಧಿರ್ಭೂರಿತ್ರವಾಸ್ತತಃ || ೧೮ ||

ಶಲಶ್ಚ ಶಂಕನೋರಾಸೀದ್ಗಂಗಾಯಾಂ ಭೀಷ್ಮ ಆತ್ಮವಾನ್ |
ಸರ್ವಧರ್ಮವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹಾಭಾಗಮತಃ ಕವಿಃ || ೧೯ ||

ಪ್ರತೀಪನಿಗೆ - ದೇವಾಪಿ, ಶಂಕನು, ಬಾಹ್ಯೇ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ದೇವಾಪಿಯು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. || ೧೨ || ಆದಿತ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಶಂಕನು ರಾಜನಾದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಂಕನುವಿನ ಹೆಸರು ಮಹಾಭಿಷಮಂದಿತ್ತು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದವರು ಮುಮುಕರಾಗಿದ್ದವರು ತರುಣರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೩ || ಅವನಿಗೆ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯು ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಈ ಅದ್ಭುತ ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಅವನು 'ಶಂಕನು' ಎಂದು ಪ್ರಾತನಾದನು. ಒಮ್ಮೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಶಂಕನುವಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಮಳೆ ಗರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದರು - ರಾಜನೇ! ನೀನು ನಿನ್ನಣ್ಣನಾದ ದೇವಾಪಿಯು ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ವಿವಾಹವಾದ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪರಿವೇತ್ತಾ - ಆಗಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ಶಿಷ್ಯಾತೀತೀಪ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿಸಿಬಿಡು. || ೧೪-೧೫ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಂಕನುವಿನ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನು ದನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನಣ್ಣನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶಂಕನುವಿನ ಮಂತ್ರಿ ಯಾದ ಅಶ್ವರಾತನು ಮೊದಲೇ ದೇವಾಪಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ವೇದಗಳನ್ನು ದೂಷಿತಗೊಳಿಸುವಂತಹ ವಚನಗಳಿಂದ ದೇವಾಪಿಯನ್ನು ವೇದಮಾರ್ಗದಿಂದ ವಿಚಲಿತ ಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ದೇವಾಪಿಯು ವೇದಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಸಾರಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಬದಲು ಅದನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಡಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದನು. ಆಗ ಶಂಕನುವಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಯಿತು. ದೇವಾಪಿಯು ಈಗಲೂ ಯೋಗಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಕಲಾಪಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವನು. || ೧೬-೧೭ || ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶವು ಅಂತ್ಯ ವಾದಾಗ ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪುನಃ ಚಂದ್ರವಂಶ ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವನು. ಶಂಕನುವಿನ ತಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯನಿಗೆ ಸೋಮ ದತ್ತನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಸೋಮದತ್ತನಿಗೆ ಭೂರಿ, ಭೂರಿತ್ರವಾ ಮತ್ತು ಶಲ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಶಂಕನುವಿನಿಂದ ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಭೀಷ್ಮನ ಜನ್ಮ ವಾಯಿತು. ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಜ್ಞರ ತಿರೋಮುನಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. ಭಗವಂತನ ಪರಮವೈರಮಿ ಭಕ್ತನು ಮತ್ತು ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. || ೧೮-೧೯ ||

* ದಾದಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಸಂಯೋಗಂ ಋತುತೇ ಯೋಽಗ್ರತೇ ಸ್ಥಿತೇ | ಪರಿವೇತ್ತಾ ಸ ವಿಚ್ಛೇಯಾ ಪರಿವಿಶ್ವಿಪ್ತು ಪೂರ್ವಜಃ ||

ಆಸ್ಥಾನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಶಮ್ಭುನು ಪರಿವೇತ್ತನೆಂದೂ ಅವನ ಅಣ್ಣನು 'ಪರಿವಿತ್ತ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಯೋಧಾಗ್ರನರ್ಯೇನ ರಾಮೋಽಪಿ ಯುಧಿ ತೋಷಿತಃ |
ಶಂಕನೋದಾರತಕನ್ಯಾಯಾಂ ಜಚ್ಛೇ ಚಿತ್ರಾಂಗದಃ ಸುತಃ || ೨೦ ||

ವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯಶ್ಚಾಪರಾಜೋ ನಾಮ್ನಾ ಚಿತ್ರಾಂಗದೋ ಹತಃ |
ಯುಕ್ತಾಂ ಪರಾಶರಾತ್ಮಾಕ್ಷಾದವತೀರ್ಣೋ ಹರೇಃ ಕಲಾ || ೨೧ ||

ನೇದಗುಪ್ತೋ ಮುನಿಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತೋಽಹಮಿದಮಧ್ಯಗಾಮ್ |
ಹಿತ್ವಾ ಸ್ತುತಿಷ್ಯಾನ್ಸ್ವಲಾದೀಸ್ತಗವಾನ್ವಾಪರಾಯಣಃ || ೨೨ ||

ಮಹ್ಯಂ ಪುತ್ರಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಪರಂ ಗುಹ್ಯಮಿದಂ ಜಗೌ |
ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯೋಽಥೋದಾಹ ಕಾಶಿರಾಜಸುತೇ ಬಲಾಹ್ || ೨೩ ||

ಪ್ರಯುಂವರಾಮಹಾನೀತೇ ಅಂಬಿಕಾಂಬಾಲಿಕೇ ಉಭೇ |
ತಯೋರಾಪ್ತಕೃಪಯೋ ಗೃಹಿತೋ ಯಕ್ಷಕಾ ಮೃತಃ || ೨೪ ||

ಕ್ಷೇತ್ರೇಽಪ್ರಜ್ಞೃವೈ ಭ್ರಾತುರ್ಮಾತೃಕ್ಷೋ ಬಾದರಾಯಣಃ |
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಚ ಪಾಂಡುಂ ಚ ವಿಮರಂ ಚಾಪ್ಯಜೀಜಸತ್ || ೨೫ ||

ಗಾಂಧಾರ್ಯಾಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಜಚ್ಛೇ ಪುತ್ರತತಂ ಸೃಪ |
ತತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನೋ ಚೈಷೋ ದುಃಶಲಾ ಚಾಪಿ ಕನ್ಯಕಾ || ೨೬ ||

ಶಾಪಾನ್ವೈ ಧನುರ್ದೃಷ್ಟ ಪಾಂಡೋಃ ಕುಂತ್ಯಾಂ ಮಹಾರಥಾಃ |
ಜಾತಾ ಧರ್ಮಾನಿರೇಂದ್ರೇಭ್ಯೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮುಖಾಸ್ಮಯಃ || ೨೭ ||

ಅವನು ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ವೀರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಬೇರೆಯೆ ಮಾತೇನು ? ಅವನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಭಗವಾನ್ ಪರಶುರಾಮನನ್ನೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇತುಷ್ಠಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಶಂಕನುವು ದಾಶರಾಜನ ಮಗಳ * ಗರ್ಭದಿಂದ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ ಈರ್ವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಚಿತ್ರಾಂಗದನನ್ನು ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಇದೇ ದಾಶರಾಜನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯಿಂದ ಪರಾಶರರ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಭಗವಂತನ ಕಲಾವತಾರವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಂತನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅವತರಿಸಿದರು. ಅವರು ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ನಾನು ಅವರಿಂದಲೇ ಈ ತ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದೆನು. ಈ ಪುರಾಣವು ಪರಮ ಗೋಪ್ಯವೂ, ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ವೈಲರೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನೇ ಯೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದರಿತು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ನಾನು ಅವರ ಪುತ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದೆಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದುವು. ಶಂಕನುವಿನ ಎರಡನೇ ಮಗನಾದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಕಾಶಿರಾಜನ ಕನ್ಯೆಯರಾದ ಅಂಬಿಕಾ ಮತ್ತು ಅಂಬಾಲಿಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸ್ವಯಂವರ ದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮರು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಗೆದ್ದು ತಂದಿದ್ದರು. ವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಅಸಕ್ತನಾದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜಯುಕ್ತಾ (ಕ್ಷಯರೋಗಿ) ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಮೃತಿಯನ್ನೈದಿದನು. || ೨೦-೨೪ || ತಾಯಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸರು ಸಂತಾನಹೀನೆಯರಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಭಾರ್ಯೆಯರಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಪಾಂಡು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ದರು. ಅವರ ದಾಸಿಯವರಲ್ಲಿ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಮರನು ಜನಿಸಿದನು. || ೨೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನೇ ದುರ್ಯೋಧನ. ದುಃಶಲಾ ಎಂದ ಕಿರಿಯ ಕನ್ಯೆಯೂ ಇದ್ದಳು. || ೨೬ || ಪಾಂಡು ವಿಗೆ ಕುಂತಿ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದಳು. ಶುಪವತದಿಂದಾಗಿ ಪಾಂಡುವು ಸ್ತ್ರೀರಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಪತ್ನೀ ಕುಂತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಧರ್ಮ, ವಾಯು, ಇಂದ್ರ ಇವರ ಮೂಲಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಉದಿಸಿದರು. ಇವರು ಮೂವರೂ ಮಹಾರಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. || ೨೭ ||

* ಈ ಕನ್ಯೆಯು ನಿಜವಾಗಿ ಉಪಚರಮನುವಿನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಮೀನಿನ ಪೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದಳು. ಆದರೆ ದಾಶ (ಬ್ರಹ್ಮ)ರಿಂದ ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ದಾಶರಾಜಕನ್ಯೆಯೆನಿಸಿದಳು.

ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಮಾದ್ರ್ಯಾಂ ನಾಸತ್ಯದ್ರಯೋಃ |
ದ್ರೌಪದ್ಯಾಂ ಪಂಚ ಪಂಚೈಃ ಪುತ್ರಾಸ್ತೇ ಸಿತರೋಽಭವನ್ || ೨೮ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾತ್ಮಪಿಂಧ್ಯಃ ಶ್ರುತಸೇನೋ ವೃಕೋದರಾತ್ |
ಅರ್ಜುನಾಚ್ಛುತಕೀರ್ತಿಃ ತತಾನೀಕಸು ನಾಕುಲಃ || ೨೯ ||

ಸಹದೇವಸುಕೋ ರಾಜನ್ ಶ್ರುತಕರ್ಮಾ ತಥಾಪರೇ |
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಪ್ತು ಪೌರವ್ಯಾಂ ದೇವಕೋಽಥ ಘಟೋತ್ಕಚಃ || ೩೦ ||

ಭೀಮಸೇನಾದ್ಧಿಡಿಂಬಾಯಾಂ ಕಾಲ್ಯಾಂ ಸರ್ವಗತಸ್ತತಃ |
ಸಹದೇವಾಪ್ತುಷ್ಕೋತ್ರಂ ತು ವಿಜಯಾಸೂತ ಪಾರ್ವತೀ || ೩೧ ||

ಕರೇಣುಮತ್ಯಾಂ ನಕುಲೋ ನಿರಮಿತ್ರಂ ತಥಾರ್ಜುನಃ |
ಇರಾವಂಶಮುಲೂಪ್ಯಾಂ ವೈ ಸುಹಾಯಾಂ ಬಭ್ರುವಾಹನಮ್ |
ಮಣಿಪೂರಪತೇಃ ಸೋಽಪಿ ತತ್ಪುತ್ರಃ ಪುತ್ರಿಕಾಸುತಃ || ೩೨ ||

ತದ ತಾತಃ ಸುಭದ್ರಾಯಾಮಭಿಮನ್ಯುರಜಾಯತ |
ಸರ್ವಾತಿರಥಜಿದ್ವಿರ ಉತ್ತರಾಯಾಂ ತತೋ ಭವಾನ್ || ೩೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತೇಷು ಕುರುಷು ದ್ರೋಣೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತು ತೇಜಸಾ |
ಶ್ರುತಃ ಕೃಷ್ಣಾನುಭಾವೇನ ಸರ್ವೇಷೋ ಮೋಚಿತೋಽಂತಿಕಾತ್ || ೩೪ ||

ತವೇಮೇ ತನಯಾಸ್ತಾತ ಜನಮೇಜಯಪೂರ್ವಕಾಃ |
ಶ್ರುತಸೇನೋ ಭೀಮಸೇನ ಉಗ್ರಸೇನಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ || ೩೫ ||

ಜನಮೇಜಯಸ್ತ್ವಾಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಕ್ಷಕಾನ್ವಿಧಾನಂ ಗತಮ್ |
ಪರ್ವಾನ್ವೈ ಸರ್ಪಯೋಗಾಗ್ನೌ ಸ ಹೋಷ್ಯತಿ ರುಷಾನ್ವಿಷಃ || ೩೬ ||

ಕಾವಕೇಯಂ ಪುರೋಧಾಯ ತುರಂ ತುರಗಮೇಧಯಾಟ್ |
ಸಮಂಶಾತ್ಪ್ರಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಜಿತ್ವಾ ಯತ್ಕ್ಷತಿ ಚಾಧರೈಃ || ೩೭ ||

ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ತತಾನೀಕೋ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಾತ್ಮಯೀಂ ಪತನ್ |
ಅಸ್ತುಕ್ಷಾಣಂ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾಣಂ ಶೌನಕಾತ್ಪರಮೇಷ್ಯತಿ || ೩೮ ||

ಪಾಂಡುವಿನ ಇನ್ನೊರ್ವ ಪತ್ನಿಯ ಜನರು ಮಾದ್ರಿಯಿಂದಿತ್ತು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿನಿದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಕುಲ-ಸಹದೇವ ರೆಂಬ ಯಮಳರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಐವರು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರು ಜನಿಸಿದರು. || ೨೮ || ಇವರಲ್ಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಿಂಧ್ಯ, ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಶ್ರುತಸೇನ, ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ನಕುಲನಿಂದ ಶತಾನೀಕ, ಸಹದೇವನಿಂದ ಶ್ರುತಕರ್ಮಾ ಎಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರುಗಳಲ್ಲದೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಪೌರವೀ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ದೇವಕನೂ, ಭೀಮಸೇನನ ಪತ್ನಿ ಹಿಡಿಂಬೆಯಿಂದ ಘಟೋತ್ಕಚ ಮತ್ತು ಕಾಲಿ ಎಂಬವಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಗತನೆಂಬ ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಹದೇವನ ಪರ್ಮತಕುಮಾರಿ ವಿಜಯಾಳಿಂದ ಸುಹೋತ್ರನೂ, ನಕುಲನ ಕರೇಣುಮತಿಯಿಂದ ನರಮಿತ್ರರೆಂಬ ಪುತ್ರರಾದರು. ಅರ್ಜುನನಿಂದ ನಾಗಕನ್ಯೆ ಉಲೂಪಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರಾವಂಶ ಮತ್ತು ಮಣಿಪೂರದ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದೆಯಿಂದ ಬಭ್ರುವಾಹನನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಬಭ್ರುವಾಹನನು ಪುತ್ರಿಕಾ ಸುತನಾಗಿ ಅವನ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಮಗನಾದನು. || ೨೯-೩೨ || ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸುಭದ್ರೆ ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ವೀರಅಭಿಮನ್ಯುವು ಎಲ್ಲ ಅತಿರಥಿಯರನ್ನೂ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವಾಗಿದೆ. || ೩೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುರುವಂಶವು ನಾಶವಾಗಹೋಗಿತ್ತು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತದಿಂದ ನೀನು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಕಾವಾಡಿ ಬದುಕಿಸಿದನು. || ೩೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಾದ ಜನಮೇಜಯ, ಶ್ರುತಸೇನ, ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಸೇನರು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. || ೩೫ || ತಕ್ಷಕನು ಕೆಚ್ಚಿದೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವಾದಾಗ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಜನಮೇಜಯನು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು, ಸರ್ಪಯಾಗದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾಗಿಸುವನು. || ೩೬ || ಕಾವಕೇಯನ ಪುತ್ರನಾದ ತುರ ನೆಂಬುವವನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಮೇಜಯನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವನು. || ೩೭ || ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಶತಾನೀಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು. ಅವನು ಯಾಜ್ಞಸಲ್ಯರಿಂದ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು ಕಲಿತು, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಅಶ್ವನಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಶೌನಕರಿಂದ ಅಕ್ಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುವನು. || ೩೮ ||

ಸಹಸ್ರಾನೀಕಸ್ತುತೃಸ್ತುತತ್ವವಾತ್ಮಮೇಧಜಃ |
 ಅಸೀಮಕೃಷ್ಣಸ್ತಸ್ಯಾಪಿ ನೇಮಿಚಕ್ರಸ್ತು ತಮುತಃ || ೩೯ ||

ಗಜಾಹ್ವರೀ ಹೃತೇ ನದ್ಯಾ ಕೌಶಾಂಬ್ಯಾಂ ಸಾಧು ವತ್ಸ್ವತಿ |
 ಉಕ್ತಸ್ತುತಶ್ಚಿತ್ರರಥಸ್ತಸ್ಯಾತ್ಮವಿರಥಃ ಸುತಃ || ೪೦ ||

ತಸ್ಯಾಚ್ಚ ವೃಷ್ಟಿಮಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಸುಖೇಣೋಽಥ ಮಹೀಪತಿಃ |
 ಸುನೀಥಸ್ತಸ್ಯ ಭವಿತಾ ನೃಚಕ್ಷುರ್ಯತ್ಸುಖೀನಲಃ || ೪೧ ||

ಪರಿಪ್ಲವಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತೇಧಾವೀ ಸುನಯಾತ್ಮಜಃ |
 ನೃಪಾಂಜಯಸ್ತಸ್ಯೋ ದೂರ್ವಸ್ತಮಿಸ್ತಸ್ಯಾಜ್ಞನಿಷ್ಕತಿ || ೪೨ ||

ತಿಮೇರ್ಬೃಹದ್ರಥಸ್ತಸ್ಯಾಚ್ಚತಾನೀಕಃ ಸುದಾಸಜಃ |
 ಶತಾನೀಕಾದ್ಧರ್ಮಮನಸ್ತಸ್ಯಾಪತ್ಯಂ ವಹೀನರಃ || ೪೩ ||

ದಂಡಪಾಣಿನಿರ್ಮಿಸ್ತಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮಕೋ ಭವಿತಾ ನೃಪಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ಸ್ಯ ದೈ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ವಂಶೋ ದೇವರ್ಷಿಸ್ತುತಃ || ೪೪ ||

ಕ್ಷೇಮಕಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜಾಸಂ ಸಂಪ್ತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ವೈ ಕಲೌ |
 ಅಥ ಮಾಗಧರಾಜಾಸೋ ಭವಿತಾರೋ ವದಾಮಿ ತೇ || ೪೫ ||

ಭವಿತಾ ಸಹದೇವಸ್ಯ ಮಾರ್ಜಾರಿಯೌಚ್ಛುತತ್ರವಾಃ |
 ತಸೋಽಯುತಾಯುಸ್ತಸ್ಯಾಪಿ ನಿರಮಿತ್ರೋಽಥ ತಮುತಃ || ೪೬ ||

ಸುನಕೃತ್ಃ ಸುನಕೃತ್ಪ್ರಾದ್ವಹತ್ಸೇನೋಽಥ ಕರ್ಮಜಿತ್ |
 ತತಃ ಸೃತವ್ಯಾಯಾದ್ವಿದ್ಃ ಶುಚಿಸ್ತಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ || ೪೭ ||

ಕ್ಷೇಮೋಽಥ ಸುವ್ರತಸ್ತಸ್ಯಾದ್ವರ್ಮಸೂತ್ರಃ ತಮಸ್ತುತಃ |
 ಮೃದುತ್ಸೇನೋಽಥ ಸುಮತಿಃ ಸುಬಲೋ ಜನಿತಾ ತತಃ || ೪೮ ||

ಸುನೀಥಃ ಸ್ವಚಿದ್ರಥ ವಿಶ್ವಜಿತ್ ಯದ್ ರಿಪುಂಜಯಃ |
 ಪಾರ್ಹದ್ರಥಾಶ್ಚ ಭೂಪಾಲಾ ಭಾವ್ಯಾಃ ಸಾಹಸ್ರವತ್ಸರಮ್ || ೪೯ ||

ಶತಾನೀಕನಿಗೆ ಸಹಸ್ರಾನೀಕ, ಸಹಸ್ರಾನೀಕನಿಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧಜ, ಅಶ್ವಮೇಧಜನಿಗೆ ಅಸೀಮಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅಸೀಮಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನೇಮಿಚಕ್ರ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು. || ೩೯ || ಹಸ್ತಿನಾಪುರವು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ನೇಮಿಯು ಕೌಶಾಂಬಿ ಪುರದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ನೆಲೆಸುವನು. ನೇಮಿಗೆ ಚಿತ್ರರಥ ಪುತ್ರ ನಾಗುವನು. ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಕವಿರಥ, ಕವಿರಥನಿಗೆ ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್, ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್‌ನಿಗೆ ಸುಖೇಣ, ಸುಖೇಣನಿಗೆ ಸುನೀಥ, ಸುನೀಥನಿಗೆ ನೃಚಕ್ಷು, ನೃಚಕ್ಷುವಿಗೆ ಸುಖೀನಲ, ಸುಖೀನಲನಿಗೆ ಪರಿಪ್ಲವ, ಪರಿಪ್ಲವನಿಗೆ ಸುನಯ, ಸುನಯನಿಗೆ ಮೇಧಾವೀ, ಮೇಧಾವಿಗೆ ನೃಪಂಜಯ, ನೃಪಂಜಯನಿಗೆ ದೂರ್ವ, ದೂರ್ವನಿಗೆ ತಿಮಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರನು ಉದಿಸುವನು. || ೪೦-೪೧ || ತಿಮಿಯಿಂದ ಬೃಹದ್ರಥನು, ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಸುದಾಸ, ಸುದಾಸನಿಗೆ ಶತಾನೀಕ, ಶತಾನೀಕನಿಗೆ ದುರ್ದಮನ, ದುರ್ದಮನನಿಗೆ ವಹೀನರ, ವಹೀನರನಿಗೆ ದಂಡಪಾಣಿ, ದಂಡಪಾಣಿಗೆ ನಿಮಿ ಮತ್ತು ನಿಮಿಗೆ ರಾಜಾಕ್ಷೇಮಕನ ಜನ್ಮವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಕೃತ್ರಿಯರ ಉತ್ತತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಚಂದ್ರವಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿರುವೆನು. ಮಹಾ-ಮಹಾ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಈ ವಂಶವನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವರು. || ೪೨-೪೪ || ಈ ವಂಶವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮಕನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಈಗ ನಾನು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಾಗುವ ಮಗಧ ದೇಶದ ರಾಜರನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು. || ೪೫ ||

ಜರಾಸಂಧನಮಗನಾದ ಸಹದೇವನಿಗೆ ಮಾರ್ಜಾರಿ, ಮಾರ್ಜಾರಿ ಯಿಂದ ಶ್ರುತತ್ರವಾ, ಶ್ರುತತ್ರವನಿಂದ ಅಯುತಾಯು, ಅಯುತಾಯು ವಿನಿಂದ ನಿರಮಿತ್ರನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾಗುವನು. || ೪೬ || ನಿರಮಿತ್ರ ನಿಂದ ಸುನಕೃತ್, ಸುನಕೃತ್‌ನಿಂದ ಬೃಹತ್ಸೇನ, ಬೃಹತ್ಸೇನನಿಂದ ಕರ್ಮಜಿತ್, ಕರ್ಮಜಿತ್ತಿನಿಂದ ಸೃತಂಜಯ, ಸೃತಂಜಯನಿಂದ ವಿಪ್ರ, ವಿಪ್ರನಿಂದ ಶುಚಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರನಾಗುವನು. || ೪೭ || ಶುಚಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ಕ್ಷೇಮನಿಗೆ ಸುವ್ರತ, ಸುವ್ರತನಿಗೆ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ, ಧರ್ಮ ಸೂತ್ರನಿಗೆ ಶಮ, ಶಮನಿಗೆ ದ್ರುಮತ್ಸೇನ, ದ್ರುಮತ್ಸೇನನಿಗೆ ಸುಮತಿ, ಸುಮತಿಗೆ ಸುಬಲನು ಹುಟ್ಟುವನು. || ೪೮ || ಸುಬಲನಿಗೆ ಸುನೀಥ, ಸುನೀಥನಿಗೆ ಸತ್ವಜಿತ್, ಸತ್ವಜಿತ್ತಿನಿಗೆ ವಿಶ್ವಜಿತ್, ವಿಶ್ವ ಜಿತ್ತಿನಿಗೆ ರಿಪುಂಜಯ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೃಹದ್ರಥವಂಶದ ರಾಜರಾಗುವರು. ಇವರ ಶಾಸನಕಾಲವು ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. || ೪೯ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೨ ||

ಇತಿ ತ್ರೀಮದ್ಯಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ನವಮ ಸ್ಕಂಧೇ
 ದ್ವಾನಿಂತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೨ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅನು, ದ್ರುಹ್ಯ, ತುರ್ವಸು ಮತ್ತು ಯದು ಇವರ ವಂಶದ ವರ್ಣನೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅನೋಃ ಸಭಾನರತ್ನಕುಃ ಪರೋಕ್ಷಶ್ಚ ತ್ರಯಃ ಸುತಾಃ |
ಸಭಾನರಾತ್ಮಾಲನರಃ ಸೃಜ್ಜಯಸ್ತುತುತ್ಸುತಃ || ೧ ||

ಜನಮೇಜಯಸ್ತು ಪುತ್ರೋ ಮಹಾಶೀಲೋ ಮಹಾಮನುಃ |
ಉಶೀನರಸ್ತುತಿಕ್ರುಶ್ಚ ಮಹಾಮನಸ ಆತ್ಮಜೌ || ೨ ||

ಶಿಬಿರ್ವನಃ ಶಮಿದರ್ಶಶ್ಚತ್ವಾರೋಶೀನರಾತ್ಮಜಾಃ |
ವೃಷಾದರ್ಭಃ ಸುವೀರಶ್ಚ ದಾದ್ರಃ ಕೈಕೇಯಿ ಆತ್ಮಜಾಃ || ೩ ||

ಶಿಬೀಶ್ಚತ್ವಾರಃ ವಿವಾಸಂಸ್ತಿತಿಕ್ರೋಶ್ಚ ರುಷದ್ರಥಃ |
ತತೋ ಹೇಮೋಽಥ ಸುತಪಾ ಬಲಿಃ ಸುತಪೂೋಽಥಮಾ || ೪ ||

ಅಂಗವಂಗಕಲಿಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸುಹೃಪುಂಡ್ರಾಂಧ್ರಸಂಜ್ಞತಾಃ |
ಜಜ್ಞರೇ ದೀರ್ಘತಮೂ ಬಲೇಃ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹೀಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

ಚಕ್ರುಃ ಸ್ವನಾಮ್ನಾ ವಿಷಯಾನ್ನಡಿಮಾನ್ವಾಚ್ಯಕಾಂಕ್ಷ ತೇ |
ಖನಪಾನೋಽಂಗತೋ ಜಜ್ಞೇ ತಸ್ಮಾದ್ವಿವಿರಥಸ್ತುತಃ || ೬ ||

ಸುತೋ ಧರ್ಮರಥೋ ಯಸ್ಯ ಜಜ್ಞೇ ಚಿತ್ರರಥೋಽಪ್ರಜಾಃ |
ರೋಮಪಾದ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಸ್ತಸ್ಮೈ ದಶರಥಃ ಸೂತಾ || ೭ ||

ಶಾಂತಾಂ ಸ್ಥಾನಾಂ ಪ್ರಾಯಿಚ್ಛ್ಯಪೃಥ್ವಂಗ ಉವಾಚ ತಾಮ್ |
ದೇವೇಽವರ್ಷತಿ ಯಂ ರಾಮಾ ಆನಿನ್ದುರ್ಹ ರೋರುತಮ್ || ೮ ||

ನಾಟ್ಯಸಂಗೀತವಾದಿತ್ಯರ್ವಿಭ್ರಮಾಲಿಂಗನಾರ್ಹಣೈಃ |
ಸ ತು ರಾಚ್ಛೋಽನಪತ್ಯಸ್ಯ ನಿರೂಪ್ತೇಭ್ಯಾಂ ಮರುತ್ಸುತಃ || ೯ ||

ಪ್ರಜಾಮದಾದ್ವಿರಥೋ ಯೇನ ಲೇಭೀಽಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |
ಚತುರಂಗೋ ರೋಮಪಾದಾತ್ಪಥುಲಾಶ್ವಸು ತಮುತಃ || ೧೦ ||

ಬೃಹದ್ರಥೋ ಬೃಹತ್ಕರ್ಮಾ ಬೃಹದ್ವಾನುಶ್ಚ ತಮುತಾಃ |
ಆದ್ಯಾದ್ವೈಹಸ್ತನಾಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವೈಹಸ್ತಃ ಉದಾಹೃತಃ || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಯಯಾತಿಯ ಮಕ್ಕೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಅನು ಎಂಬುವನಿಗೆ
ಸಭಾನರ, ಚಕ್ರು, ಪರೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು.
ಸಭಾನರನಿಗೆ ಕಾಲನರ, ಕಾಲನರನಿಗೆ ಸೃಂಜಯ, ಸೃಂಜಯನಿಗೆ
ಜನಮೇಜಯ, ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಮಹಾಶೀಲ, ಮಹಾಶೀಲನಿಗೆ
ಮಹಾಮನು ಎಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಮಹಾಮನನಿಗೆ ಉಶೀನರ
ಮತ್ತು ತಿತಿಕ್ರು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. || ೧-೨ || ಉಶೀನರ
ನಿಗೆ ಶಿಬಿ, ವನ, ಶಮೀ, ದಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಶಿಬಿಗೆ -
ವೃಷಾದರ್ಭ, ಸುವೀರ, ಮದ್ರ, ಕೈಕೇಯಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುತ್ರ
ರಾದರು. ಉಶೀನರನ ತಮ್ಮ ತಿತಿಕ್ರುನಿಗೆ ರುಷದ್ರಥ, ರುಷದ್ರಥನಿಗೆ
ಹೇಮ, ಹೇಮನಿಗೆ ಸುತಪಾ, ಸುತಪನಿಗೆ ಬಲಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರ
ನಾದನು. || ೩-೪ || ರಾಜಾ ಬಲಿಯ ಪತ್ನಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ
ದೀರ್ಘತಮಾ ಮುಷಿಯು - ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಲಿಂಗ, ಸುಹೃ,
ಪುಂಡ್ರ ಮತ್ತು ಅಂಧ್ರ ಎಂಬ ಆರು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು.
|| ೫ || ಇವರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ಆರು ದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿದರು. ಅಂಗನಿಗೆ ಖನಪಾನನೆಂಬ ಪುತ್ರ
ನಾದನು. ಖನಪಾನನಿಗೆ ದಿವಿರಥ, ದಿವಿರಥನಿಗೆ ಧರ್ಮರಥ,
ಧರ್ಮರಥನಿಗೆ ಚಿತ್ರರಥನಾದನು. ಈ ಚಿತ್ರರಥನೇ ರೋಮ
ಪಾದನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಆಯೋಧ್ಯಾವತಿ ದಶರಥನು
ಇವನಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ರೋಮಪಾದನಿಗೆ ಸಂತಾನ ವಿರಲಿಲ್ಲ.
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಶರಥನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶಾಂತಾ ಎಂಬುವಳನ್ನೂ
ದತ್ತಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಶಾಂತಾಳ ವಿವಾಹವು ಋಷ್ಯಶೃಂಗ
ಮುನಿಯೊಂದಿಗೆ ಜರುಗಿತು. ಋಷ್ಯಶೃಂಗನು ವಿಭಾಂಡಕ ಮುಷಿ
ಯಿಂದ ಜಂಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ರೋಮ
ಪಾದರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಆಗ ಗಣಕಿಯರು ತಮ್ಮ ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ವಾದ್ಯ, ಹಾವ-ಭಾವ,
ಆಲಿಂಗನ ಮತ್ತು ವಿಧ-ವಿಧವಾದ ಉಪಹಾರಗಳಿಂದ ಋಷ್ಯ
ಶೃಂಗನನ್ನು ಮೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರು. ಅವನು
ಬರುತ್ತಲೇ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಅವನೇ ರೋಮಪಾದನಿಂದ ಇಂದ್ರ
ದೇವತೆಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಸಂತಾನಹೀನನಾದ
ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದನು. ಪುತ್ರಹೀನನಾದ ದಶರಥನೂ ಕೂಡ
ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ರೋಮ
ಪಾದನ ಪುತ್ರ ಚತುರಂಗನಾದನು. ಚತುರಂಗನಿಗೆ ಪೃಥುಲಾಶ್ವ
ನೆಂಬುವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೬-೧೦ || ಪೃಥುಲಾಶ್ವನಿಗೆ ಬೃಹದ್ರಥ,
ಬೃಹತ್ಕರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಬೃಹದ್ವಾನು ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರ
ರಾದರು. ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತನಿಗೆ ಜಯದ್ರಥನು
ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೧೧ ||

ವಿಜಯಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಭೂತ್ಯಾಂ ತತೋ ದೃತಿರಜಾಯತ |
ತತೋ ದೃತವ್ರತಸ್ತಸ್ಯ ಸತ್ಯಮಾಧಿರಥಸ್ತತಃ || ೧೨ ||

ಯೋಽಸೌ ಗಂಗಾತುಕಿ ಕ್ರೀಡಾ ಮಂಜೂಪಾರ್ಷ್ವಾಕಂ ಶಿಶುಮ್ |
ಕುಂತ್ಯಾಪವಿದ್ಧಂ ಕಾನೀನಮನಪತ್ಯೋಽಕರೋತ್ಸುತಮ್ || ೧೩ ||

ವೃಷಸೇನಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಯ ಕರ್ಣಸ್ಯ ಜಗತೀಪತೇಃ |
ದ್ರುಹ್ಯೋಶ್ಚ ತನಯೋ ಬಭ್ರುವುಃ ಸೇತುಸ್ತಸ್ಯಾತ್ಮಜಸ್ತತಃ || ೧೪ ||

ಆರಬ್ಧಸ್ತಸ್ಯ ಗಾಂಧಾರಸ್ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ತತೋ ದೃತಃ |
ದೃತಸ್ಯ ದುರ್ಮನಾಸ್ತಸ್ಯಾತ್ಮಜೀತಾಃ ಪ್ರಾಚೀತಸಂ ಶತಮ್ || ೧೫ ||

ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಧಿಪತಯೋಽಭೂವನ್ಮು ದೀಚೀಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತಾಃ |
ಕುರ್ವಸೋಶ್ಚ ಸುತೋ ವಹ್ನಿರ್ವಜ್ರಭಗೋಽಥ ಭಾನುದೂನ್ || ೧೬ ||

ತ್ರಿಭಾಸುಸ್ತತುತೋಽಸ್ಯಾಪಿ ಕರಂಧಮ ಉದಾರಧೀಃ |
ಮದುತಸ್ತತುತೋಽಪುತ್ರಃ ಪುತ್ರಂ ಪೌರವಮಸ್ತಭೂತ್ || ೧೭ ||

ದುಷ್ಯಂತಃ ಸ ಪುನರ್ಭೇದೇ ಸ್ಥಂ ವಂಶಂ ರಾಜ್ಯಕಾಮುಕಃ |
ಯಿಯಾತೇಚ್ಛೇತ್ಪುತ್ರಸ್ಯ ಯಿದೋರ್ವಂಶಂ ನರಾಚ್ಛಭ || ೧೮ ||

ವರ್ಣಯಾಮಿ ಮಹಾಪುಂಸಾಂ ಸರ್ವಪಾಪಹರಂ ನೃಣಾಮ್ |
ಮಿದೋರ್ವಂಶಂ ನರಃ ಪುತ್ರಾಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ || ೧೯ ||

ಮುಕ್ತಾವತೀರ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ಪರಮಾತ್ಮಾ ನರಾಕೃತಿಃ |
ಮಿದೋಃ ಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವೋಷ್ಟಾ ನಲೋ ರಿಪುರಿತಿ ಶ್ರುತಾಃ || ೨೦ ||

ಚಕ್ರಾರಃ ಸೂನವಸ್ತತ್ರ ಶತಜತ್ಯಧಮಾತ್ಮಜಃ |
ಮಹಾಹಯೋ ವೇಣುಹಯೋ ಹೈಹಯಶ್ಚೇತಿ ತಮ್ನತಾಃ || ೨೧ ||

ಧರ್ಮಸ್ತು ಹೈಹಯಸುತೋ ನೇತ್ರಃ ಕುಂತೇಃ ಪಿತಾ ತತಃ |
ಸೋಪಂಜಿರಭವಮ್ಕುಂತೇರ್ಮಹಿಷಾನ್ಮದ್ರಸೇನಕಃ || ೨೨ ||

ದುರ್ಮದೋ ಭದ್ರಸೇನಸ್ಯ ಧನಕಃ ಕೃತವೀರ್ಯಸೂಃ |
ಕೃತಾಗ್ನಿಃ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಕೃತಾಜಾ ಧನಕಾತ್ಮಜಾಃ || ೨೩ ||

ಅರ್ಮನಃ ಕೃತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಸಪ್ತದ್ವಿಜೇತ್ವರೋಽಭವತ್ |
ವ್ಯಾತ್ಯೈಯಾದ್ಧರೇರಂಶಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಯೋಗಮಹಾಗುಣಃ || ೨೪ ||

ಜಯದ್ರಥನಿಗೆ ಸಂಭೂತಿ ಎಂಬ ಪಡೆಯಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ವಿಜಯನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ವಿಜಯನಿಗೆ ದೃತಿ, ದೃತಿಗೆ ದೃತವ್ರತ, ದೃತವ್ರತನಿಗೆ ಸತ್ಯಮಾ, ಸತ್ಯಮನಿಗೆ ಅಧಿರಥನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. || ೧೨ || ಅಧಿರಥನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುದಿನ ಅವನು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಲಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಕುಂತಿಯು ಅವನನ್ನು ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಸೂರ್ಯನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅವನನ್ನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅಧಿರಥನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನೇ ವಿಶ್ವಾತನಾದ ಕರ್ಣನಾದನು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕರ್ಣನಿಗೆ ವೃಷಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಯಯಾತಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ದ್ರುಹ್ಯುವಿಗೆ ಬಭ್ರುವಿನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಬಭ್ರುವಿಗೆ ಸೇತು, ಸೇತುವಿಗೆ ಆರಬ್ಬ, ಆರಬ್ಬನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರ, ಗಾಂಧಾರನಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಧರ್ಮನಿಗೆ ದೃತ, ದೃತನಿಗೆ ದುರ್ಮನಾ, ದುರ್ಮನನಿಗೆ ಪ್ರಚೀತಾ ಎಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಪ್ರಚೀತನಿಗೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮ್ಲೇಂಭರಿಗೆ ರಾಜರಾದರು. ಯಯಾತಿಯ ಪುತ್ರ ಕುರ್ವಸುವಿಗೆ ವಹ್ನಿ, ವಹ್ನಿಗೆ ಭರ್ಗ, ಭರ್ಗನಿಗೆ ಭಾನುದೂನ್, ಭಾನುದೂನಿಗೆ ತ್ರಿಭಾಸು, ತ್ರಿಭಾಸುವಿಗೆ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯ ಕರಂಧಮನು. ಕರಂಧಮನಿಗೆ ಮರುತನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಮರುತನು ಸಂತಾನಹೀನನಾಗಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪೂರುವಂತೀ ದುಷ್ಯಂತನನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. || ೧೪- ೧೬ || ಆದರೆ ದುಷ್ಯಂತನು ರಾಜ್ಯದ ಒಯಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇನ್ನು ನಾನು ಯಯಾತಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಯದುನಿನ ವಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು. ಆಲಿಸು. || ೧೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಯದು ಮಹಾರಾಜನ ವಂಶವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವಂತಹುದು. ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣಮವವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. || ೧೯ ||

ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ್ದನು. ಯದುವಿಗೆ - ಸಹಸ್ರಜಿತ್, ಕ್ರೋಷ್ಠಾ, ನಲ ಮತ್ತು ರಿಪು ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಸಹಸ್ರಜಿತ್ನಿಗೆ ಶತಜಿತ್ನಾದನು. ಶತಜಿತ್ನಿಗೆ - ಮಹಾಹಯ, ವೇಣುಹಯ, ಮತ್ತು ಹೈಹಯ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. || ೨೦-೨೧ || ಹೈಹಯನಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಧರ್ಮನಿಗೆ ನೇತ್ರ, ನೇತ್ರನಿಗೆ ಕುಂತಿ, ಕುಂತಿಗೆ ಸೋಹಂಜಿ, ಸೋಹಂಜಿಗೆ ಮಹಿಷಾನ್, ಮಹಿಷಾನ್‌ನಿಗೆ ಭದ್ರಸೇನನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. || ೨೨ || ಭದ್ರಸೇನನಿಗೆ ದುರ್ಮದ ಮತ್ತು ಧನಕರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಧನಕನಿಗೆ - ಕೃತವೀರ್ಯ, ಕೃತಾಗ್ನಿ, ಕೃತವರ್ಮಾ, ಕೃತಾಜಾ ಎಂಬ ನಾಲ್ವು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. || ೨೩ || ಕೃತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಪ್ತದ್ವಿಜಗಳಿಗೆ ಏಕಚಕ್ರ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾವತಾರವಾದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಿಂದ ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅಣಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ ಮುಂತಾದ ಮಹಾದ್ವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. || ೨೪ ||

ನ ನೂನಂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಗತಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ |
ಯಜ್ಞದಾನಕಪೋಯೋಗಕ್ರುತವೀರ್ಯಜಯಾದಿಭಿಃ

|| ೨೫ ||

ಪಂಚಾಶೀತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಹೃದ್ಯಾಹತಬಲಃ ಸಮಾಃ |
ಅಸಪ್ತವಿತ್ತಸ್ಮರಣೋ ಬುಧುಜೀಽಕ್ಷಯ್ಯಷಡ್ವರು

|| ೨೬ ||

ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸಹಸ್ರೇಷು ಪಂಚೈರ್ವೇರ್ವರಿತಾ ಮೃಧೇ |
ಜಯದ್ವಜಃ ಕೂರಸೇನೋ ವೃಷಭೋ ಮಧುರೂರ್ಜಿತಃ

|| ೨೭ ||

ಜಯದ್ವಜಾತ್ಯಾಲಜಂಘಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸಹಂ ತ್ವನೂತ್ |
ಕ್ಷತ್ರಂ ಯತಾಲಜಂಘಾಖ್ಯಮಾರ್ಜಿತೇಜೋಮಧುರೂರ್ಜಿತಮ್

|| ೨೮ ||

ತೇಜಾಃ ಜೈಷ್ಠೋ ವೀರಿಹೋತ್ಸ್ರೇ
ವೃಷ್ಟಿಃ ಪುತ್ರೋ ಮಧೋಃ ಸ್ಮೃತಃ |
ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸಹಂ ತ್ವನೂತ್
ದ್ವೈಷ್ಟ್ಯೇವೈಷ್ಠಂ ಯತಕುಲಮ್ || ೨೯ ||

ಮೂಢವಾ ವೃಷಭೋ ರಾಜಾನ್ ಯಾದವಾಶ್ಲೇಷಿ ಸಂಜ್ಞತಾಃ |
ಯದುಪುತ್ರಸ್ಯ ಚ ಕ್ರೋಷೋಃ ಪುತ್ರೋ ವೃಜಿನವಾಂಸ್ತಪಃ

|| ೩೦ ||

ಶ್ವಾಹಿಸ್ತತೋ ರುತೇಕುರ್ವೈ
ತಸ್ಯ ಚಿತ್ರರಥಸ್ತಪಃ |
ಶಶಬಿಂದುರ್ಮಹಾಯೋಗೀ
ಮಹಾಭೋಜೋ ಮಹಾನುಭೂತ್ || ೩೧ ||

ಚಮರ್ದಶಮಹಾರಾಕ್ಷಸೈಶ್ಚ ವರ್ತಮಾಸತಃ |
ತಸ್ಯ ಪತ್ನೀಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ದಶಾಣಾಂ ಸುಮಹಾಯತಾಃ

|| ೩೨ ||

ದಶಲಕ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ತಾಸ್ಯಜೀಜಿವತ್ |
ತೇಷಾಂ ತು ಪಟ್ಟಧಾನ್ಯಾಣಾಂ ಪೃಥುತ್ರಮ ಆಶ್ವಜಃ

|| ೩೩ ||

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಕಾಶ್ಯಪ್ಯಾಸ, ಪರಾಕ್ರಮ, ವಿಜಯ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಹಮಾಪನಾಗಲಾರನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. || ೨೫ || ಸಹಸ್ರಾರ್ಜುನನು ಎಂಥತ್ತಮನಾದರೂ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಆಸ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇದರ ನಡುವೆ ಅವನು ಶರೀರಬಲ ಕುಂದುವುದಾಗಲೀ, ಧನದ ನಾಶವಾಗುವುದಾಗಲೀ ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಧನವು ನಾಶವಾಗುವುದಿರಲಿ, ಅವನ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಧನವು ವೃಷಭ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. * ಅಂತಹ ಪ್ರಭಾವ ಅವನ ದಾಗಿತ್ತು. || ೨೬ || ಅವನ ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎವರು ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಕುರಾಮನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಪುತ್ರರ ಹೆಸರುಗಳು - ಜಯದ್ವಜ, ಕೂರಸೇನ, ವೃಷಭ, ಮಧು ಮತ್ತು ಉರ್ಜಿತ ಎಂದಿದ್ದವು. || ೨೭ ||

ಜಯದ್ವಜನಿಗೆ ತಾಲಜಂಘನಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ತಾಲಜಂಘನಿಗೆ ನೂರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರು 'ತಾಲಜಂಘ'ರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಕೃತ್ತಿಯರು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಮಹರ್ಷಿ ಔರ್ವರೇಖುವರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಗರರಾಜನು ಇವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೮ || ಆ ನೂರು ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನು ವೀರಿಹೋತ್ಸ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ವೀರಿಹೋತ್ಸ್ರನ ಮಗ ಮಧುವಾದನು. ಮಧುವಿಗೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯವನು ವೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದನು. || ೨೯ || ಪರಿಚಿತ್ತನೇ! ಇವರೇ ಮಧು, ವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಯದುವಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ವಂಶವು ಮೂಢ, ವಾಷ್ಣೇಯ ಮತ್ತು ಯಾದವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಯದುನಂದನ ಕ್ರೋಷ್ಠನಿಗೆ ವೃಜಿನವಾನ್‌ನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. || ೩೦ || ವೃಜಿನಮಂಜುಗೆ ಶ್ವಾಹಿ, ಶ್ವಾಹಿಗೆ ರುತೇಕು, ರುತೇಕುವಿಗೆ ಚಿತ್ರರಥ, ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಶಶಬಿಂದು ಎಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಅವನು ಪರಮಯೋಗಿಯೂ, ಮಹಾಭೋಗಿ ಎತ್ತರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಆತ್ಮತ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೩೧ || ಅವನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳಿಗೂ ** ಒಡೆಯನೂ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಜೇಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಪರಮ ಯಶಸ್ವೀ ಶಶಬಿಂದುವಿಗೆ ಪತ್ನಿ ಸಾವಿರ ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಲಕ್ಷ-ಲಕ್ಷ ಸಂತಾನಗಳಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಅವನು ನೂರುಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ವೃಷಭವಾ ಮುಂತಾದ ಆರು ಪುತ್ರರು ಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದರು. ವೃಷಭ ಶ್ರವಣನಿಗೆ

* ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈಗಲೂ ಕೆಳಗಿನ ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧) ವೃಷಭೋ ಮಹಾರಾಜಃ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯೇತಿ ವಿಶ್ವತಃ | ಯಸ್ಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರೇಣ ಪೃಥಂ ಸಪ್ತಂ ಚ ಲಭ್ಯತೇ ||

೨) ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಸಹಸ್ರವಾನ್ | ಯಾಸ್ಯಸ್ಮರಣಮಾತ್ರೇಣ ಗತಂ ಪಪ್ತಂ ಚ ಲಭ್ಯತೇ ||

** ಅನ್ನ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಸ್ತ್ರೀ, ದಾನ, ಭಂಡಾರ, ಮೂಲೆ, ಮೃತ್, ವೃಕ್ಷ, ಶಕ್ತಿ, ಮಾತೆ, ಮೇಕೆ, ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ವಿಮಾನ - ಇವು ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳು.

ಧರ್ಮೋ ನಾಮೋತನಾ ತ್ವ ಹಯಮೇಧಾಶಸ್ತ ಯಾತ್ |
ತತ್ಪ್ರಶೋ ರುಚಿಕೃತ್ಯ ಪಂಚಾಸನ್ನಾತ್ಮಕಾಃ ಕೃಣು
|| ೩೪ ||

ಪುರುಷದ್ವೈತ್ಯರೂಪೇಷು ಪೃಥುಚ್ಛಾಮಫಸಂಜ್ಞಿತಾಃ |
ಚ್ಛಾಮಫಸ್ತಪ್ರಚೋಽಪ್ಯನ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಶೈಲ್ಯಾಪತಿರ್ಭಯಾತ್
|| ೩೫ ||

ನಾವಿಂದಚ್ಚೈವಭವಸಾದ್ಯೋಚ್ಛಾಂ ಕನ್ಯಾಮಹಾರಪೀತ್ |
ರಥಸ್ತಾಂ ತಾಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾಪ ಶೈಲ್ಯಾ ಪತಿಮಮುರ್ವಿತಾ
|| ೩೬ ||

ಕೇಯಂ ಕುಹಕ ಮತ್ಸ್ವಾನ್ಯಂ ರಥಮಾದೋಪಿತೇತಿ ವೈ |
ಸ್ತುಷಾ ತವೇತ್ಯಭಿಹಿತೇ ಸ್ವಯಂತೀ ಪತಿಮಬ್ರವೀತ್
|| ೩೭ ||

ಅಹಂ ವಂಛಾಽಸಪತ್ನೀ ಚ ಸ್ತುಷಾ ಮೇ ಯುಜ್ಯತೇ ಕಥಮ್ |
ಜನಯಿಷ್ಯಸಿ ಯಂ ರಾಜ್ಞೇ ತಸ್ಯೇಯಮುಪಯುಜ್ಯತೇ
|| ೩೮ ||

ಅನ್ವಮೋದಂತ ತದ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಪಿತರ ದಿವ ಚ |
ಶೈಲ್ಯಾ ಗರ್ಭಮಧಾತ್ಮಾಲೇ ಕುಮಾರಂ ಸುಕುಮೇ ಪುಭಮ್ |
ಸ ವಿದರ್ಭ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತ ಉಪಯೇಮೇ ಸ್ತುಣಾಂ ಸತೀಮ್
|| ೩೯ ||

ಧರ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಧರ್ಮನಿಗೆ ಉತನಾ ಎಂಬ ಪುತ್ರ ನಾದನು. ಅವನು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಉತನನಿಗೆ ರುಚಿಕನಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ರುಚಿಕನಿಗೆ ಐವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರ ಹೆಸರು ಇಂತಿದೆ. || ೩೨-೩೪ || ಪುರುಚ್ಛ, ರುಕ್ಮ, ರುಕ್ಮೇಷು, ಪೃಥು ಮತ್ತು ಚ್ಛಾಮಫ. ಚ್ಛಾಮಫನ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಶೈಲ್ಯಾ ಎಂದಿತ್ತು. ಚ್ಛಾಮಫನಿಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಭಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಭೋಜ್ಯಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದನು. ಶೈಲ್ಯಳು ಪತಿಯ ರಥದಲ್ಲಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳು ಕೆರಳಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು - 'ಕಪಟಯೇ! ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಯಾರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತರುತ್ತಿರುವೆ?' ಚ್ಛಾಮಫನು - 'ಇವನಾದರೋ ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶೈಲ್ಯಳು ಮುಗುಳ್ಳು ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು - || ೩೫-೩೬ || 'ನಾನಾದರೋ ಜನ್ಮಕು ಬಂಜೆಯಾಗಿರುವೆನು. ನನಗೆ ಸವತಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇವಳು ಸೊಸೆ ಹೇಗಾಗಬಲ್ಲಳು?' ಚ್ಛಾಮಫನು - 'ರಾಣೀ! ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮಗನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳು ಇವಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. || ೩೭ || ಚ್ಛಾಮಫರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೈಲ್ಯಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದಳು. ಅವನ ಹೆಸರು ವಿದರ್ಭವೆಂದಾಯ್ತು. ಅವನು ಶೈಲ್ಯಳ ಪಾಪಿಯಾದ ಸೊಸೆಯಾದ ಭೋಜ್ಯಾಲೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ವಾದನು. || ೩೯ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸುಹಿತಾಯಾಂ ನವಮ ಸ್ಕಂಧಃ
ಯದುವಂಶಾನುವರ್ಣನೇ ಶ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೩ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವಿದರ್ಭವಂಶದ ವರ್ಣನೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತಾನ್ಯಾಂ ವಿದರ್ಭೋಽಜನಯುಕ್ತಾಸ್ತ ನಾಮ್ನಾ ಕುಶಕ್ರಥೌ |
ಶ್ಕೇಯಂ ರೋಮಪಾದಂ ಚ ವಿದರ್ಭಕುಲನಂದನಮ್
|| ೧ ||

ರೋಮಪಾದಸುತೋ ಬಭ್ರುರ್ಬಭ್ರೋಃ ಕೃತಿರಜಾಯತ |
ಕುಚಿಸ್ತಮತಸ್ತಸ್ಯಾಚ್ಛೇದಿಶ್ಚೈದ್ಯಾದಯೋ ನೃಪ
|| ೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ! ವಿದರ್ಭರಾಜನು ಪತ್ನಿಯಾದ ಭೋಜ್ಯಾಳಿಂದ ಕುಶ, ಕ್ರಥ ಮತ್ತು ರೋಮಪಾದರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ರೋಮ ಪಾದನು ವಿದರ್ಭವಂಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. || ೧ || ರೋಮಪಾದನಿಗೆ ಬಭ್ರು, ಬಭ್ರುವಿಗೆ ಕೃತಿ, ಕೃತಿಗೆ ಉತಿ, ಉತಿನಿಗೆ ಚೇದಿ ಎಂಬುವವರಾದರು. ರಾಜನೇ! ಈ ಚೇದಿಯ ವಂಶದಲ್ಲೇ ದಮಘೋಷ ಹಾಗೂ ಶಿಶುಪಾಲರೇ ಮುಂತಾದವ ರಾದರು. || ೨ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕುಂಠಿ ಪುತ್ರೋಽಭೂದ್ವೃಷ್ಟಸ್ಯಾಥ ನಿರ್ವೃತಿಃ |
ತತೋ ದಶಾರ್ಹೋ ನಾಮಾಭೂತ್ತಸ್ಯ ವೈಮಃ ಸುಹೃಃ || ೩ ||

ಜೀಮೂತೋ ವಿಕೃತಿಶ್ಚ ಯಸ್ಯ ಭೀಮರಥಃ ಸುಹಃ |
ತತೋ ನವರಥಃ ಪುತ್ರೋ ಜಾತೋ ದಶರಥಶ್ಚ || ೪ ||

ಕರಂಭಿಃ ಶಕುನೇಃ ಪುತ್ರೋ ದೇವರಾತ್ರಸ್ತದಾತ್ಮಜಃ |
ದೇವಕೃತ್ಸುತಶ್ಚ ಮಧುಃ ಕುರುವತಾದನು || ೫ ||

ಪುರುಹೋತ್ರಸ್ತಸ್ಯೋಃ ಪುತ್ರಶ್ಚಾಪ್ಯುಃ ಸಾತ್ವಶ್ಚತಃ |
ಭಜಮಾನೋ ಭಜದ್ವಿವೋ ವೃಷ್ಟಿರ್ದೇವಾವೃದ್ಧೋಽಂಧಃ || ೬ ||

ಸಾತ್ವಶ್ಚ ಸುತಾಃ ಸಪ್ತ ಮಹಾಭೋಜಶ್ಚ ಮಾರಿಷಃ |
ಭಜಮಾನಸ್ಯ ನಿರ್ಮೋಚಿಃ ಕಿಂಕರೋ ಧೃಷ್ಟಿರೇವ ಚ || ೭ ||

ಏಕಸ್ಯಾಮಾತ್ಮಜಾಃ ಪತ್ನ್ಯಾಮನೃತ್ಯಾಂ ಚ ತ್ರಯಃ ಸುತಾಃ |
ಶತಾಜಿಚ್ಛ ಸಹಸ್ರಾಜಿದಯುತಾಜಿಜಿಹಿ ಪ್ರಭೋ || ೮ ||

ಬಭ್ರುದೇವಾವೃದ್ಧಸುತಯೋಃ ಶ್ಲೋಕೌ ಪುಷ್ಕಮೂ |
ಯಥೈವ ತೃಣುನೋ ದೂರಾತ್ಪುಷ್ಪಾಮೃತಪಾಂಶಿಕಾತ್ || ೯ ||

ಬಭ್ರುಃಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೇವೈರ್ದೇವಾವೃದ್ಧಃ ಸುತಃ |
ಪುರುಷಾಃ ಪಂಚಪೃಥ್ವಿಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಪ್ರಾಣ ಚಾಪ್ತ ಚ || ೧೦ ||

ಯೇಽಮೃತಕ್ಷಮಸುಹೃಶ್ಚಾ ಬಭ್ರೋರ್ದೇವಾವೃದ್ಧಾದಪಿ |
ಮಹಾಭೋಜೋಽಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಭೋಜಾ ಆಸುಪ್ತವನ್ಮಯೇ || ೧೧ ||

ವೃಜ್ಞೇಃ ಸುಮಿತ್ರಃ ಪುತ್ರೋಽಭೂದ್ಧಾಜಿಚ್ಛ ಪರಂಕಪ |
ಶಿನಿಶ್ಚಾಪಮಿತ್ರಶ್ಚ ನಿರ್ಮೋಽಭೂದಸಮಿತ್ರತಃ || ೧೨ ||

ಸತ್ವಾಜಿತಃ ಪ್ರಸೇನಶ್ಚ ನಿಮ್ನಾಪ್ಯಾಪ್ತಾಃ ಸುತೌ |
ಅನಮಿತ್ರಸುತೋ ಯೋಽನ್ಯಃ ಶಿನಿಶ್ಚಾಪ ಸತ್ಕು || ೧೩ ||

ಯುಯುಧಾನಃ ಸಾತ್ಯಕಿರ್ವೈ ಜಯಶ್ಚೈ ಕುಗಪ್ತತಃ |
ಯುಗಂಧರೋಽನಮಿತ್ರಸ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಃ ಪುತ್ರೋಽಪರಶ್ಚತಃ || ೧೪ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಕುಂಠಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಕುಂಠಿಗೆ ಧೃಷ್ಟಿ, ಧೃಷ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವೃತಿ, ನಿರ್ವೃತಿಗೆ ದಶಾರ್ಹ, ದಶಾರ್ಹನಿಗೆ ವೈಮಃ ನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೩ || ವೈಮಃನಿಂದ ಜೀಮೂತ, ಜೀಮೂತನಿಗೆ ವಿಕೃತಿ, ವಿಕೃತಿಗೆ ಭೀಮರಥ, ಭೀಮರಥನಿಗೆ ನವರಥ, ನವರಥನಿಗೆ ದಶರಥನು ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೪ || ದಶರಥನಿಂದ ಶಕುನಿ, ಶಕುನಿಯಿಂದ ಕರಂಭಿ, ಕರಂಭಿಯಿಂದ ದೇವರಾತ್ರ, ದೇವರಾತ್ರನಿಂದ ದೇವಕೃತ್, ದೇವಕೃತ್ತನಿಂದ ಮಧು, ಮಧುವಿನಿಂದ ಕುರುವತ, ಕುರುವತನಿಂದ ಅನು ಹುಟ್ಟಿದನು. || ೫ || ಅನುವಿನಿಂದ ಪುರುಹೋತ್ರ, ಪುರುಹೋತ್ರನಿಂದ ಆಯು ಮತ್ತು ಆಯುವಿನಿಂದ ಸಾತ್ವತನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಸಾತ್ವತನಿಗೆ - ಭಜಮಾನ, ಭಜಿ, ದಿವ್ಯ, ವೃಷ್ಟಿ, ದೇವಾವೃದ್ಧ, ಅಂಧಕ ಮತ್ತು ಮಹಾಭೋಜರೆಂಬ ಏಳು ಪುತ್ರರು ಉದಿಸಿದರು. ಭಜಮಾನನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳಿಂದ - ನಿರ್ಮೋಚಿ, ಕಿಂಕರ ಮತ್ತು ಧೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಿಂದ - ಶತಾಜಿತ್, ಸಹಸ್ರಾಜಿತ್ ಮತ್ತು ಅಯುತಾಜಿತ್ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. || ೬-೮ || ಸಾತ್ವತನ ಐದನೆಯ ಮಗನಾದ ದೇವಾವೃದ್ಧನಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ದೇವಾವೃದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಭ್ರುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಗಾಥೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - 'ನಾವು ದೂರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಸದ್ದುಗಳೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. || ೯ || ಬಭ್ರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ದೇವಾವೃದ್ಧನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಕಾರಣ - ಬಭ್ರು ಮತ್ತು ದೇವಾವೃದ್ಧರಿಂದ ಉಪದೇಶವೆಡೆದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಅರವತ್ತೈದು ಮಂದಿಗಳು ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಸಾತ್ವತನ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಮಹಾಭೋಜನೂ ಕೂಡ ಮಹಾಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಭೋಜ ವಂಶೀಯರಾದವರಾದರು. || ೧೦-೧೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ವೃಷ್ಟಿಗೆ - ಸಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಯುಧಾಜಿತ್ತು ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಯುಧಾಜಿತ್ತುನಿಗೆ ಶಿನಿ ಮತ್ತು ಅನಮಿತ್ರರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅನಮಿತ್ರನಿಂದ ನಿಮ್ನನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. || ೧೨ || ಸತ್ವಾಜಿತ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸೇನರೆಂಬ ವೃಷದ್ವಾರದ ಯಾದವರು ನಿಮ್ನನ ಪುತ್ರರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿನಿ ಎಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಶಿನಿಯಿಂದ ಸತ್ಯಕನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. || ೧೩ || ಇದೇ ಸತ್ಯಕನ ಪುತ್ರನೇ ಯುಯುಧಾನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಾತ್ಯಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಇರುವನು. ಸಾತ್ಯಕಿಯ ಮಗ ಜಯ, ಜಯನಿಗೆ ಕುಣಿ ಮತ್ತು ಕುಣಿಗೆ ಯುಗಂಧರನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅನಮಿತ್ರನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನ ಹೆಸರು ವೃಷ್ಟಿಯೆಂದಿತ್ತು. ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಶ್ವಫಲ್ಕ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರರಥರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಶ್ವಫಲ್ಕನ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಗಾಂದಿನೀ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಕ್ರೂರ ನಲ್ಲದೆ - ಅಸಂಗ, ಸಾರಮೇಯ, ಮೃದುರ, ಮೃದುವಿದ್, ಗಿರಿ, ಧರ್ಮಾವೃದ್ಧ, ಸುಕರ್ಮ, ಕ್ಷೇತ್ರೋಪೇಕ್ಷ, ಅರಿಮರ್ದನ,

ಶ್ವಪ್ತಲಕ್ಷ್ಮಿತರಫತ್ತ್ ಗಾಂದಿನ್ಯಾಂ ಚ ಶ್ವಪ್ತಲಕ್ಷ್ಮಿಃ |
ಅಕ್ರೂರಪ್ರಮುಖಾ ಅಸನ್ವತ್ಯಾ ದ್ವಾದಶ ವಿಶ್ವತಾಃ |

|| ೧೫ ||

ಅಸಂಗಃ ಸಾರಮೇಯಶ್ಚ ಮೃದುರೋ ಮೃದುವಿದ್ವಿರಿಃ |
ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿ ಸುಕರ್ಮಾ ಚ ಕ್ಷೀತ್ರೋಪೇಕ್ಷೋಽರಿಮರ್ದನಃ |

|| ೧೬ ||

ಶತ್ರುಭೋಃ ಗಂಧಮಾದಶ್ಚ ಪ್ರತಿಬಾಹುಶ್ಚ ದ್ವಾದಶ |
ತೇಷಾಂ ಸ್ವರಾ ಸುಚೀರಾಖ್ಯಾ ದ್ವಾವಕ್ತ್ರಾರುತಾವಸಿ |

|| ೧೭ ||

ದೇವವಾನುಪದೇವಶ್ಚ ತಥಾ ಚಿತ್ರರಥಾತ್ಮಜಾಃ |
ಪೃಥುವಿದೂರಥಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಬಹವೋ ವೃಷ್ಟಿಸಂದನಾಃ |

|| ೧೮ ||

ಕುಕುರೋ ಭಜಮಾನಶ್ಚ ಶುಚಿಃ ಕಂಬಲಬರ್ಹಿಪಃ |
ಕುಕುರಶ್ಚ ಸುತೋ ವಹ್ನಿವಿಲೋಮಾ ತನಯಸ್ತತಃ |

|| ೧೯ ||

ಕಪೋತರೋಮಾ ತಸ್ಯಾಸುಃ ಸಹಾ ಯಶ್ಚ ಚ ತುಂಬುರುಃ |
ಅಂಧಕೋ ದುಂದುಭಿಸ್ತಸ್ಮಾದರಿದ್ಯೋತಃ ಪುನರ್ವಸುಃ |

|| ೨೦ ||

ತಸ್ಯಾಹುಕಶ್ಚಾಹುಕಃ ಚ ಕನ್ಯಾ ಭೈವಾಹುಕಾತ್ಮಜೌ |
ದೇವಕಶ್ಚೋಗ್ರಸೇನಶ್ಚ ಚತ್ವಾರೋ ದೇವಕಾತ್ಮಜಾಃ |

|| ೨೧ ||

ದೇವವಾನುಪದೇವಶ್ಚ ಸುದೇವೋ ದೇವವರ್ಧನಃ |
ತೇಷಾಂ ಸ್ವರಾರಿಃ ಸಸ್ತಾಸನ್ ದೃತದೇವಾದಯೋ ನೃಪ |

|| ೨೨ ||

ಶಾಂತಿದೇವೋಪದೇವಾ ಚ ತ್ರಿದೇವಾ ದೇವರಕ್ಷಿತಾಃ |
ಸಹದೇವಾ ದೇವಕೀ ಚ ವಸುದೇವ ಉವಾಹ ತಾಃ |

|| ೨೩ ||

ಕಂಠಃ ಸುಕಾಮಾ ನೃಗೋಧಃ ಕಂಕಃ ಶಂಕುಃ ಸುಹೂಸ್ತಥಾ |
ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲೋಽಥ ಸೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ತುಷ್ಟಿಮಾಣೋಗ್ರಸೇನಯಃ |

|| ೨೪ ||

ಕಮಾ ಕಂಸದತೀ ಕಂಕಾ ಶೂರಭೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕಾ |
ಉಗ್ರಸೇನದುಹಿತರೋ ವಸುದೇವಾನುಜುಷ್ಠಿಯಃ |

|| ೨೫ ||

ಶೂರೋ ವಿದೂರಥಾದಾಸೀದ್ಭೂಮಾನಃ ಸುತಸ್ತತಃ |
ಶಿವಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ವಯಂಭೋಜೋ ಹೃದೀಶ್ಚತುತೋ ಮತಃ |

|| ೨೬ ||

ದೇವವಾಮಃ ಶತಧನುಃ ಕೃತವರ್ಮೇತಿ ತತ್ಪುತಾಃ |
ದೇವಮೀಧಸ್ತ ಶೂರಶ್ಚ ಮೂರಿಪಾ ನಾಮ ಮತ್ಪುತ್ರಾತ್ |

|| ೨೭ ||

ಶತ್ರುಘ್ನ, ಗಂಧಮಾದನ, ಪ್ರತಿಬಾಹು ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಸುಚೀರಾ ಎಂಬ ಓರ್ವ ತಂಗಿಯೂ ಇದ್ದಳು. ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ - ದೇವವಾನ್ ಮತ್ತು ಉಪದೇವರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಶ್ವಪಲ್ಕನ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಪೃಥು, ವಿದೂರಥ ಮೊದಲಾದ ಆನೆಗಳ ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೃಷ್ಟಿವಂಶಿಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. || ೧೪-೧೮ || ಸಾತ್ವತನ ಪುತ್ರನಾದ ಅಂಧಕನಿಗೆ ಕುಕುರ, ಭಜಮಾನ, ಶುಚಿ, ಕಂಬಲಬರ್ಹಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕುಕುರನ ಪುತ್ರ ವಹ್ನಿ, ವಹ್ನಿಗೆ ವಿಲೋಮಾ, ವಿಲೋಮನಿಗೆ ಕಪೋತರೋಮಾ, ಕಪೋತರೋಮನಿಗೆ ಅನು ಎಂಬುವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ತುಂಬುರು ಗಂಧರ್ವನೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತ್ರತೆ ಇತ್ತು. ಅನುವಿನ ಪುತ್ರ ಅಂಧಕ, ಅಂಧಕನಿಗೆ ದುಂದುಭಿ, ದುಂದುಭಿಗೆ ಅರಿದ್ಯೋತ, ಅರಿದ್ಯೋತನಿಗೆ ಪುನರ್ವಸು, ಪುನರ್ವಸುವಿಗೆ ಅಹುಕನೆಂಬ ಓರ್ವ ಪುತ್ರನೂ, ಅಹುಕ ಎಂಬ ಓರ್ವ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅಹುಕನಿಗೆ ದೇವಕ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಸೇನರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ದೇವಕನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದರು. || ೧೯-೨೦ || ದೇವವಾನ್, ಉಪದೇವ, ಸುದೇವ ಮತ್ತು ದೇವವರ್ಧನ ಇವರು ದೇವಕನ ಮಕ್ಕಳು. ಇವರಿಗೆ - ದೃತದೇವಾ, ಶಾಂತಿದೇವಾ, ಉಪದೇವಾ, ತ್ರಿದೇವಾ, ದೇವರಕ್ಷಿತಾ, ಸಹದೇವಾ ಮತ್ತು ದೇವಕಿ ಎಂಬ ಏಳುಮಂದಿ ತಂಗಿಯರಿದ್ದರು. ವಸುದೇವನು ಇವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ವಾಗಿದ್ದನು. || ೨೧-೨೩ || ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ - ಕಂಠ, ಸುಕಾಮಾ, ನೃಗೋಧ, ಕಂಕ, ಶಂಕು, ಸುಹೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ, ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ತುಷ್ಟಿಮಾನ್ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. || ೨೪ || ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ - ಕಮಾ, ಕಂಸದತೀ, ಕಂಕಾ, ಶೂರಭೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕಾ ಎಂಬ ಐದು ಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಇದ್ದರು. ಇವರ ವಿವಾಹವು - ದೇವಭಾಗ ಮೊದಲಾದ ವಸುದೇವನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು. || ೨೫ ||

ಚಿತ್ರರಥನ ಪುತ್ರನಾದ ವಿದೂರಥನಿಗೆ ಶೂರ, ಶೂರನಿಂದ ಭಜಮಾನ, ಭಜಮಾನನಿಂದ ಶಿವ, ಶಿವನಿಂದ ಸ್ವಯಂಭೋಜ, ಸ್ವಯಂಭೋಜನಿಂದ ಹೃದೀಶ ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೨೬ ||

ಹೃದೀಶನಿಗೆ - ದೇವಬಾಹು, ಶತಧನ್ವಾ, ಕೃತವರ್ಮಾ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ದೇವಮೀಧನ ಪುತ್ರನಾದ ಶೂರನ ವಕ್ಷೀಯ ಹೆಸರು ಮೂರಿಪಾ ಎಂದಿತ್ತು. || ೨೭ || ಶೂರಸೇನನು ಮೂರಿಪಾಳಿಂದ ವಸುದೇವ, ದೇವಭಾಗ, ದೇವಶ್ರವಾ, ಅನಕ, ಸ್ವಂಜಯ, ಶ್ಯಾಮಕ, ಕಂಕ, ಶಮೀಕ, ವತ್ಸಕ ಮತ್ತು ವೃಕ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ವಸುದೇವನು ತುಟ್ಟುವಾಗ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೊಳಗಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು, 'ಅನಕದುಂದುಭಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಂದೆಯಾದನು. ವಸುದೇವನಿಗೆ ಪೃಥಾ, (ಕುಯಿ) ಶ್ರುತದೇವಾ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರುತಶ್ರವಾ ಮತ್ತು ರಾಜಾಧಿದೇವಿ ಎಂಬ ಐದು ತಂಗಿಯರೂ ಇದ್ದರು. ವಸುದೇವನ

ತಸ್ಯಾಂ ಸ ಜನಯಾಮಾಸ ದತ ಪುತ್ರಾನಕಲ್ಪಜಾನ್ |
ವಸುದೇವಂ ದೇವಭಾಗಂ ದೇವತ್ರವಸಮಾನಕಮ್ |

|| ೨೮ ||

ಸೃಂಜಯಂ ಶ್ಯಾಮಕಂ ಕಂಕಂ ಶಮೀಕಂ ವತ್ಸಕಂ ವೃಕಮ್ |
ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರಾಸಕಾ ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿ |

|| ೨೯ ||

ವಸುದೇವಂ ಪರೇಃ ಸ್ಥಾನಂ ವದಂತ್ಯಾನಕದುಂದುಭಮ್ |
ಪೃಥಾ ಚ ಶ್ರುತದೇವಾ ಚ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಃ ಶ್ರುತತ್ರವಾಃ |

|| ೩೦ ||

ರಾಜಾಧಿದೇವೀ ಭೈಕೇಷಾಂ ಭಗಿಸ್ಯಃ ಪಂಚ ಕನ್ಯಕಾಃ |
ಕುಂತೇಃ ಸಮ್ನಿಃ ಪಿತಾ ಪೂರೋ ಹೃಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೃಥಾದುದಾತ್ |

|| ೩೧ ||

ಸಾಽಽಪದಮಾರ್ಗಸುಗೋ ವಿದ್ಯಾಂದೇವತೂಪೀಂ ಪ್ರಕೋಪಿತಾತ್ |
ತಸ್ಯಾ ವೀರ್ಯಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಮಾಜುಹಾವ ರವಿಂ ಕುಚಃ |

|| ೩೨ ||

ತದೈವೋಪಾಗತಂ ದೇವಂ ವಿಶ್ವ ಮ್ನಿತಮಾನಸಾ |
ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯುಕ್ತಾ ಮೇ ಯಾಹಿ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮೇ |

|| ೩೩ ||

ಅಮೋಘಂ ದರ್ಶನಂ ದೇವಿ ಅಧಿಶ್ಠೇ ತ್ವಯಿ ಚಾತ್ಮಜಮ್ |
ಯೋನಿಯಾರ್ಥಾ ನ ದುಶ್ಯೇತ ಕರ್ತಾಹಂ ತೇ ಸುಮಧ್ಯಮೇ |

|| ೩೪ ||

ಅಹಿ ತಸ್ಯಾಂ ಸ ಅಧಾಂವಿ ಗರ್ಭಂ ಸೂರ್ಯೋ ದಿವಂ ಗತಃ |
ಪತ್ಯಃ ಕುಮಾರಃ ಸಂಜಜ್ಞೈ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಭಾಸ್ಕರಃ |

|| ೩೫ ||

ತಂ ಸಾತ್ವಜಸ್ತದೀಶೋಯೇ ಕೃಚ್ಛಾಲ್ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಬಿಭೃತೀ |
ಪ್ರಸಿತಾಮಹಸ್ತಾದುಜಾಹ ಪಾಂಡುರ್ದೈ ಸತ್ಕವಿಶ್ರಮ |

|| ೩೬ ||

ಶ್ರುತದೇವಾಂ ತು ಕಾರೂಷೋ ದೃಢಕರ್ಮಾ ಸಮಗ್ರಹೀತ್ |
ಯಸ್ಯಾಮಭೂದ್ಧಂತವತ್ಯ ಯುಷಿತಪ್ತೋ ದಿತೇಃ ಸುತಃ |

|| ೩೭ ||

ಕೈಕೇಯೋ ದೃಷ್ಟಕೇತುಶ್ಚ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಮವಿಂದತ |
ಸಂತರ್ಧನಾದಯಶ್ಚ ಸಂಚಾಸನ್ನೈಕಯಾಃ ಸುತಾಃ |

|| ೩೮ ||

ರಾಜಾಧಿದೇವ್ಯಾಮಾವಂತ್ಯೈ ಜಯಸೇನೋಽಜನಿಷ್ಟಹ |
ದಮಘೋಷಶ್ಚೇದಿರಾಜಃ ಶ್ರುತತ್ರಮಸಮಗ್ರಹೀತ್ |

|| ೩೯ ||

ಶಿಶುಶಾಲಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಕಥಿತಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಭವಃ |
ದೇವಭಾಗಸ್ಯ ಕಂಸಾಯಾಂ ಚಿತ್ರಕೇತುಬೃಹದ್ಧರೌ |

|| ೪೦ ||

ತಂದೆ ಶೂರಸೇನನಿಗೆ ಕುಂತಿಭೋಜನೆಯ ಮಿತ್ರನಿದ್ದನು. ಕುಂತಿ ಭೋಜನಿಗೆ ಯಾವ ಸಂತಾನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೂರ ಸೇನನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿರಿಯಳಾದ ಪೃಥಾಳನ್ನು ದತ್ತಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. || ೨೮-೩೦ ||

ಪೃಥಾದೇವಿಯು ದುರ್ಮಾಸರನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನ ಗೊಳಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಗಮಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಬಹುದಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಳು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೊಲಗ ಪೃಥೆಯು ಪರಮವವಿತ್ರಳಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅವಾಹನ ಮಾಡಿದಳು. || ೩೨ || ಮಂತ್ರಪಠಿಸಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದೊಡನೆ ಸೂರ್ಯ ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಒಂದೇಬಿಟ್ಟನು. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಂತಿಯು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು - "ಸೂರ್ಯಭಗವಂತ! ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು. ಮುನಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವ ನನಗೀಗ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ನೀನನ್ನು ಹೊರಡಬಹುದು. || ೩೩ || ಸೂರ್ಯ ದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ದೇವೀ! ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗ ಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೀಗಲೇ ನಿನಗೆ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ದೂಷಿತವಾಗು ವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕನ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವೆ. || ೩೪ || ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಆಕೆಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಒಂದು ಗೆಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಆ ಮಗುವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. || ೩೫ || ಪೃಥೆಯು ಲೋಕನಿಂದಗೆ ಹೆದರಿ, ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ ಆ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕನನ್ನು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟಳು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! || ಪೃಥೆಯನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಾಕ್ಷನಾದ ಪಾಂಡುವು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. || ೩೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪೃಥೆಯ ತಂಗಿ ಶ್ರುತದೇವಾ ಎಂಬುವಳನ್ನು ಕರೂಪದೇಶದ ಅಧಿಪತಿ ವೃದ್ಧಕರ್ಮಾ ವಿವಾಹವಾದನು. ಆಕೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವಜಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿ ಯುಷ್ಮಗಳ ಶಾವದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಾದವನೇ ಈ ದಂತವಕ್ತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. || ೩೭ ||

ಕೇಕಯದೇಶದ ರಾಜಾ ದೃಷ್ಟಕೇತುವು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಂತರ್ಧನರೇ ಆದ ಐದು ಕೈಕಯ ರಾಜಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೩೮ || ರಾಜಾಧಿದೇವಿಯ ವಿವಾಹವು ಜಯಸೇನ ನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಐಂದ ಮಕ್ಕು ಅನುವಿಂದ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆಮತಿ ನರೇಶರಾದರು. ಚೇದಿರಾಜ ದಮಘೋಷನು ಶ್ರುತತ್ರವಾ ಎಂಬುವಳನ್ನು ಪಾಣ ಗೃಹಣಮಾಡಿದನು. || ೩೯ || ಅವಳ ಪುತ್ರನೇ ಶಿಶುಶಾಲನು. ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಮೊದಲೇ (ಎಳನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ) ವರ್ಣಿಸಿರುವೆನು. ವಸುದೇವನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ದೇವಭಾಗನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕಂಸೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕೇತು ಮತ್ತು ಬೃಹದ್ಧರೆಯು ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೪೦ ||

ಕಂಸವತ್ಸಾಂ ದೇವಶ್ರವಸಃ ಸುವೀರ ಇಪುಮಾಂಸ್ತಥಾ |
ಕಂಕಾಯಾಮಾನಕಾಜ್ಞಾತಃ ಸತ್ಯಜಿತ್ಪುರುಷಶ್ಚತಥಾ || ೪೦ ||

ಸೃಂಜಯೋ ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಾಂ ಚ ವೃಷದುರ್ಮರ್ಷಣಾದಿಕಾನ್ |
ಹರಿಕೇಶಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೌ ಶೂರಭೂಮ್ಯಾಂ ಚ ತಾಮಕಃ || ೪೧ ||

ಮಿಶ್ರಕೇಶ್ಯಾಮಪ್ಸರಸಿ ವೃಕಾದೀನ್ವೃಷಶ್ಚತಥಾ |
ತಕ್ಷಪುಷ್ಪರತಾಲಾದೀಂದುರ್ವಾರ್ಕ್ಯಾಂ ವೃಕ ಆದಧೇ || ೪೨ ||

ಸುಮಿತ್ರಾರ್ಜುನಪಾಲಾದೀನ್ ಶಮೀಕಾಶ್ಚ ಸುರಾಮಿನಿ |
ಕಂಕಶ್ಚ ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ವೈ ಯುತಧಾಮಜಯಾವಹಿ || ೪೩ ||

ಪೌರವೀ ರೋಹಿಣೀ ಭದ್ರಾ ಮದಿರಾ ರೋಚನಾ ಇಲಾ |
ದೇವಕೀಪ್ರಮುಖಾ ಆಸಸ್ತತ್ಕ ಆನಕದುಂದುಭೇಃ || ೪೪ ||

ಒಲಂ ಗದಂ ಸಾರಣಂ ಚ ದುರ್ಮದಂ ವಿಪುಲಂ ಧ್ರುವಮ್ |
ವಸುದೇವಸು ರೋಹಿಣ್ಯಾಂ ಕೃತಾದೀನುದಪಾದಯತ್ || ೪೫ ||

ಸುಭದ್ರೋ ಭದ್ರವಾಹಶ್ಚ ದುರ್ಮದೋ ಭದ್ರ ಏವ ಚ |
ಪೌರವ್ಯಾಸ್ತನಯಾ ಹೈತೇ ಭೂತಾದ್ಯಾ ದ್ವಾದಶಾಭವನ್ || ೪೬ ||

ನಂದೋಪನಂದಕೃತಕಶೂರಾದ್ಯಾ ಮದಿರಾತ್ಮಜಾಃ |
ಕೌಶಲ್ಯಾ ಕೇಶಿನಂ ತ್ವೇಕಮಸೂತ ಕುಲನಂದನಮ್ || ೪೭ ||

ರೋಚನಾಯಾಮತೋ ಜಾತಾ ಹಸ್ತಹೇಮಾಂಗದಾದಯಃ |
ಽಲಾಯಾ ಮುರುವಲ್ಯಾದೀನ್ಯದುಮುಖ್ಯಾಸಜೇಜನತ್ || ೪೮ ||

ವಿಷ್ಣುಷ್ಣೋ ಧೃತದೇವಾಯಾಮೇಕ ಆನಕದುಂದುಭೇಃ |
ಶಾಂತಿದೇವಾತ್ಮಜಾ ರಾಜನ್ ಶ್ರಮಪ್ರತಿಕ್ರುತಾದಯಃ || ೪೯ ||

ರಾಜಾನ್ ಕಲ್ಪವರ್ಷಾದ್ಯಾ ಉಪದೇವಾಸುತಾ ದಶ |
ವಾಪಂಸಸುಪಂಶಾದ್ಯಾಃ ಶ್ರೀದೇವಾಯಾಸ್ತು ಪಟ್ಟಿಶಾಃ || ೫೦ ||

ದೇವರಕ್ಷಿತಯಾ ಲಿಖ್ತಾ ನವ ಚಾತ್ರ ಗದಾದಯಃ |
ಮುಪೇಜಃ ಸುತಾನಶ್ಚಾವಾದಧೇ ಸಹದೇವಯಾ || ೫೧ ||

ಶ್ವಪಿಪ್ಪಿಲಾತಮುಖ್ಯಾಂಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧರ್ಮೋ ವಸೂನಿವ |
ಮಾಪೇಜಸ್ತು ದೇವಕ್ಯಾಮಜ್ಞ ಪುತ್ರಾನಜೇಜನತ್ || ೫೨ ||

ಕೀರ್ತಿಮಾತಾಃ ಸುಷೇಣಂ ಚ ಭದ್ರಸೇನಮುದಾರಧೀಃ |
ಮುಖಂ ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಭ್ರಂ ಸಂಕರ್ಷಣಮಹೀಶ್ವರಮ್ || ೫೩ ||

ದೇವಶ್ರವಾನ್ ಪತ್ತಿಯಾದ ಕಂಸವತಿಯಿಂದ ಸುವೀರ ಹಾಗೂ ಇಪುಮಾನ್‌ರೇಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಆನಕನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಕಂಕಾಳಿಂದ - ಕಪ್ಪುಜಿತ್ ಮತ್ತು ಪುರುಷಜಿತ್‌ರೇಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೪೦ || ಸೃಂಜಯನು ತನ್ನ ಪತ್ತಿಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕೆಯಿಂದ ವೃಷ ಮತ್ತು ದುರ್ಮರ್ಷಣರೇ ಮೊದಲಾದ ಆನಕ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ಯಾಮಕನು ಶೂರಭೂಮಿ (ಶೂರಭೂ) ಎಂಬ ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಕೇಶ ಮತ್ತು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರೇಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೪೧ || ಮಿಶ್ರಕೇಶಿ ಅಪ್ಸರೆಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ಮಕ್ಕನೂ ಕೂಡ ವೃಕ ಮೊದಲಾದ ಆನಕ ಪುತ್ರರನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವೃಕನು ದುರ್ವಾರ್ಕ್ಯೆಯಿಂದ ತಕ್ಷ, ಪುಷ್ಪರ, ಶಾಲ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. || ೪೨ || ಶಮೀಕನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಸುರಾಮಿನಿಯು ಸುಮಿತ್ರ, ಅರ್ಜುನಪಾಲ ಮೊದಲಾದ ಆನಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಕಂಕನ ಪತ್ತಿ ಕರ್ಣಿಕೆಯಿಂದ ಯುತಧಾಮ ಮತ್ತು ಜಯರೇಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಉಂಟಾದರು. || ೪೩ ||

ಆನಕದುಂದುಭಯಾದ ವಸುದೇವನಿಗೆ ಪೌರವೀ, ರೋಹಿಣೀ, ಭದ್ರಾ, ಮದಿರಾ, ರೋಚನಾ, ಇಲಾ ಮತ್ತು ದೇವಕಿ ಮುಂತಾದ ಆನಕ ಪತ್ತಿಯುಂಟಾದರು. || ೪೪ || ರೋಹಿಣಿಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ವಸುದೇವನು ಒಲರಾಮ, ಗದ, ಸಾರಣ, ದುರ್ಮದ, ವಿಪುಲ, ಧ್ರುವ ಮತ್ತು ಕೃತ ಮುಂತಾದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೪೫ || ಪೌರವಿಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ಭೂತ ಸುಭದ್ರ, ಭದ್ರವಾಹ, ದುರ್ಮದ, ಭದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೪೬ || ಮದಿರೆಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ನಂದ, ಉಪನಂದ, ಕೃತಕ, ಶೂರ ಮುಂತಾದವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೌಶಲ್ಯೆಯು ಕುಲಕ್ಕೆ ಆನಂದ ವಾಯುಕನಾದ 'ಕೇಶಿ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದಳು. || ೪೭ || ರೋಚನಾ ಎಂಬುವಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತ, ಹೇಮಾಂಗ ಮೊದಲಾದವರು, ಇಲೆಯಿಂದ ಉರುವಲ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವ ಮುಖ್ಯರಾದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೪೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವಸುದೇವನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಧೃತದೇವಾ ಎಂಬುವಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಷ್ಣು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾದನು. ಶಾಂತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರುತ ಮೊದಲಾದ ಆನಕ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೪೯ ||

ಉಪದೇವಾ ಎಂಬುವಳಿಂದ ಕಲ್ಪವರ್ಷ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ರಾಜರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಶ್ರೀದೇವಾಳಿಂದ ವಸು, ಹಂಸ, ಸುಪಂಶ ಮೊದಲಾದ ಆರು ಪುತ್ರರಾದರು. || ೫೦ || ದೇವರಕ್ಷಿತೆಯಿಂದ ಗದ ಮೊದಲಾದ ಒಂಭತ್ತು ಪುತ್ರರಾದರು. ಧರ್ಮನು ಎಂಟು ಮಂಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ವಸುದೇವನು ಸಹದೇವಾಳಿಂದ ಪುರುವಿಕ್ರುತ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಪರಮಲದಾರ ವಸುದೇವನು ದೇವಕಿಯು ಗರ್ಭವಿಂವಳೂ ಎಂಟುಮಂದಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು - ಅವರಲ್ಲಿ ೧೪೦ ಹವರು - ಕೀರ್ತಿಮಾನ್, ಸುಷೇಣ, ಭದ್ರಸೇನ, ಯಜು, ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಭ, ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಶೇಷಾವತಾರೀ ಶ್ರೀಬಲರಾಮ ಎಂದಿತ್ತು. || ೫೧-೫೪ ||

ಅಪ್ಪಮಾಸ್ತು ತಯೋರಾಶೀಶ್ಚಯಮೇವ ಹರಿಃ ಕಿಲ |
ಸುಭದ್ರಾ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ತವ ರಾಜನ್ ಪಿತಾಮಹೀ || ೫೫ ||

ಯದಾ ಯದೇಹ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಕ್ಷಯೋ ವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಪಾಪ್ಪನಃ |
ತದಾ ತು ಭಗವಾನೀಶ ಆತ್ಮಾನಂ ಸ್ವಜತೇ ಹರಿಃ || ೫೬ ||

ನ ಹ್ಯಸ್ಯ ದನ್ಯೋ ಹೇತುಃ ಕರ್ಮಣೋ ವಾ ಮಹೀಪತೇ |
ಅತ್ಯಮಾಯಾಂ ವಿನೇಶಸ್ಯ ಪರಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟುರಾತ್ಮನಃ || ೫೭ ||

ಯನ್ಮಾಯಾಚೇಕ್ಷಿತಂ ಪುಂಸಃ ಸ್ವಾತ್ಮತ್ವತ್ಯಯಾಯ ಹಿ |
ಅನುಗ್ರಹಸ್ತನ್ನಿವೃತ್ತೇರಾತ್ಮಲಾಭಾಯ ಚೇತ್ಯತೇ || ೫೮ ||

ಅಶ್ವಹೀನೇನಾಂ ಸುಭದ್ರದುರೈರ್ನೃಪಲಾಂಭಸ್ಯಃ |
ಭುವ ಆಶ್ರಮ್ಯಮಾಗಾಯಾ ಆಭಾರಾಯ ಕೃತೋದ್ಯಮಃ || ೫೯ ||

ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪರಿಮೇಯಾಣಿ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ |
ಸಹಸಂಕರ್ಷಣಶ್ಚಕ್ಷೀ ಭಗವಾನ್ಮಧುಸೂದನಃ || ೬೦ ||

ಕಲೌ ದನಿಷ್ಠಮಾಗಾತಾಂ ದುಃಖಶೋಕತಮೋಗುಹಮ್ |
ಅನುಗ್ರಹಾಯ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಸುಪುಣ್ಯಂ ವ್ಯತನೋದ್ಯತಃ || ೬೧ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ಸತ್ಕರ್ಷಣೀಯೋಪೇ ಯಶ್ಚಕ್ಷೀರ್ಥವರೇ ಸ್ಥುತ್ |
ಶ್ರೋತ್ರಾಂಜಲಿರುಪ್ಪಶ್ಯ ಭುನುತೇ ಕರ್ಮವಾಸನಾಮ್ || ೬೨ ||

ಭೋಜವೃಷ್ಟಂಧಕಮಧುಸೂರಸೇನದತಾರ್ಹಕೈಃ |
ತ್ವಾಧಾನೀಯೇಹಿತಃ ತತ್ಪಶ್ಯುರುಪ್ಪಂಜಯಪಾಂಜುಭಃ || ೬೩ ||

ಸ್ವಿಗ್ಧತೇಕ್ಷ್ಣೋದಾರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಿಕ್ರಮಲೀಲಯಾ |
ವೈರೋಷಂ ರಮಯಾಮಾಸ ಮೂರ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಾಂಗ ರಮ್ಯಯಾ || ೬೪ ||

ಯನ್ಮಾನಸಂ ಮಹರಮಂಡಲಬಾರುಕರ್ಣ-
ಭ್ರಾಜತ್ಯಪೋಲರುಭಗಂ ಸವಿಲಾಸಹಾಸಮ್ |
ನಿಷ್ಕೋಲತವಂ ನ ತತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಶಿಫಃ ಪಿಬಂತೋ
ನಾಯೋಃ ನರಾತ್ಮ ಮುದಿತಾಃ ಕುಪಿತಾ ನಿಮೇಶ್ಚ || ೬೫ ||

ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎಂಬನೆಯನಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ನಿನ್ನ ಪಿತಾಮಹಿ ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯೂ ದೇವತೆಗಳ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. || ೫೫ ||

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಹ್ರಾಸ ಮತ್ತು ಪಾಪದ ವೃದ್ಧಿ ಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವ ತರಿಸುವನು. || ೫೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲರ ದ್ರಷ್ಟಾ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆಸಂಗನಾದ ಅತ್ಯನೇ ಆಗಿರುವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಯೋಗಿ ಮಾಯೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. || ೫೭ ||

ಅವನ ಮಾಯೆಯ ವಿಲಾಸವೇ ಜೀವಿಯ ಜನ್ಮ, ಜೀವನ, ಮರಣ ಇವುಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. || ೫೮ || ಅನುರರು ರಾಜನ ವೇಷವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಬಹಳಷ್ಟು ಅಶ್ವಹೀನೇ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ವೈಶ್ಣವಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಮಿಸಿ ಭೂಭಾರವಾದಾಗ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದನು. ಸಂಕರ್ಷಣನೊಂದಿಗೆ ಆ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೂ ಎಣಿಸಲಾರದ ವರಮಾನ್ವಿತವಾದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. || ೫೯-೬೦ ||

ಭೂಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕರಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಹುಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು - ಕೇವಲ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತರ ಶೋಕ-ದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಾನವನ್ನೂ ತೊಲಗಿಸುವಂತಹ ವರಮ ಪವಿತ್ರ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಯಶವನ್ನು ಪಡೆದನು. || ೬೧ || ಅವನ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯು ಜನ ರನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತನವಾಗಿದೆ. ಸಾಧು-ಸಂತರ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಅದಾದರೋ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಮೃತವೇ ಆಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಕಿವಿಗಳೆಂಬ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಪಾಪಮಾಡಿದರೆ ಕರ್ಮವಾಸನಗಳು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗುವುವು. || ೬೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭೋಜ, ವೃಷ್ಟಿ, ಆಂಧಕ, ಮಧು, ಶೂರಸೇನ, ದತಾರ್ಹ, ಕುರು, ಸೃಂಜಯ ಮತ್ತು ಪಾಂಡುವಂಶದ ವೀರರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅವರರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೬೩ ||

ಅವನ ಶ್ಯಾಮಲ ಶರೀರವು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಆ ಮನೋಹರ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮತುಂಬಿದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ, ಮಧುರ ನೋಟದಿಂದ, ಪ್ರಾಕಾರಿಕ ಮಚನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಅನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೬೪ || ಭಗವಂತನ ಮುಖ ಕಮಲದ ಶೋಭೆಯು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಮಳಿಗಾಳಿಕೆಯ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಿವಿಗಳು ಕಮನೀಯವಾಗಿದ್ದವು. ಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಪೋಲಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಇನ್ನೂ ಝುಗ-ಝುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಸರ್ವದಾ ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದ ಮಾಧುರಿಯನ್ನು ಸ್ವ-ಪುರುಷರಾದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜನರು ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಪಾತ್ರೆ ಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ತರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ನಿಮಿಯನ್ನೇ ಅವರು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೬೫ ||

ಜಾತೋ ಗತಃ ಪಿತೃಗೃಹಾದ್ವಜಮೇಧಿರಾಥೋಃ
ಹತ್ವಾ ರಿಪುನುತತಾನಿ ಕೃತೋರುದಾರಃ |
ಉತ್ಪಾದ್ಯ ತೇಷು ಪುರುಷ ಕೃತುಭಿಃ ಸಮೀಚೇ
ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಿಗಮಂ ಪ್ರಥಯಂಜನೇಷು || ೬೬ ||

ವೃಕ್ಷಾಃ ಸ ವೈ ಗುರುಭರಂ ಕ್ಷಪಯನ್ತುರೂಣಾ-
ಮಂಶಃ ಸಮುತ್ಕಲಿನಾ ಯುಧಿ ಭೂಪುಷ್ಪಮ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಧೂಯ ವಿಜಯೇ ಜಯಮುದ್ಧಿಷ್ಟೋಷ್ಣ
ಪ್ರೋಚ್ಯೋದ್ಯಮಾಯ ಚ ಪರಂ ಸಮಗಾತ್ಸಧಾಮ || ೬೭ ||

ಇಂತಹ ಜಗದಾನಂದಕರನಾದ ಭಗವಂತನು ಮಥುರೆಯ
ಮರುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಲ್ಲಿರದೆ
ಗೋಕುಲದ ನಂದಮಹಾರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ
ಗೋಪರನ್ನೂ, ಗೋಕುಲರನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಸಂಚೋಷ
ಪಡಿಸಿ ಮಥುರೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ, ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ,
ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ದನು. ಸಾವಿರಾರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವರಲ್ಲಿ
ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಜೊತೆಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ
ವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುವಂತಹ ಶ್ರುತಿಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು
ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು
ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೬೬ || ಕೌರವ-ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ
ವರದರ ಕಲಹದಿಂದ ಅವನು ವೃಥವಿಯ ಬಳಕೆಬ್ಬ ಭಾರವನ್ನು
ತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರದಿಂದ
ರಾಜರ ಅನೇಕ ಆಸ್ತಿಯುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನನ ವಿಜಯದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಮೆಳಗೊಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ
ಉದ್ಧವನಿಗೆ ಆತ್ಮತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ವರಮ
ಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. || ೬೭ ||

ಅಪ್ಪಣಾಲ್ಪನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೪ ||

ಇತಿ ತ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾದಮಹರ್ಷ್ಯಾಂಸಂಹಿತಾಯಾಂ ನವಮ ಸ್ಕಂಧೇ
ಶ್ರೀಕೂಯೋಸೋಮವಂಶಾನುಕೀರ್ತನೇ ಯಮವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಂ ನಾಮ ಚತುರ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೪ ||

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸ್ಕಂಧವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

|| ಶ್ರೀರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣ

ದಶಮ ಸ್ಕಂಧ (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ದೇವಶ್ಚ ಪಾಲಿತೋ ಗರ್ಭೇ ಲಾಲಿತೋಽಂತೇ ಯತೋದಯಾ |
ಯತೋದಯಾಯುತೋ ಚಾಲೋ ಗೋಪಾಲೋ ರಮತಾಂ ಹೃದಿ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಮ್

ದಶಮಃ ಸ್ಕಂಧಃ (ಪೂರ್ವಾರ್ಧ)

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನು ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತ್ಯಸಿದುದು, ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು
ಕಂಸನು ದೇವಕಿಯ ಆರು ಪುತ್ರರನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು

ರಾಜೋವಾಚ

ಕಥಿತೋ ವಂಶನಿಸ್ತಾರೋ ಭವತಾ ಸೋಮಸೂರ್ಯೋಃ |
ರಾಜ್ಞಾಂ ಚೋಭಯವಂಶಾನ್ಯಾಂ ಚರಿತಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ || ೧ ||

ಯದೋಶ್ಚ ಧರ್ಮತೀಲಸ್ಯ ನಿತರಾಂ ಮುನಿಸ್ಸತ್ಯಮ್ |
ತತ್ರಾಂತೇನಾದಿರಾಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೋವೀರ್ಯೋಗೇ ಶಯ ನಃ || ೨ ||

ಅವತೀರ್ಯ ಯದೋರ್ವಂತೇ ಭಗವಾನಗ್ನಿಘ್ರಾಹವಃ |
ಕೃತವಾನ್ಯಾನಿ ವಿತ್ಯಾತ್ಯಾ ತಾನಿ ನೋ ವದ ವಿಶ್ವರಾತ್ || ೩ ||

ನಿಷ್ಪತ್ತಕರ್ಷೈರುಪಗೀಯಮಾನಾದ್
ಭವೌಷಧಾಚ್ಛೋತ್ರಮನೋಭಿರಾಮಾತ್ |
ಕ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕಗುಣಾನುವಾದಾತ್
ಪುಮಾನ್ನಿರಾಚ್ಛೇತ ವಿಸಾ ಪಶುಘ್ನಾತ್ || ೪ ||

ಪಿತಾಮಹಾ ಮೇ ಸಮರೇತಮರಂಜಯೈ-
ರ್ದೇವವ್ರತಾದ್ಯಾತಿರಹೈಸ್ತಮಿಂಗಿರೈಃ |
ದಾರತ್ಯಯಂ ಕೌರವಸೈನ್ಯಸಾಗರಂ
ಕೃತ್ವಾತರನ್ನಪದಂ ಸ್ತ ಯತ್ ಸ್ಲವಾಃ || ೫ ||

ದ್ರೋಣಸ್ಯವಿಪುಷ್ಪಮಿದಂ ಮದಂಗಂ
ಸಂಜಾಸಮೀಡಂ ಕುರುಪಾಂಡವಾನಾಮ್ |
ದಗ್ಧೇಶ ಕುಕ್ಷಿಂಗತ ಆತ್ಮಚಕ್ರೋ
ಮಾತುಶ್ಚ ಮೇ ಯಃ ಶರಣಂ ಗತಾಯಾಃ || ೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಚಂದ್ರವಂಶ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯವಂಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದಿರಿ. ಎರಡೂ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳ ಆತ್ಮಂತ್ ಆದ್ಯುಕ್ತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ಭಗವಂತನ ಪರಮ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ತಾವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಧರ್ಮತೀಲವಾದ ಯದುವಂಶವನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ದಯಮಾಡಿ ಅದೇ ವಂಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂಶವಾದ ತ್ರಿಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವರಾಗಿರಿ. || ೧-೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣಾಧಾರನೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕನೂ ಆಗಿರುವನು. ಅವನು ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಸಿರಿ. || ೩ || ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಶುಪಾಶಗಳನ್ನು ತೊರೆದ ನಿತ್ಯಕೃಪರಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಎಷ್ಟು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸಂಸಾರವ್ಯಾಧಿಗೆ ದಿವ್ಯೌಷಧವಾಗಿದೆ. ಕಿವಿಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕುರಿತು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಬೇಸರ ಉಂಟಾದೀತು? ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ಪಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಪಶುಘಾತಿಯಾದ ಕಿಟುಕನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೋ ನನಗೆ ಕುಲದೈವನೇ ಆಗಿರುವನು. ಈ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣರೂಪ ನೌಕೆಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ತಾತಂದಿರಾದ ಪಾಂಡವರು ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲ ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹರೇ ಅದಿ ಅತಿರಥಯೋಧರೆಂಬ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಾಟಲು ಅರಾಧ್ಯವಾದ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ಕರುವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಪ್ಪು ಹೊಂಡವನ್ನು ದಾಟುವಂತೆ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ದಾಟಿಬಿಟ್ಟರು. || ೫ || ತನ್ನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೌರವ-ಪಾಂಡವ ವಂಶಗಳೆರಡರ ಬೀಜವಾಗಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವನೂ ಅವನೇ. || ೬ ||

ವೀರ್ಯಾಣಿ ತನ್ನಾಖಿಲದೇಹಭಾಜಾ-
ಮಂಶರ್ಪಿಣಿ ಪೂರುಷಕಾಲರೂಪೈಃ |
ಶ್ರಯಃಶ್ಚೋ ಮೃತ್ಯುಮುತಾಮೃತಂ ಚ
ಮಾಯಾಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ವದತ್ವ ವಿಧ್ವಾನ್ || ೭ ||

ರೋಹಿಣ್ಯಾಕ್ಷನಯಃ ಪ್ರೋಕ್ಷೋ ರಾಮಃ ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ವಯಾ |
ದೇವಕ್ಯಾ ಗರ್ಭಸಂಬಂಧಃ ಕುಶೋ ದೇಹಾಂತರಂ ವಿನಾ
|| ೮ ||

ಕೃಷ್ಣಾನ್ಮಕುಂದೋ ಭಗವಾನ್ವಿಶುರ್ಗೇಹಾದ್ಭಜಂ ಗತಃ |
ಕೃಷ್ಣವಾಸಂ ಜ್ಞಾತಿಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಕೃತವಾನ್ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಃ
|| ೯ ||

ಪ್ರಜೇ ವಸನ್ಮಮಶರೋಸ್ತಥುಪುರ್ಯಾಂ ಚ ಕೇತವಃ |
ಭ್ರಾತರಂ ಚಾವಧೀತ್ಯಂಸಂ ಮಾತುರದ್ವಾತದರ್ಹಣಮ್
|| ೧೦ ||

ದೇಹಂ ಮಾನುಷಮಾತ್ರಿತ್ಯ ಕತಿ ವರ್ಷಾಣಿ ಪೃಶ್ನುಭಿಃ |
ಯದಪುರ್ಯಾಂ ಸಹಾವಾತ್ಸೀತ್ತತ್ತ್ವಃ ಕೃಷ್ಣಭವಸ್ತೃಪೋಃ
|| ೧೧ ||

ದಿತದಸ್ತಚ್ಚ ಸರ್ವಂ ದೇ ಮುನೇ ಕೃತ್ವ ವಿಚೇಷಿತಮ್ |
ವಾಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಸರ್ವದ್ಭ್ರಾತೃಧಾನ್ಯಾಯ ವಿಸ್ತೃತಮ್
|| ೧೨ ||

ನೈತಾತಿದುಶತಾ ಕ್ಷುನ್ಯಾಂ ತ್ಯಕ್ತೋದಮುಖ ಬಾಧತೇ |
ವಿಬಂಠಂ ತ್ವನ್ಮುಖಾನ್ಯೋದಬೃತಂ ಹರಿಕಥಾಮೃತಮ್
|| ೧೩ ||

ಕೇವಲ ನನ್ನ ಮಾತಲ್ಲ ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಧಾರಿಗಳ ಒಳಗೆ
ಅಂಶರ್ಯಾಮಿ ಆತ್ಮರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದು ಅಮೃತ್ತ್ವವನ್ನು
ಕರುಣಿಸುತ್ತಿರುವನು ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದು
ಮೃತ್ಯುವನ್ನೊಡ್ಡುವನು.* ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಅವನ ಒಂದು ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತಹವನ ಐಕ್ವರ್ಯ-
ಮಾಧುರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತಾವು ವರ್ಣಿಸಿರಿ || ೭ ||

ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸಂಕರ್ಷಣನೆಂದು ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬಲರಾಮನು
ರೋಹಿಣಿದೇವಿಯ ಪುತ್ರನೆಂದು ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ. ಒಳಗೆ ಇದೇ
ಬಲರಾಮನನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳಿರಿ. ಜ್ಞಾಂತರ
ಎಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಮಗನಾಗಲು
ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು? || ೮ || ಅಸುರರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಕರುಣಿಸುವವನೂ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿತರಿಸುವವನೂ ಆದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಸ್ನೇಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ
ತಂದೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೋದನು?
ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮುಖ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಪ್ರಭುವು ನಂಬಾದಿ
ಗೋಪ ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು || ೯ ||

ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಕೇತವನು ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ
ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಯಾವ-ಯಾವ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ-
ದನು? ಸ್ವಾಮಿ! ಅವನು ತನಗೆ ಸೋದರಮಾವನಾದ ಕಂಠನನ್ನು
ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಾರೆ ಏಕೆ ಕೊಂದನು? ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ತಾಯಿಗೆ
ಸೋದರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ವಧಿಸಲು ಅನರ್ಹ
ನಾಗಿದ್ದನು || ೧೦ || ಸಂಪ್ಲಾನನಿಂದ ಪ್ರಭುವು ಮನುಷ್ಯಶರೀರವನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವೃಕ್ಷಿವಂಶೀಯರೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಗವರಿಗೆ
ವಾಸಿಸಿದನು? ಸರ್ವಶಕ್ತಿವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ
ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು? || ೧೧ || ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನಾನು ಕೇಳಿರುವ
ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. ನಾನು
ಪ್ರತೀತದೇ ಇರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೀಲಾವಿನೋದಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾರವಾಗಿ
ತಾವು ಹೇಳಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದೀರಿ.
ನಾನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ || ೧೨ ||

ಪೂಜ್ಯರೇ! ಅನ್ನದ ಮೂತಿರಲಿ, ನಾನು ಜಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರು-
ವನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಹಿಸಲು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆ
ಗಳು (ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾನು ಮುನಿಯ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ
ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆ) ನನಗೆ ಬಾಧಿ-
ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಸ್ವವಿಸು-
ತ್ತಿರುವ ಹರಿಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವನು || ೧೩ ||

* ಸಮಸ್ತ ದೇಹಧಾರಿಗಳ ಅಂಶಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಂಶರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಯವ ಭಗವಂತನು ಅವರ ಜೀವನ್ಮು ಕಾರಣನಾಗಿರುವನು ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ
ಕಾಲರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ಅವನೇ ಅವರನ್ನು ಕಾಲಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಧಿಗಳಾದವರು ಅಂಶರ್ವೃಕ್ಷಿಯಿಂದ ಆ ಅಂಶರ್ಯಾಮಿಯನ್ನು
ಉಪಾಸಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಅವರ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ವಿಷಯ ಪರಾಯಣ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಾತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಷಯಾಸಿಂಹತೆಯಲ್ಲೇ
ಶೋಡಿಸುವವರು ಜನ್ಮ-ಮರಣರೂಪ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ನಿಶಮ್ಯ ಭೃಗುನಂದನ ಸಾಧುವಾದಂ
ವೈಯಾಸಕಿಃ ಸ ಭಗವಾನಥ ವಿಷ್ಣುರಾತಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಚ್ಛ ಕೃಷ್ಣಚರಿತಂ ಕಲಿಕಲ್ಮಷಘ್ನಂ
ವ್ಯಾಹರ್ತುಮಾರಭತ ಭಾಗವತಪ್ರಧಾನಃ || ೧೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಸಮ್ಯಗ್ವೈಮುಕ್ತಾ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚೈವ ರಾಜರ್ಷಿಸತ್ತಮ |
ವಾಸುದೇವಕಥಾಯಾಂ ತೇ ಯಚ್ಛಾಂತಾ ಸೈಷ್ಠಿಕೇ ರತಿಃ
|| ೧೫ ||

ವಾಸುದೇವಕಥಾಪ್ರಶ್ನಾ ಪುರುಷಾಂಸ್ತಿಸ್ತುನಾತಿ ಹ |
ವಕ್ತಾರಂ ಪೃಚ್ಛತಂ ಕ್ರೋತ್ಯಸ್ತತ್ಪಾದಸಲಿಲಂ ಯಥಾ
|| ೧೬ ||

ಭೂಮಿದ್ಯುಪನೃಪವ್ಯಾಜದೈತ್ಯಾನೀಕತತಾಯುಷ್ಯಃ |
ಆಕ್ರಾಂತಾ ಭೂರಿಭಾರೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶರಣಂ ಯಯೌ |
|| ೧೭ ||

ಗೌರ್ಭೂತ್ಯಾಶ್ರಮುಖೀ ಖಿನ್ನಾ ಕ್ರಂದಂತೀ ಕರುಣಾ ವಿಭೋಜ |
ಉಪಸ್ಥಿತಾಂತಿಕೇ ತಸ್ಮೈ ವ್ಯಸನಂ ಸ್ವಾಮ್ಯೋಚತ
|| ೧೮ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾ ತದುಪಧಾರ್ಯಾಥ ಸಹ ದೇವೈಸ್ತಯಾ ಸಹ |
ಜಗಾಮ ಸತ್ತಿನಯನಸ್ತೀರಂ ಕ್ಷೀರಪಯೋನಿಧೇಃ
|| ೧೯ ||

ತಾ ಗಾಂ ಜಗನ್ನಾಥಂ ದೇವದೇವಂ ವೃಷಾಕಪಿಮ್ |
ತೃನಾಶಂ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಉಪತಪ್ತೇ ಸಮಾಹಿತಃ
|| ೨೦ ||

ಸಿದಂ ಸಮಾಧೌ ಗಗನೇ ಸಮೀರಿತಾಂ
ವಿಷ್ಣು ವೇಧಾಸ್ತಿದೃಶಾನುವಾಚ ಹ |
ತಾಂ ಪೌಂದ್ರೀಂ ಮೇ ಶ್ವನುತಾಮರಾಃ ಪುನಃ
ವಿಧಿಧೀಯತಾಮಾಶು ತಪೈವ ಮಾ ಚರಮ್ || ೨೧ ||

ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಸಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ ! ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇಂತಹ ಸಮೀಚೀನ ವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ (ಸಂತರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ.) ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಕಲಿಮಲದೋಷಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಲಿದು ಹಾಕುವಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. || ೧೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾಕಥೆಗಳ ರಸಿಕನಾದ ರಾಜರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ನೀನು ಭಗವತ್ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಮಾಡಿರುವ ನಿಶ್ಚಯವು ಸುಂದರವೂ, ಅದರ ಲೇಖನವೂ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಲೀಲೆಗಳ ಕಥಾಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಹಜವಾದ ಸುದೃಢಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ! || ೧೫ || ವಿಷ್ಣುವಾದೋದ್ಭವೆಯಾದ ಗಂಗಾ ದೇವಿಯ ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥವು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾಪನ ಗೋಳಸುವಂತೆ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುವವನು, ಪ್ರವಚನಮಾಡುವವನು ಮತ್ತು ಕೇಳುವವನು ಹೀಗೆ ಮೂವರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹಿಂದೂಮ್ಮೆ ರಾಜರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಷ್ಠ ರಾಗಿದ್ದ, ಅಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಲಕ್ಷ-ಲಕ್ಷ ದೈತ್ಯರು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಭೂಭಾರದಿಂದ ತ್ವರಿತ ಭೂದೇವಿಯು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಳು. || ೧೭ || ಆಗ ಭೂದೇವಿಯು ಗೋವಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅದು ಮುಖದ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗಿದ್ದು ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಖಿನ್ನಳಾಗಿ ಕರುಣಾಜನಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆಕೆಯು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. || ೧೮ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತುಂಬಾ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಆಕೆಯ ದುಃಖತುಂಬಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಗೋರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂದೇವಿ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತಡಿಗೆ ಹೋದರು. || ೧೯ || ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ದೇವದೇವನಾದ, ವೃಷಾಕಪಿಯಾದ, ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತೂತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಪುತುಕುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಾನದರು. || ೨೦ || ಅವರು ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಕೇಳಿಬಂದ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಂತೆಂದರು - ದೇವತೆಗಳೇ ! ನಾನು ಭಗವಂತನ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಎಳುಬುಡದೆ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿರಿ. || ೨೧ ||

ಪುರೈವ ಪುಂಸಾವಧೈಕೋ ಧರಾಜ್ಞೋ
ಭವದ್ವಿರಂಶ್ಯಯೋ ದುಷೋಪಜನ್ಯತಾಮ್ |
ಸ ಯಾವಮರ್ಯಾ ಭರಮೀಶ್ವರೇಶ್ವರಃ
ಸ್ವಕಾಲಶಕ್ತ್ಯಾ ಕ್ಷಪಯಂತ್ವರೇಮ್ಯುನಿ || ೨೨ ||

ಮರುದೇವಗೃಹೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಗಮಾನುರುಷಃ ಪರಃ |
ಜನಿಷ್ಯತೇ ತಪ್ತಿಯಾರ್ಥಂ ಸಂಭವಂಪು ಸುರಸ್ಯಯಃ
|| ೨೩ ||

ವಾಸುದೇವಕಲಾನಿಂತಃ ಸಹಸ್ರವದನಃ ಸ್ವರಾಟ್ |
ಅಗ್ರತೋ ಭವಿತಾ ದೇವೋ ಹರಃ ಪ್ರಿಯಚಕೀರ್ಷಯಾ
|| ೨೪ ||

ವಿಶ್ಲೋಮಾರ್ಯಾ ಭಗವತೇ ಯಯಾ ಸಮೋಹಿತಂ ಜಗತ್ |
ಅದಿಷ್ಟಾ ಪ್ರಭುಣಾಂತೇನ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ಸಂಭವಿಷ್ಯತಿ
|| ೨೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅತ್ಯಾದಿತ್ಯಾಮರಗಣಾನ್ವಜಾಪತಿಪತಿರ್ವಿಭುಃ |
ಅತ್ಯಾಸ್ತ ಚ ಮಹೀಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ಥನಾಮ ಪರಮಂ ಯಯತಿ
|| ೨೬ ||

ತೂರೋನೋ ಯದುಪತಿರ್ಮಥುರಾಮಾವನುರೀದ್ |
ಮಾಥುರಾನ್ ತೂರೋನಾಂತ್ವ ವಿಷಯಾನ್ಪ್ರಭುಚೇ ಪುರಾ
|| ೨೭ ||

ರಾಜಧಾನೀ ಕುತಃ ಸಾಭೂತ್ಸರ್ವಯಾದವಭೂಛುಜಾಮ್ |
ಮಥುರಾ ಭಗವಾನ್ಯತ್ರ ನಿತ್ಯಂ ಸಂನಿಹಿತೋ ಹರಃ
|| ೨೮ ||

ಕಸ್ಯಾಂ ತು ಕಹಿಚಚ್ಛ್ರೀರ್ದರಸುದೇವಃ ಕೃತೋದ್ವಹಃ |
ದೇವತ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯಾಣೇ ರಥಮಾಕುತಃ
|| ೨೯ ||

ಉಗ್ರಸೇನಸುತಃ ಕಂಸಃ ಸ್ವಯಃ ಪ್ರಿಯಚಕೀರ್ಷಯಾ |
ರಶ್ಮೀಸ್ವಯಾಸಾಂ ಜಗ್ರಾಹ ರೌಕ್ಷ್ಯ ರಥಶಕ್ಯವ್ಯತಃ
|| ೩೦ ||

ಚತುರ್ದಶಂ ಪಾರಿಜಹಂ ಗಜಾನಾಂ ಹೇಮಮಾಲಿನಾಮ್ |
ಅತ್ಯಾಸಾಮಯುತಂ ಪಾರ್ಥಂ ರಥಾನಾಂ ಚ ತ್ರಿಪತ್ ಕತಮ್
|| ೩೧ ||

ದಾಸೀನಾಂ ಸುಕುಮಾರೀಣಾಂ ದ್ವೇ ಪತೇ ಸಮಲಂಕೃತೇ |
ಮಹಿಶ್ವೇ ದೇವಕಿ ಪ್ರಾದಾದ್ಯಾನೇ ದುಹಿತ್ಯವತ್ಸಲಃ
|| ೩೨ ||

ಕಂಬಿಕೂರ್ಯಮೃದಂಗಾಶ್ಚ ನೇಮದುರ್ದುಂದುಭಯಃ ಸಮಮ್ |
ಪ್ರಯಾಣಪ್ರಕ್ರಮೇ ತಾವದ್ವರವಧೋಃ ಸುಮಂಗಲಮ್
|| ೩೩ ||

ಭೂದಲೋ ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟವು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವನು ಈಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿರುವನು. ತನ್ನ ಕುಲಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಅವತರಿಸಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ನೀವುಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಅಂಶಗಳೊಡನೆ ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವನ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಯೋಗಿಗಳಾಗಿರಿ. || ೨೨ || ಮರುದೇವನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಕಟ ಗೊಳ್ಳುವನು. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ದೇವತಾಸ್ವಯರೂ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಲಿ. || ೨೩ || ಅನಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನ ಕಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾಗಿ ಅನಂತನೇ ಆಗಿರುವ, ಸಹಸ್ರಮುಖನಾದ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ ಶೇಷನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಗ್ರಜನಾಗಿ ಅವತರಿಸುವನು. || ೨೪ || ಜಗತ್ತನ್ನೇ ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ಭಗವತಿ ವಿಷ್ಣುಮಾಯಿಯೂ ಪ್ರಭುನಿಂದ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನ ಅಂಶರೂಪ ದಿಂದಲೇ ಭುವಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವನು. || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಪತಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ, ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸಾಂತ್ವನೆಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. || ೨೬ || ಹಿಂದೆ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ತೂರೋನನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಥುರಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಥುರಾಮಂಡಲವನ್ನೂ, ಕೂರಸೇನ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೭ || ನಿತ್ಯನಿರಂಜನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ಮಥುರಾವಿಜ್ಞಾನೇ ಸಮಸ್ತ ಯದುವಂಶೀಯ ರಾಜರಿಗೂ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾಗಿತ್ತು. || ೨೮ || ಒಮ್ಮೆ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರನ ಪುತ್ರನಾದ ಮರುದೇವನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೂತನ ವಧುವಾದ ದೇವಕಿಯೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ರಥಾರೂಢ ನಾದನು. || ೨೯ || ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗನಾದ ಕಂಸನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ದೇವಕಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವರ ರಥದ ವಾಘೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಥವನ್ನು ನಡೆಸ ತೊಡಗಿದನು. ಆ ದಿವ್ಯರಥವು ಸೂರಾಯ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರಥಗಳಿಂದ ಸಮಾವೃತವಾಗಿತ್ತು. || ೩೦ || ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಾದ ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ದೇವಕನು ದೇವಕಿಗೆ ಒಳುವಳಿ ಯಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನಾಲ್ಕುನೂರು ಆನೆಗಳೂ, ಪದಿನೈದುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಪದಿನೆಂಟುನೂರು ರಥಗಳೂ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಇನ್ನೂರು ಸುಂದರ ಸುಕುಮಾರಿ ದಾಸಿಯರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. || ೩೧-೩೨ || ಆ ವಧೂವರರ ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಂಪಿ, ಭೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ದುಂದುಭಿಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಳಗಿರವು. || ೩೩ ||

ಪಥಿ ಪ್ರಗ್ರಹಿಣಂ ಕಂಸಮಾಭಾಷ್ಯಾಹಾಶರೀರವಾಕ್ |
ಅಸ್ಯಾಸ್ತಾ ಮುಷ್ಠನೋ ಗರ್ಭೋ ಹಂತಾ ಯಾಂ ವಹುರೇಽಬುಧ
|| ೩೪ ||

ಇಮ್ನುಕು ಸ ಖಿಲಃ ಪಾಪೋ ಭೋಜನಾಂ ಕುಲಪಾಯನಃ |
ಭಗಿನೀಂ ಹಂತುಮಾರಬ್ಧಃ ಖಿತ್ಯಪಾಣಃ ಕಚೀಽಗ್ರಹೀತ್
|| ೩೫ ||

ತಂ ಜುಗುಪ್ಸಿತಕರ್ಮಾಣಾಂ ಸೃತಂಸಂ ನಿರಪತ್ರಪಮ್ |
ವಸುದೇವೋ ಮಹಾಭಾಗ ಉವಾಚ ಪರಿಸಾಸ್ತ್ರಯಿನ್
|| ೩೬ ||

ಮುದೇವ ಉವಾಚ

ಶ್ಲಾಘನೀಯಗುಣಃ ಶೂರೈರ್ಭವಾನ್ಶೋಭಯಶಸ್ವರಃ |
ಸ ಕಥಂ ಭಗಿನೀಂ ಹನ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರಿಯಮುದ್ವಾಹಪರ್ವಣಿ
|| ೩೭ ||

ಮೃತ್ಯುರ್ಜನ್ಮವತಾಂ ವೀರ ದೇಹೇನ ಸಹ ಜಾಯತೇ |
ಅದ್ಯ ವಾಬ್ಧತಾಂತೇ ವಾ ಮೃತ್ಯುರ್ವ್ಯ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಧ್ರುವಃ
|| ೩೮ ||

ದೇಹೇ ವಂಚಪ್ರಮಾಪನ್ನೇ ದೇಹೀ ಕರ್ಮಾನುಗೋಽವಶಃ |
ವೇಶಾಂತರಮನುಶ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಕ್ತನಂ ತ್ವದತೇ ವಪುಃ
|| ೩೯ ||

ಪ್ರಪಂಪ್ರಿಪ್ಯನ್ತದೈಕೇನ ಯಥೈವೈಕೇನ ಗಚ್ಛತಿ |
ಮಿಥಾ ತ್ಯಗಜಲೂಕೈವಂ ದೇಹೀ ಕರ್ಮಗತಿಂ ಗತಃ
|| ೪೦ ||

ಶ್ಲೋಕಃ ಯಥಾ ಪಶ್ಯತಿ ದೇಹಮೀದೃತಂ
ಮನೋರಥೇನಾಭಿನಿವಿಷ್ಟತೇತನಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಭ್ಯಾಂ ಮನಸಾನುಚಿಂತಯನ್
ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ತತ್ಕಿಮಪಿ ಹ್ಯಸ್ಮತ್ಪ್ರತಿ || ೪೧ ||

ಹೀಗೆ ಬಾಹುಬಲಂತ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕಂಸನು ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಸಂಜೋಧಿಸಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯೊಂದು ಇಂತು ನುಡಿಯಿತು - "ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ! ಈಗ ನೀನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ತಂಗಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶಿಶುವು ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಲಿದೆ." || ೩೪ || ಕಂಸನು ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ದುಷ್ಟತನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಭೋಜವಂಶಕ್ಕೆ ಕಲಂಕ ಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಖಿಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು ತಂಗಿಯ ಮುಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. || ೩೫ || ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರನಾಗಿದ್ದು ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿರ್ಲಜ್ಜನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ವಸುದೇವನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. || ೩೬ ||

ಮುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ರಾಜಕುಮಾರ! ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಶೂರರು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಭೋಜವಂಶಕ್ಕೆ ಯಶೋದಾಯಕನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನೀನು ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಂಗಿಯನ್ನು, ಇನ್ನು ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹದ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲೆ? || ೩೭ || ವೀರನೇ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳದವರ ಶರೀರದೊಡನೆಯೇ ಮೃತ್ಯುವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೃತ್ಯುವು ಇಂದು ಬರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ನೂರುವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮರಣವೆಂಬುದು ಶುಚಿದ್ಧ || ೩೮ || ದೇಹವು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋದಾಗ (ಸತ್ತಾಗ) ಜೀವನು ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಬೇರೆ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. || ೩೯ || ಮನುಷ್ಯನು ನಡೆಯುವಾಗ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಊರಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವನು ಹಾಗೂ ಜಿಗಣೆಯು ಮುಂದಿನ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ನಂತರ ಹಿಂದಿನ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆಯೇ ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರವೇ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. || ೪೦ || ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನ ವಶ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಏಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುತ್ತಾ ಅದನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ-ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಮೈಮರತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ರಾಜನೆಂದೋ, ಇಂದ್ರನೆಂದೋ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಶರೀರವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಮನೋರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತನ್ಮಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ಥೂಲಶರೀರದ ಎಚ್ಚರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವನು ಕರ್ಮಕೃತ ಕಾಮನೆ ಮತ್ತು ಕಾಮನಾಕೃತ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಶರೀರವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. || ೪೧ ||

ಯತೋ ಯತೋ ಧಾವತಿ ದೈವಬೋಧಿತಂ
ಮನೋ ವಿಕಾರಾತ್ಕರಮಾಪ ಪಂಚಕು ।
ಗುಣೇಷು ಮಾಯಾರಚಿತೇಷು ದೇಹೈಃ
ಪ್ರಪದ್ಯಮಾನಃ ಸಹ ತೇನ ಜಾಯತೇ ॥ ೪೨ ॥

ಜ್ಯೋತಿಯಿಗೈವೋದಕ ಪಾರ್ಥಿವೇಷ್ಟದಃ
ಸಮೀರವೇಗಾನುಗತಂ ವಿಭಾವ್ಯತೇ ।
ಏಕಂ ಸ್ವಮಾಯಾರಚಿತೇಷ್ಟೈಃ ಪುಮಾನ್
ಗುಣೇಷು ಕಾಗಾನುಗತೋ ವಿಮುಹ್ಯತಿ ॥ ೪೩ ॥

ಕುಗ್ಗಾನ್ ಕೃಷಿದ್ರೋಹಮಾಚರೇತ್ ತಥಾವಿಧಃ ।
ಅತ್ಯುಕ್ತಮಮನ್ವಿಕ್ತೃ ದ್ರೋಗ್ಧವೈ ಪದತೋ ಭಯಮ್
॥ ೪೪ ॥

ಏಷಾ ತವಾನುಜಾ ಬಾಲಾ ಕೃಪಣಾ ಪುತ್ರಲೋಹಮಾ ।
ಹಂತುಂ ಸಾರ್ಥಸಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಮಿಮಾಂ ತ್ವಂ ದೀನವತ್ಸಲಃ
॥ ೪೫ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸ ಸಾನುಭಿರ್ಭೇದೈರ್ಬೋಧ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ದಾರುಣಃ ।
ನ ಸ್ವವರ್ತಕ ಕೌರವ್ಯ ಪುರುಷಾದಾನುಕುಪ್ರತಃ
॥ ೪೬ ॥

ನಿರ್ಬಂಧಂ ತಥ್ಯ ತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಚಿತ್ಯಾ ನಕದುಂದುಭಿಃ ।
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಕಾಲಂ ಪ್ರತಿವ್ಯೋಧುಮಿದಂ ತತ್ರಾನ್ವಸದ್ಯತ
॥ ೪೭ ॥

ಮೃತ್ಯುರ್ಬುದ್ಧಿವತಾಪೋಹೋ ಯಾವದ್ಬುದ್ಧಿ ಬಲೋದಯಮ್ ।
ಯದ್ಯಸೌ ನ ನಿವರ್ತೇತ ನಾಪರಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ದೇಹಿನಃ
॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರದಾಯ ಮೃತ್ಯವೇ ಪುತ್ರಾಸ್ತೋಚಯೇ ಕೃಪಣಾಮಿಮಾಮ್ ।
ಸುತಾ ಮೇ ಯದಿ ಜಾಯೇರಸ್ತು ಪ್ತುವಾ ನ ಪ್ರಿಯೇತ ಚೇತ್
॥ ೪೯ ॥

ವಿಪರ್ಯಯೋ ವಾ ಹಿ ನ ಸ್ಯಾದ್ಗತಿರ್ಧಾರ್ತಾರ್ಥಯೋ ।
ಉಪಸ್ಥಿತೋ ನಿವರ್ತೇತ ನಿವೃತ್ತಃ ಪುನರಾಪತೇತ್
॥ ೫೦ ॥

ಜೀವಿಯ ಮನಸ್ಸು ಅನೇಕ ವಿಕಾರಗಳ ಪುಂಜವಾಗಿದೆ. ದೇಹಾಂತ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಚಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಗಳ ವಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿನ ಯಾವ ಶರೀರವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವನೋ, ನಾನು ಇದೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಅದೇ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನು ಹುಟ್ಟುಕಾಣುತ್ತದೆ. ॥ ೪೨ ॥ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರೇ ಮುಂತಾದ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವೆ. ಗಾಳಿಯಿಂದ ನೀರು-ಎಣ್ಣೆ ಆಲುಗಾಡಿದರೆ ಅವರೂ ಆಲುಗಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವನ್ನೇ ತಾನು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಹವತದಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಂದು-ಹೋಗುವಿಕೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಆವಾಗಮನವೆಂದು ತಿಳಿಯಕೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೪೩ ॥ ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಯಾರಿಗೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಜೀವನು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಾದವನು. ದ್ರೋಹವೆಸಗಿದವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಮಧರ್ಮದಿಂದಲೂ ಭಯಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೪ ॥ ಕೇಷೇ ! ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಇವಳು ಇನ್ನು ಬಾಲಕಿ, ವೀನಳಾಗಿರುವಳು. ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಳು. ವೈವಾಹಿಕ ಮಂಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದಂತೆ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ದೀನವತ್ಸಲನು ಈ ಬಡವಾಯಿಯನ್ನು ವಧಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ॥ ೪೫ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ವರುದೇವನು ಕಂಸನಿಗೆ ಸಾಮ-ದಾನ-ಭೇದೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಹಿತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೂ, ದಾರುಣನಾದ, ರಾಕ್ಷಸರ ಅನುಯಾಯಿಯಾದ ಆ ಕಂಸನು ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಹಿಂದೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ॥ ೪೬ ॥ ಆಗ ವರುದೇವನು ಕಂಸನ ಹಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ತಕ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ಆಪತ್ತನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ॥ ೪೭ ॥ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಇರುವಷ್ಟನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಮುಂದೂಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವನಲ್ಲಿ ದೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ತವ್ಯಲೋಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೪೮ ॥ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮೃತ್ಯುರೂಪಿ ಕಂಸನಿಗೆ ಇವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾನು ದೀನನಾದ ದೇವಕಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವೆನು. ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೂ ಈ ಕಂಸನು ನಾಯದಿದ್ದರೆ ದೈವೇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಂತಾಗಲೀ. ॥ ೪೯ ॥ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಏಕಾಗಬಾರದು ? ನನ್ನ ಮಗನೇ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲೂಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ದೈವಗತಿಯು ದಾಟಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹಿತವಾದ ಮೃತ್ಯುವೂ ಶತ್ರುಹೋಗ ಬಹುದು ; ಶತ್ರುಹೋದ ಮೃತ್ಯುವೂ ಪುನಃ ಬಳಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ॥ ೫೦ ॥

ಅಗ್ನೇರ್ಯಥಾ ದಾರುವಿಯೋಗಯೋಗಯೋಗ-

ರದೃಷ್ಟತೋಽನ್ಯನ್ನ ನಿಮಿತ್ತಮ್ನು |
ಏವಂ ಹಿ ಜಂತೋರಪಿ ದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಃ |
ಶರೀರಸಂಯೋಗವಿಯೋಗ ಜೇತುಃ || ೫೦ ||

ಏವಂ ವಿಮೃಶ್ಯ ತಂ ಪಾಪಂ ಯಾವದಾತ್ಮನಿದರ್ಶನಮ್ |
ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವೈ ಶೌರಿರ್ಬಹುಮಾನಪುರಂದರಮ್ || ೫೧ ||

ಪ್ರಸನ್ನವದನಾಂಭೋಜೋ ನೃತಂಸಂ ನಿರಪತ್ರಪಮ್ |
ಮನಸಾ ದೂಯಮಾನೇನ ವಿಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ || ೫೨ ||

ಮರುದೇವ ಉವಾಚ

ನ ಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ನೇ ಭಯಂ ಸೌಮ್ಯ ಯದ್ವಾಗಾಹಾಶರೀರಿಣೀ |
ಪುತ್ರಾಸ್ತನುಪರ್ವಯಿತ್ಯೇಽಸ್ಮಾ ಯಹ್ಮೇ ಭಯಮುಕ್ತಿಮ್ || ೫೩ ||

ಶ್ರೀಕುಶ ಉವಾಚ

ದ್ವಾರ್ವರ್ಧಾನಿವಪ್ರತೇ ಕಂಠಸ್ತದ್ವಾಕ್ಯಸಾರವಿತ್ |
ಮರುದೇವೋಽಪಿ ತಂ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಶಸ್ತಃ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಗೃಹಮ್ || ೫೪ ||

ಅಥ ಕಾಲ ಉಪಾಪ್ತತೇ ದೇವಕೀ ಸರ್ವದೇವತಾ |
ಪುತ್ರಾಸ್ತನುಪುರೇ ಚಾಪ್ಸೌ ಕನ್ಯಾಂ ಚೈವಾನುವಕ್ಷರಮ್ || ೫೫ ||

ಕೀರ್ತಿಮಂತಂ ಪ್ರಥಮಜಂ ಕಂಠಾಯಾನಕದುಂದುಭಿಃ |
ಅರ್ಷಮಾಮಾಸ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಸೋಽನ್ಯತಾದತಿವಿಹ್ವಲಃ || ೫೬ ||

ಕಿಂ ಮಿಥುಹಂ ನು ಸಾಧೂನಾಂ ವಿಮುಷಾಂ ಕಿಮಪೇಕ್ಷಿತಮ್ |
ಕಿಮಗಮ್ಯಂ ಕದರ್ಯಾಣಾಂ ದುಷ್ಕಜಂ ಕಿಂ ದೃತಾತ್ಮನಾಮ್ || ೫೭ ||

ವೃಕ್ಷಾಃ ಕಮತ್ಸಂ ತಚ್ಛೌರೇಃ ಸತ್ಕೇ ಚೈವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ |
ಕೇಂದ್ರಾಪ್ತಮನಾ ರಾಜಸ್ವಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ || ೫೮ ||

ಶ್ರೀಮಹಾಕುಮಾರೋಽಯಂ ನ ಹ್ಯಸ್ಮಾದ್ವೈ ಮೇ ಭಯಮ್ |
ಕಷ್ಟಮಾಪ್ತವಯೋರ್ಗರ್ಭಾಃ ಸ್ವಶ್ರುಮೇ ವಿಹಿತಃ ಕಿಲ || ೫೯ ||

ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿದಾಗ ಯಾವ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸುಟ್ಟಿತು, ಯಾವುದು ಸುಡದಿರಬಹುದು! ದೂರದಲ್ಲಿರುವುದು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವುದು ಸುಡಲಾರದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇಯಾವ ಜೀವಿಯು ಯಾವ ಶರೀರವು ಉಳಿಯುವುದು, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವ ಶರೀರ ನಾಶವಾದೀತು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. || ೫೦ || ಮರುದೇವನು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಕ್ಷೂರಿ ಯಾದ ಕಂಠನನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದನು. || ೫೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕಂಠನು ಮಹಾಕ್ಷೂರಿಯೂ, ನಿರ್ಲಿಚ್ಛನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮರುದೇವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತೀವ ಒಡನೆ ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಖ ಕಮಲದಿಂದ ನಗು-ನಗುತ್ತಾ ಕಂಠನಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು - || ೫೨ ||

ಮರುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ಸೌಮ್ಯನೇ! ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ನುಡಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ದೇವಕಿಯಿಂದ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಭಯವಿರುವುದು ಅವಳ ಪುತ್ರರಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ - 'ಇವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.' || ೫೩ ||

ಶ್ರೀಕುಶಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮರುದೇವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವನ ಮಾತು ಯುಕ್ತ-ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಂಠನು ತಂಗಿಯಾದ ದೇವಕಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮರುದೇವನು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. || ೫೪ || ದೇವಕಿಯು ಸಾರ್ಥಿಕರೋ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲವು ಕಳೆದಂತೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಎಂಟು ಪುತ್ರರು ಒರ್ವ ಪುತ್ರಿಯೂ ಜನಿಸಿದರು. || ೫೫ || ಮೊದಲನೆಯ ಪುತ್ರನಾದ ಕೀರ್ತಿಮಂತನನ್ನು ಮರುದೇವನು ತಂದು ಕಂಠನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮರುದೇವನಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಸುಳ್ಳುಗಾರನಾಗುವುದು ಆತಿ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. || ೫೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸತ್ಯ ಸಂಧರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವರು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಾದರೋ ಯಾವುದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಚ-ಪುರುಷರು ನೀಚಾನೀಚ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆತೇಂದ್ರಿಯರಾದವರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. || ೫೭ || ಮರುದೇವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಜೀವನ ಮೃತ್ಯುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿದೆ ಹಾಗೂ ಅವನು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಂಠನು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ನಗುತ್ತಾ ಶೌರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - || ೫೮ ||

ಮರುದೇವನೇ! ನೀನು ಈ ಹಸುಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ನುಡಿದುದು - ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವಾದೀತು' ಎಂದಿದೆಯಲ್ಲ. || ೫೯ ||

ತಥೇತಿ ಸುತಮಾಪಾಯ ಯಯಾನಾಶಕದಂದಂಭುಃ |
ನಾಭ್ಯನಂದತ ತದ್ವಾಕ್ಯಮಸುತೋಽವಿಜಿತಾತ್ಮಕಃ || ೬೦ ||

ನಂದಾಪ್ಯಾಯೇ ವ್ರಜೇ ಗೋಪಾ ಯಾತ್ಯಾ ಮೀಷಾಂ ಚ ಯೋಷಿಃ |
ವೃಷ್ಯಯೋ ಮಸುದೇವಾಪ್ಯಾ ದೇವಕ್ಯಾಪ್ಯಾ ಯದುಸ್ಮಿಯಃ || ೬೧ ||

ಸರ್ವೇ ವೈ ದೇವತಾಪ್ರಾಯಾ ಉಭಯೋರಪಿ ಭಾರತ |
ಜ್ಞಾತಯೋ ಒಂಧುಸುಹೃದೋ ಯೇ ಚ ಕಂಸಮನುವ್ರತಾಃ || ೬೨ ||

ಏತತ್ ಕಂಸಾಯ ಭಗವಾನ್
ತಪಸಾಭ್ಯೇತ್ಯ ನಾರದಾ |
ಭೂಮೇರ್ಭಾರಾಯಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ
ದೈತ್ಯಾಣಾಂ ಚ ವಧೋದ್ಯಮಮ್ || ೬೩ ||

ಋಷೇರ್ನಿರ್ಗಮೇ ಕಂಸೋ ಯದೊನ್ಮತ್ಸಾ ಸುರಾನಿತಿ |
ದೇವಕ್ಯಾ ಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ಸ್ವಪ್ನಧಂ ಪ್ರತಿ || ೬೪ ||

ದೇವಕೀಂ ಮಸುದೇವಂ ಚ ನಿಗೃಹ್ಯ ನಿಗಡ್ಯಗೃಹೇ |
ಜಾತಂ ಜಾತಮಹನುತ್ರಂ ತಯೋರನುಶಂಕಯಾ || ೬೫ ||

ಮಾಸರಂ ಪಿತರಂ ಧಾತ್ವನ್ಮರ್ವಾಂತ್ಯ ಸುಹೃದಸ್ತಥಾ |
ಘ್ನಂತಿ ಹ್ಯಸುಹೃತೋ ಉಬ್ಧಾ ರಾಜಾನಾ ಪ್ರಾಯಶೋ ಭುವಿ || ೬೬ ||

ಅತ್ಯಾಘಮಿಹ ಸಂಜಾತಂ ಜಾತನ್ಮಾಸ್ತುಕಾ ಹತಮ್ |
ಮಹಾಸುರಂ ಕಾಲನೇಮಿಂ ಯದುಭಿಃ ಸ ವ್ಯರುದ್ಧತ || ೬೭ ||

ಉಗ್ರಸೇನಂ ಚ ಪಿತರಂ ಯದುಭೋಜಾಂಧಕಾಧಿಪಮ್ |
ಸ್ವಯಂ ನಿಗೃಹ್ಯ ಬುಭುಚೇ ಶೂರಸೇನಾನ್ಮಹಾಬಲಃ || ೬೮ ||

ಕಂಸನ ಮಾತನಂತ ಮಸುದೇವನು ಶಿಶುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಆದರೆ ಕಂಸನು ಅಶಿಶುವನ್ನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅವನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಸುದೇವನು ಬಲ್ಲನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಂಸನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ || ೬೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇತ್ತ ದೇವಯುಜಿಗಲಾದ ನಾರದರು ಕಂಸನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಂಸನಿಂದ ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಇಂತೆಂದರು - 'ಎಲೈ ಕಂಸನೇ! ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪರು, ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೂ, ಮಸುದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ವೃಷ್ಯವಂಶೀಯ ಯಾದವರೂ, ದೇವಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹೀಗೆ ನಂದ-ಮಸುದೇವರ ಜ್ಞಾತಿಯಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ದೈವಾಂಶಸಂಭೂತರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ದೈತ್ಯರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ವೃಥಿವಿಯ ಭಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅವಕ್ಕಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಧಿಸಲು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇರುವ ವಿಷಯ ನೀನಿಗೆ ಅರುಹಿದನು. ನೀನು ಜಾಗರೂಕ ನಾಗಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು || ೬೧-೬೨ || ದೇವಯುಜಿ ನಾರದರು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ಕಂಸನಿಗೆ - ಈ ಯದುವಂಶೀಯರೆಲ್ಲರು ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಟ್ಟಿರುವನು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮಸುದೇವ ದೇವಕಿಯ ರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸುರೋಲಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ ಹೋದನು. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಅವನಿಗೆ - 'ಎಲ್ಲಾದರೂ ವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ಬಾಲಕನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದೇ?' ಎಂಬ ಸಂಕಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು || ೬೩-೬೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ದೋಷಿಗಳಾದ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ತಂದ-ತಾಯಿ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಂತ ಹಿಕ್ಕಿಡುಗಳಾದ ಇಪ್ಪ-ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ || ೬೫ || ನಾನು ಮೊದಲು ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ಅಸುರನಾಗಿದ್ದು ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ಕಂಸನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಯದುವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ ಘೋರವಾದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು || ೬೬ || ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕಂಸನು ಯದು, ಭೋಜ, ಅಂಧಕ ವಂಶಗಳಿಗೆ ಅಧಿನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನೂ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಶೂರಸೇನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಆಳತೊಡಗಿದನು || ೬೭ ||

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರೋಪನಿಷತ್ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧ ||

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಗರ್ಭಸ್ತುತಿ

ಶ್ರೀಶಂಕರ ಉವಾಚ

ಪ್ರಲಂಬಬಲಬಾಣೂರೈತ್ಯಕಾವರ್ತಮಹಾಶಯೈಃ |
ಮುಷ್ಠಿಕಾರಿಷ್ಠದ್ವಿದಪೂತನಾಕೇಶಿಧೇನುಕೈಃ |

|| ೧ ||

ಅನ್ಯೈಶ್ಚಾಸುರಭೂಪಾಲೈರ್ಬಾಗಭೌಮಾದಿಭಿರ್ಯುತಃ |
ಯದೂನಾಂ ಕವಸಂ ಚಕ್ರೇ ಬಲಿಃ ಮಾಗಧಸಂತ್ರಯಃ |

|| ೨ ||

ತೇ ಪೀಡಿತಾ ನಿವಿವಿಹುಃ ಕುರುಪಂಚಾಲಕೇಕಯಾನ್ |
ಶಾಲಾನ್ವಿದ್ಭಾರ್ಗನ್ನಿಷಧಾನ್ವಿದೇಹಾನ್ಯೋಸಲಾನಪಿ |

|| ೩ ||

ನಿಕೇ ತಮನುರುಂಧಾನಾ ಜ್ಞಾತಯಃ ಪರ್ಯುಜಾಸುಕೇ |
ಹತೇಷು ಪಟ್ಟು ಬಾಲೇಷು ದೇವತ್ಯಾ ಡಿಗ್ರಸೇನಿನಾ |

|| ೪ ||

ಋಪೋ ವೈಷ್ಣವಂ ಧಾಮ ಯಮನಂತಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ |
ಗರ್ಭೋ ಬಭೂವ ದೇವತ್ಯಾ ಹರ್ಷತೋಕವಿವರ್ಧನಃ |

|| ೫ ||

ಭಗವಾಽಪಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ವಿದಿತ್ವಾ ಕಂಠಜಂ ಭಯಮ್ |
ಮಾದೂನಾಂ ನಿಜಶಾಧಾಕಾಂ ಯೋಗಮಾಯಾಂ ಸಮಾದಿಶತ್ |

|| ೬ ||

ಗುಪ್ತ ದೇವಿ ಪ್ರಜಂ ಭದ್ರೇ ಗೋಪಗೋಭರಲಂಕೃತಮ್ |
ಪೋಹಣಿ ವಸುದೇವ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಽಽಸ್ತೇ ಸಂದಗೋಕುರೇ |
ಅಸ್ತಾಶ್ಚ ಕಂಠಕಂಠಿಗ್ನಾ ವಿವರೇಷು ಮರಂಶಿ ಹಿ |

|| ೭ ||

ದೇವತ್ಯಾ ಜಲರೇ ಗರ್ಭಂ ತೇಶಾಖ್ಯಂ ಧಾಮ ಮೂಮಕಮ್ |
ಪಶ್ಚಾನ್ನಿಶ್ಯ ರೋಹಿಣ್ಯಾ ಉದರೇ ಸಂನಿವೇತಯಿ |

|| ೮ ||

ಅಧ್ಯಾಪನಾಂಶಭಾಗೇನ ದೇವತ್ಯಾಃ ಪುತ್ರತಾಂ ಕುಭೇ |
ಪ್ರಾಪ್ತಾಪಿ ತ್ವಂ ಯಶೋದಾಯಾಂ ಸಂದಪತ್ಯಾಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ |

|| ೯ ||

ಶ್ರೀಶಂಕರಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಮಗಧಾಧಿಪತಿಯಾದ ಜರಾಸಂಧನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ವಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಕಂಠನಿಗೆ - ಪ್ರಲಂಬಾಸುರ, ಬಕಾಸುರ, ಬಾಣೂರ, ತೃಣಾವರ್ತ, ಅಘಾಸುರ, ಮುಷ್ಠಿಕ, ಅರಿಷ್ಟಾಸುರ, ದ್ವಿದ, ಪೂತನಾ, ಕೇಶಿ ಮತ್ತು ಭೇನುಕ, ಬಾಣಾಸುರ, ಭೌಮಾಸುರ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಸುರರು ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಯದು ವಂಶೀಯರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿಕೊಡಗಿದನು. || ೧-೨ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಗೊಂಡು ಕುರು, ಪಾಂಡುಲ, ಕೇಕಯ, ಶೌಲ್ಬ, ವಿದರ್ಭ, ನಿಷಢ್ಢ, ವಿದೇಹ, ಕೋಸಲ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. || ೩ || ವಲಸೆ ಹೋಗಲಾಗದ ಕೆಲವರು ಒಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಂಠನಿಗೆ ನಿಷ್ಠದಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಂಠನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ದೇವತೆಯ ಆರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದಾಗ ದೇವತೆಯ ವಿಳನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅಂಶರೂಪನಾದ ಅನಂತನೆಂದು ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀಶೇಷದೇವನು* ನೆಲೆಸಿದನು. ಅನಂದ್ವದೂಪನಾದ ಮಹಾ ಶೇಷನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ದೇವತೆಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಹರ್ಷವುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಂಠನು ಇವನನ್ನೂ ಕೊಂದುಬಿಡ ಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಶೋಕವು ಹೆಚ್ಚಿತು. || ೪-೫ ||

ತನ್ನನ್ನೇ ನಾಥನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವ ಯದುವಂಶೀಯರಿಗೆ ಕಂಠನು ಉಪಲಬ್ಧವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಗೆ ಹೀಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. || ೬ || ದೇವೀ | ಕಲ್ಯಾಣೀ | ನೀನಿಗಿಂತಲೇ ವ್ರಜ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗು. ಅದು ಗೋಪಾಲಕುಂದಲೂ, ಗೋಪು ಗಳಿಂದಲೂ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿದೆ. ನಂದನ ಆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರೋಹಿಣಿಯು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ಇತರ ಪತ್ನಿಯರು ಕಂಠನ ಭಯದಿಂದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. || ೭ || ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಶನಾದ ಮಹಾಶೇಷನು ದೇವತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ರೋಹಿಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿರಿಸು. || ೮ || ಕಲ್ಯಾಣಿ | ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ಸಮಸ್ತಜ್ಞಾನ, ಬಲ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗೆ ಪುತ್ರನಾಗುವೆನು. ನೀನು ನಂದಮಹಾರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವೆ. || ೯ ||

* ಮಹಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾನು ತಮ್ಮನಾಗಿದ್ದೆ ಇದರಿಂದ ಅಗ್ನಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪರಮಮಗಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾರ್ಜನನು ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ ಶೇಷದೇವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೊದಲೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಅರ್ಚಿಸ್ಯಂತಿ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಸರ್ವಕಾಮವರೇಶ್ವರೇಮ್ |
ಧೂಪೋಪಹಾರಬಲಿಭಿಃ ಸರ್ವಕಾಮವರಪ್ರದಾಮ್ || ೧೦ ||

ನಾಮಧೇಯಾನಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಚ ನರಾ ಭುವಿ |
ದುರ್ಗೇತಿ ಭದ್ರಕಾಲೇತಿ ವಿಜಯಾ ವೈಷ್ಣವೇತಿ ಚ || ೧೧ ||

ಕುಮುದಾ ಚಂಡಿಕಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಮಾಧವೀ ಕನ್ಯಕೇತಿ ಚ |
ಮಾಯಾ ನಾರಾಯಣೇಶಾನಿ ಶಾರದೇತ್ಯಂಬಿಕೇತಿ ಚ || ೧೨ ||

ಗರ್ಭಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮಂ ವೈ ಪ್ರಾಹುಃ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಭುವಿ |
ರಾಮೇತಿ ಲೋಕರಮಣಾದ್ಬಲಂ ಬಲವದುಚ್ಚಯಾತ್ || ೧೩ ||

ಸಂದಿಶ್ವೈದಂ ಭಗವತಾ ತಥೇತ್ಯೋಮಿತಿ ತದ್ವಚಃ |
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಗಾಂ ಗತಾ ತತ್ತಥಾಕರೋತ್ || ೧೪ ||

ಗರ್ಭೇ ಪ್ರಣೇತೇ ದೇವತ್ಯಾ ರೋಹಿಣೀಂ ಯೋಗನಿದ್ರಯಾ |
ಅಹೋ ವಿಸ್ತಂಭಿತೋ ಗರ್ಭ ಇತಿ ಪೌರಾ ವಿಚುಕ್ರುತುಃ || ೧೫ ||

ಭಗವಾನಪಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತಾನಾಮಭಯಂಕರಃ |
ಅವಿವೇಶಾಂತಭಾಗೇನ ದುಃಸ ಆನಕದುಂದುಭೇಃ || ೧೬ ||

ಸ ಬಿಭ್ರತ್ಪೌರುಷಂ ಧಾಮ ಭ್ರಾಜಮಾನೋ ಯಥಾ ರವಿಃ |
ದುರಾಸದೋಽತಿದುರ್ಧರ್ಷೋ ಭೂತಾನಾಂ ಸಂಬಭೂವ ತ || ೧೭ ||

ತತೋ ಜಗನ್ನಂಗಲಮಚ್ಛುತಾಂತಂ
ಪಮಾಹಿತಂ ಶೂರಸುತೇನ ದೇವೀ |
ದಧಾರ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಮಾತ್ಮಭೂತಂ
ಕಾಷ್ಠಾ ಯಥಾಽಽನಂದ ಕರಂ ಮನಸ್ತಃ || ೧೮ ||

ಸಾ ದೇವಕೀ ಸರ್ವಜಗನ್ನಿವಾಸ-
ನಿವಾಸಭೂತಾ ನಿತರಾಂ ನ ರೇಚೇ |
ಭೋಚೇಂದ್ರಗೇಹೇಽಗ್ನಿಶೇವ ರುದ್ಧಾ
ಸರಸ್ವತೀ ಜ್ಞಾನಖಲೇ ಯಥಾ ಸತೀ || ೧೯ ||

ಜನರು ದೇವದಿ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ, ನೀನು ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆ. ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಧೂಪ-ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಾದಿ ಉಪಹಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರು. || ೧೦ || ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದುರ್ಗಾ, ಭದ್ರಕಾಲಿ, ವಿಜಯಾ, ವೈಷ್ಣವೀ, ಕುಮುದಾ, ಚಂಡಿಕಾ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಮಾಧವೀ, ಕನ್ಯಕಾ, ಮಹಾಮಾಯಾ, ನಾರಾಯಣೀ, ಈಶಾನೀ, ಶಾರದಾ, ಅಂಬಿಕಾ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುವರು. || ೧೧-೧೨ || ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಸಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಹಾಶೇಷನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರು 'ಸಂಕರ್ಷಣ'ನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಲೋಕರಂಜಕನಾದ್ದರಿಂದ 'ರಾಮ' ಎಂದೂ, ಬಲವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ್ದರಿಂದ 'ಬಲಭದ್ರ' ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು. || ೧೩ ||

ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ ಯೋಗಮಾಯೆಯು 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದಳು. || ೧೪ || ಯೋಗಮಾಯೆಯು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ರೋಹಿಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ ಮಥುರಾಪುರವಾಸಿಗಳು ದುಃಖದಿಂದ ಆಯೋ! ಬಡವಾಯಿ ದೇವಕಿಯ ಈ ಗರ್ಭವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! ಎಂದು ವರಸರ ಆಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. || ೧೫ ||

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ, ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳಿಂದ ಇರುವವನೂ, ಬರುವಿಕೆ-ಹೋಗುವಿಕೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲದವನೂ ಆದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಕಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುದೇವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡನು. || ೧೬ || ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿದ್ದವನು ವ್ಯಕ್ತನಾದನು. ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮುದೇವನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ಬಲದಿಂದಾಗಲೀ, ವಾಣಿಯಿಂದಾಗಲೀ, ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಲೀ ಎದುರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೧೭ || ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಭಗವಂತನ ಆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಅಂಶವು ಮುದೇವನ ಮೂಲಕ ಅಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆಯೇ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನಳಾದ ದೇವಕೀದೇವಿಯು ವಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಾತ್ಮನೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಳು. || ೧೮ || ಭಗವಂತನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದೇವಕಿಯು ಅವನಿಗೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಳಾದಳು. ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಹೊರಗೆ ಹರಡದಂತೆ, ಜ್ಞಾನವಂತನ ವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆಯೇ ಕಂಸನ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವಕಿಯು ಪ್ರಭೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಲಿಲ್ಲ. || ೧೯ ||

ತಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕಂಸಃ ಪ್ರಭಯಾ ಜಿತಾಂತರಾಂ
 ವಿರೋಚಯಂತೀಂ ಭವನಂ ಶುಚಿಶ್ಚಿತಾಮ್ |
 ಅಹೈಷ ಮೇ ಪ್ರಾಣಹರೋ ಹರಿಗುಹಾಂ
 ಧ್ರುವಂ ತ್ರಿತೋ ಯನ್ನ ಪುರೇಯಮೀದೃಶೀ || ೨೦ ||

ಕಿಮದ್ವ ತಪ್ತಿಸ್ತರಣೀಯಮಾಶು ಮೇ
 ಯದರ್ಥತಂತ್ರೋ ನ ವಿಹಂತಿ ವಿಕ್ರಮಮ್ |
 ಸ್ವಿಯಾಃ ಸ್ವುಗುರುಮತ್ಯಾ ವಧೋಽಯಂ
 ಯಶಃ ತ್ರಿಯಂ ಹಂತ್ಯನುಕಾಲಮಾಯುಃ || ೨೧ ||

ಸ ವಿಷ ಜೀವನ್ ಖಲು ಸಂಪರೇತೋ
 ವರ್ತೇತ ಯೋಽತ್ಯಂತಸ್ತಶಂಖತೇನ |
 ದೇಹೇ ಮೃತೇ ತಂ ಮನುಜಾಃ ಶಪಂತಿ
 ಗಂತಾ ತಮೋಽಂಧಂ ತನುಮಾನಿಮೋ ಧ್ರುವಮ್ || ೨೨ ||

ಇತಿ ಘೋರತಮಾದ್ವಾಪಾತ್ಸಂನಿವೃತ್ತಃ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುಃ |
 ಅಶ್ವೇ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂತಸ್ತಜ್ಜನ್ತ ಹರೇರ್ವೈರಾಸುಬಂಧಕೃತ್
 || ೨೩ ||

ಆಸೀನಃ ಪಂವಿಶಂಪ್ರಿಷ್ಠಸ್ತುಂಜಾನಃ ಪರ್ಯಟನ್ಮಹೀಮ್ |
 ಪಂಶಯಾನೋ ಹೃಷೀಕೇತಮಪಶ್ಯತ್ಸನ್ಮಯಂ ಜಗತ್
 || ೨೪ ||

ಪ್ರತ್ಯಾ ಭವತ್ಯ ತತ್ಕೃತ್ಯ ಮುನಿಭಿರ್ನಾರದಾದಿಭಿಃ |
 ವೇದೈಃ ಪಾಸುಚರೈಃ ಸಾಕಂ ಗೀರ್ಭಿವ್ಯಾಷಾಂಮೃಡಯನ್
 || ೨೫ ||

ದೃಷ್ಟತಃ ಸತ್ಯಪರಂ ತ್ರಿಸತ್ಯಂ
 ದೃಷ್ಟ ಯೋನಿಂ ನಹಿತಂ ಚ ಸತ್ಕೇ |
 ದೃಷ್ಟ ಸತ್ಯಮೃತಸತ್ಯನೇತ್ರಂ
 ದೃಷ್ಟತಃ ತ್ವಾಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ || ೨೬ ||

ಭಗವಂತನು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜ ಮಾನನಾದಾಗ ಆಕೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವವಿಶ್ರ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಇತ್ತು. ಆಕೆಯ ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಾರಾಗೃಹವು ಬೆಳಗಿ ಹೋಯಿತು. ಕಂಸನು ಬಂದುನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಈ ಬಾರಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಹರನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಇವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೇವಕಿಯು ಹೀಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಿದನು. || ೨೦ || ಕುತ್ತುವಿನ ನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ದೇವಕಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೂ ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ವೀರನಾದವನು ಸ್ವಾರ್ಥವತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲಂಕಿತವಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಇವಳು ಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಎನ್ನೋದು ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮೂರನೆಯದು ಗರ್ಭಿಣಿ. ಮೇಲೆ, ಇವಳನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ತತ್ಕಾಲವೇ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಆಯುಸ್ಸು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದೀತು. || ೨೧ || ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷೂರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವನು ಜೀವಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಮೃತನೆಯೇ. ಅವನು ಸತ್ಯಮೇಲೆ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಬೈಯುವರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಘೋರ ಸಂಪತ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. || ೨೨ || ಕಂಸನು ದೇವಕಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಈ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷೂರವಾದ ವಿಚಾರ ದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದನು.* ಈಗ ಭಗವಂತನ ಕುರಿತು ವ್ಯಥಾಪನ ಭರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೩ || ಈಗ ಅವನು ಕುಳಿತಾಗ-ನಿಂತಾಗ ಉಂಟಾಗ ತಿಂಟಾಗ, ಮಲಗಿದ್ದಾಗ-ಎದ್ದಾಗ, ನವೆವಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡನು. ಅವನು ಹೋದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಎಡವಿದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನಿಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಯವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. || ೨೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವೇಷದ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ತಮ್ಮ ಅನುಚರರೊಡನೆಯೂ, ಇತರವರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುಖಗಳೊಡನೆಯೂ ಕಂಸನ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸುಮಧುರ ವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸುವಂತಹ ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪುತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. || ೨೫ ||

ಪ್ರಭುವೇ ! ನೀನು ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿರುವೆ. ಸತ್ಯವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಧನವಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಂತರ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ - ಈ ಮೂರೂ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾದ ನೀನೇ ಇರುವವನು. ವೃಥಿ, ಜಲ, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಈ ಐದು ದೃಶ್ಯಮಾನ ಸತ್ಯಗಳ ಕಾರಣವು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

* ವಿವಾಹದ ಮಂಗಳಿಕೆ ಚಹ್ಚೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ದೇವಕಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮುಂದಾದ ಆ ಕಂಸನೇ ಇಂದು ಇಷ್ಟು ಸದಾಶ್ವವಿಹಾರವಂತನಾದನು. ಇದರ ಕಾರಣವೇನು ? ದೇವಕಿಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ - ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತ್ರೀಧಗವಂತನಿರುವನು. ಅಂತಹವಳನ್ನು ಇಂದು ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಮಾರುವೆಳಗೆ ಭಗವಂತನಿರುವನೋ ಅವನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸದ್ಗುರಿಯು ಕಾದಯಿಸುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲವಲ್ಲ !

ವಿಕಾರಯೋಽಸೌ ದ್ವಿಫಲಶ್ಚಮೂಲ-
ಶ್ಚತುರಸು ಪಂಚವಿಧಃ ಪದಾತ್ಮಾ ।
ಸತ್ಯತ್ವಗ್ವನಿಷ್ಠವೋ ನವಾತ್ಮೋ
ದಶಚಕ್ರೋ ದ್ವಿಖಿಗೋ ಹ್ಯಾದಿವೃತ್ತಃ ॥ ೨೭ ॥

ಹೃದೇಃ ವಿದಾತ್ ಸಹ ಪ್ರಸೂತಿಃ
ತ್ವಂ ಸಂನಿಧಾನಂ ಹೃದಮಗ್ರಹತ್ವ ।
ಹೃದಯಾಯಾ ಸಂವೃತಚೇತಸ್ಮಾತ್
ಪತ್ಯಂತಿ ನಾಶಾ ಸ ವಿಪಶ್ಚಿಕೋ ಯೀ ॥ ೨೮ ॥

ಬಿಭರ್ಷಿ ರೂಪಾಣ್ಯವಚೋಽಥ ಅತ್ಮ
ಶ್ಲೇಷಾಯ ಲೋಕಾತ್ಯ ಚರಾಚರತ್ವ ।
ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಪನ್ಮಾನಿ ಸುಪಾವಹಾನಿ
ಸಹಾಮುಭದ್ರಾಣಿ ಮುಹುಃ ಖಿಲಾನಾಮ್ ॥ ೨೯ ॥

ಹೃದ್ಯುಗಮಾತ್ಮಾಖಿಲಸತ್ತ್ವಧಾಮ್ನಿ
ಸಮಾಧಿಶಾಽಽವೇಶಿತುಚೇತಸ್ಯೇ
ಹೃದ್ರಾಪೋತೇನ ಮಹತ್ಯತೇನ
ಕುರ್ವಂತಿ ಗೋವತ್ಸುರದಂ ಭವಾಬ್ಧಿಮ್ ॥ ೩೦ ॥

ಯಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನೇ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಸತ್ಯವಚನಕ್ಕೂ, ಸಮದೃಷ್ಟಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರೇರಣೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸತ್ಯನೇ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣುಜೊಂದುತ್ತೇವೆ. ॥ ೨೭ ॥

ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಒಂದು ಸನಾತನ ವೃಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಸನಾತನ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದೇ ಆಶ್ರಯವು. ಸುಖ-
ದುಃಖಗಳೇ ಇದರ ಎರಡು ಫಲಗಳು. ಸತ್ತ್ವ-ರಜ-ತಮಸ್ಸು
ಗಳೆಂಬುದೇ ಈ ವೃಕ್ಷದ ಬೇರುಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ,
ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ರಸಗಳು. ಕಿವಿ, ಚರ್ಮ,
ಕೇಳು, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು ಈ ಐದು ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕರಣಗಳು
(ಬೀಜಲು). ಹುಟ್ಟುವುದು, ಇರುವುದು, ಬೆಳೆಯುವುದು,
ಒಡಲಾಗುವುದು, ಕುಗ್ಗುವುದು, ನಾಶವಾಗುವುದು - ಇವು ಆರು
ಇದರ ಸ್ವಭಾವಗಳು. ರಸ, ರುಧಿರ, ಮಾಂಸ, ಮೇದಸ್ಸು, ಮೂಳೆ,
ಮಜ್ಜೆ, ಶುಕ್ರ ಇವು ಏಳು ಇದರ ತೋಗಟಗಳು. ಪಂಚ-
ಮಹಾಭೂತಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ ಈ ಎಂಟು
ರೇವೆಗಳು. ನವದ್ವಾರಗಳೇ ಇದರ ಒಂಭತ್ತು ಪೊಟರೆಗಳು.
ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ನಾಗ, ಕೋರ್ಮ,
ಕೃಕಲ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ - ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳೇ ಇದರ
ಎಲೆಗಳು. ಜೀವೇಶ್ವರರು ಈ ಸಂಸಾರವೃಕ್ಷದ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿ
ಗಳಂತಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಈ ಸಂಸಾರರೂಪಿ ವೃಕ್ಷದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ
ಆಧಾರವೂ ಏಕಮಾತ್ರ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಇದರ
ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಇದರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ
ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವ್ಯಕವಾದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವರು ಈ
ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಇದರ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯ ಮಾಡು
ವಂತಹ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಕಿತ್ತ್ವ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಎಲ್ಲರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿನ್ನನ್ನೇ ದರ್ಶಿಸು
ತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೮ ॥ ನೀನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವೆ.
ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ
ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆ. ನಿನ್ನ ಆ ರೂಪಗಳು ಅವ್ಯಾಕೃತವೂ,
ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯವೂ ಆಗಿವೆ. ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಸುಖಕರಗಳಾಗಿವೆ.
ಜೊತೆಗೆ ದುಷ್ಟರಗೆ ದುಷ್ಟತೆಯೇ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ
ಅಮಂಗಳವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ॥ ೨೯ ॥ ೬. ಕಮಲಾಕ್ಷಣೇ!
ಪ್ರಭುವೇ! ಕೆಲವೇ ಜನರು ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ
ಆಶ್ರಯಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ
ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೆಡಬಲ್ಲರು. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲರೂಪವಾದ
ನೌಕೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರರೂಪವನ್ನು ಕರುವಿನ
ಗೊರಸಿನಷ್ಟು ಹಕ್ಕವನ್ನು ದಾಟುವಂತೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ
ದಾಟಬೋಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಂದಿನವರೆಗಿನ ಸಂಸಾರ ಈ
ನೌಕೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರರೂಪವನ್ನು ದಾಟಬೋಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ!
॥ ೩೦ ॥ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ನಿನ್ನ
ಭಕ್ತಜನರು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನಿಷ್ಕವಟ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ, ಹಿತೈಷಿ
ಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇನೋ ಸ್ವತಃ ಈ ದುಷ್ಟರವಾದ
ಭಯಂಕರ ಸಂಸಾರರೂಪವನ್ನು ದಾಟಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಯಂ ಸಮುತ್ಥಿಯೇ ಸುದುಸ್ತರಂ ದ್ಯುಮ-
 ನೃವಾರ್ಣವಂ ಭೀಮಮದಭ್ರಸೌಹೃದಾಃ |
 ಭವತ್ಯದಾಂಭೋರುಹನಾವಮತ್ರ ತೇ
 ನಿಧಾಯ ಯಾತಾಃ ಸದನುಗ್ರಹೋ ಭವಾನ್ || ೩೦ ||

ಯೇಽನ್ಯೇಽಕವಿಂದಾಕ್ಷ ವಿಮುಕ್ತಮಾನಿನ-
 ಸ್ವಯ್ಯಸ್ತಭಾವಾದವಿಶುದ್ಧಬುದ್ಧಯಃ |
 ಅರುಹ್ಯ ಕೃಚ್ಛೀಣ ಪರಂ ಪದಂ ತತಃ
 ಪತಂತ್ಯಧೋಽನಾದೃತಯುಷ್ಮದಂಪ್ರಯಃ || ೩೧ ||

ತಥಾ ನ ತೇ ಮಾಧವ ತಾವಕಾಃ ಕೃಚ್ಛಿನ್
 ಭೃತ್ಯಂತಿ ಮಾರ್ಗಾತ್ತ್ವಯಿ ಬದ್ಧಸೌಹೃದಾಃ |
 ಮಾಭಿಗುಪ್ತಾ ವಿಚರಂತಿ ನಿರ್ಭಯಾ
 ವಿನಾಯಕಾನೀಕಪಮೂರ್ಧನು ಪ್ರಭೋ || ೩೨ ||

ಕ್ಷಾತ್ರ ವಿಶುದ್ಧಂ ಶ್ರಯತೇ ಭವಾನ್ ಸ್ಥಿತೌ
 ಶರೀರಿಣಾಂ ಶ್ರೇಯ ಉಪಾಯನಂ ವಪುಃ |
 ವೇವ್ರಿಯಾಯೋಗತಪಃಸಮಾಧಿಭಿಃ
 ತವಾರ್ಹಣಂ ಯೇನ ಜನಃ ಸಮೀಹತೇ || ೩೩ ||

ಕ್ಷಾತ್ರ ನ ಚೇದ್ವಾತರಿದಂ ನಿಜಂ ಭವೇ-
 ವ್ಯಾನ್ಮನಮಜ್ಞಾನಭಿದಾಪಮಾರ್ಜನಮ್ |
 ಇಂದ್ರಕಾಶ್ವರನುಮೀಯತೇ ಭವಾನ್
 ಪ್ರಕಾಶತೇ ಯಸ್ಯ ಚ ಯೇನ ವಾ ಗುಣಃ || ೩೪ ||

ಕ ನಾಮರೂಪೇ ಗುಣಜನ್ಯರ್ಮಾಭಿ-
 ವೇದೋಪಿತವ್ಯೇ ತವ ತಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿಣಃ |
 ವೇದೋಪಿತಃ ಪ್ರಾಪ್ನುತುಮೇಯವರ್ತನೋ
 ವೇದ ಕ್ರಮಾಯಾಂ ಪ್ರತಿಯಂತ್ಯಥಾಪಿ ಹಿ || ೩೫ ||

ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳ ನೌಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವೇ ಇದೆ. ಅವರಿಗಾಗಿ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೩೦ ||

ಕಮಲನಯನನೇ! ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಕೇವಲರು ತಾವು ಮುಕ್ತರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತಿ ಕಷ್ಟಕರ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅಂತಹವರು ಪರಮಪದದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರ ವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪತನರಾಗುವರು. || ೩೧ || ಮಾಧವನೇ! ಪ್ರಭುವೇ! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ನಿಜಭಕ್ತರು ಎಂದಿಗೂ ಈ ಜ್ಞಾನಾಭಿಮಾನಿಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಘ್ನದೇವತೆಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೩೨ || ನೀನು ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತದೇಹಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯ, ಪರಮ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವೆ. ಆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ವಾಗುವುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ವೇದ, ಕರ್ಮಕಾಂಡ, ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ, ತಪಸ್ಸು, ಸಮಾಧಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲರು? || ೩೩ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನೇ ಎಲ್ಲರ ನಿಯಾಮಕ ನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಭೇದಭಾವ ವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಯಾಲಿಗೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕ್ರಿಗುಣಗಳು ನಿನ್ನವೇ ಆಗಿವೆ; ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುವುದೂ ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಕೇವಲ ಅನುಮಾನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದರೋ ನಿನ್ನ ಈ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಸ್ವರೂಪದ ಸೇವೆಮಾಡಿದಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ.) || ೩೪ || ಭಗವಂತನೇ! ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ವೇದವಾಣಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಮಾನ ಮಾತ್ರ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ದೃಶ್ಯವಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಗುಣ, ಜಸ್ಟ ಮತ್ತು ಕರ್ಮವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ನಾಮ-ರೂಪಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಜನರು ಉಪಾಸನಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನಾದರೋ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. || ೩೫ ||

ಶೃಣ್ವಾ ಗೃಣಂತಸ್ತರಯಂಶ್ಚ ಚಿಂತಯನ್
ನಾಮಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಚ ಮಂಗಲಾನಿ ತೇ ।
ತ್ರಯಾಸು ಯಶ್ಚೈಶ್ವರಕಾರವಿಂದಯೋ-
ರಾವಿಷ್ಣುಕೀತಾ ಸ ಭವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ ॥ ೩೭ ॥

ದಿಷ್ಟಾ ಹರೇಽಸ್ಯ ಭವತಃ ಪದೋ ಭವೋ
ಭಾರೋಽಪನಿತಸ್ತವ ಜನ್ಮನೇಶಿತುಃ ।
ದಿಷ್ಟಾಂಕತಾಂ ಶ್ವಪದಕೈಃ ಸುಶೋಭಸ್ಯ-
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾ ಮಗಂಧ್ಯಾಂಚತಮಾನುಕೂಲತಾಮ್ ॥ ೩೮ ॥

ಸ ತೇಽಭವತ್ಕೇಶ ಭವಸ್ಯ ಕಾರಣಂ
ವಿಶಾ ವಿನೋದಂ ಲತ ತರ್ಕಯಾಮಹೇ ।
ಭವೋ ನಿರೋಧಃ ಸ್ಥಿತಿರಪ್ಯವಿದ್ಯಯಾ
ಕೃತಾ ಮತ್ಸರ್ವಯುಭಯಾತ್ರಯಾತ್ಮನಾ ॥ ೩೯ ॥

ಮತ್ಸಾ ಶ್ವಪದಕೈಃ ಸಂಪದಕಾಪತಕಂಶ್ಚ-
ರಾದಸ್ಯ ವಿಪ್ರವಿಬುಧೇಶು ಕೃತಾವತಾರಃ ।
ಶ್ವಂ ವಾಸಿ ನೈಃ ಭುವನಂ ಚ ಯಥಾಧಾರೇಶ
ಭಾರಂ ಭವೋ ಹರ ಯದೂತ್ತಮ ವಂದನಂ ತೇ ॥ ೪೦ ॥

ದಿಷ್ಟಾಂ ಬ ತೇ ಕುಕ್ಷಿಗತಃ ಪರಃ ಪುಮಾನ್
ಹಂತೇನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಗವಾಸ್ಯವಾಯ ನಃ ।
ಮಾ ಭೂಧೃಮಃ ಭೋದಪತೇರ್ಮೂಮೋಃ-
ಗೋಃಪ್ತಾ ಯದೂನಾಂ ಭವಿತಾ ತಮಾತ್ಮನಃ ॥ ೪೧ ॥

ಶ್ರೀಮತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಭಿಷ್ಠಾಯಿ ಪುರುಷಂ ಯದ್ಭೂತಮಸಿದಂ ಯಥಾ ।
ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನ್ ಪುರೋಧಾಯ ದೇವಾಃ ಪ್ರಸಿಯಯಾದಿದಮ್
॥ ೪೨ ॥

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹತ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಗರ್ಭಗಣಪತಿಶ್ಲೋಕೋಪಾಧ್ಯಾಯಕೃತಪುನರ್ವಾದ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೨ ॥

ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ನಾಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರೂಪಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಸುತ್ತು, ಕೀರ್ತಿ ಸುತ್ತು, ಸ್ಮರಿಸುತ್ತು, ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲ ಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಏನು ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ॥ ೩೭ ॥ ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ದಯಾ ಮಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು. ಈ ವೃಥಿವಿ ಯಾದರೋ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲವೇ ಆಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆವತಾರದಿಂದ ಇವರ ಭಾರ ದೂರವಾಗುವುದು. ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿರುವ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ನಾವೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೃಪಾರ್ಥವಾಗಿರು ವುದನ್ನು ನೋಡುವೆವು. ॥ ೩೮ ॥ ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಿಲ್ಲದವನು. ಆದರೆ ಈಗ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿ ರುವ, ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾವು ಊಹಿಸುವುದಾದರೆ - ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು, ದೇಹಿಯುವುದು ನಿನ್ನ ಲೀಲಾ ವಿನೋದವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವು - ನೀನಾದರೋ ದ್ವೈತದ ಲವಲೇಶದಿಂದ ರಹಿತನಾದ, ಸರ್ವಾಧಿ ಪ್ತಾನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೩೯ ॥ ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಅನೇಕದಾರಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವ, ಕಚ್ಛಪ ನರಸಿಂಹ, ವರಾಹ, ಕಂಸ, ರಾಮ, ಪರಶುರಾಮ, ಮಾಮನ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಆವತಾರಗಳನ್ನಿತ್ತಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂತೆಯೇ, ನೀನು ಈ ಸಲವೂ ಭೂಧಾರವನ್ನು ಹರಿಸು. ಯಮನಂದನ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಗಳಲ್ಲಿ ಪಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ॥ ೪೦ ॥ (ಆನಂತರ ದೇವಕಿಯನ್ನು ಸಂಜೋಧಿಸುತ್ತಾ -) ಕಾಯೇ! ಸೌಧಾಗ್ಯವಕದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ, ಒಲವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳೊಡನೆ (ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪನಾಗಿ) ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಭೋಜಪತಿ ಯಾದ ಕಂಠವಿಂದ ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಯದುವಂತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು. ॥ ೪೧ ॥

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ಯಾವನ ಮೂಲವನ್ನು ಇಂತಹುದೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು ನಾಡ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ ಒಳಕ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಹೊಂದು ಬೇಕೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ॥ ೪೨ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾಕಟ್ಯ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಥ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಃ ಕಾಲಃ ಪರಮಶೋಭನಃ |
ಯತ್ಕೇವಾವಾಚನದನ್ವರ್ತ್ಯಂ ತಾಂತರ್ಕ್ಯಗ್ರಹತಾರಕಮ್ || ೧ ||

ದಿಶಃ ಪ್ರಸೇದುರ್ಗಗನಂ ನಿರ್ಮಲೋದುಗಗೋದಯಮ್ |
ಮಹೀ ಮಂಗಲಭೂಯಿಷ್ಯಪುರಗ್ರಾಮಪ್ರಚಾಕರಾ || ೨ ||

ನದ್ಯಃ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾ ಹೃದಾ ಜಲರುಹಪ್ರಿಯಃ |
ದ್ವಿಜಾಲಿಕುಲಸಂನಾದಸ್ತಬಕಾ ವನರಾಜಯಃ || ೩ ||

ವಪೌ ವಾಯುಃ ಸುಖಸ್ಪರ್ಶಃ ಪುಣ್ಯಗಂಧವಹಃ ಕುಚಃ |
ಅಗ್ನಯಶ್ಚ ದ್ವಿಜಾಪೀನಾಂ ತಾಂತಾಸ್ತತ್ರ ಸಮಿಂಧತ || ೪ ||

ದ್ರುಪಾಂಶ್ಯಾಸನ್ಮಸನ್ಮಾನಿ ಪಾಧೂನಾಮಸುರದ್ರುಹಾಮ್ |
ಜಾಯಮಾನೇಽಜನೇ ತ್ಯುನ್ಮೇದುರ್ದುಂದುಭಯೋ ದಿವಿ || ೫ ||

ಽಽಗ್ರಃ ಕಿನ್ನರಗಂಧರ್ವಾಸ್ತುಪ್ತವುಃ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಾಃ |
ವಿದ್ಯಾಧರ್ಯಶ್ಚ ನನ್ಯತುರಪ್ಸರೋಭಃ ಸಮಂ ತದಾ || ೬ ||

ಮಮುಚುರ್ಮುನಯೋ ದೇವಾಃ ಸುಮನಾಂಶಿ ಮುದಾನ್ವಿತಾಃ |
ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಜಲಧರಾ ಜಗರ್ಜುರನುಸಾಗರಮ್ || ೭ ||

ವಿಶೇಢಃ ತಮಉದ್ಯೋತೇ ಜಾಯಮಾನೇ ಜನಾರ್ದನೇ |
ದೇವಶ್ಯಾಃ ದೇವರೂಪಿಣ್ಯಾಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವಗುಹಾಕಯಃ |
ಅವಿರೋದ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶೀಂದುರಿವ ಪುಷ್ಕಲಃ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂವತ್ಸವಾದ ಆತ್ಮಂತ್
ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಶುಭಸಮಯವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು.
ಅಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾಕೃತ್ವವಾದ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವಿತ್ತು. ಆಕಾಶ
ದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ತಾರೆಗಳೂ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದವು. || ೧ ||
ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ನಿರ್ಮಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ
ತಾರೆಗಳು ಜಗ-ಜಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭೂಮಂಡಲದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ
ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕರ ದೊಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. || ೨ || ನದಿಗಳು ತಿಳಿಯಾದ
ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ
ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲ-ಕನ್ನದಿಲೆಗಳು ಆರಳಿದ್ದವು. ವನಗಳಲ್ಲಿ
ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಫಲ-ಫಲವುಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟು
ತ್ತಿದ್ದವು. ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩ || ಆ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶೀತಲ-ಮಂದ-ಸುಗಂಧಿತ
ವಾಯುವು ತನ್ನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಸುಖದಾಯಕವಾಗಿ
ಜನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂದೂ ಆರದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ
ಅಗ್ನಿಗಳು ಕಂಪನ ಆತ್ಮಾಚಾರದಿಂದ ನಂದಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಅವು
ಪುನಃ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಉರಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. || ೪ || ಭಗವಂತನು
ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಸಮಯವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮತ್ತು
ದೈತ್ಯದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ
ಹೋಯಿತು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗ
ತೊಡಗಿದ್ದವು. || ೫ || ಗಂಧರ್ವ-ಕಿನ್ನರರು ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡ
ತೊಡಗಿದರು. ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರು ಭಗವಂತನ ಮಂಗಲಮಯ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. ವಿದ್ಯಾಧರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಪ್ಸರೆ
ಯರೊಂದಿಗೆ ನಾಟ್ಯವಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೬ || ನಾರದರೇ
ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಗಳು, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ಅನಂದ ತುಂದಿಲ
ರಾಗಿ ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ನೀರುತುಂಬಿದ ಮೋಡಗಳು ಕಡಲಿನ
ಲಳಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗುಡುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. || ೭ ||
ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ
ಜನಾರ್ದನನ ಅವತಾರದ ಸಮಯ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು.
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅಂಧಕಾರವೇ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುವ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು
ದೇವರೂಪಿಯಾದ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಮೂಡುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ತೋಚತ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉದುಪತಿಯು ಉದಯಿಸುವಂತೆ
ಯದುಪತಿಯು ಪ್ರಕಟನಾದನು. || ೮ ||

ತಮದ್ಭುತಂ ಚಾಲಕಮಂಬುಜೇಶ್ವರಂ
ಚತುರ್ಭುಜಂ ಶಯಿಗದಾಯುರ್ದಾಯುಧಮ್ |
ಶ್ರೀವತ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಂ ಗಲಶೋಭಿಕೌಸ್ತುಭಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಸಾಂದ್ರಪಯೋದೊಭಗಮ್ || ೯ ||

ಮಹಾಹರ್ಷದೋರ್ಯಕಿರೀಟಕುಂಡಲ-
ಶ್ಚಿತಾ ಪರಿಪುಷ್ತ ಸಹಸ್ರಕುಂತಲಮ್ |
ಉದ್ವಾಮಕಾಂತ್ಯಂಗದಕಂಕಣಾದಿಭಿ-
ರ್ವಿರೋಚಿದೂನಂ ಮರುದೇವ ಐಕ್ಯತ || ೧೦ ||

ಸ ನಿಶ್ಚಯೋಚ್ಛುಲ್ಲವಿರೋಚನೋ ಹರಿಂ
ಸುತಂ ವಿರೋಕ್ತಾನಕದುಂದುಭಸ್ತದಾ |
ಕೃಷ್ಣಾವತಾರೋತ್ಪತ್ತವಂಭಮೋಽಪ್ಸುತನ್
ಮುದಾ ದ್ವಿಕೀರ್ಣೋಽಯುತಮಾಶ್ಚಕ್ಷೋಗದಾಮ್ || ೧೧ ||

ಅಭೈನಮಸ್ತಿದವಧಾಯ್ ಪೂರುಷಂ
ಪರಂ ಸಹಾಂಗಃ ಕೃತಧೀಃ ಕೃತಾಂಬಲಿಃ |
ಸ್ವರೋಚಿತಾ ಭಾರತ ಸೂತಿಕಾಗೃಹಂ
ವಿರೋಚಯಂತಂ ಗತಧೀಃ ಪ್ರಭಾವವಿತ್ || ೧೨ ||

ಮರುದೇವ ಉವಾಚ

ವಿದಿಕೋಽಸಿ ಭವಾನಾಕ್ಷಾತ್ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಃ |
ಕೇವಾಲಾನುಭವಾನಂದಸ್ವರೂಪಃ ಸರ್ವಬುದ್ಧಿವ್ಯಕ್ತ್
|| ೧೩ ||

ಸ ಏವ ಸ್ವಪ್ರಕೃತೇಜಂ ಸೃಷ್ಟ್ವಾಗ್ರೇ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಮ್ |
ತದನು ತ್ವಂ ಹೃತ್ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ಇವ ಭಾವ್ಯಸೇ
|| ೧೪ ||

ಯಥೇಮೇಽವಿಕೃತಾ ಭಾವಾಸ್ತಥಾ ತೇ ವಿಕೃತೈಃ ಸಹ |
ಣಾಣಾವೀರ್ಯೋಃ ಪೃಥಗ್ವ್ಯಕ್ತಾ ನಿರಾಜಂ ಜನಯಂತಿ ಹಿ
|| ೧೫ ||

ಸನ್ನಿಪತ್ಯ ಕಮುತ್ಪಾದ್ಯ ದೃಶ್ಯಂತೇಽನುಗತಾ ಇವ |
ಪ್ರಾಗೇವ ನಿಧ್ಯಮಾನತಾನ್ವಾ ತೇಷಾಮಿಹ ಸಂಭವಃ
|| ೧೬ ||

ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಅದ್ಭುತ ಚಾಲಕರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಮರುದೇವನು ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದಂತೆ
ವಿಕಾಸವೂ, ಸುಶೋಮಲವೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಸುಂದರವಾದ ಸಾಲು
ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ, ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ
ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವೂ ಆದ
ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಚಿಹ್ನೆಯು ಇದ್ದಿತು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯು
ಝುಗ-ಝುಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾಕಾಲದ ಮೇಘದಂತಿರುವ ವರಮ
ಸುಂದರ ಶ್ಯಾಮಲಕರೀರದ ಮೇಲೆ ಮನೋಹರ ಪೀತಾಂಬರವು
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಮೂಲ್ಯ ವೈಷಯಮಣಿಯ ಕಿರೀಟ
ಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಂದವಾದ ಗುಂಗುರಾದ ಕೂವಲು
ಗಳು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಡುವಿನಲ್ಲಿ
ಒಡ್ಡಾಣವೂ, ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಯೂರಗಳೂ ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ
ಗಳೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲ ಅಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತ
ನಾದ ಚಾಲಕನ ಸುರ್ವಾಗದಿಂದ ಆಲೌಕಿಕವಾದ ಸೌಂದ
ರ್ಯವು ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೯-೧೦ || ತನ್ನ ಪುತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ
ಭಗವಂತನೇ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಮರುದೇವನಿಗೆ
ಮೊದಲಿಗೆ ಅಶೀಮ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅನಂದದಿಂದ ಕಣ್ಣು
ಗಳು ಆರಳಿದವು. ಅವನ ರೋಮ-ರೋಮಗಳು ಅನಂದದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗುಹೋದವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ
ಅವನು ಆಗಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಗೊಡ್ಡುಗಳನ್ನು ದಾನ
ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. || ೧೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸೂತಿಕಾಗೃಹವನ್ನು
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ವರಮವುರುಷ ವರಮಾತ್ಮನೇ ತನಗೆ ಮಗನಾಗಿ
ಬಂದಿರುವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದಾಗ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದ ಮರುದೇವನ ಭಯವೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಟು
ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ವರಗೋಷಿ ಅವನು ಭಗವಂತನ
ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು
ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೧೨ ||

ಮರುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅತೀತನಾದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗಿರುವ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿ
ದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಕೇವಲ ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯವಾದುದು
ಹಾಗೂ ಅನಂದಮಯವಾದುದು. ಸಮಸ್ತ ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ನೀನೇ
ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ. || ೧೩ || ನೀನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಪ್ರತ್ಯತಿಯಿಂದ ಈ ತ್ರಿಗುಣಮಯವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮೆ. ಮತ್ತೆ
ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಂಡು
ಬರುತ್ತೇಯೆ. || ೧೪ || ಮಹತ್ವತ್ವಾದಿ ಕಾರಣ-ಶತ್ತ್ವಗಳು ಬೇರೆ
ಬೇರೆಯಾಗಿರುವವೆಂದೂ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯೂ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ
ಇರುತ್ತದೆ. ಅವು ಇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಹದಿನಾರು ತತ್ತ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ
ಸೇರಿದಾಗ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ರಚಿಸುವುವು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು
ಸೃಷ್ಟಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನುಪ್ರವಿಷ್ಟನಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವೆ.
ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು ಯಾವುದೇ ವದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೊದಲಿ
ನಿಂದಲೂ ಇದ್ದುದೇ ಹೀಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾ ಇರುವಾಗಿದೆ || ೧೫-೧೬ ||

ಏವಂ ಭವಾನ್ಪುಷ್ಪನುಮೇಯಲಕ್ಷಣೈ-
 ಗ್ರಾಹ್ಯೈರ್ಗುಣೈಃ ಸನ್ನಪಿತುಣಾಗ್ರಹಃ |
 ಅನಾವೃತತ್ವಾದ್ಭೂರಂತರಂ ನ ತೇ
 ಸರ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಾತ್ಮನ ಆತ್ಮವಸ್ತುನಃ || ೧೭ ||

ಯ ಆತ್ಮನೋ ದೃಶ್ಯಗುಣೇಷು ಸನ್ನಿತಿ
 ವ್ಯವಸ್ಥತೇ ಸ್ವಸ್ಥತಿರೇಕತೋಽಬುಧಃ |
 ವಿನಾನುವಾದಂ ನ ಚ ತಸ್ಯನೀಚಿತಂ
 ಸಮ್ಯಗ್ ಯತಸ್ತತ್ತ್ವಮುಪಾದದತ್ತುಮಾನ್ || ೧೮ ||

ತ್ವೋಽಸ್ಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಿತಿಸಂಯಮಾಸ್ಥಿಭೋ
 ವದಂತ್ಯನೀಹಾದಗುಣಾದವಿಕ್ರಿಯಾತ್ |
 ತ್ವಯೀಶ್ವರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ ನೋ ವಿರುದ್ಧತೇ
 ತ್ವದಾತ್ರಯತ್ವಾದುಪಚರ್ಯತೇ ಗುಣೈಃ || ೧೯ ||

ಽ ತ್ವಂ ತ್ರಿಲೋಕೈತಯೇ ಸ್ವಮಾಯಯಾ
 ಬಿಭರ್ಷಿ ಶುಕ್ಲಂ ಖಲು ವರ್ಣಮಾತ್ಮನಃ |
 ಸರ್ಗಾಯ ರಕ್ತಂ ರಜಸೋಪಬೃಂಹಿತಂ
 ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ವರ್ಣಂ ತಮಸಾ ಜನಾತ್ಮಯೇ || ೨೦ ||

ತ್ವಾಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ವಿಭೋ ರಿರಕ್ಷಿತು-
 ಗ್ರಾಹೇಽಮೇರ್ಗೋಽಸಿ ಮಮಾವಿಲೇಶ್ವರಃ |
 ವಾಜನ್ಯಸಂಚ್ಛಾಸುರಕೋಟಿಯೂಫಪೈ-
 ನಿವೃಷ್ಟಾತ್ಮಮಾನಾ ನಿಹನಿಷ್ಯಸೇ ಚಮೂಃ || ೨೧ ||

ತಯಾಂ ತ್ವಸಭಸ್ತವ ಜನ್ಮ ನೌ ಗೃಹೇ
 ಕ್ರುತ್ವಾಗ್ರಜಾಂಸ್ತೇ ನೃವಧೀತುರೇಶ್ವರಃ |
 ತೇಽವತಾರಂ ಪುರುಷೈಃ ಸಮರ್ಪಿತಂ
 ಕ್ರುತ್ವಾಧುನೈವಾಭಿಸರತ್ಕುಡಾಯುಧಃ || ೨೨ ||

ಹಾಗೆಯೇ ಬುದ್ಧಿ ಯಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಗುಣಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಅನುಮಾನಿ ಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಗುಣಮಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ■ ಗುಣಗಳ ಗ್ರಹಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಂತಾ ಗುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಪರಮಾರ್ಥಸತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ರುವುದೇ ಇದರ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗುಣಗಳ ಆವರಣವು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ ಅನಾವೃತನಾಗಿರುವ ಹಾಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ? (ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆಯೇ ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತೀಯೆ) || ೧೭ || ನಿನ್ನ ಈ ದೃಶ್ಯಗುಣಗಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇರೆ ಎಂದು ಅರಿತು ಸತ್ಯವಾದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ಆಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಚಾರಮಾಡಿದಾಗ ಈ ದೇಹ, ಗೇಹ ಮುಂತಾದ ವದಾರ್ಥಗಳು ವಾಗ್ವಿಲಾಸವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗದೆ ನಿರಾಕರಣವಾಗುವ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ತೇಗಾಗಬಲ್ಲನು ? || ೧೮ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಸ್ವಮೇ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ, ಗುಣಗಳಿಂದ, ಎಕಾರಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಇವುಗಳು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮಾತು ಪರಾವೈಶ್ವರ್ಯ ಹಾರಿಯಾದ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನೀನಿಗೆ ಅಸಂಗತವಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ, ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಆಶ್ರಯ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಗುಣಗಳ ಕಾರ್ಯವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನವೇ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೯ || ನೀನೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಶುಕ್ಲವರ್ಣ (ಪೋಷಣನಾದ ವಿಷ್ಣುರೂಪ)ವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ಉತ್ತಕ್ತಿಗಾಗಿ ರಜೋಗುಣಪ್ರಧಾನವಾದ ರಕ್ತವರ್ಣ (ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪ)ವನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಳಯ ಸಮಯ ತಮೋ ಗುಣಪ್ರಧಾನವಾದ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ (ಸಂಹಾರಕಾರಿ ರುದ್ರ ರೂಪ)ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆ. || ೨೦ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಸರ್ವ ಶಕ್ತನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ಲಾವಿದ್ಯನಾಗಿರುವೆ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸ ಲೆಂದೇ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಇಂದಿನ ದಿನ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ-ಕೋಟಿ ಆಸುರ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ತಾವೇ ರಾಜರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೇವಿರಿಸಿರುವರು ನೀನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವೆ. || ೨೧ || ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆರಾಧ್ಯದೇವನಾದ ಪ್ರಭುವೇ! ಅಸಭ್ಯನಾದ ಈ ದುಷ್ಟ ಕಂಸನಾದರೋ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ - ಅವನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವ್ರಾಯನಾದ ನೀನು ಅವತರಿಸುವೆನೆಂಬ ವಿಷಯವು ತಿಳಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಭಯದಿಂದ ನಿನ್ನಣ್ಣಂದಿರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಈಗಲೂ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು. || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಚ

ಅಪ್ಯಸಮಾಕೃತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಮ್ |
ದೇವಕೇ ತಮುಸಾಧಾದತ್ಯಂಸಾದ್ವಿಕಾ ಕುಚ್ಚುತಾ || ೨೩ ||

ದೇವಕುವಾಚ

ರೂಪಂ ಯತ್ರತ್ಯಾಶುರವೃಕ್ಷಮಾದ್ಯಂ
ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರ್ನಿರ್ಗುಣಂ ನಿರ್ವಿಕಾರಮ್ |
ಸತ್ತಾದೂತ್ಯಂ ನಿರ್ವಿಕೇಶಂ ನಿರೀಹಂ
ಸ ತ್ವಂ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಘ್ನರಥ್ಯಾತ್ಮದೀಪಃ || ೨೪ ||

ಸಪ್ತೇ ಲೋಕೇ ದ್ವಿಪರಾರ್ಥಾಮಾನೇ
ಮಹಾಭೂತೇಷಾದಿಭೂತಂ ಗತೇಷು |
ಪ್ರಕೃತ್ಯವೃಕ್ಷಂ ಕಾಲವೇಗೇನ ಯಾತೇ
ಭವಾನೇಕಂ ಹಿಷ್ಯತೇ ತೇಷುರಂಭಃ || ೨೫ ||

ಯೋನಯಂ ಕಾಲಸ್ತು ತೇವೃಕ್ಷುಂಧೋ
ಚೇಷ್ಯಾಮಾಪುಶ್ಚೇಷ್ಠತೇ ಯೇನ ವಿಶ್ವಮ್ |
ನಿಮೇಷಾದಿರ್ನಿಶ್ಚಲಾಂತೋಮಹೀಯಾಂ-
ಪ್ರಂ ಪೃಥಾಸಂ ಕ್ಷೇಮಧಾಮ ಪ್ರಪದ್ಯೇ || ೨೬ ||

ಮರ್ತ್ಯೋ ಮೃತ್ಯುವ್ಯಲಭೀತಃ ಪಲಾಯನ್
ಲೋಕಾನ್ವರ್ವಾನ್ನಿರ್ಭಯಂ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛತ್ |
ತ್ವಾದಾಭ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯದೃಚ್ಛಯಾದ್ಯ
ಪುನಃ ಶೇತೇ ಮೃತ್ಯುರಸ್ಮಾದಪ್ಯಪಿ || ೨೭ ||

ಸ ತ್ವಂ ಘೋರಾದುಗ್ರಸೇನಾತ್ಮಜಾನ್-
ಸ್ಯಾಹಿ ತ್ರಾನ್ವತ್ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಸಹಾಸಿ |
ರೂಪಂ ಚೇದಂ ಪೌರುಷಂ ಧ್ಯಾನಧಿಷ್ಠಂ
ಮಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಮಾಂಸದೃಶಾಂ ಕೃಷೀಷ್ಯಾ || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದೇವಕಿಯು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಲ್ಲಾದರೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಗವಂತನ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೊದಲಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕಂಸನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವೇ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ತತ್ಕಕ್ಷಣ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದಳು. || ೨೩ ||

ದೇವಕೀದೇವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ವೇದಗಳೂ, ಯೋಗಿಗಳೂ ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದೂ, ಅದಿ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವೆಂದೂ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ವರೂಪ ವೆಂದೂ, ನಿರ್ಗುಣ-ನಿರ್ವಿಕಾರವೆಂದೂ, ಸತ್ತಾಮಾತ್ರವೆಂದೂ, ನಿರ್ವಿಕೇಶ ವೆಂದೂ, ನಿಷ್ಕಿಯ ಹಾಗೂ ಕೇವಲನೆಂದೂ ಹೊಗಳುತ್ತ ರುವರು. ವರೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಮನ-ಬುದ್ಧಿ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದೀಪ ಪ್ರಾಂವಿನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೨೪ || ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುಷ್ಯದ ಎರಡು ಪರಾರ್ಥಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದಾಗ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳು ವಿನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪಂಚ-ಮಹಾಭೂತಗಳು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವು ಮಹತ್ವತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವತ್ವವು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರೀನವಾಗಿ ಹೋದನಂತರ ಜೀಷವಾಗಿ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು 'ಶೇಷ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. || ೨೫ || ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಬಂಧುವಾಗಿರ ತಕ್ಕವನೇ! ಪ್ರಭುವೇ! ನಿಮೇಷದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂವತ್ಸರ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರಾರ್ಥಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಹಲವಾರು ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾಲದ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವು ಚೇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಎಲ್ಲೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣದ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನೀನಿಗೆ ನಾನು ಶರಣಾಗತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೬ || ಪ್ರಭುವೇ! ಈ ಜೀವನು ಮೃತ್ಯುಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಕರಾಳಸರ್ಪಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಅವನು ಲೋಕ-ಲೋಕಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಇರಲು ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯವಾದಿಂದ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ಶರಣಾಗತಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೃತ್ಯುವು ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ದೂರ ಸಂದುಹೋಯಿತು. || ೨೭ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಭಕ್ತ ಭಯಾಪಹಾರಿಯು. ನಾವಾದರೂ ದುಷ್ಟನಾದ ಈ ಕಂಸನಿಂದ ಭಯಗೊಂಡಿರುವೆವು. ಅವನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯರೂಪವು ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೋಸ-ಮಗ್ಗ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶರೀರಧಾರಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲೇಡ. || ೨೮ ||

ಜನ್ಮ ತೇ ಮಯ್ಯಸೌ ಪಾಪೋ ಮಾವಿದ್ಯಾನ್ಮಧುಸೂದನ |
ಸಮುದ್ರಿಜೇ ಭವದ್ವೇತೋಃ ಕಂಸಾದಹಮಧೀರಧೀಃ

|| ೨೯ ||

ಉಪಸಂಹರ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ನದೋ ರೂಪಮಲೌಕಿಕಮ್ |
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಧತ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ಠ ಚತುರ್ಭುಜಮ್

|| ೩೦ ||

ವಿಶ್ವಂ ಯದೇತತ್ಸ್ವತಸ್ತೌ ನಿಶಾಂತೇ
ಯಥಾವಕಾಶಂ ಪುರುಷಃ ಪರೋ ಭವಾನ್ |

ಬಿಭರ್ತಿ ಸೋಽಯಂ ಮಮ ಗರ್ಭಗೋಽಭೂ-

ದಹೋ ನೈಲೋಕ್ಯ ಎತಂಬನಂ ಹಿ ತತ್ || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತ್ವಮೇವ ಪೂರ್ವಾರ್ಗೋಽಭೂಃ ಪ್ರಶ್ನ ಸ್ವಾಯಂಭುವೇ ಸತಿ |
ತದಾಯಂ ಸುತಕಾ ನಾಮ ಪ್ರಜಾಪತಿರಕಲ್ಮಷಃ

|| ೩೨ ||

ಯುವಾಂ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಽಽದಿಷ್ಟೌ ಪ್ರಜಾಪತೀ ಯದಾ ತತಃ |
ಸನ್ನಿಯಮ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ತೇಪಾರ್ಥೇ ಪರಮಂ ತಪಃ

|| ೩೩ ||

ವರ್ಷವಾತಾತಪಹಿಮಘರ್ಮಕಾಲಗುಣಾನನು |
ಸಹಮಾಸೌ ಶ್ವಾಸರೋಧವಿನಿರ್ಧೂತಮನೋಮಲೌ

|| ೩೪ ||

ಹೀರ್ಣಪರ್ಣಾನಿಲಾಹಾರಾವುಪಶಾಂತೇನ ಚೇತಸಾ |
ಮತ್ತಃ ಕಾಮಾನಭೀಪ್ಸಂತೌ ಮದಾರಾಧನಮೀಹತುಃ

|| ೩೫ ||

ವಿವಂ ವಾಂ ತಸ್ಯತೋಸ್ತೀವ್ರಂ ತಪಃ ಪರಮದುಷ್ಕರಮ್ |
ದಿವ್ಯವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ದ್ವಾದಶೇಯುರ್ಮದಾತ್ಮನೋಃ

|| ೩೬ ||

ತದಾ ವಾಂ ಪರಿತುಷ್ಕೋಽಹಮಮುನಾ ವಪುಷಾಸಘೇ |
ತಪಸಾ ತ್ರದ್ಧಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಭಿಕ್ಷಾ ಚ ಹೃದಿ ಭಾವಿತಃ

|| ೩೭ ||

ಶ್ರಾದ್ಧುರಾಸಂ ವರವರಾಹ್ಯವಯೋಃ ಕಾಮದಿತ್ಸಯಾ |
ಪ್ರಮತಾಂ ವರ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ ಮಾದೃತೋ ವಾಂ ವೃತಃ ಸುತಃ

|| ೩೮ ||

ಅಮೃತ್ಪ್ರಾಪ್ತೌ ವಿಷಯಾವನಪತ್ಯೌ ಚ ದಂಪತೀ |
ಽವಪ್ರಾರ್ಥೇಽಪವರ್ಗಂ ಮೇ ಮೋಹಿತೌ ಮಮ ಮಾಯಯಾ

|| ೩೯ ||

ಮಧುಸೂದನೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆ
ಯಂಬುದು ಈ ಕಂಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡು. ನನ್ನ
ದೈರ್ಯವು ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಕಂಸನಿಗೆ ನಾನು
ಬಹಳ ಹೆದರುತ್ತಿರುವೆನು. || ೨೯ || ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ! ನಿನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯ
ರೂಪವು ಅಲೌಕಿಕವಾದುದು. ಶಂಖ-ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳ
ತೋಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಚತುರ್ಭುಜರೂಪವನ್ನು ಉಪ
ಸಂಹರಿಸು. || ೩೦ || ಪ್ರಳಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು - ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ
ಭಿದ್ರರಹಿತ ಆಕಾಶವನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಧರಿಸುವಂತೆಯೇ
ನೀನು ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷ
ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ ಇದು
ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ? || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ದೇವೀ! ಸ್ವಾಯಂಭುವ
ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಪ್ರಶ್ನ
ಎಂದಿತ್ತು. ಈ ಮುದೇವನು ಸುತಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೃದಯಗಳೂ ಬಹಳ ಶುದ್ಧ
ವಾಗಿದ್ದವು. || ೩೨ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು
ಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಂದ್ರಿಯ
ಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಮಾಡಿದಿರಿ. || ೩೩ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು,
ಚಳಿ-ಸೆ ಹಿಮಂತಾದ ಕಾಲದ ವಿಭಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ
ಕೊಂಡು, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಮಷ
ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಿ. || ೩೪ || ನೀವುಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ
ಒಣಗಿದ ಶರಗಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು.
ಹೀಗೆ ನೀವುಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ಬಯಕೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದಿರಿ. || ೩೫ || ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ
ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪರಮ ದುಷ್ಕರವಾದ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾ-ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ
ಗಳು ಕಳೆದುಹೋದುವು. || ೩೬ || ಪುಣ್ಯಮಯಿಯಾದ
ದೇವಿಯೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆನು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆ
ಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ
ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ವರದರಾಜನಾದ ನಾನು
ಇದೇ ರೂಪದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದೆನು. ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು
ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನಂತಹ
ಪುತ್ರನು ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. || ೩೭-೩೮ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ನಿಮಗೆ ವಿಷಯಭೋಗಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತಾನವೂ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ
ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. || ೩೯ ||

ಗತೇ ಮಯಿ ಯುವಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ವರಂ ಮತ್ಸದೃಶಂ ಸುತಮ್ |
ಗ್ರಾಮ್ಯಸ್ಯೋಗಾಸಂಭಾಷಾಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮನೋರಥಂ

|| ೪೦ ||

ಅದೃಷ್ಟಾಸ್ತಕಮಂ ಯೋಕೇತೀರೌದಾಯಗುಣೈಃ ಸಮಮ್ |
ಅಹಂ ಸುತೋ ವಾಮುಫವಂ ಪ್ರತಿಗರ್ಭ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ

|| ೪೧ ||

ತಯೋರ್ವಾಂ ಪುನರೇವಾಹಮದಿತ್ಯಾಮಾಸ ಕತ್ಯಪಾತ್ |
ಉಪೇಂದ್ರ ಇತಿ ವಿಖ್ಯಾತೋ ವಾಮನತ್ಯಾಚ್ಛ ವಾಮನಃ

|| ೪೨ ||

ಶ್ವತೀಯೇಽಸ್ಯಸ್ಮದೇಽಹಂ ವೈ ತೇಸ್ಯೈವ ವಪುಷಾಥ ವಾಮ್ |
ಜಾತೋ ಭೂಯದ್ತಯೋರೇವ ಸತ್ಯಂ ಮೇ ವ್ಯಾಹೃತಂ ಸತಿ

|| ೪೩ ||

ಏತದ್ಧಾರ್ವ ದರ್ಶಿತಂ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಗ್ಜನ್ಮಸ್ಥರಣಾಯ ಮೇ |
ನಾನ್ಯಥಾ ಮಧ್ಯಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ಮರ್ತ್ಯಲಿಂಗೇನ ಜಾಯತೇ

|| ೪೪ ||

ಯುದಾಂ ಮೂಂ ಪುತ್ರಭಾವೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವೇನ ಚಾಸಕ್ಯಾ |
ಚಿಂತಯಂತೌ ಕೃತಸ್ತೇಪೌ ಯಾಸ್ಯೇಥೇ ಮಧ್ಯಮಂ ಪರಾಮ್

|| ೪೫ ||

(ಯದಿ ಕರ್ಯಾನ್ ದಿಭೇಷಿತ್ವಂ ತಹಿ ಮೂಂ ಗೋಕುಲಂ ನಯ |
ಮನ್ಯಾಯಾ ಮಾನಯಾಶುಕ್ತು ಯತೋದಾ ಗರ್ಭ ಸಂಭವಾಮ್ ||)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಽಽಸ್ಮೀದ್ಧರಿಸ್ತುಷ್ಟೋಂ ಭಗವಾನಾಹ್ಮಮಾಯಯಾ |
ಪಿತ್ರೋಃ ಪಂಪತ್ಯತೋಃ ಸದ್ವೋ ಬಭೂವ ಪ್ರಾಕೃತೌ ಶಿತುಃ

|| ೪೬ ||

ಪುತ್ರ ಶೌರಿಭಗವತ್ಕೃತೋದಿತಃ
ಸುತಂ ಪಮಾದಾಯ ಸ ಸೂತಿಕಾಗೃಹಾತ್ |

ಯದಾ ಲಹಿಗಂಯಮಿಯೇಷ ತರ್ಹ್ಯಾ
ಯಾ ಯೋಗಮಾಯಾಜನಿ ನಂಜಜಾಯಯಾ || ೪೭ ||

ತಯಾ ಪುತ್ರಪ್ರತ್ಯಯಸರ್ವವೃತ್ತಿಷು
ದ್ವಾರ್ಥೇಷು ಪೌರೇಷ್ವಪಿ ಶಾಯಿತೇಷ್ವಥ |

ದ್ವಾರ್ಧಸ್ತು ಸರ್ವಾಃ ಪಿಹಿತಾ ದುರತ್ಯಯಾ
ಬೃಹತ್ಯಪಾಟಾಯಸೇಲತ್ಯಂಬುಜೈಃ || ೪೮ ||

ನನ್ನಂತಹ ಪುತ್ರನು ನಿಮಗೆ ದೊರೆಯಲಿ - ಎಂಬ ಆಮೋಘ ವಾದ ಪರವಸ್ಥೆತ್ತು ನಾನು ಅದೃಶ್ಯನಾದೆನು. ಸಫಲ ಮನೋರಥ ರಾಜ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ತೊಡಗಿದಿರಿ || ೪೦ || ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತೀರ ಸ್ವಭಾವ, ಉದಾರತೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ನಾನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನೇ ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರನಾದೆನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು 'ಪ್ರತಿಗರ್ಭ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತನಾದೆನು || ೪೧ || ಮತ್ತೆ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಅದಿತಿಿಯಾದೆ ಮತ್ತು ಮರುದೇವನು ಕತ್ಯಪಾದನು. ಆ ಸಮಯರಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರನಾದೆನು. ಆಗ ನನ್ನ ಹೆಸರು 'ಉಪೇಂದ್ರ' ಎಂದಿತ್ತು. ಗಿಡ್ಡನಾದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ವಾಮನನೆಂದೂ ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು || ೪೨ || ಸತಿವೇದಿ ದೇವಕಿಯೇ | ನಿನ್ನ ಈ ಮೂರನೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಇದೇ ರೂಪದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿರುವೆನು* ನನ್ನ ವಾಣಿಯು ಸದಾಕಾಲ ಸತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ || ೪೩ || ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅವತಾರಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಉಂಟಾಗರೆಂದೇ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಅವತಾರದ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ || ೪೪ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕುರಿತು ಪುತ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿರಿ. ಹೀಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಚಿಂತನ ದಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಸೇರುವಿರಿ. || ೪೫ ||

(ಎರೈ ಮರುದೇವನೇ!! ನೀನು ಕೇಳುವೆಂದ ಭಯಗೊಂಡಿರುವೆ ಯಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಯತೋದೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ನನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಶಿಶುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು || ೪೬ || ಆಗ ಮರುದೇವನು ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಂತೆಯೇ ಜನ್ಮರಹಿತನಾದ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ನಂದಮಹಾರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯತೋದೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಳು || ೪೭ || ಈ ಯೋಗಮಾಯೆಯೇ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ನಗರ ವಾಸಿಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಾವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅದರಲ್ಲೂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟರಾಗಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಾರಾಗೃಹದ ಎಲ್ಲ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ್ದು ಭಾರೀ ಕುದ್ಡಿನ ದಾಗಿಲುಗಳು

* 'ನನ್ನಂತಹ ಪುತ್ರನು ನಿಮಗಾಗುವನು' ಎಂದು ನಾನು ಮರುಮನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದಾದರೆ ತೋರಿಸುವೆ. ಎಕೆಂದರೆ ನನ್ನಂಥವನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಮಧುವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ನನ್ನಂತಹ ಪರಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನೇ ಮೂರುಬಾರಿ ಇವರಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗುವೆನು ಎಂದು ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನು ಯೋಚಿಸಿದನು.

ತಾಃ ಕೃಷ್ಣವಾಹೇ ಮುದೇವ ಆಗತೇ
ಸ್ವಯಂ ವ್ಯವರ್ಯಂತ ಯಥಾ ತಮೋ ರವೇಃ |
ವವರ್ಷ ಪರ್ಜನ್ಯ ಉಪಾಂಶುಗರ್ಜಿತಃ
ಶೇಷೋಽನ್ಯಗಾಬ್ಧಾರಿ ನಿವಾರಯನ್ಯತಃ || ೪೯ ||

ಮಘೋನಿ ವರ್ಷತ್ಯಸಕ್ಯದ್ಯಮಾನುಜಾ
ಗಂಭೀರತೋಯಃ ಫುಜವೋರ್ಮಿಫೇನಿಜಾ |
ಭಯಾನಕಾವರ್ತತತಾಕುಲಾ ನದೀ
ಮಾರ್ಗಂ ದದೌ ಹಿಂಧುರಿವ ತ್ರಿಯಃ ಪತೇಃ || ೫೦ ||

ನಂದವ್ರಜಂ ಶೌರಿರುಪೇತ್ಯ ತತ್ರ ತಾನ್
ಗೋಪಾನ್ಯಸುಪ್ತಾನುಪಲಭ್ಯ ನಿद्रಯಾ |
ಸುತಂ ಯತೋದಾಕಯಗೇ ನಿಧಾಯ ತಾ
ಸುತಾಮುಪಾದಾಯ ಪುನರ್ಗೃಹಾಸಗಾತ್ || ೫೧ ||

ವೇವರ್ಷಾಃ ಶಯನೇ ನೃಶ್ಚ ವಸುದೇವೋಽಥ ದಾರಿಕಾಮ್ |
ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯ ಪದೋಲೋಪಮಾಸ್ತೇ ಪೂರ್ವವದಾವೃತಃ
|| ೫೨ ||

ವಾಶೋದಾ ನಂದಪತ್ನೀ ಚ ಜಾತಂ ಪರಮಬುದ್ಧತ |
ಽ ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಪರಿತ್ರಾಂತಾ ನಿದ್ರಯಾಪಗತ್ಯುತಿಃ
|| ೫೩ ||

ಸರವಳಿಗಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜೀಗುಳು ಜಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದವು. ಆವುಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಸುದೇವನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಸೂರ್ಯೋದಯವಿಗುತ್ತರೇ ಅಂಧಕಾರವು ಮೂರವಾಗುವಂತೆ ವಸುದೇವನ ಕೈಕೋಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಾಗಿಲುಗಳು ಕಾಣಾಗಿಯೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡವು.* ವಸುದೇವನು ಬಾಲಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋಷಗಳು ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಡುಗುತ್ತಾ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಿಹಾಪನು ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬೀಳದಂತೆ ಕೊಡೆಯಂತಾಗಿ ವಸುದೇವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹಿಂಬಾರಿ ದನು. || ೪೯-೪೯ || ಸಕಲವಾಗಿ ಮಳೆಯು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಮುನಾನದಿಯು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಳವಾದ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದ ವೇಗದಿಂದ ಅರಗಳೆದ್ದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ನೊರೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನೂರಾರು ಸುಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಒಡಾ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮುದ್ರವು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ ಯಮುನೆಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. || ೫೦ || ವಸುದೇವನು ನಂದರಾಜನ ಗೋಪುಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಗೋಪರು ಗಾಢವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಯತೋದೇವ ವಕ್ತವಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಅವಳ ನವಜಾತ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. || ೫೧ || ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಸುದೇವನು ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಬೇವಕವು ಬಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚಗಳು ಬಂದಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ಬಂಧಿತನಾದನು. || ೫೨ || ಅತ್ತವಾಗಿ ಗೋಪುಲದಲ್ಲಿ ನಂದಪತ್ನೀ ಯತೋದೇಗೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದುದು ಹಾಗೂ ಅದು ಗಂಡೋ, ಹೆಣ್ಣೋ ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವಳು ಬರ್ಷ ಬಳಲಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಅವಳನ್ನು ಅಚೇತನಳನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಳು.** || ೫೩ ||

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೩ ||

ಏತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೇ ಪಾರಮಹಯ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಹಿಮ ಸ್ವಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮಸ್ಯ ಕೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩ ||

- * ಮೂಲ ಗಾಮ-ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತ ವ್ಯಾಕ್ಯ ಬಂಧನವು ಕಡಿಮೆಹೋಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಭುವನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ವಸುದೇವನು ಬೇಡಿಗಳು ಕುಳಿಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ?
- ** ವಾಚಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ - ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಮುಖವರ್ತಮಾನಾಗಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವವನ ಬಂಧನವು ಜಮಗಡೆ ಹೊಂದುವುದು, ಕಾರಾಗೃಹವಿರುವ ಜಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆಯುತ್ತವೆ, ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಭವವದಿಯು ಎತ್ತಿಮೋಸುವುದು. ಗೋಪುಲದ (ಇಂದ್ರಿಯ ಸಮುದಾಯ) ವೃತ್ತಿಗಳು ಬುಧ್ಧಿವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾಯೆಯು ಕೈವಳಾಗುತ್ತಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಕೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಂಠಸ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದುದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಬಹಿರಂತಃ ಪುರಂದಾರಃ ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವವದಾವೃತಾಃ |
ತತೋ ಬಾಲಧ್ವನಿಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗೃಹಪಾಲಾಃ ಸಮುತ್ಥಿತಾಃ || ೧ ||

ತೇ ಸು ತೂರ್ಣಮುಪವ್ರದ್ಯ ದೇವಕ್ಕಾ ಗರ್ಭಜನ್ಮ ತತ್ |
ಅಚ್ಯುತಭೋಜರಾಜಾಯ ಯದುದ್ವಿಗ್ನಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ || ೨ ||

ಸ ಕಲ್ಪಾತ್ಪೂರ್ಣಮುತ್ಥಾಯ ಕಾಲೋಽಯಮಿತಿ ವಿಹ್ವಲಃ |
ಸೂತೀಗೃಹಮಗಾತ್ಪೂರ್ಣಂ ಪ್ರಸ್ಥಲಸ್ತುಕಮೂರ್ಘವಾ || ೩ ||

ತಮಾಹ ಭ್ರಾತರಂ ದೇವೀ ಕೃಪಾಕಾ ಕರುಣಾಂ ಸತೀ |
ಸುತೇಯಂ ತವ ಕಲ್ಕಾಣ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ನೂ ಹಂಕುಮರ್ಹಸಿ || ೪ ||

ಬಹುರೋ ಹಂಸಿತಾ ಭ್ರಾತಃ ಶಿಶವಃ ಪಾವಕೋಪಮಾಃ |
ಶಯಾ ದೈವನಿಶ್ಚಪ್ತಸ ಪುತ್ರಿಕೈಕಾ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್ || ೫ ||

ಸಪ್ತಮಂ ತೇ ಹೃದಯಜಾ ದೀನಾ ಹತಸುತಾ ಪ್ರಭೋ |
ದಾತುಮರ್ಹಸಿ ಮಂದಾಯಾ ಅಂಗೀಮಾಂ ಚಿದಮಾಂ ಪ್ರಜಾಮ್ || ೬ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಉಪಗುತ್ಯಾತ್ಮಜಾಮೇವಂ ಕುದತ್ಯಾ ದೀನದೀನವತ್ |
ಯಾಚಂತಾಂ ವಿನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಾ ಹಸ್ತಾದಾಚಿಚ್ಛದೇ ಖಿಲಃ || ೭ ||

ತಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚರಣಯೋರ್ಜಾತಮಾತ್ರಾಂ ಸ್ಥುಃ ಸುತಾಮ್ |
ಅಪೋಭಯಚ್ಛಲಾಪ್ಯಪ್ತೇ ಸ್ವಾರ್ಥೋನ್ಮೂಲತಸೌಹೃದಃ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮೊದಲನೆಯ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಹೊರಗಿನ ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವು. ದೇವಕಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನವಜಾತ ಶಿಶುವು ಆಳತೊಡಗಿತು. ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದ್ವಾರಪಾಲರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರು. || ೧ || ಅವರು ಒಡನೆಯೇ ಭೋಜರಾಜನಾದ ಕಂಠಸ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವಕಿಗೆ ಎಂಬನೆಯ ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಕಂಠಸನಾದರೋ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಝಗ್ಗನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ತೀಘ್ರತೀಘ್ರವಾಗಿ ಸೂತೀಗೃಹದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಾದರೋ ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೇ ಹುಟ್ಟಿರುವನು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕಳವಳಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಎಡವುತ್ತಾ ಓಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨ || ಸೆರೆಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಕರುಣೆಯಿಂದಲೂ ದೇವಕೀದೇವಿಯು ಕಂಠಸನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು - ನನ್ನ ಹಿಕ್ಕೆಹಿಯಾದ ಅಣ್ಣನೇ! ಈ ಹೆಣ್ಣಾದರೋ ನಿನಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣುಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. || ೩ || ಅಣ್ಣಾ! ನಾನು ದೈವವತಾತ್ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ನನ್ನ ಹಲವಾರು ಬಾಲಕರನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆ. ಈಗ ಕೇವಲ ಈ ಒಂದು ಕನ್ಯಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವಳು. ಇದನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. || ೪ || ಅಣ್ಣಾ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಂಕಿಯಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ದೀನಳಾಗಿರುವೆನು. ದೈನ್ಯದಿಂದ ದೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮಂದಭಾಗ್ಯಳಾದ ನನಗೆ ಈ ಕಡೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವನ್ನಾದರೂ ದಯವಾಲಿಸು. || ೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವಕಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅನುತ್ತು ದೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅದರ ಕಂಠಸು ಬಹಳ ದುಃಖನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇವಕಿಯನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಾ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಕೊಂಡನು. || ೬ || ಕಂಠಸು ಮಹಾಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದವೆಂಬುದು ಲವಲೇಖವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯಾದ ■ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. || ೮ ||

ಸಾ ತದ್ವಸ್ತಾತ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ಸದ್ಗೋ ದೇವ್ಯಂಬರಂ ಗತಾ |
ಅದೃಶ್ಯತಾನುಜಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಧಾಷ್ಟಮಹಾಭುಜಾ
|| ೯ ||

ದಿವ್ಯಶ್ವಗಂಬರಾಲೇಪರತ್ನಾಭರಣಭೂಷಿತಾ |
ಧನುಃಕೂಲೇಷುಚರ್ಮಾಽಪಿತಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಾ
|| ೧೦ ||

ಸಿದ್ಧಚಾರಣಗಂಧರ್ವೈರಪ್ಸರಃ ಕಿನ್ನರೋದ್ಯೈಃ |
ಉಪಾಹೃತೋರುಬಲಿಭಿಃ ಸ್ತೂಯಮಾನೇದಮಬ್ರವೀತ್
|| ೧೧ ||

ಕಿಂ ದುಯಾ ಹತಯಾ ದುಂದ ಜಾಹು ಖುತು ತಮಾಂಶ್ಕತ್ |
ಯತ್ರ ಕ್ವವಾ ಪೂರ್ವಶತ್ರುರ್ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ ಕೃಪಣಾಸ್ತ್ವಥಾ
|| ೧೨ ||

ಇತಿ ಪ್ರಭಾಷ್ಯ ತಂ ದೇವೀ ಮಾಯಾ ಭಗವತೀ ಭುವಿ |
ಬಹುಸಾಮನಿಕೇತೇಷು ಬಹುಸಾಮಾ ಬಭೂವ ಹ
|| ೧೩ ||

ತಯಾಭಿಹಿತಮಾರ್ಗಣ್ಯ ಕಂಠಃ ಪರಮವಿಷ್ಣುಃ |
ದೇವಕೀಂ ವಸುದೇವಂ ಚ ವಿಮುಚ್ಯ ಪ್ರಪ್ರಿತೋಽಬ್ರವೀತ್
|| ೧೪ ||

ಅಹೋ ಭಗಿನ್ಯಹೋ ಭಾಮ ದುಯಾ ವಾಂ ಬಹ ಪಾಷ್ಠಾಃ |
ಪುರುಷಾದ ಇವಾಪತ್ಯಂ ಬಹವೋ ಹಿಂಸಿತಾಃ ಸುತಾಃ
|| ೧೫ ||

ಽ ತ್ವಹಂ ತ್ವಕ್ತಕಾರುಣ್ಯಸ್ತತ್ಕಚ್ಚಾತಿರುಹೃತ್ಪಲಃ |
ಕಾಂಕ್ಷೋಕ್ತಾಸ್ತು ಗಮಿಸ್ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಹೇವ ಮೃತಃ ಶ್ವಸನ್
|| ೧೬ ||

ವೈಷಮ್ಯಸೃತಂ ವಕ್ತಿ ನ ಮರ್ತ್ಯಾ ಏವ ಕೇವಲಮ್ |
ಮದ್ವಿತ್ತಂಭಾದಹಂ ಪಾಪಃ ಸ್ವಸುನಿಹತವಾನ್ ಶಿತೂನ್
|| ೧೭ ||

ಮಾ ಲೋಚತಂ ಮಹಾಭಾಗಾವಾಕ್ಯಚಾನಕ್ಷತ್ರತಂಭುಜಃ |
ಮಹಾಭೋಃ ನ ಸದೈಕತ್ರ ದೈವಾಧೀನಾಸ್ತದಾಸತೇ
|| ೧೮ ||

ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಗುವಾಗಿರದೆ ದೇವಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಒಡನೆಯೇ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಅಪ್ಪಭುಜೆಯಾಗಿ ಎಂಟು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. || ೯ || ಆಕೆಯು ದಿವ್ಯ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರ, ಚಂದನ, ಮಣಮಯ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧನುಷ್ಯ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಬಾಣ, ಗುರಾಣಿ, ಖಡ್ಗ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ ಇವೇ ಎಂಟು ಆಯುಧಗಳಿದ್ದವು. || ೧೦ || ಸಿದ್ಧರು, ಚಾರಣರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಕಿನ್ನರರು, ನಾಗಗಳೂ ಅನೇಕ ಉಪಾಯನಗಳನ್ನು ಆ ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಮಾಯಾದೇವಿಯು ಕಂಠನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು - || ೧೧ || ಎಲವೋ ಮೂರ್ಖನೇ ! ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿತು ? ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ ಶತ್ರುವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದೆಡೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳಾದ ಹಸುಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. || ೧೨ || ಕಂಠನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವತಿ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಅಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಂಡಳು ಹಾಗೂ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದಳು. || ೧೩ ||

ದೇವಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಂಠನಿಗೆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಅವನು ದೇವಕಿ ಮತ್ತು ವಸುದೇವ ಇವರನ್ನು ಸೆರಮನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು - || ೧೪ || ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಂಗಿಯೇ ಮತ್ತು ಭಾವನೇ ! ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದೆನು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ.* || ೧೫ || ಕರುಣೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ನನಗೆ ಯಾವ ನರಕವು ಕಾದಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ನಿಜವಾಗಿ ಯಾದರೋ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮವಾತಿಯಂತೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. || ೧೬ || ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನೇ ಸುಳುಹೇಳುವುದಲ್ಲ, ವಿಧಾತನೂ ಸುಳುಹೇಳುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ ! ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದೆನಲ್ಲ ! ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಎಂತಹ ಪಾಪಿಯಾಗಿರುವೆನು ! || ೧೭ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾತ್ಮ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸಬೇಡಿರಿ. ಆವರಿ ಗಾದರೋ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇ ದೊರೆತಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕ್ಕೆ ಅಧೀನರು. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇರಲಾರರು. || ೧೮ ||

ಮಾಂಸಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವಾಸಿಸಿದನೋ, ಯಾರಿಗೆ ಭಗವದ್ವತ್ಯನಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರ ದರ್ಶನದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಕಂಠಃ ಕ್ವವಮವಲ್ಲಿ ಎನಯ, ಎಚಾರ, ಉದಾರತೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಉದಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮುಂದಿರುವ ತನಕ ಈ ಮಹಾಭೋಃ ಇದ್ದವು. ಮಹಾಭೂಮಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಪುನಃ ಹೆಸರಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆದನು.

ಭುವಿ ಭೂಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಯಥಾ ಯಾತ್ಯಪಯಾಂತಿ ಚ |
ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ತತ್ಪತೇಜು ವಿಪರ್ಯಾಂತಿ ಯಥೈವ ಭೂಃ

|| ೧೯ ||

ಯಥಾನೇವಂವಿದೋ ಧೇದೋ ಯತ ಆತ್ಮವಿಪರ್ಯಾಯಃ |
ದೇಹಯೋಗವಿಯೋಗೌ ಚ ಸಂಸ್ಕೃತೀರ್ ನಿವರ್ತತೇ

|| ೨೦ ||

ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯೇ ಸ್ಥಾನಯಾಸ್ತಯಾ ವ್ಯಾಪಾದಿತಾನಪಿ |
ಮಾನುಕೋಚ ಯತಃ ಸರ್ವಃ ಸ್ವಚ್ಛತಂ ಎಂದತೇವತಃ

|| ೨೧ ||

ಯಾವದ್ವತೋಽಸ್ಮಿ ಹತಾಸ್ತೌತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಮಸ್ತತೇಽಸ್ವರೂಢಃ |
ತಾವತ್ತದಭಿಮಾನ್ಯಚ್ಛೋ ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕತಾಮಿಯಾತ್

|| ೨೨ ||

ಕ್ಷಮಧ್ಯಂ ಮಮ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಂ ಸಾಧವೋ ದೀನವತ್ಸರಾಃ |
ಇಹ್ಯಕ್ತಾಶ್ಚುಮುಯಿ ಪಾದೌತ್ಕಾಳಃ ಸ್ವೋರಥಾಗ್ರಹೀತ್

|| ೨೩ ||

ಮೋಚಯಾಮಾಸ ನಿಗದಾದ್ವಿಶ್ವಾತ್ಮ ಕಸ್ಯಕಾಗಿದಾ |
ದೇವಕೀಂ ಮಸುದೇವಂ ಚ ದರ್ಶಯನ್ಮಾತ್ಮಸೌಹೃದಮ್

|| ೨೪ ||

ಭ್ರಾತುಃ ಸಮನುತಪ್ತಸ್ಯ ಕ್ಷಾಂತಾ ರೋಷಂಚ ದೇವಕೀ |
ವ್ಯಸೃಜದ್ವಾಸುದೇವಾಶ್ಚ ಕ್ರಹಸ್ಯ ತಮುವಾಚ ಹ

|| ೨೫ ||

ಎವಮೇತನ್ಮಹಾಭಾಗ ಯಥಾ ವದಸಿ ದೇಹಿನಾಮ್ |
ಅಜ್ಞಾನಪ್ರಭವಾಹಂಧಿಃ ಸ್ವಪರೇತಿ ಭಿದಾ ಯತಃ

|| ೨೬ ||

ಶೋಕಹರ್ಷಭಯದ್ವೇಷಲೋಭಮೋಹಮದಾನ್ವಿತಾಃ |
ಮಿಥೋ ಫುಲಕಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಭಾವೈರ್ಭಾವಂ ಪೃಥಗ್ಗತಃ

|| ೨೭ ||

ಮುನ್ನಿಂದ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಗಡಿಗೆಯೇ ಮುಂತಾದ ವದಾರ್ಥಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ, ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮುನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಶರೀರಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇದರ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೯ || ಈ ಶತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಜನರು ಈ ಅನಾತ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನವು ಅಳಿಯುವವರೆಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರ ದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೦ || ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸೋದರೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಕೋಟಕಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಪರಮಶರಣಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿ ತ್ತದೆ. || ೨೧ || ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ಕಾರಣ ಜೀವನು 'ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವವನು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವವನು' ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಶರೀರದ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಬಾಧ್ಯ-ಬಾಧಕ ಭಾವ ವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆರ್ಥಾತ್ - ಅವನು ಇತರರಿಗೆ ದುಃಖ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೨೨ || ನನ್ನ ಈ ದುಷ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕ್ಷಮಿಸಬಿಡಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀವುಗಳು ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದು, ದೀನರ ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಡವನು ಶನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ದೇವಕಿಯ ಮತ್ತು ಮಸುದೇವನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಈಕ್ಷೀರು ಸುರಿಸಿದನು. || ೨೩ || ಅನಂತರ ಅವನು ಯೋಗಮಾಯೆಯ ಮಾತಿನಮೇರೆ ಎಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಮಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರನ್ನು ಬಂಧನಮುಕ್ತರಾಗಿ, ಆನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪರ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿಕೊಡಗಿದನು. || ೨೪ || ಅಜ್ಞಾನದ ಕಂಸನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದದುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವಕಿಯು ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಕೆಯು ಅವನ ಮೊದಲಿನ ಅಪರಾಧ ಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಳು. ಮಸುದೇವನು ನಗುತ್ತಾ ಕಂಸನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - || ೨೫ || ಮಹಾಭಾಗನಾದ ಕಂಸನೇ! ನೀನು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನೂ 'ನಾನೆಂದು' ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವನು. ಇದ ರಿಂದಲೇ ಸ್ವ-ಪರ ಭೇದಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. || ೨೬ || ಈ ಭೇದ ದೃಷ್ಟಿ ಉಂಟಾದಾಗಲೇ ಜೀವರು ಶೋಕ, ಹರ್ಷ, ಭಯ, ದ್ವೇಷ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ ಇವುಗಳಿಂದ ಕುರುಡಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾದಾಗ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೇರಕನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಒಂದು ಭಾವದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ, ಒಂದು ಮೃದುವಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೃದುವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಅವರು ಅರಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ |

ಕಂಠ ವಿವಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶುದ್ಧಂ ಪ್ರತಿಭಾಷಿತಃ |
ದೇವಕೀವಸುದೇವಾಭ್ಯಾಮನುಜ್ಞಾತೋಽನಿಶ್ಚಯಃ || ೨೮ ||

ತಸ್ಯಾಂ ರಾತ್ರಾಂ ವ್ಯತಿತಾಯಾಂ ಕಂಠ ಅಹೂಯ ಮಂತ್ರಿಣಃ |
ತೇಭ್ಯ ಆಚಸ್ತೃತತ್ವಂ ಯದುತ್ತಂ ಯೋಗಮಾಯಯಾ || ೨೯ ||

ಅರ್ಹ್ಯಾ ಭರ್ತುರ್ಗರ್ಗದಿಕಂ ತಮೂಚುರ್ದೇವತೃವಃ |
ದೇವಾನ್ಯಪಿ ಕೃತಾಮರ್ಷಾ ದೈತೇಯಾ ನಾತಿಕೋವಿದಾಃ || ೩೦ ||

ವಿವಂ ಚೇತ್ತರ್ಹಿ ಭೋರೇಂದ್ರ ಪುರಾಗ್ರಾಮವೃಂದಾಧಿಪ |
ಅನಿದಗತಾನಿದಗತಾಂಶ್ಚ ಪನಿಷ್ಠಾಮೋಽದ್ಯ ವೈ ಶಶೂನ್ || ೩೧ ||

ಕಿಮುದ್ಯಮ್ಯಃ ಕರಿಷ್ಯಂಃ ದೇವಾಃ ಸಮರಘೀರವಃ |
ನಿತ್ಯಮುದ್ಗಮನರೋ ಚ್ಯಾಘೋವೈರ್ಧನುಷ್ಠವಃ || ೩೨ ||

ಅಸ್ಯತಸ್ತೇ ಶರವ್ರಾತೈರ್ಹಸ್ತಮಾನಾಃ ಸಮಂತತಃ |
ಜಿಜೀವಿಷವ ಉತ್ಪದ್ಯ ಪರಾಯಣಪರಾ ಯಯಿಃ || ೩೩ ||

ಕೇಚಿತ್ಪ್ರಾಜಲಯೋ ದೀನಾ ಸ್ತುತಶ್ಚಾ ದಿವೌಕಸಃ |
ದ್ವಾಕೃಚ್ಛಿಖಾಃ ಕೇಚಿದ್ವಿಠಾಃ ಸ್ತು ಇತಿ ವಾದಿನಃ || ೩೪ ||

ಽ ತ್ವಂ ವಿಸ್ತೃತಶ್ಚಾಸ್ತಾನಿರಹಾನ್ವಯಸಂವೃತಾನ್ |
ಪಾಂಶ್ಚ ನ್ಯಾಸಕ್ತವಿಮುಖಾನ್ಗ್ರಚಾಪಾನಯುಧತಃ || ೩೫ ||

ಕಿಂ ಕ್ವೇದುತೂರ್ವೈರ್ವಿಬುಧೈರಸಂಯುಗವಿಕೃತೈಃ |
ರಹೋಬುಷಾ ಕಿಂ ಹರಿಣಾ ಶಂಭುನಾ ವಾ ವನೌಕಸಾ |
ಕಿಮಿಂದ್ರೇಣಾಲ್ಪವೀರ್ಯೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಾ ಪಪೃಷ್ಠತಾ || ೩೬ ||

ಪಪಾಪ ದೇವಾಃ ಸಾಪತ್ಯಾನ್ನೋಪೇಕ್ಷ್ಯಾ ಇತಿ ಮನ್ಮಥೇ |
ಪಪಾಪಾನ್ಮುಖನನೇ ನಿಯುಂಕ್ತ್ವಾ ಸ್ಥಾನನುವೃತಾನ್ || ೩೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಕುಮಾರಿಣಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮರುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಒಳಗೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನಿಷ್ಕವಟಭಾವ ದಿಂದ ಕಂಠನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. || ೨೮ || ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯುತ್ತಲೇ ಕಂಠನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. || ೨೯ || ಕಂಠನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀತಿ ನಿಪುಣ ರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ದೈತ್ಯರಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಭಾವತಃ ಅವರು ದೇವತೆಗಳ ಕುರಿತು ಶತ್ರುಭಾವವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಡೆಯನಾದ ಕಂಠನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ದೇವತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇನ್ನೂ ರೋಚಿಗಿದ್ದು ಕಂಠನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು. || ೩೦ || ಭೋಜರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಶತ್ರುವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರು ವನೆಂದಾದರೆ ನಾವು ಈಗಲೇ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ಗೊಲ್ಲರ ದೊಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿರುವರೋ, ಅವು ಹತ್ತುದಿನ ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿರಲಿ. ಕಡಿಮೆಯವರಾಗಿರಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಇಂದೇ ಕೊಂದುಬಿಡುವೆವು. || ೩೧ || ಯುದ್ಧಭೀರುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗಗೈದು ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಿ ಯಾರು? ಅವರಾದರೋ ನಿನ್ನ ಧನುಷ್ಪಂಚಾರ ಕೇಳಿಯೇ ಸದಾಕಾಲ ಹೆದರಿರುತ್ತಾರೆ. || ೩೨ || ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏಟಿನ ಮೇಲೆ ಏಟು ಕೊಡಲು ತೊಡಗಿದಾಗ, ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ ರಾಂಗಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ಪರಾಯಣ-ಪರಾಯಣರಾಗಿ ಕಂಡ-ಕಂಡಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೩೩ || ಕೆಲವು ದೇವತೆ ಗಳಾದರೋ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತು-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೈಬೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಜುಟ್ಟನ್ನೂ ಕಿಚ್ಚಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿ 'ನಾವು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೩೪ || ಆಸ್ತು-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮರೆತವರನ್ನು, ರಥ ಮುರಿದು ಹೋದವರನ್ನು, ಹೆದರಿದವರನ್ನು, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಸ್ತು ಮನಸ್ಕರಾದವರನ್ನು, ಧನುಸ್ಸು ತುಂಡಾದವರನ್ನು, ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪರಾಜ್ಞವಿರಾದವರನ್ನು ಇಂತಹ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೫ || ಯಾವುದೇ ಜಗಳ-ಕಾಳಗವಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲೇ ಆ ದೇವತೆಗಳು ವೀರರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ರಣಭೂಮಿ ಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಾವೇ ವೀರರೆಂದು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು ವರು. ಅವರಿಂದಾಗಲೀ, ಏಕಾಂತವಾಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಾಗಲೀ, ವನವಾಸಿ ಶಂಕರನಿಂದಾಗಲೀ, ಅಲ್ಪವೀರ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರ ನಿಂದಾಗಲೀ, ತಪಸ್ವೀ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಾಗಲೀ ನಮಗೆ ಯಾವ ಭಯವು ಇರಬಲ್ಲದು? || ೩೬ || ಹೀಗಿದ್ದರೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸ ಬಾರದು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಶತ್ರುಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬೇರನ್ನೇ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ನಮ್ಮಂತಹ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರ ಸೇವಕರನ್ನು ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸು. || ೩೭ ||

ಯಥಾಽಽಮಯೋಽಂಗೇ ಸಮುಚ್ಚೇಕ್ಷೋ ನೃಪಿ-
 ಸ್ತು ಶಕ್ಯತೇ ರೂಢಪದಶ್ಚಿಕ್ಷಿತುಮ್ |
 ಯಥೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮ ಉಪೇಕ್ಷಿತಸ್ತಥಾ
 ರಿಪುರ್ಮಹಾನ್ಯದ್ಬಲೋ ನ ಬಾಲ್ಯತೇ || ೩೮ ||

ಮೂಲಂ ಹಿ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವಾನಾಂ ಯತ್ರ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ |
 ತಸ್ಯ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಗೋವಿಪ್ರಾಸ್ತಪೋಯಜ್ಞಾಃ ಸದಕ್ಷಿಣಾಃ
 || ೩೯ ||

ತಸ್ಯಾತ್ಮದಾರ್ಥ್ಯನಾ ರಾಜನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ |
 ತಪ್ಸಿನೋ ಯಜ್ಞಶ್ಶೀಲಾನ್ಗಾಶ್ಚ ತಸ್ಮೋ ಹವಿರ್ದುಃಪಾಃ
 || ೪೦ ||

ವಿಪ್ರಾ ಗಾದತ್ವ ವೇದಾತ್ವ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ದಮಃ ಶಮಃ |
 ಶ್ರದ್ಧಾ ವಯಾ ಪಿಪಿತ್ವಾ ಚ ಕೃತವತ್ವ ಹರೇಸ್ತನೂಃ
 || ೪೧ ||

ಸ ಹಿ ಸರ್ವಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಹ್ಯಸುರದ್ವಿಭುಜಾಶಯಃ |
 ತಸ್ಮೂಲಾ ದೇವತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸೇತ್ಥಾಃ ಸುತುರ್ಮುಖಾಃ |
 ಅಯಂ ವೈ ತದ್ವೈದೋಪಾಯೋ ಯದ್ವೈದೇಣಾಂ ನಿಹಿಂಸನಮ್
 || ೪೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ದುರ್ಮಾಂತ್ರಿಭಃ ಕಂಠಃ ಸಹ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ಯ ದುರ್ಮತಿಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಹಿಂಸಾಂ ಹಿತಂ ಮೇನೇ ಕಾಲಶಾಶ್ವಾವೃತೋಽಸುರಃ
 || ೪೩ ||

ಸಂದಿತ್ಯ ಸಾಧುಲೋಕಸ್ಯ ಕದನೇ ಕದನಪ್ರಿಯಾನ್ |
 ಕಾಮರೂಪಧರಾಂದಿಕ್ಷು ದಾಸವಾನ್ಸಹಮಾವಿತತ್
 || ೪೪ ||

ತೇ ವೈ ರಜಃಪ್ರಕೃತಯಸ್ತಮಸಾ ಮೂಢಚೇತಸಃ |
 ಸತಾಂ ವಿದ್ವೈಷಮಾಚೇರುರಾರಾದಾಗತಮೃತ್ಯಮ್
 || ೪೫ ||

ಆಯುಃ ಶ್ರಿಯಂ ಯತೋ ಧರ್ಮಂ ಲೋಕಾನಾಶಿಷ ವವ ಚ |
 ಪಂತಿ ತ್ರೇಯಾಂಽಪಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪುಂಸೋ ಮಹದತಿಕ್ರಮಃ
 || ೪೬ ||

ನಾಲ್ಪನಯಿ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಮುಗಿಯಿತು || || ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಕಾಲಮಹತ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪ ||

ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಗವು ಉಂಟಾದಾಗ, ಅದನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಕಿಷ್ಕಂಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದಾಗ ರೋಗವು ಬೇರೂರುವುದು. ಮತ್ತೆ ಅದು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ದಮನ ಅಸಂಧವಾಗುವಂತೆಯೇ, ಮೊದಲಿಗೆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ, ಅವನು ತಳವೂರಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ || ೩೮ || ದೇವತೆಗಳ ಮೂಲ (ಬೇರು)ವು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವನು ಸನಾತನಧರ್ಮ ಎರುವಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಬೇರು-ವೇದಗಳು, ಗೋವುಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞಗಳಾಗಿವೆ || ೩೯ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಜನರಾಜನೇ! ವೇದವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು, ಯಾಜ್ಞಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯತವೇ ಮುಂತಾದ ಹವಿಷ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನಾವುಗಳು ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದಿರುತ್ತೇವೆ || ೪೦ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಗೋವುಗಳು, ವೇದಗಳು, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯದಮನ ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ದಯೆ, ತಿತಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳು ಇವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶರೀರವಾಗಿವೆ || ೪೧ || ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದು ಅಸುರರ ಮುಖ್ಯ ದ್ವೇಷಿಯಾಗಿರುವನು. ಆದರೆ ಅವನು ಯಾವುದೋ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾದೇವನಿಗೆ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವನೇ ಮೂಲನಾಗಿರುವನು. ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವುದೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. || ೪೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮೊದಲಿಗೆ ಕಂಠನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಟ್ಟುಕೋಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಅವನಿಂದಲೂ ದುಷ್ಟರಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಸಲಹೆ ಪಡೆದು ಕಾಲಶಾಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಸುರನಾದ ಕಂಠನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಸಂ ಎಂದು ತಿಳಿದನು. || ೪೩ || ಅವನು ಹಿಂಸಾಪ್ರಿಯರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಸಂತ-ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ ಆ ಅಸುರರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಂಠನು ತನ್ನರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೪೪ || ರಜೋಗುಣ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಅಸುರರು ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಉಚಿತ-ಅನುಚಿತ ವಿವೇಕದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮೃತ್ಯುವು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಂತರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದರು. || ೪೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸಂತ-ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಅನಾದರ ಮಾಡುವವರ ಆ ಕುಕರ್ಮವೇ ಅವರ ಆಯುಷ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಧರ್ಮ, ಲೋಕ-ಪರಲೋಕ, ವಿಷಯಭೋಗ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. || ೪೬ ||

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ನಂದಸಾಕ್ಷ್ಯಜ ಉತ್ಪನ್ನೇ ಜಾತಾಹ್ಲಾದೋ ಮಹಾಮನುಃ |
ಅಹೂಯ ವಿಪ್ರಾನ್ವೇದಾಚ್ಛಾನ್ ಸ್ನಾತಃ ಕುಚಿದಲಂಕೃತಃ || ೧ ||

ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಸ್ತುತಯನಂ ಜಾತಕರ್ಮಾತ್ಮಜಸ್ಯ ವೈ |
ಕಾರಯಾಮಾಸ ಎಧಿವತ್ಸಿತ್ಯದೇವಾರ್ಚನಂ ತಥಾ || ೨ ||

ಧೇನೂನಾಂ ನಿಯುತೇ ಪ್ರಾದಾದಿಪ್ರೇಚ್ಛಃ ಕಮಲಂಕೃತೇ |
ತಿಲಾದ್ರೀನಸ್ತು ರತ್ನೋಘಾಶಾತಕೌಂಭಾಂಬರಾವೃತಾನ್ || ೩ ||

ಕಾಲೇನ ಸ್ನಾನಕೌಚಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಕಾರೈಸ್ತಪಸೇಜ್ಯಯಾ |
ಕುದ್ವಂಶಿ ದಾಸ್ಯೈಃ ಸಂಕುಷ್ಪಾಃ ದ್ರವ್ಯಾಣ್ಯಾತ್ಮಾಽಽತ್ಮವಿದ್ಯಯಾ || ೪ ||

ಸೌಮಂಗಲ್ಯಗಿರೋ ವಿಪ್ರಾಃ ಸೂತಮಾಗಧವಂದಿನಃ |
ಗಾಯತಾತ್ಮಜಗುರ್ನೇದುರ್ಭೇರ್ಯೋಃ ದುಂದುಭಯೋ ಮಹಾಃ || ೫ ||

ಪ್ರಜಃ ಸಮ್ಪ್ರಪ್ತಂಚಿತ್ತದ್ವಾರಾಜಿರಗೃಹಾಂತರಃ |
ಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಾಸ್ಯಕ್ಲೃಪಲ್ಲವತೋರಣೈಃ || ೬ ||

ಗಂಧೋ ವೃಕ್ಷಾ ವಾಹರಾ ಹರಿದ್ರಾತ್ಮಲರೂಪಿತಾಃ |
ವಿಕಿತ್ರಧಾತುಬಹುಸ್ರಗ್ಧೃಕ್ಕಾಂಚನಮಾಲಿನಃ || ೭ ||

ಮಹಾರ್ಹವಾ ಬ್ರೂರಣಕಂಬುಕೋಕ್ಲಿಷ್ಣಪೂಷಿತಾಃ |
ಕೋಪಾಃ ಕಮಾಯಯೂ ರಾಜಸ್ನಾಗ್ನೋಪಾಯಿನಪಾನಯಃ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ನಂದರಾಜನು ಬಹಳ ಉದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಪುತ್ರನ ಜನ್ಮವಾದಾಗ ಅವನ ಹೃದಯ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಹೋಯಿತು. ಅವನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಾಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ ವೇದಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಸ್ತುತಿವಾಚನ ಮತ್ತು ಪುತ್ರನ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಜೊತೆಗೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಎಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು || ೧-೨ || ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು. ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಏಳು ಎಳೆನ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು || ೩ || ಹೊಸನೀರು, ನೆಲ ಮುಂತಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಸಮಯಕಳೆದಾಗ ಕುದ್ವಂಶಾಗುತ್ತವೆ. ತರೀರಾದಿಗಳು ಸ್ನಾನದಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು ತೊಲೆಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಗರ್ಭವೂ, ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧನ ಧಾನ್ಯಗಳು ದಾನದಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಕುದ್ವಂಶಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮನ ಕುದ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ || ೪ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸೂತರು, ಮಾಗಧರು, ವಂದಿಜನರು ಮಂಗಲಾಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸುತೊಡಗಿದರು. ಗಾಯಕರು ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಭೇರಿ, ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು || ೫ || ವ್ರಜಮಂಡಲವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೂ, ಅಂಗಳಗಳನ್ನೂ, ಜಗುಲಿಗಳನ್ನೂ ಗುಡುಗು-ಸಾರಿಸಿ ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ತೆಳುತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ನಯನಾನಂದಕರವಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದರು || ೬ || ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿದಂತೆ ಗೋವರು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಎತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಕರುಗಳನ್ನೂ ಅರಸಿನ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಮೆಣ, ಶಿಲೆ, ಸಿಂಧೂರ, ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಧಾತುಗಳಿಂದ, ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದ, ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ, ನಾನಾರೀತಿಯ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ಚಿನ್ನದ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು || ೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಬಳಿಕ ಸಮಸ್ತಗೋಷರು ಬಹುಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ಒಡವೆಗಳಿಂದ, ವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ತಲೆಗೆ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳೊಡನೆ ನಂದ ಗೋಷನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು || ೮ ||

ಗೋಪ್ಯಶ್ಲೋಕೈಃ ಮುನಿಶಾ ಯತೋದಾಹರಾಃ ಸುತೋದ್ಭವಾಃ |
ಆತ್ಮಾನಂ ಭೂಷಯಾಂಚಕ್ರವರ್ತಸ್ಯಾಕ್ರಲ್ಪಾಂಜನಾದಿಭಿಃ || ೯ ||

ನವಕುಂಕುಮಕಿಂಜಲ್ಕಮುಖಪಂಕ್ತಜಭೂತಯಾಃ |
ಬಲಿಭಸ್ತರಿತಂ ಜಗ್ತುಃ ಪೃಥುಶ್ಶ್ರೇಣ್ಯಶ್ಚಲತುಃ || ೧೦ ||

ಗೋಪ್ಯಃ ಸುಮೃತ್ಯುಮನಕುಂಡಲನಿಷ್ಕಕಂಠ್ಯ-
ಶ್ಚೈವಂ ಬರಾಃ ಪಥಿ ಪಿಶಾಚ್ಚುತಮಾಲ್ಕವರ್ಣಾಃ |
ಸಂದಾಲಯಾ ಸವಲಯಾ ವೃಷಕೀರ್ವರೇಜು-
ವ್ಯಾರ್ಜೋಲಕುಂಡಲಪಯೋಧರಹಾರಶೋಭಾಃ || ೧೧ ||

ತಾ ಆಪಿಹುಃ ಪ್ರಯುಂಜಾನಾಸ್ತೀರಂ ಪಾಹೀತಿ ಬಾಲಕೇ |
ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಕೈಲಾಧ್ಯಾ ಸೀತಂಶ್ಯೋಕಜಗಮುಚ್ಚರಾಃ || ೧೨ ||

ಅವಾತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ವಾದಿತ್ರಾಣಿ ಮಹೋತ್ಸವೇ |
ಕೃಷ್ಣೇ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೇತನಯೇ ನಂದಸ್ಯ ವ್ರಜಮಾಗತೇ || ೧೩ ||

ಗೋಪಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಹೃತ್ಪಾ ದಧಿಕ್ಷೀರಘೃತಾಂಜುಭಿಃ |
ಆಪಿಂಚಂತೋ ಎಲಿಂಪಂತೋ ನವನೀತ್ಯಶ್ಚ ಚಿಕ್ಷಿಪುಃ || ೧೪ ||

ನಂದೋ ಮಹಾಮುನಾಶ್ಚೈಶ್ಯೋ ವಾಶೋಲಂಕಾರಗೋಧರಮ್ |
ಸೂತಮಾಗಧವಂದಿಭ್ಯೋ ಯೇತಸ್ಯೇ ವಿದ್ಯೋಪಜೀವಿನಃ || ೧೫ ||

ಯತೋದಾಹರೇವಿ ಗಂಧುಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವರೂ ಸುಂದರ ವಾದ ಮಹಾಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂಜನ-ಅಂಗರಾಗ ಗಳಿಂದಲೂ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೯ || ಗೋಪಿಯರ ಮುಖ ಕಮಲಗಳು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂಕುಮವು ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಪುಷ್ಪವಾದ ನಿತಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ಉಪಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಯತೋದಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕುಂಟುಗಳು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. || ೧೦ || ಗೋಪಿಯರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಗಕುಂಡಲ ಗಳಿದ್ದವು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಸರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಸೀರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೂವು ಗಳು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೈ ಕಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವರು ನಂದ ಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಆವಳರ-ಆವಳರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂಡಲಗಳೂ, ಪದೋಧರಗಳೂ, ಹಾರಗಳೂ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಆ ಗೋಪಿಯರು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. || ೧೧ || ನಂದರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ನವನೀತ್ಯ ಶಿಶುವಿಗೆ - 'ಇವನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಲಿ, ಭಗವಂತನು ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ತೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಲಾಚಾರದಂತೆ ಆರಕ್ಷನ-ಎಣ್ಣೆಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನೀರನ್ನು (ಓಕುಳಿ) ಜನರಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತಾ, ಲಾಲಿ-ಶೋಭಾನೆ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವನು. ಅವನ ಪಶ್ಚಯ್, ಮಾಧುರ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅನಂತವೇ. ಅವನು ನಂದನ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದಾಗ ಅವನ ಜನ್ಮಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಂಗಳಕಾಂಡ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. || ೧೩ || ಅನಂದಭರಿತರಾದ ಗೋಪಾಲಕರು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಶುಪ್ಪ, ನೀರು ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಚಾಡಿದರು. ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ-ಎಸೆಯುತ್ತಾ ಕುಣಿ-ಕುಣಿದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಅನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. || ೧೪ || ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ನಂದಗೋಪನು ಪರಮ ಉದಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗೋಪಾಲಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಹಾಧರಣಗಳನ್ನೂ, ಹರುಗಳನ್ನೂ, ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ವಂದಿಗಳಿಗೂ* ನೃತ್ಯ-ವಾದ್ಯ ಮುಂತಾದ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಿಂದ ಜೀವನಾರ್ವಹವಾದ ಕೇಲಾದರಿಗೂ, ವಿದ್ಯಾರಂಗಿಗೂ ಅವರವರ ಅಭೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಒಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಯತೋದಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. 'ತನ್ನ ಸತ್ಕಾರದಿಂದ

* ಸೂತಾಃ ಪೌರಾಣಿಕಾಃ ಪೃತ್ರೇಣ್ಯ ಮಾಗಧಾ ವಂದಿತಯಾಃ | ಪಂದಿನ್ಯಸ್ತವಾಲಪ್ರಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜ್ಞಾವಶ್ಯತೋತ್ತರಯಾಃ ||

ಪುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಸೂತರೆಂದೂ, ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವವರಿಗೆ ಮಾಗಧರೆಂದೂ, ತತ್ಕಾರೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ ಪಂದಿಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ತೈಸ್ತೈಃ ಕಾಮೈರದೀನಾತ್ಮಾ ಯಥೋಚಿತಮಪೂಜಯತ್ |
ವಿಷ್ಣೋರಾರಾಧನಾರ್ಥಾಯ ಸ್ವಪುತ್ರಗೋದಯಾಯ ಚ
|| ೧೬ ||

ರೋಹಿಣೀ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಂದಗೋಪಾಭಿನಂದಿತಾ |
ವ್ಯಚರದ್ವಿವ್ಯವಾಸಃಸ್ರಕ್ಕಂತಾಭರಣಭೂಷಿತಾ
|| ೧೭ ||

ತತ ಆರಭ್ಯ ನಂದಸ್ಯ ವ್ರಜಃ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಮಾನ್ |
ಪರೇರ್ನಿವಾಸಾತ್ಕುಣೈ ರಮೋತ್ತಮಭೂನ್ಮಪ
|| ೧೮ ||

ಗೋಪಾನೋಕ್ತುಲರಕ್ಷಾಯಾಂ ನಿರೂಪ್ಯ ಮಥುರಾಂ ಗತಃ |
ನಂದಃ ಕಂಸಸ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕಂ ಕರಂ ದಾತುಂ ಕುರೂದ್ವಹ
|| ೧೯ ||

ವಸುದೇವ ಉಪಕ್ರತ್ಯ ಭ್ರಾತರಂ ನಂದಮಾಗತಮ್ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದತ್ತಕರಂ ರಾಜ್ಞಃ ಯಯೌ ತದವಮೋಚನಮ್
|| ೨೦ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಗೋಷ್ಠಾಯ ದೇಹಃ ಪ್ರಾಣಮಿವಾಗತಮ್ |
ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಿಯತಮಂ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಸುಖೇ ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲಃ
|| ೨೧ ||

ಪೂಜಿತಃ ಸುಖಮಾಸೀನಃ ಪೃಷ್ಠಾನ್ಮಾಡುಯಮಾದೃತಃ |
ಪ್ರಸಕ್ತಧೀಃ ಸ್ವಾತ್ಮಜಯೋರಿತಮಾಹ ವಿಶಾಂಪತೀ
|| ೨೨ ||

ವಿಷ್ಣು ಭ್ರಾತಃ ಪ್ರವಯಸ ಇದಾನೀಮಪ್ರದಸ್ಯ ತೇ |
ಪ್ರಜಾತಾಯಾ ನಿವೃತ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾ ಯತ್ಸಮಪದ್ಯತ
|| ೨೩ ||

ವಿಷ್ಣು ಸಂಸಾರಚಕ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ಮಾರ್ಗಮಾಣಃ ಪುನರ್ಭವಃ |
ಕಾಷ್ಠಲಬೋ ಭವಾನದ್ಯ ದುರ್ಲಭಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಮ್
|| ೨೪ ||

ಶೈಲತ ಪ್ರಮಿಸಂವಾಸಃ ಸುಹೃದಾಂ ಚಿತ್ರಕರ್ಮಣಾಮ್ |
ಓರ್ವೇನ ವ್ಯಾಹ್ಮಮಾಣಾನಾಂ ಪ್ಲವಾಣಾಂ ಸ್ತೋತರೋ ಯಥಾ
|| ೨೫ ||

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕು. ನವಜಾತ ಶಿಶುವಿನ ಅಭ್ಯು-
ದಯವಾಗಬೇಕು' ಎಂಬುದೇ ನಂದಗೋಪನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ
ವಾಗಿತ್ತು. || ೧೬-೧೭ || ನಂದಗೋಪನಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯೂ ದಿವ್ಯವಾದ
ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಮೇಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕಂಠಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ
ಸಮಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಮನೆಯೊಡತಿಯಂತೆ ಒಂದು-ಹೋಗುವ
ಗೋಷಿಕ್ಯಾಸ್ತ್ರಯರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಓಡಾಡು-
ತ್ತಿದ್ದಳು. || ೧೭ ||

ಪರಿಣಿತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದಿಂದಲೇ ನಂದನ
ವ್ರಜಭೂಮಿಯು ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಯಿತು.
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ
ಗುಣಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಟವಾಡು-
ತ್ತಿದ್ದಳು. || ೧೮ ||

ಪರಿಣಿತನೇ! ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ನಂತರ ನಂದಗೋಪನು
ಗೋಕುಲದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಇತರ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ
ವಹಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ಕಂಸನಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿ ಮಥುರೆಗೆ ಹೊರಟನು. || ೧೯ || ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣ
ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ವಸುದೇವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರನಂದಿದ್ದ ನಂದಗೋಪನು
ಕಂಸನಿಗೆ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಮಥುರೆಗೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು
ತಿಳಿದು, ಅವನು ನಂದನು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಿದಾರಕ್ಕೆ
ಹೋದನು. || ೨೦ || ವಸುದೇವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಂದ
ಗೋಪನು ಸತ್ತುಹೋದವನು ಬದುಕಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಎದ್ದು
ನಿಂತನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಸುದೇವನನ್ನು ಬಾಚಿ
ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ನಂದಗೋಪನು ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲನಾಗಿದ್ದನು.
|| ೨೧ || ಪರಿಣಿತನೇ! ನಂದಗೋಪನು ವಸುದೇವನನ್ನು ಒಹಳ
ವಾಗಿ ಸ್ನೇಹ-ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತು ಕುಲಂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಡಗಿದನು. || ೨೨ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ನಂದಗೋಪನಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದನು - ಸಹೋದರಾ! ನಿನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ
ಸಂತಾನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವೃದ್ಧನಾದ ಕಾರಣ ಅದರ ಆಸೆಯೂ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸೌಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಈಗ ನಿನಗೆ ಸಂತಾನ
ವಾಗಿದೆ. || ೨೩ || ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಇಂದು
ನಮ್ಮಗಳ ಭೇಟಿಯಾದುದು ಸಂತೋಷವೇ. ಪ್ರಿಯರಾದವರನ್ನು
ಸಂದರ್ಶಿಸುವುದೂ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವೇ ಆಗಿದೆ.
ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವೇ ಹೀಗಿದೆ. ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದು
ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೪ || ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧಿ ತೃಣ-ಕಾಷ್ಠಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿ-
ರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಜಬಂಧುಗಳೂ, ಸುಹೃದರೂ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೆಡೆ ಇರುವುದು ಸಂಭವಿಸ
ಲಾರದು. ಎಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ
ಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. || ೨೫ ||

ಕೃತ್ಯವ್ಯಂ ನಿರುಜಂ ಭೂರ್ಯಂಬುಕ್ತುನೀರುಧಮ್ |
ಬೃಹದ್ವನಂ ತದಧುನಾ ಯತ್ಪಾಸ್ತೇ ತ್ವಂ ಸುಹೃದ್ವೃತಃ || ೨೬ ||

ಭ್ರಾತರ್ಮನು ಸುತಃ ಕೃತ್ಯನ್ಯಾತ್ರಾ ಸಹ ಭವದ್ವಚೇ |
ತಾತಂ ಭದಂತಂ ಮನ್ಯಾನ್ಯೋ ಭವದ್ವ್ಯಾಮುಪಲಾಶಿತಃ || ೨೭ ||

ಪುಂಸುಧುರ್ಗೋ ವಿಹಿತಃ ಸುಹೃದೋ ಹೃದುಭಾವಿತಃ |
ಪ ತೇಸು ಕ್ಷಮಾಸೇಷು ತ್ರಿವರ್ಗೋಽರ್ಥಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || ೨೮ ||

ನಂದ ಉವಾಚ

ಆಚೋ ತೇ ದೇವಕೀಪುತ್ರಾಃ ಕಂಠೇನ ಬಹವೋ ಹತಾಃ |
ವಿಕಾಂತಶ್ಚಾಪರಚಾ ಕನ್ಯಾ ಸಾಪಿ ದಿವಂ ಗತಾ || ೨೯ ||

ನೂನಂ ಹೃದ್ಯಪ್ಪನೋಽಯಮದೃಷ್ಟ ಪರಮೋ ಜನಃ |
ಅದೃಷ್ಟಮಾತ್ಮನುತ್ಕಂಠ ಯೋ ವೇದ || ಸ ಮುಹೃತಿ || ೩೦ ||

ಮಸುದೇವ ಉವಾಚ

ಕರೋ ವೈ ವಾಷ್ಣೀಗೋ ದಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷೀ ದೃಷ್ಟಾಮಯಂ ಚ ವಃ |
ನೇಹ ಸ್ತೇಯಂ ಬಹುತಿಥಂ ಸಂಹೃತ್ವಾತ್ಮಾಶ್ಚ ಗೋಕುಲೇ || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಅಹಿ ನಂದಾದಯೋ ಗೋಪಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತೇ ಶೌರಿಣಾ ಯಯುಃ |
ಅನೋಭಿರಸದುದ್ಯುಕ್ತೈಸ್ತಮನುಜ್ಞಾಪ್ತೈ ಗೋಕುಲಮ್ || ೩೨ ||

ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಸುಹೃದಯರೊಡನೆಯೂ ವಾಸಿಸುವ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಗಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿ ನೀರು-ಹುಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವೆಯೇ? ಹಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿದೆಯೇ? ಆ ಪ್ರದೇಶವು ರೋಗ-ರುಜ್ವಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿರುವುದೇ? || ೨೬ || ತಮ್ಮ! ನನ್ನ ಮಗನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ರೋಹಿತೆಯೊಡನೆ ನನ್ನ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡಿದ ಮಾದ್ದುತರುವಿರಿ. ಆದರಿಂದ ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು? ಅವನು ಕ್ಷಮವೇ? || ೨೭ || ಸ್ವಜನರಿಗೆ ಸುಖಿಸುವಂತಹ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶಾಸ್ತೃಹಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳು ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೇತರಾಯಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಶಾಸ್ತೃಹಿತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ || ೨೮ ||

ನಂದಗೋಪನು ಹೇಳಿದನು - ಅಣ್ಣ! ಮುದೇವನೇ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನಾನು ಉಂಟುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಂಡನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಎಳನೆಯದಾದ ಕಡೆಯ ಹೆಣ್ಣುಕುಳುವೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. || ೨೯ || ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸುಖ ದುಖಗಳು ಅದೃಷ್ಟವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಸುಖ-ದುಖಗಳ ಕಾರಣವು ಅದೃಷ್ಟವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವನು ಅವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗಲೂ ಮೋಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೦ ||

ಮಸುದೇವನು ಹೇಳಿದನು - ತಮ್ಮ! ಕಂಠನಿಗೆ ಕೊಡ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನೀನು ತಿರಿಸಿಯಾಯಿತು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕರೆತು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ವಿನಿಮಯವಾದವು. ಇನ್ನು ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದಿನ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಪಾಪುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಸುದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪರು ಮಸುದೇವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎತ್ತುಗಳು ಹೂಡಿದ ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗೋಕುಲದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. || ೩೨ ||

ಏತಸಯಿ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೫ ||

ಅಹಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ನಂದಮಸುದೇವಸಂಗಮೋ ನಾಮ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫ ||

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪೂತನೆಯ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಕವಿ

ನಂದಾ ಶಧಿ ವಚಃ ಶೌರೇಣ ಮೃಜೇತಿ ವಿಚಿಂತಯನ್ |
ಹರಿಂ ಜಗಾಮ ಶರಣಮುತ್ಪಾತಾಗಮಶಂಕಿತಃ || ೧ ||

ಕಂಠೇನ ಪ್ರಹಿತಾ ಫೋರಾ ಪೂತನಾ ಬಾಲಘಾತಿನೀ |
ಶಿಶೂಂಕ್ಷುಣಾರ ನಿಘ್ನಂತೀ ಪುರಗ್ರಾಮವ್ರಜಾದಿಸು || ೨ ||

ನ ಯತ್ರ ಶ್ರವಣಾದಿನಿ ರಕ್ಷೋಘ್ನಾನಿ ಸ್ಥೂರ್ಮುಖಃ |
ಕುರ್ವಂತಿ ಸಾತ್ಪತಾಂ ಭರ್ತುರ್ಯಾಕುಧಾಸ್ತತ್ಪ ತತ್ರ ಹಿ || ೩ ||

ಸಾ ಬೇಚರ್ಯೇಣದೋಪೇತ್ಯ ಪೂತನಾ ನಂದಗೋಕುಲಮ್ |
ಯೋಷಿತ್ವಾ ಮಾಯಯಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಾವಿಹತ್ವಾಮುಚಾರೀ || ೪ ||

ತಾಂ ಕೇಶಬಂಧವ್ಯತಿಪಕ್ರದುಲ್ಲಿಕಾಂ
ಬೃಹನ್ನಿತಂಬಸ್ತನಕೃಚ್ಛಮಧ್ವಮಾಮ್ |
ಋವಾಸುಂ ಕಂಪಿತಕರ್ಣಭೂಷಣ-
ಪ್ರಿಪೋಲ್ಲಸತ್ಕುಂತಲಮಂಡಿತಾನನಾಮ್ || ೫ ||

ವಬ್ಬುತಾಪಾಂಗವಿಪರ್ಗವೀಕ್ಷಿತ್ಯ-
ಮೃನೋ ಹರಂತೀಂ ವನಿತಾಂ ವ್ರಜಾಳಸಾಮ್ |
ಅಮಂಸತಾಂಭೋಜಕರೇಣ ರೂಪಣೇಂ
ಗೋಷ್ಠಃ ತ್ರಿಯಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿವಾಗತಾಂ ಪತಿಮ್ || ೬ ||

ಬಾಲಗ್ರಹಸ್ತತ್ರ ವಿಚಿನ್ವತೀ ಶಿಶೂ-
ನ್ಯದ್ಯಚ್ಛಯಾ ನಂದಗೃಹೇಽಸದಂತಕಮ್ |
ಬಾಲಂ ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನನಿಜೋರುತೇಜಸಂ
ವರ್ಷ ತಲ್ವೇಽಗ್ನಿಮಿವಾಹಿತಂಭಸಿ || ೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಕವಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ನಂದಗೋಷನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ - ಮಂದೇವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆತನು ಉತ್ಪಾತಾಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ಏಕಾಗ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶರಣಾದನು. || ೧ ||

ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕಂಠದಿಂದ ಕಳು ಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ 'ಪೂತನಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸಿಯಿದ್ದಳು. ಫೋರರೂಪಿಯಾದ ಬಾಲಹಂತಕಳಾದ ■ ಪೂತನೆಯು ಪುರ ಗ್ರಾಮ-ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೨ || ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿದವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಂತನ ನಾಮ-ಗುಣ-ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. || ೩ || ಆ ಪೂತನೆಯು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ನಂದನ ಗೋಕುಲದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆಕೆಯು ಮಾಯೆಯಿಂದ ತಾನು ಒಂದು ಸುಂದರ ಯುವತಿಯಾಗಿ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದಳು. || ೪ || ಆಕೆಯು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸುಂದರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಫಮ-ಫಮಿಸುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂದವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳು ಅಲುಗಾಡಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಹೊಳೆಯುವ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೋಭೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದವು. ಆಕೆಯ ನಿಕಂಬಗಳು ಕುಚಕಲಶಗಳು ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದು ನಡುವು ಕಿರಿದಾಗಿತ್ತು. || ೫ || ಅವಳು ತನ್ನ ಮಧುರ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಮತ್ತು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ರೂಪಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ರಮಣಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೋಷಯರು ಸ್ವಯಂ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಯೇ ಪತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. || ೬ ||

ಪೂತನೆಯು ಬಾಲಕರಿಗೆ ಬಾಲಗ್ರಹದಂತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಂದ ಗೋಷನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದಳು. ಬಾಲಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದುಷ್ಕರಿಗೆ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರ ಬೂದಿಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯು ಅಡಗಿರುವಂತೆ ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. || ೭ ||

ವಿಬುಧ್ಯ ತಾಂ ಬಾಲಕಮಾರಿಕಾಗ್ರಹಂ
ಚರಾಚರಾತ್ಮಾಽಽಸ ನಿಮೀಲಿತೇಕ್ಷಣಃ |
ಅನಂತಮಾರೋಪಯದಂಕಮಂತಕಂ
ಯಥೋರಗಂ ಸುಪ್ತಮಬುದ್ಧಿರಜ್ಜುಧೀಃ || ೮ ||

ತಾಂ ಶಿಕ್ಷುಚಿತ್ತಾಮತಿಸಾಮಚೀಪ್ತಿತಾಂ
ವೀಕ್ಷಾಂತರಾ ಕೋತಪರಿಚ್ಛದಾಽಮಃ |
ವರಸ್ತ್ರಿಯಂ ತತ್ಪ್ರಯಾ ಚ ಧರ್ಮತೇ
ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣೇ ಜನನೀ ಹೃತಿಷ್ಠತಾಮಃ || ೯ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವನಂ ಮರ್ಜಯಿಷ್ಯಮುಲ್ಮಲಾಃ
ಭೋರಾಂಕಮಾದಾಯ ಶಿರೋರ್ದದಾವಘ |
ಗಾಢಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಭಗವಾನ್ವಪೀಡ್ಯ ತತ್
ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಮಂ ರೋಪಮನಿಸ್ತೋಽಪಿಬತ್ || ೧೦ ||

ಸಾ ಮುಂಚ ಮುಂಚಾಲಮಿತಿ ಪ್ರಭಾಷೀಣಃ
ನಿಶ್ವೀಡ್ಯಮಾಸಾಖಿಲವೇವಮರ್ಮಣಿ |
ವಿವೃತ್ಯ ನೇತ್ರೇ ಚರಣೌ ಭುಜೌ ಋತುಃ
ಪ್ರಸಿನ್ನಗಾತ್ರಾ ಕ್ವಿಪತೀ ರುರೋದ ಹ || ೧೧ ||

ತುಷ್ಠಾಃ ಪ್ತನೇಸಾತಿಗಭೀರರಂಹುಃ
ಸಾದ್ವಿರ್ಮಹೀ ದೌಲ್ಬ್ಯ ಚುಲಾ ಸಗ್ರಹಾ |
ಯಾ ದಿಶಶ್ಚ ಪ್ರತಿನೇದಿರೇ ಜನಾಃ
ವೇತುಃ ಕ್ವಿತ್ ವಜ್ರಸಿಪಾತಶಂಕಯಾ || ೧೨ ||

ನಿತಾಚರೀತ್ಯಂ ವೃಥಿತಸ್ತನಾ ವ್ಯಸು-
ರ್ವ್ಯಾದಾಯ ಕೇಶಾಂಶ್ಚರಣೌ ಭುಜಾವಪಿ |
ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಗೋಷ್ಠೇ ನಿಜರೂಪಮಾಸ್ತಿತಾ
ವಹ್ರಾಹತೋ ವೃತ್ತ ಇವಾಪತನ್ಮಃ || ೧೩ ||

ಭಗವಾನ್ ಶಿಷ್ಯವೃಂದಂ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರ ಆತ್ಮನಾಗಿರು
ವನು. ಅದರಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಇವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವಂತಹ ಬಾಲಘಾತಿನಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
ಅರಿತು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಯಾರಾದರೂ
ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಮಲಗಿದ ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಗ್ಗವೆಂದು ಬಗೆದು
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ್
ಶಿಷ್ಯವೃಂದವನ್ನು ಪೂತನೆಯು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೊಡೆಯಲ್ಲಿ
ಇರಿಸಿಕೊಂಡಳು. || ೮ || ಒರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ
ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಪೂತನೆಯು ಹೃದಯವು ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರವೂ,
ಕುಟಲವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವಳು
ಮಧುರವೂ, ಸುಂದರವೂ ಆದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೋಡಲು ಆಕೆಯು ಓರ್ವ ಭದ್ರಮಹಿಳೆಯಂತೆ
ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ರೋಹಿಣಿಯಾಗಲೀ,
ಯತೋದೆಯಾಗಲೀ ಅವಳು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಕೆ
ಯನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಜೆರಾಗಾಗಿ
ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೯ || ಇತ್ತ ಭಯಂಕರನಾದ
ರಾಕ್ಷಸಿ ಪೂತನೆಯು ಬಾಲಕ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಡೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ತನವನ್ನಿಟ್ಟಳು.
ಅದರಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರನಾದ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ
ಆರಾಗದೇ ಇರುವ ವಿಷವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ
ದುಷ್ಪತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ರುಷ್ಣನಾದ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವು ಅವಳ
ಸ್ತನಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟದಾದ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹಿಡಿದು ಅವಳ ಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆಯೇ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ
ಮಾಡಿದನು. || ೧೦ || ಆಕೆಯ ಸ್ತನ್ಯದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ
ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಹೀರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳೆಲ್ಲ
ತಿಥಿಲಗೊಂಡವು. 'ಅಯ್ಯೋ! ಬಿಡು! ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು! ನನ್ನ
ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿಯೇ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ, ಇಳುಮಾಡು! ಎಂದು
ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರೆಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಗಲವಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ದವನಿನಿಂದ ತೊಯ್ದುಹೋಗಿ, ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು
ಬಿಡಿಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. || ೧೧ || ಆಕೆಯ ಭಯಂಕರನಾದ ಮತ್ತು
ರಭಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಿರುಬಾಟಕ್ಕೆ ದರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಭೂಮಿಯೂ, ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂತರಿಕ್ಷವೂ ನಡುಗಿದವು.
ಅವಳ ಭೋರವಾದ ಕೂಗಾಟವು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಳು
ವಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. ಅನೇಕ ಜನರು ಹಿಡಲು
ಬಿದ್ದಂತೆ ಭಯದಿಂದ ಭೂಮಿಗುರುಳಿದರು. || ೧೨ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿಶಾಚರಿಯಾದ ಪೂತನೆಯು ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ
ಉಂಟಾದ ಅತಿವ ನೋವಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಳ್ಳದೆ
ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಳು. ಆಕೆಯ ಶರೀರದಿಂದ ಪ್ರಾಣ
ಗಳು ಹೊರಟುಹೋದುವು. ಶರೀಯಲ್ಲಟ್ಟ ಬಾಯಿಯಿಂದ
ಕೆದರಿದ ಕೂದಲಿನಿಂದ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವಾಕ್ರಾಹತ
ನಾದ ವೃತ್ರಾಸುರನಂತೆ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು
ಬಿಟ್ಟಳು. || ೧೩ ||

ಪತಮಾನೋಽಪಿ ತದ್ವೇಹಸ್ಯಗ್ರವ್ಯಾತ್ಯಂತರದ್ವಮಾನ್ |
ಚೂರ್ಣಯಾಮಾಸ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹದಾಸೀಶ್ವರದ್ವ್ಯಕ್ತಮ್ || ೧೪ ||

ಈಸಾಮಾತ್ರೋಗ್ರದಂಷ್ಠಾಸ್ತಂ ಗಿರಿಕಂದರನಾಸಿಕಮ್ |
ಗಂಡತ್ಯಲಸ್ತನಂ ರೌದ್ರಂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಾರುಣಮೂರ್ಧಜಮ್ || ೧೫ ||

ಅಂಧಕೂಪಗೋರಾಕ್ಷಂ ಪುಲಿನಾರೋಹಭೀಷಣಮ್ |
ಬದ್ಧಸೇತುಭುಜೋರ್ವಾಂಶ್ಚ ಕೂನ್ಯಕೋಯತ್ರದೋದರಮ್ || ೧೬ ||

ಸಂತತ್ರಸುಃ ಸ್ತುತದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಗೋಪಾ ಗೋಪ್ಯಃ ಕಲೇವರಮ್ |
ಪೂರ್ವಂ ತು ತದ್ವಿದ್ವಾಂತಭಿನ್ನಹೃತ್ಯರ್ಣಮಸ್ತಕಾಃ || ೧೭ ||

ಬಾಲಂ ಚ ತಸ್ಯಾ ಉರಸಿ ಕ್ರೀಡಂತಮಕುತೋಭಯಮ್ |
ಗೋಪ್ಯಸ್ತುರ್ಣಂ ಸಮುಚ್ಛೇತ್ಯ ಬಗ್ಯಮರ್ಜಾತಪಂಪ್ರಮಾಃ || ೧೮ ||

ಯತೋದಾರೋಹೀಣೇಭ್ಯಾಂ ತಾಃ ಸಮಂ ಬಾಲಸ್ಯ ಸರ್ವತಃ |
ರಕ್ಷಾಂ ವಿದಧಿರೇ ಸಮ್ಯಗ್ಗೋಪ್ಯಚೈಪ್ರಮಣಾದಿಭಿಃ || ೧೯ ||

ಗೋಮೂತ್ರೇಣ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ ಪುನರ್ಗೋರಜಪಾರ್ಶ್ವಕಮ್ |
ರಕ್ಷಾಂ ಚಕ್ರುತ್ ತಕ್ಯತಾ ದ್ವಾದಶಾಂಗೇಷು ನಾಮಭಿಃ || ೨೦ ||

ಗೋಪ್ಯಃ ಸಂಸ್ತಪ್ತಾಲಿಲಾ ಅಂಗೇಷು ಕರಯೋಃ ಪೃಥಕ್ |
ಘೃತ್ಯಾತ್ಯಸ್ತಥ ಬಾಲಸ್ಯ ಬೀಜನ್ಯಾಸಮಕುರ್ವತ || ೨೧ ||

ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಪೂತನೆಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ಶರೀರವು ಬೀಳುತ್ತಿರು ವಾಗೆ ಆರು ಗಾವುದದೊಳಗಿನ ಮರ-ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ನುಚ್ಚು ನೂರಾದವು. ಇದೊಂದು ಪರಮಾದ್ಭುತ ಘಟನೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. || ೧೪ || ಪೂತನೆಯ ಶರೀರವು ಅತಿ ಭಯಂಕರ ವಾಗಿತ್ತು. ಅಕೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲಿನಂತಹ ತೀಕ್ಷ್ಣನಾದ ಕೋರೆ ದಾಡೆಗಳಿದ್ದವು. ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಂತೆ ವಿಶಾಲವೂ ಅಳವೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಸ್ತನಗಳು ಪರ್ವತದಿಂದ ಉರುಳಿದ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳಂತೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ಕೆಂಪಾದ ತಲೆಗೂದಲು ಕೆದರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. || ೧೫ || ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪಾಳುಬಾವಿಯಂತೆ ಗುಳಿಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ನಿತಂಬಗಳು ನದಿಯಲ್ಲಿನ ಮರಳು ದಿನ್ನೆಯಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿವೆಯೆ. ಭಯಂಕರ ವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವು. ತೋಳು-ತೊಡೆಗಳು-ಕಾಲುಗಳು ನದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸೇತುವೆಯಂತಿದ್ದವು. ಹೊಟ್ಟೆಯು ಒಣಗಿದ ಸದೋವರ ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೬ || ಪೂತನೆಯು ಘೋರ ಶರೀರ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ, ಗೋಪಿಯರೂ ಭಯ ಗೊಂಡರು. ಅಕೆಯ ಭಯಂಕರ ಕೂಗಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಹೃದಯ, ಕಿವಿಗಳು, ತಲೆಗಳೂ ಮೊದಲೇ ಒಡಿದಂತಾಗಿ ದ್ದವು. || ೧೭ || ಅಂತಹ ಬೃಹದಾಕಾರವಾದ ಪೂತನೆಯ ವಕ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಷ್ಟನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಅಡ್ಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೋಪಿಯರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಒಡನೆಯೇ ಅವರದಿಂದ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. || ೧೮ || ಇವರ ಬಳಿಕ ಯತೋದ ಮಕ್ಕು ರೋಹಿಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ಗೋಪಿಯರು ಹಸುವಿನ ಬಾಲದಿಂದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಿವಾಳ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. || ೧೯ || ಮೊದಲಿಗೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಗೋಧೂಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪನ್ನಿರೂಪ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಸೆಗಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಭಗವಂತನ ಕೇಶವಾದಿ ದ್ವಾದಶನಾಮ ಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ರಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. || ೨೦ || ಅನಂತರ ಗೋಪಿಯರು ಅಚಮನಮಾಡಿ 'ಅಜಾದಿ ದ್ವಾವತ ಪಿಣುಮಂತ್ರ ಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂಗನ್ಯಾಸ-ಕರ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬಾಲಕನ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. || ೨೧ ||

* ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ರತ್ನಮಾಲಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಮನ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿದ ಆಕೆಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸ್ವೇಹದ ವಾವವು ಉದಯಿಸಿತು. ಇವನು ನನಗೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾನುಮಾನವಂತಹ ಬಾಲಕನಾದರೆ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಸಮಾಡಿಸುವೆ ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ವಾಮನ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಧೃತವಾದ ಬಲಿಯ ಪುತ್ರಿಯ ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅನುಮೋದಿಸಿದನು. ಆ ರತ್ನಮಾಲೆಯೇ ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿ ಪೂತನೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಷ್ಟನ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಅವಳ ಅಭಿಲಾಷೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು.

** ಕೇಶವಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮಗಳ ನ್ಯಾಸವು ಹೀಗಿದೆ:

ಏಕಾಶೀ ಕೇಶವಂ ಧ್ಯಾಯೇನ್ಯಾರಾಯಣಮುತ್ಥೋದಯೇ | ವಕ್ರಪ್ರಲೇ ಮಾಧವಂ ತು ಗೋವಿಂದಂ ಕಂಠಕೂಬರೇ ||
ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ವಕ್ರೇಣ ಕುಳ್ಳಿ ಬಾಹೌ ಚ ಮಧುಕೂದನಮ್ || ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ಕಂದರೇ ತು ಪಾಮನಂ ಪಾಮಪಾರ್ಶ್ವಕೇ ||
ಶ್ರೀಧರಂ ವಾಮಬಾಹೌ ತು ಹೃಷೀಕೇಶಂ ತು ಕಂಠರೇ | ಪೃಷ್ಠೇ ತು ಪಥುಸಾಧಂ ಚ ಕಟಾಂ ದಾಮೋದರಂ ಸ್ತನೇಶ್ ||
ದ್ವಾಭಿಕ್ರಮ ಪ್ರಕದಿನಧೂ ತಮ್ಮ ಪಣ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಎದೆ, ಕುಳದ ಮುಲ್ಲಾಸ, ಬಲಹೊಟ್ಟೆ, ಬಲತೋಳು, ಕತ್ತಿನ ಹಿಂಭಾಗ, ಬಲಹೆಗಲು, ಎಡಹೊಟ್ಟೆ, ಎಡತೋಳು, ಎಡಹೆಗಲು, ಬೆನ್ನು, ನಡು - ಈ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ, ಗೋವಿಂದ, ವಿಷ್ಣು, ಮಧುಕೂದನ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ, ಪಾಮನ, ಶ್ರೀಧರ, ಹೃಷೀಕೇಶ, ಪಥುಸಾಧ, ದಾಮೋದರ - ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಅನ್ಯಾದಿಭೋಂಘ್ರಮಗಮಾಂಸ್ತವ ಚಾನ್ಯೋರೂ
ಯಜ್ಞೋಽಭ್ಯುತಃ ಕಟಿಕಟಂ ಜತರಂ ಹಯಾಶ್ವಃ |
ಹೃತ್ಯೇಶವಸ್ತದ್ಧುರ ಕಾಶ ಇನುರು ಕಂಠಂ
ವಿಷ್ಣುರ್ಭುಜಂ ಮುಖಮುರುಕ್ರಮ ಈಶ್ವರಃ ಕಮಃ

|| ೨೨ ||

ಚಕ್ರಗ್ರತಃ ಸಹಗದೋ ಹರಿರಸ್ತು ಪಶ್ಚಾ-
ತ್ತತ್ಪಾಶ್ವಯೋರ್ಧನರಸೀ ಮಧುಹಾವಿನ್ಶ |
ಕೋಕೇಶಂ ಕಂಠ ಉರುಗಾಯ ಉಪರ್ಯುಜೇದ್ರ-
ಸ್ತಾಶ್ಚೈಕಾಕ್ಷಿತೌ ಹಲಧರಃ ಪುರುಷಃ ಸುಮಂತಾಃ || ೨೩ ||

ಇಂದ್ರಿಯಾಗೆ ಹೃದಕೇಶು ಪ್ರಾಣಾನ್ಮಾರಾಯಣೋಽಮು |
ಶ್ವೇತದ್ವಿಪಮಿತ್ತಿತ್ತಂ ಮನೋ ಯೋಗೇಶ್ವರೋಽಮು
|| ೨೪ ||

ಪೃಥಿಗರ್ಭಸ್ತು ತೇ ಬುದ್ಧಿಮಾತ್ಮಾನಂ ಭಗವಾನ್ಪರಃ |
ಶ್ರೀದಂಠಂ ಪಾಪು ಗೋವಿಂದಃ ಶಯಾನಂ ಪಾಪು ಮಾಧವಃ
|| ೨೫ ||

ವ್ರಹವತಮವ್ಯಾಬ್ದೈಕುಂಠ ಆಸೀನಂ ತ್ವಾ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ |
ಭುಂಜಾನಂ ಯಜ್ಞಭುಕ್ತಾಪು ಸರ್ವಗ್ರಹಭಯಂಕರಃ
|| ೨೬ ||

ಚಾಕಿಗೋ ಯಾಪುಧಾಸ್ತತ್ಕೂಪ್ತಾಂಡಾ ಯೇಽರ್ಭಕಗ್ರಹಾಃ |
ಭೂಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ ಯಕ್ಷರಕ್ಷೋವಿನಾಯಕಾಃ
|| ೨೭ ||

ಕೋಟರಾ ರೇವತೀ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಪೂತನಾ ಮಾತೃಕಾದಯಃ |
ಉನ್ಮಾದಾ ಯೇ ಹೃಪಸ್ತಾರಾ ದೇಹಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯದುಹಃ
|| ೨೮ ||

ಸ್ವಪ್ನದೃಷ್ಟಾ ಮಹೋತ್ಪಾತಾ ವೃದ್ಧಬಾಲಗ್ರಹಾಶ್ಚ ಯೇ |
ಸರ್ವೇ ನಕ್ಷತ್ರಾಃ ತೇ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಗ್ರಹಣಭೀರವಃ
|| ೨೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಉವಾಚ

ಇತಿ ಪ್ರಣಯಬದ್ಧಾಭಿಗೋಪೀಭಿಃ ಕೃತರಕ್ಷಣಮ್ |
ಪಾಯಯಿತ್ವಾಸ್ತುತಂ ಮಾತಾ ಸಂಸ್ಕರೇತಯದಾತ್ಮಜಮ್
|| ೩೦ ||

ತಾಮನ್ಮದಾದಯೋ ಗೋಪಾ ಮಥುವಾಯಾ ವ್ರಜಂ ಗತಾಃ |
ನಿರೋಕ್ತ ಪೂತನಾದೇಹಂ ಬಭೂವುರತಿವಿಸ್ಮಿತಾಃ
|| ೩೧ ||

ನೂನಂ ಒತರ್ಜಿಃ ಸಂಜಾತೋ ಯೋಗೇಶೋ ವಾ ಸಮೂಪ ಸಃ |
ಸ ವಿವ ದೃಷ್ಟೋ ಹೃತ್ಪಾತ್ರೋ ಯದಾಹಾನತದುಂದುಭಿಃ
|| ೩೨ ||

ಅನ್ಯಾದಿಭೋಂಘ್ರಮಗಮಾಂಸ್ತವ ಚಾನ್ಯೋರೂ ಮಂಠನು ನಿನ್ನ ಮೋಗಾಕಾಲುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ತೋಡಗಳನ್ನೂ, ಆಚ್ಯುತನು ಸೊಂಟವನ್ನೂ ಹಯಗ್ರೀವನು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನೂ, ಕೇಶವನು ಹೃದಯವನ್ನೂ, ಈಶನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯನು ಕಂಠವನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವು ಬಾಹುಗಳನ್ನೂ ಉರುಕ್ರಮನು ಮುಖವನ್ನೂ, ಈಶ್ವರನು ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. || ೨೨ || ಚಕ್ರಿಯು ನಿನ್ನ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಗದಾಧರನು ನಿನ್ನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನೂ, ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ವಿಡ್ಘನನ್ನೂ, ಧರಿಸಿದ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನೂ, ಅಜನೂ ಎರಡೂ ಪಾಶ್ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಶಂಖಧರನಾದ ಉರು ಗಾಯನು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳನ್ನೂ, ಉಪೇಂದ್ರನು ಮೇಲೆಯೂ, ಗರುಡನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆಯೂ, ಭಗವಾನ್ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಹಲಧರನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. || ೨೩ || ಹೃದಕೇಶನು ನಿನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಚಕ್ರವನ್ನು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಒಡೆಯನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. || ೨೪ || ಪೃಥಿಗರ್ಭನು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೋವಿಂದನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಮಲಗಿರುವಾಗ ಮಾಧವನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. || ೨೫ || ನಡೆಯುವಾಗ ಭಗವಾನ್ ವೈಕುಂಠನೂ, ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಪತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಪ್ರಹಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಭುಜನು ಉಟಮಾಡುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. || ೨೬ || ಡಾಕಿನಿ, ಯಾಕು ಧಾನಾ, ಕೂಪ್ತಾಂಡಾ ಮುಂತಾದ ಬಾಲಗ್ರಹರು ; ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ವಿನಾಯಕ, ಕೋಟರಾ, ರೇವತೀ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಪೂತನಾ, ಮಾತೃಕಾ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂತಹ ಉನ್ಮಾದ (ಹುಚ್ಚುತನ), ಅಪ್ಪಾರ (ಮೂರ್ಛೆ) ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳೂ ; ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ, ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾ ಉತ್ಪಾತಗಳೂ, ವೃದ್ಧಗ್ರಹ ಬಾಲಗ್ರಹ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಭಯಗೊಂಡು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.

|| ೨೭-೨೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಉವಾಚ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣತನೇ | ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರೇಮಪಾಶಕ್ಕೆ ಬಂಧಿತರಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ತಾಯಿ ಯಶೋದೆೆಯು ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು. || ೩೦ || ಇವೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಂದಗೋಪನೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಮಥುರೆಯಿಂದ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು. ಅವರು ಪೂತನೆಯ ಭಯಂಕರ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. || ೩೧ || ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಸುದೇವನ ದೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಋಷಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮಸುದೇವನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾಗಿರುವ ಸಂಭವವೂ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿ ಬಿದ್ದೆ. || ೩೨ ||

ಕಲೇವರಂ ಪರಶುಭಿಶ್ಚಿತ್ತಾ ತತ್ತೇ ವ್ರಜೌಕಸಃ |
ದೂರೇ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ವಾಯವತೋ ನೃದಹನ್ಯಾಪ್ಯಧಿಷ್ಠಿತಮ್
|| ೩೩ ||

ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಧೂಮಶ್ವಾಗುರುಪೌರಃ |
ಉತ್ತಿತಃ ಕೃಷ್ಣನಿರ್ಭುಕ್ತಸಪದ್ಮಾಹತಪಾಪನಃ
|| ೩೪ ||

ಪೂತನಾ ಲೋಕಬಾಲಕ್ಷೀ ರಾಕ್ಷಸೇ ರುಧಿರಾತನಾ |
ಜಿಘಾಂಸಯಾಪಿ ಹರಯೇ ಸ್ತನಂ ದತ್ತಾನ್ವೃತಪ ಸದ್ಗತಿಮ್
|| ೩೫ ||

ಕಿಂ ಪುನಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |
ಯಚ್ಚನ್ವಿಯತಮಂ ಕಿಂ ನು ರಕ್ತಾಪ್ತನ್ಯಾತರೋ ಯಥಾ
|| ೩೬ ||

ಪದ್ಮಾಂ ಭಕ್ತಕೃದಿಹ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ವಂದ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಲೋಕಮಂದಿತೈಃ |
ಅಂಗಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಮಾಕ್ರಮ್ಯ ಭಗವಾನಪಿಬತ್ಸ್ತನಮ್
|| ೩೭ ||

ಯಾತುಧಾನ್ಯಪಿ ಸಾ ಸ್ವರ್ಗಮವಾಪ ಜನನೀಗತಿಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಭುಕ್ತಸ್ತನಕ್ಷೀರಾಃ ಕಿಮು ಗಾವೋ ನು ಮಾತರಃ
|| ೩೮ ||

ಪಯಾಂಸಿ ಯಾಸಾನಪಿಬತುತ್ರಸೇಹಮೃತಾನ್ಯಲಮ್ |
ಭಗವಾನ್ದೇವಕೀಪುತ್ರಃ ಕೈವಲ್ಯಾದ್ಯಖಿಲಪ್ರದಃ
|| ೩೯ ||

ತಾಸಾಮವಿರಹಂ ಕೃಪ್ಲೇ ಕುರ್ವತೀನಾಂ ಸುತೇಕ್ಷಣಮ್ |
ಃ ಪುನಃ ಕಲ್ಪತೇ ರಾಜಸ್ಸಂಪಾರೋಽಚ್ಛಾನ್ಸಂಭವಃ
|| ೪೦ ||

ಕುಂಭಾದಸ್ಯ ಪೌರಭೃಮಪಘ್ರಾಯ ವ್ರಜೌಕಸಃ |
ಕಿಮಿದಂ ಕುತ ಏವೇತಿ ವದಂತೋ ವ್ರಜಮೂಯಯುಃ
|| ೪೧ ||

ಕಿ ತತ್ರ ದರ್ಶಿತಂ ಗೋಪೈಃ ಪೂತನಾಗಮನಾದಿಕಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಾ ತನ್ನಿಧನಂ ಸ್ತು ಶಿಶೋಶ್ವಾಸಮುನ್ಮಿಷಿತಾಃ
|| ೪೨ ||

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಪೂತನೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ತುಂಡು-ತುಂಡಾಗಿಸಿ, ಗೋಕುಲದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. || ೩೩ || ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿದಾಗ ಅದರಿಂದ ಆಗರುವಿನ ಸುವಾಸನೆಹೊಂದಿದ ಹೊಗೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಭಗವಂತನೇ ಅವಳ ಸ್ತನವನ್ನು ಕುಡಿದ ಕಾರಣ ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. || ೩೪ || ಪೂತನೆಯು ಒರ್ವ ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಜನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಅವರ ರಕ್ತ ಕುಡಿಯುವುದು ಇದೇ ಅವಳ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಕೊಂದುಹಾಕಲೆಂದೇ ಅವಳು ಸ್ತನವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಸತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಪರಮಗತಿಯು ದೊರೆಯಿತು. || ೩೫ || ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವರಬ್ರಹ್ಮ ವರಮಾತ್ಮ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾಯಿಯಂತೆ ಅನುರಾಗಪೂರ್ವಕ ತನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದ ಮಕ್ಕುವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಮಕ್ಕುವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವವನ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? || ೩೬ || ಎಲ್ಲರಿಗೆ ವಂದನೀಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೇ ಆದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವಂದಿತವಾದ ಭಗವಂತನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳು ಭಕ್ತರ ಹೃದಯದ ಧನವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಚರಣಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ಪೂತನೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಅವಳ ಸ್ತನವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ್ದನು. || ೩೭ || ಪೂತನೆಯು ರಾಕ್ಷಸಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಗೆ - ತಾಯಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಎಂದಾಗ ಯಾರ ಸ್ತನಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅತಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕುಡಿದನೋ, ಅಂತಹ ಗೋವುಗಳ ಮತ್ತು ಮಾತೆಯರ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? || ೩೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದೇವತೀನಂದನ ಭಗವಂತನು ಕೈವಲ್ಯವೇ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಕುರಿತು ಪುತ್ರಭಾವ ಇರುವುದರಿಂದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಸ್ನೇಹದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಿಯರ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ಹೊಟ್ಟೆಕುಂಬಾ ಕುಡಿದನು. || ೩೯ || ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ಆ ಗೋವುಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಪಿಯರು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಬೀಳಲಾರರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಸಂಸಾರವಾದರೋ ಆಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಇದೆ. || ೪೦ ||

ನಂದಗೋಪನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳು ಜಿತೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಗಂಧಮಯ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಲೇ 'ಇದೇನಿದು?' ಈ ಸುವಾಸನೆಯು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವ್ರಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. || ೪೧ || ಅಲ್ಲಿ ಗೋಪರು ಅವರಿಗೆ ಪೂತನೆಯು ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂತನೆಯ ಮೃತ್ಯು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಳಲವಾಗಿ ಬದುಕಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. || ೪೨ ||

ಸಂದಃ ಸ್ವಪುತ್ರಮಾಶಾಂ ಪ್ರೇತ್ಯಾಗತಮುದಾರಧೀಃ |
ಮೂರ್ಛಾಪಾಶ್ಚಾಯ ಪರಮಾಂ ಮುಪಂ ರೇಭೀ ಉರೂದ್ವಹಃ
|| ೪೩ ||

ಯಃ ವಿಶತೂತನಾಮೋಕ್ಷಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಮ್ |
ಶೃಣುಯಾತ್ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಮರ್ತ್ಯೋಃ ಗೋವಿಂದೇ ಅಭೀ ರತಿಮ್
|| ೪೪ ||

ಅರಣ್ಯಂ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಬಹುವ್ರತಾಣೀ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಪಂಚೋತ್ಕಥಾಯಾಃ || ೬ ||

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಕಟಾಸುರ ಭಂಜನ ಮತ್ತು ತೃಣಾದರ್ಶನ ಉದ್ಧಾರ

ದಾಸೋನಾಚ

ಯೇನ ಯೇನಾವತಾರೇಣ ಭಗವಾನ್ ಹರಿರಿತ್ಯುಃ |
ಕರೋತಿ ಕರ್ತವ್ಯಾಣಿ ಮನೋಹ್ಲಾಭಿ ಚ ನಃ ಪ್ರಭೋ
|| ೧ ||

ಯಚ್ಚುಣ್ಯೋಽಪ್ಯತ್ಯರತಿವಿಶ್ವತ್ಸಾ
ಸತ್ತ್ವಂ ಚ ಶುದ್ಧತ್ವಚರೇಣ ಪುಂಸಃ |
ಭಕ್ತಿಹರೌ ತಪ್ತರುಷೇ ಚ ಸಖ್ಯಂ
ತದೇವ ಪಾರಂ ವದ ಮನ್ಯಸೇ ಚೇತ್ || ೨ ||

ಅಥಾನ್ಯದಸಿ ಕೃತ್ವಾ ತೋಕಾಚರಿತಮದ್ಭಕ್ತಮ್ |
ಮಾಸುಷಂ ಲೋಕಮಾಸಾದ್ಯ ತಜ್ಞಾತಿಮನುರುಂಧತಃ
|| ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕದಾಚಿದ್‌ತಾನ್ರಿಕಕೌಶಿಕಾಪ್ಲವೇ
ಒಣ್ಣಕ್ಕಯೋಗೇ ಸಮವೇತಯೋಷಿತಾಮ್ |
ವಾದಿತ್ರಗೀತದ್ವಿಮಂತ್ರವಾಚಸ್ಯ-
ತೃಕಾರ ಸೂನೋರಭಿಪೇಚನಂ ಸಹಿಃ || ೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಉದಾರಶರೀರೋಮಣಿಯಾದ ನಂದಗೋಪನು ಮೃತ್ಯುಮುಖದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದ ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದನನ್ನೂ ತೊಡೆಯಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪದೇ-ಪದೇ ಮಗುವಿನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಅಭ್ರಾಣಿಸುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಆನಂದಿತನಾದನು. || ೪೩ || ■ 'ಪೂತನಾಮೋಕ್ಷವು' ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬಾಲಲೀಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರವ್ಯೆಯಿಂದ ಶ್ರವಣಿಸುವವನಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಉಂಟಾಗುವುದು. || ೪೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ - ಪ್ರಭುವೇ! ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಸಂದಕರವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಆಪ್ತಾಯ ಮಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. || ೧ || ಅವುಗಳ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ತೃಪ್ತಿಯು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂಶಕರಣವು ಬಹು ಬೇಗನೇ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಅವನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಅವುಗಳ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಆ ಮನೋಹರವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ. || ೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮನುಷ್ಯರೊಳಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವಕರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯರ ಸ್ವಭಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಮಾಡಿದ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳು ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದವುಗಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಅವನ ಇತರ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ. || ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮುದ್ದುತ್ವವನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೋರಲುಬಿದ್ದು. ಅಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದ ಯೋಗವಿತ್ತು. ಮಗುವಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಹೆಚ್ಚುವನ್ನಾಚರಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಹಲವಾರು ಗೋಪಿಯರು ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಪಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯು ಮುದ್ದುತ್ವವನ್ನು ನೀರೆರೆದಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅರ್ಚಿರ್ಪದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪ ||

ನಂದ್ಯ ಪತ್ನೀ ಕೃತಮಜ್ಜನಾದಿಕಂ
ವಿಪ್ರೈಃ ಕೃತಸ್ತುಯನಂ ಸುಪೂಜಿತೈಃ |
ಅನ್ನಾದ್ಯವಾಸಃಶ್ರಗಭೀಷ್ಠಧೇನುಭಿಃ
ಸಂಚಾತನಿದ್ರಾಕ್ಸಮಶೀಶಯಚ್ಛನೈಃ || ೫ ||

ಜಿಹ್ವಾನಿಕೃತುಕ್ಸಮನಾ ಮನಸ್ತಿನೀ
ಸಮಾಗತಾನ್ಮೂಢಯತೀ ಪ್ರಚೌಕಃ |
ನೈವಾಶ್ರಯೋದ್ವೈ ರುದಿತಂ ಸುತಸ್ಯ ಸಾ
ರುದನ್ ಸ್ತನಾರ್ಥೀ ಚರಣಾವುದಕ್ಷಿಣಾತ್ || ೬ ||

ಅಥಃ ಶಯಾನಸ್ಯ ಶಿಶೋರನೋಽಲ್ಪಕ-
ಪ್ರವಾಲಮೃದ್ವಂಘ್ರಹತಂ ವ್ಯವರ್ತತ |
ವಿಧ್ವಸ್ತನಾನಾರಸಕುಪ್ಯಭಾಜನಂ
ವ್ಯತ್ಯಸ್ತಚಕ್ರಾಕ್ಸವಿಭಿನ್ನಕೂಬರಮ್ || ೭ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಶೋದಾಪ್ರಮುಖಾ ವ್ರಜಪ್ರಿಯ
ಜಿಹ್ವಾನಿಕೇ ಕರ್ಮಣಿ ಯಾಃ ಸಮಾಗತಾಃ |
ನಂದಾದಯಶ್ಚಾದ್ವೈತದರ್ಶನಾಕುಲಾಃ
ಕಥಂ ಸ್ಥಯಂ ವೈ ಶಕಟಂ ವಿಪರ್ಯಯಗಾತ್ || ೮ ||

ಉಚುರದ್ವವತಮತೀನ್ಮೋಪಾನ್ಮೋಪೀತ್ಯ ಬಾಲಕಾಃ |
ದಾದತಾನೇನ ಪಾದೇನ ಕ್ಷಿಪ್ತಮೇತನ್ನ ಸಂತಯಃ
|| ೯ ||

೧೦ ತೇ ಶ್ರದ್ಧಧಿಕೇ ಗೋಪಾ ಬಾಲಭಾಷಿತಮಿಹುತ |
ಅಪ್ರಮೇಯಂ ಬಲಂ ತಸ್ಯ ಬಾಲಕಸ್ಯ ನ ತೇ ವಿಮಃ
|| ೧೦ ||

ನಂದ ದಾಣಿಯಾದ ಯಶೋದಾ ದೇವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದಳು. ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರ, ಮಾಲೆ, ಗೋವುಗಳು ಮುಂತಾದ ಅವರ ಅಭೀಷ್ಟವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದಳು. ಯಶೋದೆಯು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸ್ತುತಿವಾಚನ ಮಾಡಿಸಿ ನೀರರೆಯುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೈತುಂಬಿದ ಎಂದು ನೋಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದಳು. || ೫ || ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನು ಕಣ್ಣುಶರದ ಸ್ತನ್ಯವಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಅಗ ಮನಸ್ತಿನಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ತ್ಯಜನವಾಗಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ತ್ರಿಶ್ಯವ್ವನ ಅಳುವು ಕೇಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತ್ರಿಶ್ಯವ್ವನು ಅಳುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಾ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿಯತೊಡಗಿದನು. || ೬ || ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಬಂಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾಲುಗಳು ಎಳೆ ಚಗುರಿನಂತೆ ತುಂಬಾ ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆ ಎಳೆದುಕಾಲು ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಂಡಿಗೆ ತಗಲುತ್ತಲೇ ಅದು ತಲೆಕೆಳಗಾಯಿತು.* ಆ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು-ಮೊಸರು ಮುಂತಾದ ಆಣೆಗಳ ಹಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಡಕೆಗಳನ್ನೂ, ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ದಿದ್ದು ಒಡೆದುಹೋದವು. ಗಾಡಿಯ ಗಾಲಿಗಳು, ಅಚ್ಚುಮರ, ನೊಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಸುತ್ತು ನೋರಾದವು. || ೭ || ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನು ಜೋರಬಜಿವ ಆ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರೂ, ಮೋದಾ ರೋಹಿಣೀ-ನಂದಗೋಪರೂ, ಗೋಪಾಲಕಲ್ಪರಾಡಿ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡರು. 'ಇವೇನಾಯಿತು ? ಈ ಗಾಡಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೇಗೆ ಮಗುಬಿಟ್ಟಿತು ?' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೮ || ಆಮು ಇವರ ಕಾರಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸದಾದರು. ಅಲ್ಲೇ ಅಡ್ಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಗೋಪಿಯರು ಹೇಳಿದರು - 'ಈ ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನು ಅಳುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿಸಿದನು.' ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. || ೯ || ಆದರೆ ಗೋಪಾಲಕರು ಅದನ್ನು 'ಹುಡುಗರ ಮಾತು' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗೋಪರು ಈ ಬಾಲಕನ ಅನಂತಬಲವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೧೦ ||

* ಉಚುರನ ಪೂರ್ವಕಥೆ : ಉತ್ಕಚನೇಂಬುವನು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮಗನು. ಅವನು ಮಹಾಬಲಿಷ್ಟನೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಮನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರವಂಚ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕದ್ದಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಶೋಮಶಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಬಂದನು. ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಸ್ಕಾರ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ರಾಕ್ಷಸಸಹಜವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನು ಆಶ್ರಮದ ಮಹದರಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೀಳತೊಡಗಿದನು. ಶೋಮಶರು ಕುಟಿತರಾಗಿ ಶೂನಕರು. 'ಮಪ್ಪಣಃ | ನೀನು ದೇಹರಹಿತನಾಗು' ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಕಚನು ಹಾವಿನ ಪೊರೆಯಂತೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಶೋಮಶರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕಾಪದ ನಿರಾಸವಾಗಿ ಬೇಡಿಹೊಂಡನು. ಶೋಮಶರು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಮಹಾಶ್ವರ ಶಾಪವೂ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮುಟ್ಟಿ ಪರೀಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಶೋಮಶರು ಹೇಳಿದರು : 'ವೈವಶ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶ್ಯವ್ವನ ಪಾದಾರ್ಪಣದಿಂದ ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ.' ಇವನು ಉಚುರನಾಗಿ ಬಂದು ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರ್ಪಣದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು.

ಕುದಂತಂ ಸುತಮಾದಾಯ ಯಶೋದಾ ಗ್ರಹತಂಕಿತಾ ।
ಕೃತಸ್ತುರ್ಯನಂ ವಿಶ್ವೈಃ ಸೂಕ್ತೈಃ ಸ್ತುತಮವಾಯಯತ್ ॥ ೧೧ ॥

ಪೂರ್ವವತ್ಪಾಪಿತಂ ಗೋಪೈರ್ಬಲಿಭಿಃ ಸಪರಿಚ್ಛದಮ್ ।
ವಿಪ್ರಾ ಕುತ್ಯಾರ್ಕಯಾಂಚಪ್ರದಧ್ವಕ್ಷುತುತಾಂಬುಭಿಃ ॥ ೧೨ ॥

ಯೇಽಸೂಯಾನ್ಯತದಂಭೇಷ್ಯಾಹಂಸಾಮೂನವಿವರ್ಜಿತಾಃ ।
ನ ತೇಷಾಂ ಸತ್ಯಹೀಲಾನಾಮಾಶಿಷೋ ವಿಘ್ನಲಾಃ ಕೃತಾಃ ॥ ೧೩ ॥

ಇತಿ ಬಾಲಕಮಾದಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಜುರುಪಾಕೃತ್ಯೈಃ ।
ಪಲ್ಯೈಃ ಪವಿತ್ರೈಃ ಪರಿಹರಣಿಷ್ಠೈಃ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೈಃ ॥ ೧೪ ॥

ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಸ್ತುರ್ಯನಂ ನಂದಗೋಪಃ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಕುತ್ಯಾ ಹಾಗ್ನಿಂ ದ್ವಿಜಾಶಿಷ್ಯಃ ಪ್ರಾದಾದನ್ತು ಮಹಾಗುಣಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಗಾಢಃ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಾ ವಾಸುಧ್ವಗ್ನುಕ್ತಮಾಲಿನೀಃ ।
ಅತ್ಯುಚ್ಯತಾಂಭ್ಯದಯಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರಾದಾಶ್ಚೇ ಹಾನ್ತುಯುಂಜತ ॥ ೧೬ ॥

ವಿಪ್ರಾ ದುಶ್ಶವಿನೋ ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇಯಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತುಘಾತಕಿಷಕಃ ।
ತಾ ನಿಷ್ಕಲಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಕದಾಚಿದಪಿ ಸ್ತುತಮ್ ॥ ೧೭ ॥

ವಿಕದಾಂತರೋಪಮಾರೂಢಂ ಲಾಲಯಂತೀ ಸುತಂ ಸಹೀ ।
ಗರಿಮಾಣಂ ಶಿಶೋವೈರ್ವೇಧಂ ನ ಸೇಹೇ ಗಿರಿಕೂಟವತ್ ॥ ೧೮ ॥

ಭೂಮೌ ನಿಧಾಯ ತಂ ಗೋಪೀ ಮ್ಮಿತಾ ಭಾರಪೀಡಿತಾ ।
ಮಹಾಪುರುಷಮಾದಧೌಜಗತಾಮಾಸ ಕರ್ಮಸು ॥ ೧೯ ॥

ದೈತ್ಯೋ ನಾಮ್ನಾ ತೃಣಾವರ್ತಃ ಕಂಠಭೃತ್ಯಃ ಪ್ರಸೋದಿತಃ ।
ಚಕ್ರವಾಹಸ್ವರೂಪೇಣ ಜಹಾರಾಪೀನಮರ್ಭಕಮ್ ॥ ೨೦ ॥

ಯಶೋದೆಯು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಯಾವುದೋ ಗ್ರಹಚೇಷ್ಟೆಯೆಂಬುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಂತ್ರವುರಸ್ತರವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಪಾಠನ ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಲುಪಿಸಿದಳು. ॥ ೧೧ ॥ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಗೋಪರು ಆ ಬಂಜಿಯನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿದರು. ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನಿಷ್ಟನಿವಾರಕಗಳಾದ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಮೊಸರು, ಅಕ್ಕಿ, ದರ್ಭೆ, ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥ ೧೨ ॥

ಯಾರು ಇತರರಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೋ, ದಂಭೆ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಹಿಂಸೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ದುರಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯರಾಗಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಸತ್ಯಹೀಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶೀರ್ವಾದವು ಎಂದೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೧೩ ॥ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ ನಂದಗೋಪನು ಮಗುವನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮುಗ್ಧಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸುವಾದ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪವಿತ್ರಜಲದಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ॥ ೧೪ ॥ ನಂದಗೋಪನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಪಾಠನ ಮತ್ತು ಹವನಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪದ್ರಸೋಪೇಕವಾದ ಭಕ್ತ-ಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೧೫ ॥ ಅನಂತರ ನಂದಗೋಪನು ಪುತ್ರನ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥವಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಕಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿನ್ನದ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಲಾಕೃತವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನೇಕ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಮುದುಷ್ಟವ್ಯಂಗಿ, ನಂದಗೋಪನಿಗೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ॥ ೧೬ ॥ ಸದಾಚಾರವುಳ್ಳ ವೇದವಿದರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು ಎಂದಿಗೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಯಶೋದೆಯು ಮುದುಕ್ಷುಷ್ಣನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತ್ರಿಲೋಕವು ಪರ್ವತದಂತೆ ಒಹಳ ಭಾರವಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಯಶೋದೆಯು ಅವನ ಭಾರವನ್ನು ತಡೆಯದಾದಳು. ॥ ೧೮ ॥ ಆಕೆಯು ಭಾರಪೀಡಿತಳಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿಸಿದಳು. ಇಂತಹ ಹೊಸ ಘಟನೆಯಿಂದ ಆಕೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಚಕಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳು ಕಂದನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಉಪದ್ರವವೂ ಆಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ॥ ೧೯ ॥

ತೃಣಾವರ್ತನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಕಂದನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದನು. ಕಂದನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅವನು ಸುಂಟರೆಗಾಳಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಹಾಗೂ ಕುಳಿತಿರುವ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ತೊಂಡು ಅಹಿತಕ್ಕೆ ಸೆಗಿದನು. ॥ ೨೦ ॥

ಗೋಕುಲಂ ಸರ್ವಮಾದ್ಯನ್ಮುಷ್ಣಂಶ್ಚಕ್ಷುಂಷಿ ರೇಣುಭಿಃ |
ಈರಯನ್ಮಹಾಘೋರಶಬ್ದೇನ ಪ್ರದಿಶೋ ದಿಶಃ
|| ೨೦ ||

ಮುಹೂರ್ತಮಭವದ್ಗೋಷ್ಠಂ ರಜಸಾ ತಮಸಾಽಽವೃತಮ್ |
ಸುತಂ ಯಶೋದಾ ನಾಶಶ್ಚತ್ಸಿನ್ಮಸ್ತವತೀ ಯತಃ
|| ೨೧ ||

ನಾಶಶ್ಚತ್ಸಿನ್ಮಾತ್ಮಾನಂ ಪರಂ ಚಾಪಿ ವಿಮೋಹಿತಃ |
ತೃಣಾವರ್ತನಿಸೃಷ್ಟಾಭಿಃ ಶರ್ಕರಾಭಿರುಪದ್ರುತಃ
|| ೨೨ ||

ಇತಿ ವಿರಪವನಚಕ್ರಪಾಂಸುವರ್ಷೇ
ಸುತಪದವೀಮಬಲಾವಿಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾತಾ |
ಅತಿಕರುಣಾಮನುಸ್ಮರಂತ್ಯಶೋಚದ್
ಭುವಿ ಪತಿತಾ ಮೃತವತ್ಸಕಾ ಯಥಾ ಗೌಃ || ೨೩ ||

ರುದಿತಮನುನಿತಮ್ ತತ್ರ ಗೋಪ್ಯೋ
ಭೃಶಮನುತಪ್ತಧಿಯೋಽಪ್ರಪೂರ್ಣಮುಖ್ಯಃ |
ರುರುದುರನುವಲಭ್ಯ ನಂದನೂನುಂ
ಪಪನ ಉಪಾರತಪಾಂಸುವರ್ಷವೇಗೇ || ೨೪ ||

ತೃಣಾವರ್ತಃ ಶಾಂತರಯೋ ವಾತ್ಸಾರೂಪಧರೋ ಹರನ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಸುಭೋಗೋ ಗಂತುಂ ನಾಶಕ್ಷೋದ್ಧೂರ್ಭಾರಭೃತ್
|| ೨೫ ||

ತಮಶ್ಶಾಸಂ ಮನ್ಯಮಾನ ಆತ್ಮನೋ ಗುರುಮತ್ತಯಾ |
ಗರ್ಭೇ ಗೃಹೀತ ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ನಾಶಕ್ಷೋದದ್ವೈತಾರ್ಥಕಮ್
|| ೨೬ ||

ಗಬಿಗ್ರಹಣನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೋ ದೈತ್ಯೋ ನಿರ್ಗತಲೋಚನಃ |
ಅದ್ವೈತಾರ್ಥೋ ಸ್ವತಃಶ್ಚಕಬಾಲೋ ವ್ಯಸುಪ್ತಜೇ
|| ೨೭ ||

ಪಾಂಶುರೀಕಾತ್ಮತಿಕಂ ಶಿಲಾಯಾಂ
ನಿರೀರ್ಣಸರ್ವಾವಯವಂ ಕರಾಲಮ್ |
ಘೃತಂ ಯಥಾ ರುದ್ರಶರೇಣ ವಿದ್ಧಂ
ಸ್ತ್ರೀಯೋ ರುದ್ರಶೋ ದದೃಶುಃ ಸಮೇತಾಃ || ೨೮ ||

ಅವನು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಧೂಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದನು. ಅವನ (ಸುಂಟರಗಾಳಿಯು) ಅತಿಘೋರವಾದ ಕರ್ಕಶವಾದ ಶಬ್ದವು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. || ೨೦ || ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಗೋಕುಲವು ಧೂಳಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಯಶೋದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುಳಿರಿಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಇರಲಿಲ್ಲ. || ೨೧ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೃಣಾವರ್ತನು ಸುಂಟರಗಾಳಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಹಾರಿಸಿದ ಧೂಳು-ಮರಳಿನಿಂದಾಗಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿ, ಕಳವಳಗೊಂಡು, ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨೨ || ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂಟರಗಾಳಿಯಿಂದ, ಧೂಳಿನ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಯಶೋದೆಯು ಆತ್ಮಂತ ಶೋಕಾಕುಲಕಾಗಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕರುವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಹಸುವಿನಂತಾಗಿ ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದ ಅವಳು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದಳು. || ೨೩ || ಸುಂಟರಗಾಳಿಯು ಶಾಂತವಾಗಿ ಧೂಳಿನ ಮಳೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಯಶೋದೆಯ ಅಳುವಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದರು. ಯಶೋದೆಯ ಬಳಿ ನಂದನಂದನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿತಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಂಬನಿಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೪ ||

ತೃಣಾವರ್ತನು ಸುಂಟರಗಾಳಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನ ವೇಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೨೫ || ತೃಣಾವರ್ತನು ತನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೀಲಗಿರಿಯ ಬಂಡೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಸುರನ ಕತ್ತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. || ೨೬ || ಭಗವಂತನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಅಸುರನ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳು ಹೊರಚಾಚಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾದನು. ಮಾತು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಪ್ರಾಣವಕ್ಕಿಯು ಹಾರಿಹೋಗಿ ಬಾಲಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು.* || ೨೭ || ಮುದುಕ್ತಪುತ್ರನನ್ನು ಕಾಣದೆ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಕರಾಳಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಶಂಕರನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತ್ರಿವುರಾಸುರರು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾದಂತೆ ಅವನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿದ್ದನು. || ೨೮ ||

* ತೃಣಾವರ್ತನ ಪೂರ್ವಕಥೆ : ಪಾಂಡ್ಯರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ರಾಕ್ಷನಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನು ನರ್ಮದಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಯಶೋಡನ ವಿಚ್ಛೇದನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳು ಬಂದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಗಮಿಸಿದರೂ ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ವಾಸನು ಶೋಷಗೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸನಾಗೆಂದು ತಪ್ಪೊಟ್ಟನು. ರಾಜನು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಕಾಲಿಗೆಬಿದ್ದು ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ ಪರಮಾಪಾದದ ದುರ್ವಾಸನು ಹೇಳಿದರು - 'ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹದ ಸ್ಪರ್ಶವಾದೊಡನೆಯೇ ನೀನು ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ.' ಅಂತೆಯೇ ತೃಣಾವರ್ತನಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಪರ್ಶವಾದೊಡನೆಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಪ್ರಾದಾಯ ಮಾತ್ರೇ ಪ್ರತಿಹೃತ್ಯ ವಿಸ್ತಾಃ
ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ತಸ್ಮೋರಪಿ ಲಂಬಮಾನಮ್ |
ತಂ ಸ್ವಾಮಂತಂ ಪುರುಷಾದನೀತಂ
ವಿಹಾಯಸಾ ಮೃತ್ಯುಮುಖಾತ್ಮಮುಕ್ತಮ್ |
ಗೋಪ್ಯಶ್ಚ ಗೋಪಾಃ ಕಿಲ ನಂದಮುಖ್ಯಾ
ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪುರತೀವ ಮೋದಮ್ || ೩೦ ||

ಅಹೋ ಬಹಾತ್ಯದ್ಭುತಮೇಷ ರಕ್ಷಸಾ
ಬಾಲೋ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಗಮಿತೋಽಭ್ಯಗಾತುಃ |
ಹಿಂಸ್ರಃ ಸ್ವಪಾಪೇನ ಎಹಿಂಸಿತಃ ಖಿಲಃ
ಸಾಧುಃ ಸಮತ್ವೇನ ಭಯಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ || ೩೧ ||

ಕಿಂ ನಸ್ತಪರ್ಜೀರ್ಣಮಧೋಕ್ಷಚಾರ್ಚನಂ
ಪೂರ್ತೇಷ್ವದತ್ತಮುತ ಭೂತಸೌಹೃದಮ್ |
ಯತ್ಸಂಪರೇತಃ ಪುನರೇವ ಬಾಲಕೋ
ದಿಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಭಂಧೂನ್ಮಾಯನ್ನಾಪ್ನುತಃ || ೩೨ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವುತಾನಿ ಬಹುತೋ ನಂದಗೋಪೋ ಬೃಹದ್ವನೇ |
ಮರುದೇವನಚೋ ಭೂಯೋ ಮಾನಯಾಮಾಸ ವಿಸ್ತಾಃ
|| ೩೩ ||

ಏಕದಾರ್ಭಕಮಾದಾಯ ಸಾಂಕಮಾರೋಷ್ಯ ಭಾಮಿನೀ |
ಪ್ರಸ್ತುತಂ ಪಾಯಯಾಮಾಸ ಸ್ತನಂ ಸ್ನೇಹಪರಿಪ್ಲುತಾ
|| ೩೪ ||

ಪೀತಪ್ರಾಯಸ್ಯ ಜನನೀ ಸಾ ತಸ್ಯ ರುಚಿರಸ್ಮಿತಮ್ |
ಮುಖಂ ಲಾಲಯತೀ ರಾಜನ್ ಭೃಂಭಕೋ ದದೃಶೇ ಇದಮ್
|| ೩೫ ||

ಖಿಂ ರೋದತೀ ಜ್ಯೋತಿರನೀಕಮಾಶಾಃ
ಸೂರ್ಯೇಂದುಪಹ್ನಿಶ್ಚನಾಂಬುಧೀಂಶ್ಚ |
ದ್ವಿಪಾನ್ ನಗಾಂಶ್ಚದ್ವಹಿತ್ವರ್ವನಾನಿ
ಭೂತಾನಿ ಯಾನಿ ಪಿರಜಂಗಮಾನಿ || ೩೬ ||

ಸಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಶ್ವಂ ಸಹಸಾ ರಾಜಸ್ವಂಜಾತವೇಪಥುಃ |
ಸಮ್ಮೀಲ್ಯ ಮೃಗತಾವಾಕ್ಷೀ ನೇತ್ರೇ ಅಪೀತ್ಸುವಿಸ್ಮಿತಾ
|| ೩೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಪಿಯರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಅವರು ಒಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಬಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಬಾಲಕನು ಮೃತ್ಯು ಮುಖದಿಂದ ಸಕುಲನಾಗಿ ಮರಳಿದನು. ಅವನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಬದುಕುಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಾಲಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದ ಯಶೋದೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಿಯರೂ ನಂದಾದಿಗೋಪರು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದಭರಿತರಾದರು. || ೩೦ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು ಅಹಾ! ಎಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿದು! ಈ ಬಾಲಕನು ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಮೃತ್ಯುವುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿ ಬಂದಿರುವನು. ಹಿಂಸಕನಾದ ಆ ದುಷ್ಟನ ಪಾಪಗಳೇ ಅವನನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನೋಡಿರಲ್ಲ! ಸಾಧು ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಸಮತೆಯಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಭಯದಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ, ಇದು ನಿಜವಾಗಿದೆ. || ೩೧ || ಈ ಬಾಲಕನು ರಾಕ್ಷಸನ ವಶನಾಗಿ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದವನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಜನರಿಗೆ ಸುವಿವನ್ನು ಕೊಡಲು ಮರಳಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ - ತಪಸ್ಸು, ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಇಡುವುದು, ಕಿರೆ-ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ಯಜ್ಞ ದಾನ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ತ ಜನರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ನಾವು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಬಿಂಡಿತವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾತೇ ಆಗಿದೆ. || ೩೨ || ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಮಹಾವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತವಾದ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಂದ ಗೋಪನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಮರುದೇವನು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೩೩ ||

ಒಂದು ದಿನ ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ತಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಕಂದಮ್ಮನನ್ನು ತೊಡೆಯಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿ, ಅಕೆಯ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ತನ್ನಿಂದತಾನೇ ಹಾಲು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. || ೩೪ || ಬಾಲಮುಕುಂದನು ಹಾಲುಕುಡಿದಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯು ಅವನು ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುಖವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆಕಳಿಕೆ ಬಂತು. ತಾಯಿಯು ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ - || ೩೫ || ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲ, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಸಮುದ್ರ, ದ್ವೀಪಗಳು, ಪರ್ವತ, ನದಿಗಳು, ವನಗಳು, ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವುದನ್ನು ಅಕೆಯು ನೋಡಿದಳು. || ೩೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಶರೀರ ನಡುಗಿತು. ಅಕೆಯು ತನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾದಳು. || ೩೭ ||

ಎಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ

ತೃಣಾವರ್ತಮೋಕ್ಷೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭ ||

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಾಲಲೀಲೆಗಳು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಗರ್ಗಃ ಪುರೋಹಿತೋ ರಾಜನ್ ಯದೂನಾಂ ಸುಮಹಾಶಯಃ |
ವ್ರಜಂ ಜಗಾಮ ನಂದಸ್ಯ ವಸುದೇವಪ್ರಚೋದಿತಃ

|| ೧ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಹೃತ್ಯಾಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ |
ಆನರ್ಚಾರ್ಥೋಕ್ತವಧಿಯಾ ಪ್ರಣಿಪಾತಪುರಾಣಮ್

|| ೨ ||

ಸೂಪವಿಪ್ರಂ ಕೃತಾತಿಥ್ಯಂ ಗಿರಾ ಸೂಸೃತಯಾ ಮುನಿಮ್ |
ನಂದಯಿತ್ವಾಪ್ರನೀದ್ರಹೃನ್ಮೂರ್ಘ್ಯ ಕರವಾಮ ಕಿಮ್

|| ೩ ||

ಮಹದ್ವಿಚಲನಂ ನೃಕಾಂ ಗೃಹಿಣಾಂ ದೀನಚೇತಸಾಮ್ |
ನಿಶ್ರೇಯಸಾಯ ಭಗವತ್ಸಲತೇ ನಾಸ್ತಥಾ ಕ್ವಚಿತ್

|| ೪ ||

ಜ್ಯೋತಿಶಾಮಯನಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಜ್ಞಾ ನಮತೀಂದ್ರಿಯಮ್ |
ಪ್ರಣೀತಂ ಭವತಾ ಯೇನ ಪುಮಾನ್ವೇದ ಪರಾವರಮ್

|| ೫ ||

ಶ್ಲಂ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ಯತುರ್ಮಹರ್ಷಿಃ |
ಬಾಲಯೋರನಯೋರ್ಗೃಹಾಂ ಜನ್ಮನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗುರುಃ

|| ೬ ||

ಗರ್ಗ ಉವಾಚ

ಯದೂನಾಮಹಮಾಚಾರ್ಯಃ ಪ್ಯಾಹುತ್ ಭುವಿ ಸರ್ವತಃ |
ಮತಂ ಮಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ತೇ ಮನ್ಯತೇ ದೇವಕೀಸುತಮ್

|| ೭ ||

ಕಂಠಃ ಪಾಪಮತಿಃ ಸಖ್ಯಂ ತವ ಚಾನೇಕದುಂದುಭೀಃ |
ದೇವಕ್ಕಾ ಅಪ್ಪನೋ ಗರ್ಭೋ ನ ಸ್ಯಿ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ

|| ೮ ||

೧೬ ಸಂಚಿಂತಯನ್ ಪ್ರತ್ಯಾ ದೇವಕ್ಕಾ ದಾರಿಕಾಮಚಃ |
ಅಪಿ ಪಂತಾಽಽಗಸಾಕಂಕ್ಷುರ್ಹಿ ತನ್ನೋಽನಯೋ ಭವೇತ್

|| ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಗರ್ಗರೆಂಬವರು ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಕುಲಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಹಾತಪ್ಪುಗಳು. ವಸುದೇವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅವರೊಮ್ಮೆ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೧ || ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಂದಗೋಷನಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅವರ ಚರಣಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಗರ್ಗರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪರೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಆರ್ಘ್ಯ-ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. || ೨ || ಸತ್ಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದನಂತರ ಗರ್ಗರು ಸುಖಾಸೀನರಾದಾಗ ನಂದಗೋಷನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದಿನ್ನವಿಳುಂಡನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ನೀವು ಪೂರ್ಣಕಾಮರಾಗಿರುವಿರಿ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾನೇನು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಮಾಡಬಲ್ಲೆನು? || ೩ || ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಗಮನವು ದೀನಮನಸ್ಕರಾದ, ಗೃಹಸ್ಥರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದವರು ನಮ್ಮಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೪ || ಸ್ವಾಮಿ! ಯಾವುದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಆಗೋಚರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೋ, ಅಥವಾ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎನಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೋ, ಅಂತಹ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಾವು ರಚಿಸಿರುವಿರಿ. || ೫ || ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿ ಇರುವಿರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಲಕರಿಗೂ ನೀವೇ ನಾಮ ಕರಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. || ೬ ||

ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದರು - ನಂದಗೋಷನೇ! ಯದುವಂಶೀಯರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು ನಾನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನ ನಾಮಕರಣಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಜನರು ಇವನು ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವರು. || ೭ || ಪಾವಬುದ್ಧಿಯವನಾದ ಕಂಠನು ನಿನಗೂ ಮತ್ತು ವಸುದೇವನಿಗೂ ಗಾಢವಾದ ಸ್ನೇಹವಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ದೇವಕಿಯ ಮಗಳಿಂದ 'ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವನು ಬೇರಲ್ಲೋ ಬೆಲೆಯುಕ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಂದಿನಿಂದ ಕಂಠನು ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುತಿರುವು ಹುಟ್ಟಲಾರದೆಂದೇ ತರ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ನಾನು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಈ ಬಾಲಕನು ವಸುದೇವನ ಮಗನೆಂದೇ ಬಗೆದು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಧಾರೀ ಅನ್ಯಾಯವೇ ಆದೀತು. || ೮-೯ ||

ನಂದ ಉವಾಚ

ಅಲಕ್ಷ್ಮೀತೋಽಸ್ಮಿನ್ ರಹಸಿ ಮಾಮಕೈರಪಿ ಗೋವ್ರಜೇ |
ಕುರು ದ್ವಿಜಾತಿಸಂಸ್ಕಾರಂ ಸ್ವೈವಾಚನಪೂರ್ವಕಮ್ || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ವಿಶ್ವಃ ಸ್ವಹೀರ್ಷಿಕಮೇವ ತತ್ |
ಚಕಾರ ನಾಮಕರಣಂ ಗೂಢೋ ರಹಸಿ ಬಾಲಯೋಃ || ೧೧ ||

ಗರ್ಗ ಉವಾಚ

ಅಯಂ ಹಿ ದೋಹಣೀ ಪುತ್ರೋ ರಮಯಸ್ತುಹೃದೋ ಗುಣೈಃ |
ಅಖ್ಯಾಸ್ಯತೇ ರಾಮ ಇತಿ ಬಲಾಧಿಕ್ಯಾದ್ಬಲಂ ವಿಧುಃ |
ಯದೂನಾನುಪೃಥಗ್ವ್ಯಾನ್ಯಾತ್ಮಂಕರ್ಷಣಮುಶಂತ್ಯುತ || ೧೨ ||

ಅಸಂಖ್ಯಾಸ್ತೋಷೋ ಜ್ಯಸ್ಯ ಗೃಹ್ಣತೋಽನುಯುಗಂ ತಸೋ |
ಕುತೋ ರಕ್ತಸ್ತಥಾ ಪೀತ ಇದಾನೀಂ ಕೃಷ್ಣತಾಂ ಗತಃ || ೧೩ ||

ಪ್ರಾಗಯಂ ವಸುದೇವ್ಯ ಕೃಚಿತ್ಪಾತ್ಯವಾತ್ಮಜಃ |
ವಾಸುದೇವ ಇತಿ ಶ್ರೀಮಾನಭಿಜ್ಞಾಃ ಸಂಪ್ರಚಕ್ಷತೇ || ೧೪ ||

ಬಹೂನಿ ಸಂತಿ ನಾಮಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಚ ಸುತಸ್ಯ ತೇ |
ಗುಣಕರ್ಮಾನುರೂಪಾಣಿ ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ನೋ ಜನಾಃ || ೧೫ ||

ಏಷ ವಃ ಶ್ರೇಯ ಆಧಾಸ್ಯದ್ಗೋಪಗೋಕುಲನಂದನಃ |
ಅನೇನ ಸರ್ವದುರ್ಗಾಣಿ ಯೂಯಮಂಜಸ್ತರಿಷ್ಯಥ || ೧೬ ||

ಪುರಾಣೇನ ವ್ರಜಪತೇ ಸಾಧವೋ ದ್ವ್ಯುಪೇದಿತಾಃ |
ಅರಾಜಕೇ ರಕ್ತಮಾಣಾ ಚಗ್ನುರ್ದ್ಯೂನ್ಸಮೇಧಿತಾಃ || ೧೭ ||

ನಂದಗೋಪನು ಹೇಳಿದನು - ಆಚಾರ್ಯರೇ! ನೀವು
ವಿಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೈವಾಚನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ
ಬಾಲಕನಿಗೆ ದ್ವಿಜಾತಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ನಾಮಕರಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ
ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಬೇರೆಯವರಿಗಿರಲಿ, ನನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಬಂಧುಗಳಿಗೂ
ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಂತಿರಲಿ. || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ!
ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರಾದರೋ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಯಸುತ್ತಲೇ
ಇದ್ದರು. ನಂದಗೋಪನೂ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಅವರು
ವಿಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡೇ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕರಿಗೂ
ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. || ೧೧ ||

ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ನಂದಗೋಪನೇ!
ಇವನು ರೋಹಿಣಿಯ ಮಗನು. ಆದುದರಿಂದ ಇವನ ಹೆಸರು
ರೌಹಿಣೀಯ. ಇವನು ಬಂಧುಗಳಿಗೂ, ಸುಹೃದರಿಗೂ ತನ್ನ
ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಅದ
ರಿಂದ ಇವನ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು 'ರಾಮ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಸೀಮ
ಬಲನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ 'ಬಲಭದ್ರ'ನೆಂದೂ ಒಂದು
ಹೆಸರು ಇದೆ. ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜಗಳವುಂಟಾದಾಗ
ಇವನು ಒಂದಾಗಿಸುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಸಂಕರ್ಷಣ'ನೆಂದೂ
ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕರೆಯುವರು. || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಕೈತೋರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣನಾಗಿರುವ ಇವನು
ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಣದಿಂದ
ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸುವನು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದವ
ನಾಗಿಯೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣದವನಾಗಿಯೂ,
ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪೀತವರ್ಣದವನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.
ಈಗ ದ್ವಾಪರದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದವನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ
ದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದೇ ಹೆಸರು
ಆಗುವುದು. || ೧೩ || ನಂದಗೋಪನೇ! ಈ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು ಹಿಂದೆ
ವಸುದೇವನ ಮಗನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ
ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಜನರು ಇವನನ್ನು 'ಶ್ರೀಮಾನ್
ವಾಸುದೇವ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. || ೧೪ ||

ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ
ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ನಾಮಧೇಯಗಳೂ ಇವೆ ಹಾಗೂ ರೂಪಗಳೂ
ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಇವನ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ
ಅನುಸಾರ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ನಾಮಧೇಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನಾದರೋ
ಅವೆಲ್ಲ ನಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಧಾರಣ
ಜನರು ಅರಿಯದಾರರು. || ೧೫ || ಇವನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಪರಮ
ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಸಮಸ್ತ ಗೋಪರಿಗೂ, ಗೋವು
ಗಳಿಗೂ ಇವನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವನು. ಇವನ ಸಹಾಯದಿಂದ
ನೀವುಗಳು ಮಹಾವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾರಾಗುವಿರಿ. || ೧೬ ||

ವ್ರಜರಾಜನೇ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭೂಮಂಡಲವು ಅರಾಜಕವಾಗಿತ್ತು.
ದರೋಡೆಕೋರರು ಸತ್ತುರಾಜರನ್ನು ಬಹಳ ಒಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ಆಗ ನಿನ್ನ ಇದೇ ಪುತ್ರನು ಸ್ಥಾನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಇವನಿಂದ ಬಲವನ್ನು
ಪಡೆದು ಆ ಜನರು ದರೋಡೆಕೋರರನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದರು. || ೧೭ ||

ಯ ವಿತಸ್ತಿಸ್ತಹಾಭಾಗಾಃ ಪ್ರೀತಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಾನವಾಃ |
ನಾರಯೋಽಭಿಭವಂತ್ಯೇತಾನ್ವಿಷ್ಣುಪಕ್ಷಾನ್ವಿವಾಸುರಾಃ

|| ೧೮ ||

ತಸ್ಮಾನ್ನಂದಾತ್ಮಗೋಽಯಂ ತೇ ನಾರಾಯಣಸಮೋ ಗುಣೈಃ |
ಪ್ರಿಯಾ ಕೀರ್ತ್ಯಾನುಭಾವೇನ ಗೋಪಾಯಸ್ವ ಸಮಾಹಿತಃ

|| ೧೯ ||

ಅತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಿತ್ಯ ಗರ್ಗೇ ಚ ಸ್ವಗೃಹಂ ಗಡೇ |
ನಂದಃ ಪ್ರಮುದಿತೋ ಮೇನೇ ಆತ್ಮಾನಂ ಪೂರ್ಣಮಾಹಿಷಾಮ್

|| ೨೦ ||

ಕಾಲೇನ ಪ್ರಜಾಲ್ಪೇನ ಗೋಕುಲೇ ರಾಮಕೇತವಿ |
ಜಾಸುಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಪಾಸಭ್ಯಾಂ ರಿಂಗಮಾಣೌ ವಿಜಪ್ರತಾಃ

|| ೨೧ ||

ತಾವಂಘ್ರಿಯುಗ್ಮದುನುಕೃಷ್ಣ ಸರೀಸೃಪಂತೌ
ಘೋಷಪ್ರಘೋಷರುಚಿರಂ ಪ್ರಜಕರ್ದಾಮೀಶು |

ತನ್ಮಾದಪ್ರಪ್ತದುನಸಾವನುಸೃತ್ಯ ಲೋಕಂ

ಮುಗ್ಧಪ್ರಭೇತವದುಪೇಯತುರಂತಿ ಮಾತೋಃ || ೨೨ ||

ತನ್ಮಾತರೌ ನಿಜಸುತೌ ಪೃಥುಯಾ ಸ್ತುವಂತೌ
ಪಂಕಾಂಗರಾಗರುಚಿರಾವುಪಗುಹ್ಯ ದೋಭ್ಯಾಮ್ |

ತನ್ಮಾಸ್ತನಂ ಪ್ರಪಿಬತೋಃ ಸ್ವ ಮುಖಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ

ಮುಗ್ಧ ಸ್ವತಾಲ್ಪದೃಶನಂ ಯಯತುಃ ಪ್ರಮೋದಮ್ || ೨೩ ||

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ನಿನ್ನ ಈ ಶ್ಯಾಮಲ ಶಿಶುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವರೋ ಅವರು ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೇ ಸರಿ. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಂಠಮಲಗಳ ಭಕ್ತಭಾಯಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಸುರರು ಜಯಿಸಲಾರರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರನ್ನು ಬಳಗಿನ ಅಥವಾ ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ಶತ್ರುಗಳು ಜಯಿಸಲಾರರು. || ೧೮ || ನಂದಗೋಪನೇ! ಯಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಬಾಲಕನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿರುವನು. ನೀನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ತಕ್ರರತೆಯಿಂದ ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು. || ೧೯ || ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಪನಿಗೆ ಗರ್ಗರು 'ಇವನೇ ಭಗವಂತ' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳದೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಗರ್ಗರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂದಗೋಪನು ಆನಂದಭರಿತನಾದನು. ತನ್ನ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೀರಿದುವೆಂದೂ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನೆಂದೂ ಆತನು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡನು. || ೨೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮರು ಅಂಟಗಾಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅಟವಾಡ ತೊಡಗಿದರು. || ೨೧ || ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರೂ ತಮ್ಮ ಸುಕುಮಾರವಾದ ಕಾಲುಗಳನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಾ ಗೋಕುಲದ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಉಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ■ ಮಂಜುಳ ಮಧುರ ದ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೆಲ-ಕೆಲನೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಅಚ್ಚಾಕ್ಷವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಇವನು ಯಾರೋ ಬೇರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಭಯ ಗೊಂಡವರಂತೆ ರೋಹಿಣೀ-ಯಶೋದೆಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೨ || ತಾಯಂದಿರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ನೇಹ ಪರವಶರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ತಾನಾಗಿಯೇ ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಇಬ್ಬರೂ ಮುದ್ದುಕಂದಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧೂಳಿನ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮರಳಿದಾಗ ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಬರುತ್ತಲೇ ತಾಯಂದಿರು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಾಚಿತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ತನ್ಯಪಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹಾಲುಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಡು-ನಡುವೆ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿದಾಗ ಅವರು ಬಾಲಕರ ಮಂದ-ಮಂದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಪುಟ್ಟದಾದ ಹಾಲುಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ, ಮುದ್ದಾದ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆನಂದವಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೩ || ರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವರಾದಾಗ ಪ್ರಜದ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಗೋಪಿಯರು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾವುದೋ ಮಲಗಿದ ಕರುವಿನ ಬಾಲ

ಯತ್ಕರ್ತೃವಾನ್ಮಾರ್ಗನೀಯಕುಮಾರಲೀಲಾ-

ವಂತವ್ರಜೇ ತದಬಲಾಃ ಪ್ರಗೃಹೀತವುಚ್ಛ್ರೀಃ ।

ವತ್ಸ್ವರಿತಸ್ತುತ ಉಭಾವನುಕೃಷ್ಯಮಾಣೌ

ಪ್ರೇಕ್ಷಂತ್ಯ ಉಜ್ಜಿತಗೃಹಾ ಜಹ್ಯಪುರ್ವಸಂತ್ಯಃ ॥ ೨೪ ॥

ಶೃಂಗೈದಂಷ್ಟ್ಯ ಸಿಜಲದ್ವಿಜಕಂಟಕೇಭ್ಯಃ

ಶ್ರೀಡಾಪರಾವತಿಚಲೌ ಸ್ವಯತೌ ನಿಶೇದ್ಧುಮ್ ।

ಗೃಹ್ಯಾಮಿ ಕರ್ತುಮಪಿ ಯತ್ರ ನ ತಜ್ಜನಸೌ

ಶೇಕಾತ ಆಪತುರಲಂ ಮನುಷೋಽನವಶ್ಯಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಕಾಲೇನಾರ್ಜುನ ರಾಜರ್ಷೇ ರಾಮಃ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಗೋಕುಲೇ ।

ಅಭ್ಯಾಷ್ಯಾಣುಭಃ ಪದ್ವಿನಿಚಕ್ರಮತುರಂಜಸಾ

॥ ೨೬ ॥

ತಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ಯಶ್ಲೋ ವಯಸ್ಯೈವ್ರಜಬಾಲಕೈಃ ।

ಸಹರಾಮೋ ವ್ರದ್ವ್ಯುಕ್ತಾಂ ಚಿತ್ರೇಡೇ ಜನಯನ್ಮದಮ್

॥ ೨೭ ॥

ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಗೋಪ್ಯೋ ರುಚಿರಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕೌಮಾರಬಾಪಲಮ್ ।

ಶೃಣ್ವತ್ಯಾಃ ಕಿಲ ತನ್ಮಾತುರಿತಿ ಹೋಚುಃ ಸಮಾಗತಾಃ

॥ ೨೮ ॥

ಮನ್ಮ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗ ಹಾಗೂ ಕರುವು ಹೆದರಿ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಓಡುವಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರುಗಳು ಅವರನ್ನೂ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಓಡತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಇದಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತಾ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೨೪ ॥ ಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಚಂಚಲರೂ, ತುಂಟರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಎಲ್ಲೋ ಜಿಂಕೆ, ಹಸಿ ಮುಂತಾದ ಕೋಡುಗಳುಳ್ಳ ಪಶುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಆಡಲು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚುಗಳಿಂದ ಕಡಿಯುವಂತಹ ನಾಯಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿ ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಾವಿ-ಹಳ್ಳಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರೋ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನವಿಲು ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮುಳ್ಳುಗಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂದರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಂದಿರು ಅವರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಭಯದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡುವ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಚಂಚಲವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ॥ ೨೫ ॥

ರಾಜರ್ಷಿಯೇ! ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಶೋದೆ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿಯರ ಮುದ್ದಿನ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಜನಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ॥ ೨೬ ॥ ಕೃಷ್ಣನು ವ್ರಜವಾಸಿಯಾಗಿ ವ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿದ್ದು, ಪರಮ ಸುಂದರ, ಪರಮಮಧುರವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಟವಾಡಲು ಗೋಕುಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ರಜದ ಭಾಗ್ಯವತಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೌಮಾರ್ಯದ ಚಂಚಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಟ ಪಾಟಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಗೋಪಿಯರಿ ಗಾದರೋ ಅವುಗಳು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಮಧುರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಂದಗೋವನ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನ ತುಂಟತನವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು. ॥ ೨೮ ॥ ಅಮ್ಮಾ! ಯಶೋದೆಯೇ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕೊಡುವ ಉಪಕರವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ವರ್ತಿಸೋಣ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ನಿತ್ಯವೂ ಬಹಳ ತುಂಟನಾಗಿರುವನು. ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಸಮಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಗದರಿಸಿದರೆ ಅಗಾಕಿಸಿ ನಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಂದ ನಾವು ಬಟ್ಟುಕೊಡು ರುಚಿಕರವಾದ ಹಾಲು-ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೇವಲ

ವತ್ಸಾನ್ಮುಂಚನ್ ಕೃಷಿದಾಸಮಯೇ ಕ್ರೋಶಸಂಜಾತಹಾಸಃ
ಸ್ತೇಯಂ ಸ್ವಾದೃಶ್ಯಥ ದಧಿ ಪಯಃ ಕಲ್ಪಿತ್ಯಃ ಸ್ತೇಯಯೋಗೈಃ |
ಮರ್ಕಾನ್ಯೋಕ್ತೃನ್ವಿವಾಹತಿ ಸ ಚೇನ್ಯಾತಿ ಭಾಂಡಂ ಭಿನ್ನತಿ
ಪ್ರವ್ಯಾಲಾಭೇ ಸ ಗೃಹಕುಪಿಕೋ ಯಾತ್ಯುಪಕ್ರೋಶ್ಯ ತೋಕಾನ್
|| ೨೯ ||

ಹಸ್ತಾಗ್ರಾಘ್ನೇ ರಚಯತಿ ವಿಧಿಂ ಪೀಶಕೋಲೂಖಲಾಡ್ಯೈ-
ಶಿದ್ರಂ ಹೃಂತರ್ನಿಹಿತವಯುನಃ ಶಿಶ್ಯಭಾಂಡೇಷು ತದ್ವಿತ್ |
ಧ್ವಾಂತಾಗಾರೇ ಫುತಮಣಿಗಣಂ ಸ್ಥಾಂಗಮರ್ಥಪ್ರದೀಪಂ
ಕಾಲೇ ಗೋಪ್ಯೋ ಯರ್ಹಿ ಗೃಹಕೃತ್ಯೇಷು ಸುವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತಾಃ
|| ೩೦ ||

ಏವಂ ಧಾಪ್ನ್ವಾಸ್ತುಶತಿ ಕುರುತೇ ಮೇಹನಾದೀನಿ ನಾಸ್ತೌ
ಸ್ತೇಯೋಪಾಯೈರ್ವಿರೂಪಿತೈಃ ಸುಪ್ರತೀಕೋ ಯಥಾಽಽಪ್ರೇ |
ಽಪ್ರಂ ಪ್ರೀಭಿ ಸಭಯನಯನಶ್ರೀಮುಖಾರೋಕಿನೀಭಿ-
ವ್ಯಾಽಪ್ಯಾಕಾರ್ಥಾ ಪ್ರಹುತಮುಖೇ ನ ಹ್ಯುಪಾಲಬ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯ
|| ೩೧ ||

ವಹಾ ಕ್ರೋಡಮಾನಾಸ್ತೇ ರಾಮಾದ್ಯಾ ಗೋಪದಾರಕಾಃ |
ಕೃತ್ಯೋ ಮೃದಂ ಭಕ್ತತವಾನಿತಿ ಮಾತ್ರೇ ಸ್ಯವೇದಯನ್
|| ೩೨ ||

ತಾನೇ ತಿಂದರೆ ತಿನ್ನಲಿ, ಪಾಪ ಆದರೆ ಹಾಗೆಮಾಡದೆ ಇವನು ಎಲ್ಲ
ಹಾಲು-ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಮಂಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜೊತೆಗಾರ
ಬಾಲಕರಿಗೆ ಹಂಚಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವು ಕೂಡ ಹೊಟ್ಟೆಕುಂಜಾ ತಿಂದು
ಇನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಆಗದಿದ್ದಾಗ ಇವನು ನಮ್ಮ ಹಾಲು-ಮೊಸರಿನ
ಗಡಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ
ವಸ್ತುವು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಮನೆಯವರ ಮೇಲೆ ರೇಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೀಟರೆಮಾಡಿ ಆಳಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೨೯ || ನಾವು ಹಾಲು
ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ನೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಇವನ ಪುಟ್ಟ
ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಟಕದಿದ್ದಾಗ ನಾನಾ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಾಲ್ಕಾರು ಮಣೆಗಳನ್ನು ಒಂದರ
ಮೇಲೊಂದು ಇಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒರಳಿನಮೇಲೆ
ಹತ್ತಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒರಳಿನ ಮೇಲೆ ಮಣೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾನೆ.
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಯ ಬಾಲಕನ ಹೆಗಲೇರಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.
ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕಾರ್ಯಸಫಲವಾಗದಿದ್ದರೆ ಇವನು ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೇ
ಕೋಲಿನಿಂದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ತೂಕು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ-ಯಾವ
ನೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನಿದೆ ಎಂಬುದು ಇವನಿಗೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಭಿದ್ರ
ಕೊರೆಯುವ ಕಲೆ ಇವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಾಢವಾದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಟ್ಟರೂ ನಂದ
ರಾಣಿಯೇ! ನೀನು ಇವನಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದ ನವರತ್ನಮಯ
ಅಭೂಷಣಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣುವಂತಹ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಇವನ
ಶರೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವಾಗ ಯಾರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು
ಇವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಇವನು ಜ್ಞಾನಾನ್ವಿತನು.
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದಾಗ ಇವನು ತನ್ನ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. || ೩೦ || ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಯೂ
ದೊಡ್ಡಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳ್ಳೆಯರೆಂದು
ದಬಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಂತೆ ವರ್ತಿಸು
ತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾವು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ
ಮನೆಯನ್ನು ಇವನು ಮೂತ್ರ-ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಜನಗಳಿಂದ
ಕೆಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮನೆ-ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆ ತುಂಟತನ
ಮಾಡುವ ಈ ಪೋರನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ
ಹೆದರಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನಲ್ಲ! ಎಂದು ದೂರುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಯಶೋದೆಯು ಭಯಗೊಂಡವನಂತೆ
ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕ್ಯಷ್ಟನ ಮುದುಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು
ಬಿಟ್ಟಳು. ಮುದ್ದಿನ ಕಂದಮ್ಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲೂ
ಆಗದಿರುವ ಆಕೆಯು ಗೆದರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? || ೩೧ ||

ಒಂದು ದಿನ ಬಲರಾಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಟ
ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೃಣ್ಮು ತಿಂದನು. ಗೋಪಾಲಕರು ಇದನ್ನು
ನೋಡಿ ಒಂದು ಯಶೋದೆಗೆ ದೂರಿತ್ತರು. || ೩೨ ||

ಸಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕರೇ ಕೃಷ್ಣಮುಪಾಲಭ್ಯ ಹಿತ್ಯಪಿಣೇ |
ಯಶೋದಾ ಭಯಸಂಭ್ರಾಂತಪ್ರೇಕ್ಷಣಾಕ್ಷಮಭಾಷತ
|| ೩೩ ||

ಕಸ್ಯಾನ್ವದಮದಾಂತಾತ್ಮನ್ ಭವಾನ್ವತ್ತಿತವಾನ್ವಹಃ |
ವದಂತಿ ತಾವಕಾ ಚೈವೇ ಕುಮಾರಾಸ್ತೇಗ್ರಜೋಽಪ್ಯಯಮ್
|| ೩೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ನಾಹಂ ಭಕ್ತಿವಾಸಂಬ ಸರ್ವೇ ಮಿಥ್ಯಾಭಿತಂಸಿನಃ |
ಯದಿ ಸತ್ಯಗಿರಸ್ತರ್ಹಿ ಸಮಕ್ಷಂ ಪತ್ಯ ಮೇ ಮುಖಮ್
|| ೩೫ ||

ಯದ್ಯೇವಂ ತರ್ಹಿ ವ್ಯಾದೇಹೀತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ವರಿಃ |
ವ್ಯಾದತ್ವಾವ್ಯಾಹತೈಶ್ಚರ್ಯಃ ಕ್ರೀಡಾಮನುಜಬಾಲಕಃ
|| ೩೬ ||

ಸಾ ತತ್ರ ದದೃಶೇ ವಿಶ್ವಂ ಜಗತ್ ಸ್ವಾಸ್ತು ಚ ಖಂ ದಿತಃ |
ಸಾದ್ರಿದ್ವಿಪಾಬ್ಧಿಭೂಗೋಲಂ ಸವಾಯ್ಗ್ವೀಂದು ತಾರಕಮ್
|| ೩೭ ||

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಂ ಜಲಂ ತೇಜೋ ನಭಸ್ವಾನ್ವಿಯದೇವ ಚ |
ವೈಕಾರಿಕಾಣೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಮನೋ ಮಾತ್ರಾ ಗುಣಾಸ್ತಯಃ
|| ೩೮ ||

ಏತದ್ವಿಚಿತ್ರಂ ಸಹ ಜೀವಕಾಲ-
ಸ್ವಭಾವಕರ್ಮಾಶಯಲಿಂಗಭೇದಮ್ |
ಸೂನೋಸ್ತನೌ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿದಾರಿತಾಸ್ತೇ
ವ್ರಜಂ ಸಹಾತ್ಮಾನಮವಾಪ ಶಂಕಾಮ್ || ೩೯ ||

ಕಿಂ ಸ್ವಪ್ನ ಏತದುತ ದೇವಮಾಯಾ
ಕಿಂ ವಾ ಮದೀಯೋ ಬಹ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಃ |
ಅಥೋ ಅಮುಷ್ಯೈವ ಮಮಾರ್ಭಕಸ್ಯ
ಯಃ ಕಶ್ಚನೌತ್ಪತ್ತಿಕ ಆತ್ಮಯೋಗಃ || ೪೦ ||

ಅಥೋ ಯಥಾವನ್ನ ವಿತರ್ಕಗೋಚರಂ
ಚೇತೋಮನಃ ಕರ್ಮವಚೋಭರಂಜನಾ |
ಯದಾಶ್ರಯಂ ಯೇನ ಯತಃ ಪ್ರತೀಯತೇ
ಸುದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಂ ಪ್ರಣತಾಸ್ಮಿ ತತ್ಪದಮ್ || ೪೧ ||

ಮಗುವಿನ ಹಿತ್ಯಪಿಣಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಒಡನೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೆದರಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಳ ಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಯಶೋದೆಯು ಗದರಿಸುತ್ತಾ ಕೇಳಿದಳು || ೩೩ ||
ಎನೋ ತುಂಬ ! ನೀನು ಬಹಳ ಉದ್ಬುಲನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಅಡಗಿ ಕೊಂಡು ಮಣ್ಣನ್ನೇಕೆ ತಿಂದೆ ? ಹಾಗೆ ತಿಂದೆಯೆಂದು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು. || ೩೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಅಮ್ಮಾ ! ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಣ್ಣು ತಿಂದಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು. ನೀನು ಇವರ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಮುಖ ನಿನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಇದೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡು. ಆಗ ನಾನು ಮಣ್ಣು ತಿಂದಿರುವೆನೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲ್ಲ ! || ೩೫ || ಯಶೋದೆಯು ಹೇಳಿದಳು ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಬಾಯ್ತರೆ. ನಾನೇ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ತಾಯಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ತೆರೆದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನಂತೈಶ್ವರ್ಯನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಲೀಲೆಗಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದನು. || ೩೬ || ಯಶೋದೆಯು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ - ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಅಡಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ದ್ವೀಪಗಳೂ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಸಹಿತ ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ, ವಿದ್ಯುತ್, ಅಗ್ನಿ, ಚಂದ್ರ-ಶಾರೇಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲ, ಜಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ಪವನ, ವಿಯತ್ (ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಡಾಡುವ ಆಕಾಶ), ರೂತಕವೇ ಮುಂತಾದ ಅಧೋಲೋಕಗಳು, ಅಧಿಷ್ಠಾನ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ತ್ರಿಗುಣಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದವು. || ೩೭-೩೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಜೀವಾತ್ಮರು, ಕಾಲ, ಸ್ವಭಾವ, ಕರ್ಮ, ಅವರ ವಾಸನೆಗಳು, ಶರೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಧಿನ್-ಧಿನ್ವಾಗಿ ತೋರುವ ಈ ಇಡೀ ವಿಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತು, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಗೋಕುಲ ಮತ್ತು ಆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ತಾನಿರುವುದನ್ನು ಯಶೋದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುದ್ದಾದ ತೆರದ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. || ೩೯ || ನಾನೀಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ? ಏನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ? ಇದೇನು ಸ್ವಪ್ನವೇ ? ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯೇ ? ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ನನ್ನ ಈ ಬಾಲಕನಲ್ಲೇ ಯಾವುದೋ ಜನ್ಮಜಾತ ಯೋಗಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದೂ ಸಂಭವವಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿರುವನು. || ೪೦ || ಯಾವುದು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವುದು ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದೋ, ಈ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವು ಯಾವುದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದೋ, ಯಾರ ಸ್ವರೂಪವು ಸರ್ವಥಾ ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೪೧ ||

ಅಹಂ ಮಮಾಸೌ ಪತಿರೇಷ ಮೇ ಸುತೋ
 ಪ್ರಜೇಶ್ವರಸ್ಯಾಖಿಲವಿಕ್ರಪಾ ಸಹೀ |
 ಗೋಪ್ಯಶ್ಚ ಗೋಪಾಃ ಸಹಗೋಧನಾಶ್ಚಮೇ
 ಯನ್ಮಾಯಯೇತ್ಯಂ ಕುಮತಿಃ ಸ ಮೇ ಗತಿಃ || ೪೨ ||

ಇತ್ಯಂ ವಿದಿತತತ್ತ್ವಾನ್ಯಾಂ ಗೋಪಿಕಾಯಾಂ ಸ ಈಶ್ವರಃ |
 ದೈಷ್ಟವೀಂ ವ್ಯತನೋನ್ಮಾಯಾಂ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹಮಯೀಂ ವಿಭುಃ
 || ೪೩ ||

ಸದ್ಗೋನಾಪ್ತುತಿಗೋಪೀಶಾಽಽರೋಹ್ಯಾರೋಹಮಾತ್ಮಜಮ್ |
 ಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ತೇಹಕಲಿಲಹೃದಯಾಽಽಸೀದ್ಯಥಾ ಪುರಾ
 || ೪೪ ||

ತ್ರಯ್ಯಾ ಲೋಪನಿಷದ್ವಿಶ್ವ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗೈಶ್ಚ ಸಾತ್ತ್ವಿಕೈಃ |
 ಉಪಗೀಯಮಾನಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಹರಿಂ ಸಾಮನ್ಯತಾತ್ಮಜಮ್
 || ೪೫ ||

ದಾಹೋವಾಚ

ನಂದು ಕಮಲರೋದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ ಶ್ರೇಯ ದಶಂ ಮಹೋದಯಮ್ |
 ಮುತೋದಾ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾ ಪಪೌ ಯಸ್ಯಾಃ ಸ್ತನಂ ಹರಿಃ
 || ೪೬ ||

ಒಪರೌ ಸಾನ್ವವಿಂದೇತಾಂ ಕೃಷ್ಣೋದಾರಾರ್ಭಕೇಹಿತಮ್ |
 ಗಾಯಂತ್ಯದ್ಯಾಪಿ ಕವಯೋ ಯಲ್ಲೋಕಶಮಲಾಪಹಮ್
 || ೪೭ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಮೈಗೋ ಮೂನಾಂ ಪ್ರವರೋ ಧರಯಾ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ |
 ಕಿಂಚಿದಮಗಾ ಆದೇಶಾನ್ಯತ್ಯಗ್ನಸ್ತಮುವಾಚ ಹ
 || ೪೮ ||

ಜಾತಯೋರ್ನೌ ಮಹಾದೇವೇ ಭುವಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೇ ಹರೌ |
 ಭಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ತರಮಾ ಲೋಕೇ ಯಯಾಂಜೋ ದುರ್ಗತಿಂ ಕರೇತ್
 || ೪೯ ||

ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗೊಟ್ಟವಳಾಗಿ 'ನಾನು ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಇವನು ನನ್ನ ಪತಿ, ಇವನು ನನ್ನ ಮಗ, ಪ್ರಜೇಶ್ವರನಾದ ನಂದಗೋಪನ ಸಕಲ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಯಜಮಾನಿ, ನಾನು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ. ಈ ಗೋಪಿಯರು - ಗೋಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸೇವಕರು ಮುಂತಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯೇ ಕಾರಣ. ಹೀಗೆ ಮಾಯಾವರಣವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುಮತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಾನು ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ || ೪೨ || ಹೀಗೆ ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹವೆಂಬ ದೈಷ್ಟವೀ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. || ೪೩ || ಯಶೋದೆಗೆ ಒಡನೆಯೇ ಆ ಘಟನೆ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಮುದುಕ್ತವ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮೊದಲು ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಸಮುದ್ರವು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು ವಂತೆಯೇ ಪುನಃ ಉಕ್ಕತೊಡಗಿತು. || ೪೪ || ಸಕಲ ವೇದಗಳೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ಸಾಂಖ್ಯ-ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಭಕ್ತಜನರೂ ಯಾವ ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುವರೋ ಅದೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಯಶೋದೆಯು ತನ್ನ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೪೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಽನು ಕೇಳಿದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ | ಭಗವಂತ ನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ನಂದಗೋಪನು ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ವಾದ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು ? ಭಗವಂತನು ಆಕರೆಯಿಂದ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಎಂತಹ ಮಹತ್ವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು ! || ೪೬ || ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪೋಗಿ ಲಾಡುವ ಭಗವಂತನ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ಬಾಲರೀಲೆಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಜ್ಞಾನಿ ಪುರುಷರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅಂತಹ ರೀಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಲು ಹತ್ತ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಾದ ಮುದೇವ-ದೇವತಿಯರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಲು ನಂದ-ಯಶೋದೆಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ವಾಯಿತು ? ಇದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. || ೪೭ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ನಂದಗೋಪನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಸು ವಾಗಿದ್ದನು. 'ದ್ರೋಣ' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು 'ಧರಾದೇವಿ' ಎಂದಿತ್ತು. ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆದೇಶ ವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೪೮ || ಚತುರ್ಮುಖನೇ ! ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಯಾವ ಆನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ದುರ್ಗತಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ ಅನನ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮಮಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಜಗದೀಶ್ವರ ನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಆಗುತ್ತಿಹೋಯಿತು. || ೪೯ ||

ಅಸ್ತಿತ್ವತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ವಜೇ ದ್ರೋಣೋ ಮಹಾಯತಾಃ |
ಜಜ್ಞೇ ನಂದ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಯತೋದಾ ಸಾ ಧರಾಭವತ್ || ೫೦ ||

ತತೋ ಭಕ್ತಿಭಗವತಿ ಪುತ್ರೀಭೂತೇ ಜನಾರ್ದನೇ |
ದಂಪತ್ಯೋರ್ನಿರತರಾಮಾಸೀದ್ಗೋಪಗೋಪೀಷು ಭಾರತ || ೫೧ ||

ಕೃಷ್ಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಆದೇತಂ ಸತ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಪ್ರಚೇ ವಿಭುಃ |
ಸಹರಾಮೋ ವಸಂಶ್ಶಕ್ತೇ ತೇಷಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಸ್ವಲೀಲಯಾ || ೫೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು- 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಹರಸಿದರು. ಆ ಪರಮಯಶಸ್ವಿ ಭಗವನ್ನಯ ದ್ರೋಣನೇ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರ ಹೆಸರು ನಂದಗೋಪನೆಂದಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಧರಾದೇವಿಯೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯತೋದಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವನ ವತ್ತಿಯಾದಳು. || ೫೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಬಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಭಗವಂತನು ಇವರಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಣಿ ಯರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳಾದ ನಂದ-ಯತೋದೇ ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾಯಿತು. || ೫೧ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಸಲೆಂದೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವ್ರಜದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಮಸ್ತ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಆನಂದ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೫೨ ||

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಯ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನೇಽಪ್ಸರೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೮ ||

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏಕದಾ ಗೃಹದಾಸೀಷು ಯತೋದಾ ನಂದಗೋಪಿನೇ |
ಕರ್ಮಾಂತರನಿಯುಕ್ತಾಸು ನಿರ್ಮಮಂಥ ಸ್ವಯಂ ದಧಿ || ೧ ||

ಯಾನಿ ಯಾನೀಹ ಗೀತಾನಿ ತದ್ಬಾಲ್ಯಚರಿತಾನಿ ಚ |
ದಧಿನಿರ್ಮಂಥನೇ ಕಾಲೇ ಸ್ಮರಂತೀ ತಾಸ್ಯಗಾಯತ || ೨ ||

ಕೌಮಂ ವಾಸಃ ಪೃಥುಕಟಿತಪೀ ಬಿಭ್ರತೀ ಸೂತ್ರನದ್ಧಂ
ಪುತ್ರಸೇಹಸುತಕುಚಯುಗಂ ಜಾತಕಂಪಂ ಚ ಸುಭ್ರೂಃ |
ರಜ್ಜಾ ಕರ್ಪತ್ರಮಭುಜಚಲತ್ಯಂಕಣೌ ಕುಂಡಲೇ ಚ
ಸ್ವಿನ್ನಂ ವಕ್ತ್ರ ಕಬರವಿಗಲನ್ಮಾಲತೀ ನಿರ್ಮಮಂಥ || ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಮ್ಮೆ ನಂದವತ್ತಿಯಾದ ಯತೋದೇಯು ಮನೆಗೆಲಸದ ದಾಸಿ ಯರನ್ನು ಬೇರೆ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಕಂದಮ್ಮನಿಗೆ ಬೆಳ್ಳೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊಸರುಕಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. || ೧ || ಮಹಾರಾಜಾ! ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಯಾವ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿರುವೆನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಯತೋದೇಯು ಮೊಸರು ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೨ || ಹೀಗೆ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯತೋದೇಯು ದಿವ್ಯವಾದ ರೇಶ್ಮೆಯ ಸೀರೆ ಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಿರುಗೆಚ್ಚಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಪುತ್ರಸೇಹದ ಅಧಿಕೃತದಿಂದ ಆಕೆಯ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೋಲ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಕೆಗೆ ಒಳಲಿಶ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಕೈಗಳಿಂದ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ರತ್ನಕಂಕಣಗಳೂ ಝಣ-ಝಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳು ಮುಖ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಖವು ಬೆವರಿತ್ತು. ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯತೋದೇಯು ಹೀಗೆ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೩ ||

ತಾಂ ಸ್ತನ್ಯಕಾಮ ಆಸಾದ್ಯ ಮಥಂತೀಂ ಜನನೀಂ ಹರಿಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಧಿಮಂಥಾನಂ ನೃಪೇಧತ್ವಿತಿಮಾವಹನ್
|| ೪ ||

ತಮಂಕಮಾದೂಢಮಶಾಯಯಿತ್ ಸ್ತನಂ
ಸ್ನೇಹಾಶ್ರುತಂ ಸ್ತುತಮೀಕ್ಷತೀ ಮುಖಮ್ |
ಅಶ್ವಪ್ರಮುಕ್ತೃಜ್ಯ ಜವೇನ ಸಾ ಯಯಾ-
ವೃತ್ತಿಚ್ಯಮಾನೇ ಪಯಸಿ ತದ್ಭಿತ್ತೀ || ೫ ||

ಸಂಜಾತಕೋಪಃ ಸುರಿತಾರುಣಾಧರಂ
ಸಂದಶ್ಯ ದದ್ವಿದ್ಧಧಿಮಂಥಭಾಜನಮ್ |
ಭಿತ್ತಾ ಮೃಪಾಶ್ರುರ್ಧೃಪದಶ್ಯನಾ ರಹೋ
ಜಘಾಸ ಹೈಯಂಗವಮಂತರಂ ಗತು || ೬ ||

ಉತ್ತಾರ್ಯ ಗೋಪೀ ಸುಶೃತಂ ಪಯಃ ಪುನಃ
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಸಂದೃಶ್ಯ ಚ ದಧ್ಯಮತ್ರಕಮ್ |
ಭಗ್ನಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಸ್ವಾತಸ್ತ ಕರ್ಮ ತತ್
ಜಹಾಸ ತಂ ಚಾಪಿ ನ ತತ್ರ ಪಶ್ಯತೀ || ೭ ||

ಕಾಲೂಖಿಲಾಂಘ್ರೇರುಪರಿ ವ್ಯವೃತ್ತಂ
ಮರ್ಕಾಯ ಕಾಮಂ ದದತಂ ಶಿಶು ಸ್ಥಿತಮ್ |
ಹೈಯಂಗವಂ ಚೌರ್ಯವಿಶಂಕಿತೇಕ್ಷಣಂ
ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಪಶ್ಯಾತ್ಸುತಮಾಗಮಚ್ಯುತೈಃ || ೮ ||

ಹಮಾತ್ರಯಪ್ಪಿ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸುತಃ
ತತೋಽವರುಹ್ಯಾಪಮಾರ ಭೀತನತ್ |
ಶೋಷಸ್ವಧಾವನ್ನ ಯಮಾಪ ಯೋಗಿನಾಂ
ಕ್ವದಾಂ ಪ್ರವೇಶ್ಯುಂ ತಪಸೇರಿತಂ ಮನಃ || ೯ ||

ಆ ಮೇಳೆಗೆ ಮುದುಕ್ತೃಷ್ಣನು ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊಸರು ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಅನಂದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಕಡೆಗೋಲನ್ನು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟಕ್ಕಿಗಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮೊಸರು ಕಡೆಯಲು ತಡೆದನು. || ೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯ ತೊಡೆಯೇರಿದನು. ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸ್ನೇಹದ ಅಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹಾಲುನೋಡಿದಾಗಳು ಹಾಗೂ ಮಂದಮಧುರ ಮುಗುಳ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಲೆಯ ಮೇರೆಟ್ಟ ಹಾಲುಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಯಶೋದೆಯು ಅಶ್ವಪ್ರಜಾದ ಅವನನ್ನು ಅರೈಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹಾಲನ್ನಿಳಿಸಲು ಹೇರಲು ಹೋದಳು. || ೫ || ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವನ ಕೆಂಡುಟಗಳು ಅದುರತೊಡಗಿದವು. ಅವನು ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೆಚ್ಚಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಗುಂಡುಕರ್ಪ್ಪಿನಿಂದ ಮೊಸರಿನ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕಿದನು. ಕಳ್ಳ ಅಳುವಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅರೈಕಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳೆಯನ್ನು ತಿನ್ನತೊಡಗಿದನು. || ೬ ||

ಯಶೋದೆಯು ಕಾದಿರುವ ಹಾಲನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಟ್ಟು ಪುನಃ ಮೊಸರು ಕಡೆವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡಿದಳು - ಮೊಸರಿನ ಗಡಿಗೆಯು ಪುಡಿ-ಪುಡಿಯಾಗಿ ಮೊಸರನ್ನಾ ಚೆದಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನದೇ ಕೆಲಸವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ತಡಹಾಗರಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಿದ್ದವನ್ನಾ ನೋಡಿ ಯಶೋದೆಯು ನಗತೊಡಗಿದಳು. || ೭ || ಅಕ್ಕಿ-ಕಡ್ಡೆ ಮುಂತಾದಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಂದು ಎರಳಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೆಲವಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಪೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆ-ತೆಗೆದು ಕೋತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ತನ್ನ ಕಳ್ಳತನ ಬಯಲಾದೀತು ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇದನ್ನಾ ನೋಡಿದ ಯಶೋದಾ ದೇವಿಯು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. || ೮ || ತಾಯಿಯು ಕೈಯಿರ್ದ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನಾ ನೋಡಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಡನೆಯೇ ಒರಳಿದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿದನು ಮತ್ತು ಹೆದರಿಕೆಯನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಓಡಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಹಾಮೋಗಿಗಳು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಂಡರೂ ಯಾವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆ ಯಶೋದೆಯು ಓಡುತ್ತಿರುವಳು. || ೯ || ಹೀಗೆ ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹಿಂದೆ ಓಡತೊಡಗಿದಾಗ ಸ್ಥೂಲವಾದ ನೆತಂಬಗಳ ಭಾರದಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಕಂಪನ ದಿಂದಲೂ ಅವಳ ಓಟ ಮಂದವಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಮುಂದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ಹೆರಳು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ

ಅಸ್ತಂಚಮಾನಾ ಜನನೀ ಬೃಹಚ್ಚಲತ್
ಶ್ರೋಣೀಭರಾಕ್ರಾಂತಗತಿಃ ಸುಮಧ್ಯಮಾ |
ಜವೇನ ವಿಸ್ತಂಸಿತ ಕೇಶಬಂಧನ-
ಚ್ಯುತಪ್ರಸೂನಾನುಗತಿಃ ಪರಾಮೃತಾ || ೧೦ ||

ಕೃತಾಗಸಂ ತಂ ಪ್ರರುದಂತಮಕ್ಷೀಣೇ
ಕಪಂತಮಂಜಸ್ತಪೀಣೇ ಸ್ವಪಾಣಿನಾ |
ಉದ್ವಿಕ್ತಮಾಣಂ ಭಯವಿಹ್ವಲೇಕ್ಷಣಂ
ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭಿಷಯಂತ್ಯವಾಗುರತಾ || ೧೧ ||

ತೃಕ್ತಾ ಯಶ್ಚಿಂ ಸುತಂ ಭೀತಂ ವಿಚ್ಛಾಯಾರ್ಭಕವತ್ಸಲಾ |
ಇಯೇಷ ಕಿಲ ತಂ ಬದ್ಧಂ ದಾಮ್ನಾತದ್ವಿಯೋಕೋವಿದಾ
|| ೧೨ ||

ನ ಚಾರ್ತರ್ನ ಬಹಿರ್ಯಸ್ಥ ನ ಪೂರ್ವಂ ನಾಪಿ ಚಾಪರಮ್ |
ಪೂರ್ವಾಪರಂ ಬಹಿಶ್ಚಾಂತರ್ಜಾಗೋ ಯೋ ಜಗಚ್ಚಯಃ
|| ೧೩ ||

ತಂ ಮತ್ಪಾಽಽಘ್ನಜಮವ್ವಕ್ತಂ ಮರ್ತ್ಯಲಿಂಗ ಮಧೋಕ್ಷಜಮ್ |
ಗೋಪಿಕೋಲೂಖಲೇ ದಾಮ್ನಾ ಬಬಂಧ ಪ್ರಾಕೃತಂ ಯಥಾ
|| ೧೪ ||

ಪದ್ವಾಮಿ ಬಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಭಕಸ್ಯ ಕೃತಾಗಸಃ |
ದ್ವಂಗುಲೋನಮಭೂತ್ತೇನ ಪಂದಧೇಽಸ್ತಚ್ಚ ಗೋಪಿಕಾ
|| ೧೫ ||

ಯದಾಽಽಸೀತ್ತದಪಿ ನ್ಯೂನಂ ತೇನಾಸ್ತದಪಿ ಪಂದಧೇ |
ತದಪಿ ದ್ವಂಗುಲಂ ನ್ಯೂನಂ ಯದ್ಯದಾದತ್ತ ಬಂಧನಮ್
|| ೧೬ ||

ಏವಂ ಸ್ತಗೇಹದಾಮಾನಿ ಯಶೋದಾ ಪಂದಧತ್ಯಪಿ |
ಗೋಪೀಣಾಂ ಸುಸ್ಮಯಂತೀಣಾಂ ಸ್ಮಯಂತೀ ವಿಷ್ಣುತಾಭವಾ
|| ೧೭ ||

ಸ್ವಮಾತುಃ ಸ್ವಿನ್ಯಗಾತ್ರಾಯಾ ವಿಸ್ತಸ್ತಕುರತ್ಪಜಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಿತ್ರಮಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೃಪಯಾಽಽಸೀತ್ಪುಂಧನೇ
|| ೧೮ ||

ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂವುಗಳು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೆ ಎರಚಿದಂತೆ ಬೀಳು ತಿದ್ದವು ಹೀಗೆ ಸುಂದರಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಹೇಗಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು. (ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಕರುಣಾಳು ಕೃಷ್ಣನೇ ತನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ತಾಯಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಿದ್ದನೋ!) || ೧೦ || ಎಡಗೈಯಿಂದ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ 'ವೋರ! ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲ! ನಾನೇನು ಮಾಡುವೆನು ಗೊತ್ತೇ?' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು. ಅವರಾಧಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದುಬಿಡುವಳೋ ಎಂಬ ಭಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಳುತ್ತಾ ಕೈಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕಾಡಿಗೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮುಖಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. || ೧೧ || ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಲನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮಗನು ಒಹಳ ಭಯ ಪಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿಯಾದ ತಾಯಿಯು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲನ್ನು ಬಿಸಾಡಿದಳು. ಇವನೆಲ್ಲಾದರೂ ಓಡಿ ಹೋದಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇವನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪುತ್ರವತ್ಸಲೆಯಾದ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಏಶ್ವರ್ಯವೆಷ್ಟೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. || ೧೨ || ಸೂರ್ಯಾಸ್ತನಾದ ಇವನಿಗೆ ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅದಿ-ಅಂತ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಇವನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ ಇದ್ದನು. ಜಗತ್ಪ್ರಳಯವಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಇರುವನು. ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಹೊರಗಿನ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾನೆ; ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪನೂ ಅವನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅತೀತನೂ ಅವ್ಯಕ್ತನೂ ಆದ ಭಗವಂತನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿದ ಯಶೋದಾ ದೇವಿಯು ಯಾರಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವಂತೆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಳು. || ೧೩-೧೪ || ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯು ತನ್ನ ತುಂಟನಾದ ಮಗನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ■ ಹಗ್ಗವು ಎರಡು ಅಂಗುಲಗಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆಕೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ತಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದಳು. || ೧೫ || ಆ ಹಗ್ಗವೂ ಸಾಲದಾದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಎರಡು ಅಂಗುಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೧೬ || ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ತಂದು ಜೋಡಿಸಿದರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಕೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಸಫಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಗೋಪಿಯರು ಮುಗುಳ್ಳಗತೊಡಗಿದರು. ಯಶೋದೆಯೂ ನಗುತ್ತಾ ಇದೇನು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತಳಾದಳು. || ೧೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ - ತಾಯಿಯ ಶರೀರವೆಲ್ಲ ಬೆವರಿಹೋಗಿದೆ. ಮುಡಿ ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಬಹಳ ಆಯಾಸ ಗೊಂಡಿರುವಳು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನಾದ ಭಗವಂತನು ಹಾನೆ ತಾಯಿಯ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದನು. || ೧೮ ||

ಏವಂ ಸಂದರ್ಶಿತಾ ಹ್ಯಂಗ ಹರಿಣಾ ಭೃತ್ಸವತ್ಯತಾ |
ಸ್ವತೇನಾಪಿ ಕೃಷ್ಣೇನ ಯಸ್ಯೇದಂ ಸೇಶ್ವರಂ ವಶೇ
|| ೧೯ ||

ಸೇಮಂ ವಿರಿಂಚೋ ನ ಭವೋ ನ ತ್ರೀರಶ್ಚಂಗುಶಂತ್ರಯಾ |
ಪ್ರಸಾದಂ ಲೇಭರೇ ಗೋಪೀ ಯತ್ರತ್ಮಾಶ್ರಮಮುಕ್ತಿದಾತ್
|| ೨೦ ||

ನಾಯಂ ಸುಖಾಪೋ ಭಗವಾನ್ ದೇಹಿನಾಂ ಗೋಪಿಕಾಸುತಃ |
ಚ್ಛಾನಿನಾಂ ಚಾತ್ಮಭೂತಾನಾಂ ಯಥಾ ಭಕ್ತಮತಾಮಿತ
|| ೨೧ ||

ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಗೃಹಕೃತ್ಯೇಷು ವ್ಯಗ್ರಾಯಾಂ ಮಾತರಿ ಪ್ರಭುಃ |
ಅದ್ರಾಕ್ಷ್ಯದರ್ಶುನಾ ಪೂರ್ವಂ ಗುಹ್ಯಕೌ ಧನದಾತ್ಮಕೌ
|| ೨೨ ||

ಪುರಾ ನಾರದತಾಪೇನ ವೃಕ್ಷತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಮದಾತ್ |
ನಲಕೂಬರಮಣಿಗ್ರೀವಾವಿತಿ ಶ್ಲಾಕೌ ತ್ರಿಯಾಸ್ವಿತೌ
|| ೨೩ ||

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೯ ||

ಇತಿ ತ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಹಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಗೋಪೀಶ್ವರಾದೋ ನಾಮ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೯ ||

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಯಮಳಾರ್ಜುನರ ಉದ್ಧಾರ

ರಾಜೋವಾಚ

ಕೃತ್ಯತಾಂ ಭಗವನ್ನೇತತ್ತಯೋಃ ಶಾಪಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್ |
ವಿತ್ರದ್ವಿಗರ್ಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಯೇನ ವಾ ದೇವರ್ಷಿಶ್ರುಮಃ
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ವಿದ್ರಘಾನುಚರೌ ಭೂತ್ವಾ ಸುದೃಷ್ಟೌ ಧನದಾತ್ಮಕೌ |
ಕೈಶಾಸೋಪವನೇ ರಮ್ಯೇ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಂ ಮದೋತ್ಕೃಷ್ಠೌ
|| ೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಯಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ತಾನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರ ವಶನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. || ೧೯ || ಗೊಲ್ಲಕಿಯಾದ ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಮುಕ್ತಪ್ರದನಾದ ಮುಕುಂದನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಾಗಲೀ, ದೇವದೇವ ಶಂಕರನೇ ಆಗಲೀ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುವ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಆಗಲೀ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೨೦ || ಈ ಗೋಪಿಕಾಸಂದನನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭನಾಗಿರುವಂತೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳಾಗಲೀ, ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಭೂತ ಚ್ಛಾನಿಗಳಾಗಲೀ ಸುಲಭನಲ್ಲ. || ೨೧ ||

ಒರಳುಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ನಂದರಾಣೀ ಯಶೋದೆಯು ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು. ಬಂಧಿತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನಕಡೆ ಗಮನವಿಲ್ಲ ವೆಂದರಿತು ಮೊದಲು ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನ ಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದು ಶಾವದಿಂದ ಅರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಶಾವವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೨೨ || ನಳಕೂಬರ ಮತ್ತು ಮಣಿಗ್ರೀವರೆಂಬ ಇವರಿಬ್ಬರ ಒಳ ಧನ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ದೇವಮುಷಿ ನಾರದರ ಶಾವದಿಂದ ಅವರು ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರು. || ೨೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಕುಬೇರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಳಕೂಬರ - ಮಣಿಗ್ರೀವರಿಗೆ ಶಾಪ ಎಕೆ ಬಂತು? ಪರಮ ಶಾಂತರಾದ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರಿಗೂ ಕೋಪ ಬರುವಂತಹ ನಿಂದನೀಯ ಯಾವ ಕರ್ಮಮಾಡಿದ್ದರು ಅವರು? ಇದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ನಳಕೂಬರ ಮತ್ತು ಮಣಿಗ್ರೀವರು ಕುಬೇರನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಈಶ್ವರನ ಅನುಚರರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಆಹಂಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ವಾರುಣೀಂ ಮದಿರಾಂ ಪಿಶ್ತಾ ಮದಾಭೂರ್ಗಕರೋಚನೌ |
ಸ್ವಿಜನ್ಯೈರನುಗಾಯದ್ವಿಕ್ತೇರತುಃ ಪುಷ್ಪತೇ ವನೇ || ೩ ||

ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗಂಗಾಯಾಮಂಭೋಜವಸರಾಜಿನಿ |
ಚಿತ್ತೇಡುರ್ಯುರ್ವತಿಭಿರ್ಗತಾವಿವ ಕರೇಣುಭಿಃ || ೪ ||

ಯದ್ಯಚ್ಛಯಾ ಚ ದೇವರ್ಷಿಭಿರ್ಗದಾಂಶ್ಚೈಶ್ಚ ಕೌರವ |
ಅಪತ್ಯನ್ನಾರದೋ ದೇವೌ ಕ್ಷಿಪಾಣೌ ಸಮಬುಧ್ಧತಃ || ೫ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೀಡಿತಾ ದೇವ್ಯೋ ವಿವಸ್ವಾ ಶಾಪಶಂಕತಾಃ |
ವಾಸಾಂಸಿ ಪರ್ಯುಧುಃ ಶೀಘ್ರಂ ವಿಮೌ ಸ್ತವ ಗುಹ್ಯತೌ || ೬ ||

ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮದಿರಾಮತ್ತೌ ಶ್ರೀಮದಾಂಧೌ ಸುರಾಶ್ವದೌ |
ತಯೋರನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ ಶಾಪಂ ವಾಸ್ಯನ್ನಿದಂ ಜಗೌ || ೭ ||

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಸ ಹ್ಯಗ್ನೋ ಜುಷೋ ಜೋಷ್ಠಾಸ್ತುಧಿಭೃಂತೋ ರಜೋಗುಣಃ |
ಶ್ರೀಮದಾದಾಭಿಜಾತ್ಯಾದಿಯತ್ರ ಸ್ವ ದ್ವ್ಯತಮೂಸಮಾ || ೮ ||

ಹಸ್ಯಂತೇ ಪಶವೋ ಯತ್ರ ನಿರ್ದಯೈರಜಿತಾತ್ಮಭಿಃ |
ಮಸ್ಯಮಾಸ್ಯೈರಿಮಂ ದೇಹಮಜರಾಮೃತ್ತು ನತ್ವರಮ್ || ೯ ||

ದೇವಶಂಭೃತಮಪ್ಯಂತೇ ಕೃಮಿವಿಡ್ಯಸ್ತುಶಂಭೃತಮ್ |
ಭೂತಧ್ರುಕ್ತತ್ಯತೇ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ತಿಂ ವೇದ ನಿರಯೋ ಯತಃ || ೧೦ ||

ಕೈಲಾಸದ ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ವಾರುಣೀ ಎಂಬ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದು ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮದಿರೆಯ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಹಳಷ್ಟು ನಾರಿಯರು ಹಾಡುತ್ತಾ-ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ವೃಷ್ಟಾಪರಿತವಾದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨-೩ || ಬಳಿಕ ಅವರು ಕಿಂಡಾಪರಗಲಿಂದ ಮಂಡಿತವಾದ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ಗಂಡಾನಗಳು ಹೆಣ್ಣಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸುವಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಕಾಲ ಕರ್ಮಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ದೇವಯುಷಿಗಳಾದ ನಾರದರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಯುವಕರನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವರು ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿರುವರು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. || ೫ || ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವರೆಯರು ನಾಚಿಕೊಂಡು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಾಪಕೊಟ್ಟಾರೇಂಬ ಧಯದಿಂದ ಬೇಗ-ಬೇಗನೇ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಈ ಯಕ್ಷ ಕುಮಾರರು ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸದೆ ಇದ್ದರು. || ೬ || ಇವರು ದೇವತೆಗಳ ಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದರೂ ಧನಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ಮದಿರಾವಾನದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಲೆಂದೇ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದರು - || ೭ ||

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧನಮದವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂಸೆಯೇ ಮುಂತಾದ ರಜೋಗುಣೇ ಕರ್ಮಗಳಾಗಲೀ, ವಿದ್ಯಾಮದ, ಕುಲಮದ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾಗಲೀ ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಧನಮದದ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವೀಕೃತಿ, ಜೂಜು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತವೆ. || ೮ || ಐಶ್ವರ್ಯಮದ, ಧನಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮಹದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೂರ ಮನುಷ್ಯರು ತನ್ನ ನಾಶವುಳ್ಳ ಶರೀರವನ್ನು ಅಮರವೆಂದೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಶರೀರಧಾರಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೯ || ಅಯ್ಯೋ ! ಯಾವ ಶರೀರವನ್ನು 'ಭೂದೇವ', 'ನರದೇವ', 'ದೇವ' ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೋ, ಕೊನೆಗೆ ಅದರ ಗತಿ ಏನಾದೀತು ? ಪ್ರಾಣ ಪಕ್ಷಿಯೂ ಹಾರಿಹೋದಾಗ ಅದು ಹುಳುಗಳ ರಾಶಿ, ನರಿ ಕಾಗೆಗಳ ಆಹಾರ. ಇಲ್ಲವೇ ಬೂದಿಯ ರಾಶಿಯಷ್ಟೆ. ಇಂತಹ ಶರೀರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಣಗಳೊಂದಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವನೋ ? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನರಕವೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. || ೧೦ || ನತ್ವರವಾದ ಈ ಶರೀರವು ಯಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದೇ ? ಅನ್ನಿಲ್ಲವು ಪೋಷಿಸಿದವನದ್ದೇ ? ಗರ್ಭಾಧಾನ ಮಾಡಿದ ತಂದೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದೇ ಅಥವಾ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು

ದೇಹಃ ಕಿಮನ್ನದಾತುಃ ಸ್ವಂ ನಿಷೇಕ್ಷುರ್ಮಾತುರೇವ ಚ |
ಮಾತುಃ ಪಿತುರ್ವಾ ಬಲಿನಃ ಕ್ರೇತುರಗ್ನೇಃ ಶುನೋಽಪಿ ವಾ
|| ೧೧ ||

ಏವಂ ಸಾಧಾರಣಂ ದೇಹಮವ್ಯಕ್ತಪ್ರಭವಾಚ್ಯಯಮ್ |
ಕೋ ವಿದ್ವಾನ್ಸಾತ್ಮಸಾತ್ಮತ್ವಾ ಹಂತಿ ಜಂತೂನ್ಯತೇಽಸತಃ
|| ೧೨ ||

ಅಸತಃ ಶ್ರೀಮದಾಂಧಸ್ಯ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಪರಮಂಜನಮ್ |
ಅತ್ಮಾಪಮ್ಯೇನ ಭೂತಾನಿ ದರಿದ್ರಃ ಪರಮೀಕ್ಷತೇ
|| ೧೩ ||

ಯಥಾ ಕಂಟಕವಿದ್ವಾಂಗೋ ಜಂತೋರ್ನೇಚ್ಛತಿ ತಾಂ ವ್ಯಥಾಮ್ |
ಜೀವಸಾಮ್ಯಂ ಗತೋ ಲಿಂಗೈರ್ನ ತಥಾವಿದ್ವತ್ಕಂಟಕಃ
|| ೧೪ ||

ವರಿದ್ರೋ ನಿರಹಂಸ್ತಂಭೋ ಮುಕ್ತಃ ಸರ್ವಮದೈರಿಹ |
ಕೃಚ್ಛಂ ಯದ್ಯಚ್ಛಯಾಽಽಪ್ನೋತಿ ತದ್ವಿ ತಸ್ಯ ಪರಂ ತಪಃ
|| ೧೫ ||

ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮದೇಹಸ್ಯ ದರಿದ್ರಸ್ಯಾಸ್ತಕಾಂಕ್ಷೀಃ |
ಇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯನುಶುಷ್ಯಂತಿ ಹಿಂಸಾಪಿ ವಿನಿವರ್ತತೇ
|| ೧೬ ||

ದರಿದ್ರಸ್ಯೈವ ಯುಜ್ಯಂತೇ ಸಾಧವಃ ಸಮದರ್ಶಿನಃ |
ಪ್ಲುಃ ಕ್ಷುಣೋತಿ ತಂ ತರ್ಷಣಂ ತತ ಆರಾದ್ವಿಭುಧ್ಯತಿ
|| ೧೭ ||

ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯದೇ ? ತಾಯಿಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ
ತಾತನದೇ ? ಬಲವಂತವಾಗಿ ಜಿತಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಧನ
ಯದೇ ? ಅಥವಾ ಗುಲಾಮನಂತೆ ಕ್ರಿಯೆಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊಂದ
ವನದೇ ? ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯುವ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವ
ಈ ಶರೀರ ಅಗ್ನಿಯದೇ ? ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕಾದುಕುಳಿತ
ನರಿ-ನಾಯಿಗಳದ್ದೇ ? || ೧೧ || ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಈ ದೇಹವು
ಸಾಧಾರಣವಾದ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟು
ತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸನು
ತಾನೇ ಇಂತಹ ನಶ್ವರವಾದ ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನದೆಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಅದರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಇತರ
ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಬಲ್ಲನು ? ಅಸತ್ತಿರುವವರಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರೂ
ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೨ || ಧನಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾಗಿ
ಇದ್ದವನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಲು ದಾರಿದ್ರ್ಯವೆಂಬುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಂಜನ
ವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದರಿದ್ರನಾದವನು ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು
ತನ್ನಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
ಹಿಂಸಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೩ || ಯಾವನ ಕಾಲಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ
ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಅದರ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿ
ಸಿರುವನೋ, ಅಂತಹವನು ಇತರರ ಕಾಲಿಗೂ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚ
ಬಾರದೆಂದೇ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚುವುದ
ರಿಂದ ಆಗುವ ನೋವು-ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಅದರ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚದೇ ಇರುವವನಿಗೆ, ಅದರ ಯಾತನೆಯನ್ನು
ಅನುಭವಿಸದವನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೪ || ದರಿದ್ರನಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೇ ಅಹಂಕಾರ, ಮದ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎಲ್ಲ
ವಿಧವಾದ ಮದಗಳಿಂದಲೂ ದೂರವುಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ದೈವವತಾತ್
ಮನಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಒದಗಿಬಂದಾಗ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಅವನು ಅನು
ಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ತಪಸ್ಸು
ಆಗಿದೆ. || ೧೫ || ದರಿದ್ರನಾದವನು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿಯೇ
ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅವನ ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗಿ
ಇರುತ್ತದೆ. ಕೃಶಹೊಂದಿದ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯ ಸುಖ
ಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ದರಿದ್ರನಾದವನು ನಾಲಿಗೆಯ ಚಾಪೆಲ್ಲ
ಕ್ಕಾಗಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. || ೧೬ || ಸಾಧು-ಸತ್ತಿರುವವರು ಸಮದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ
ಇರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಸಮಾಗಮವು ದರಿದ್ರರಿಗೆ
ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದರಿದ್ರರಾದವರಲ್ಲಿ
ಭೋಗಾದಿಗಳು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆಸೆಯೆಂಬುದೇಂದಿರುತ್ತದೆ.
ಸಾಧುಸಮಾಗಮದಿಂದ ಆ ತೃಪ್ತಿಯೂ ಇಂಗಿಹೋಗಿ ಅವರ
ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಬೇಗ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.* || ೧೭ ||

ವ್ಯಕ್ತರಲ್ಲಿ ಧನಮದ, ಧನದ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಧನದ ತೃಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ದೋಷಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ದರಿದ್ರರಲ್ಲಿ ಧನಮದವಾಗಲೀ, ಧನದ
ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಧನತೃಪ್ತಿಯೆಂಬ ಒಂದು ದೋಷ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೋಷವು ಕೂಡ ಸತ್ತಿರುವವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ
ಹೋಗಿಹೋಗಿ ಬೇಗವೇ ತ್ರೇಯಸ್ಸುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಾಧೂನಾಂ ಸಮಚಿತ್ತಾನಾಂ ಮುಕುಂದಸಂಸ್ಥಾಪಿತಾಮ್ |
ಉಪೇಕ್ಷ್ಯಃ ಕಂ ಧನಸ್ತಂಭೈರಸದ್ವಿರಸದಾಶ್ರಯೈಃ || ೧೮ ||

ತದಹಂ ಮುಕ್ತಯೋರ್ಮೋಘಾ ವಾರುಣ್ಯಾ ಶ್ರೀಮದಾಂಧಯೋಃ |
ತಸೋಮದಂ ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ತೃಣಯೋರಪತಾತ್ಯನೋಃ || ೧೯ ||

ಯದಿಮೌ ಲೋಕಪಾಲಸ್ಯ ಪುತ್ರೌ ಭೂತ್ವಾ ತಮಃಪ್ಲುತೌ |
ನ ವಿವಾಸಸಮಾತ್ಮಾನಂ ವಿಜಾನೀತುಃ ಸುದುರ್ಮದೌ || ೨೦ ||

ಅಲೋಕಹೃತಃ ಸ್ವಾವರತಾಂ ಸ್ಯಾತಾಂ ಸೈವಂ ಯಥಾ ವುಷಃ |
ಸ್ತುತಿಃ ಸ್ಯಾನ್ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ತತ್ಪಾಪ ಮದನುಗ್ರಹಾತ್ || ೨೧ ||

ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಲಬ್ತ್ವಾ ದಿವ್ಯಕರಚಕ್ರೇ |
ದ್ವಿತೇ ಸ್ವರ್ಗೋಕ್ತಾಂ ಭೂಯೋ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯತಃ || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ದಿವಮುಕ್ತಾಸ ದೇವರ್ಷಿಗರ್ಗತೋ ನಾರಾಯಣಾತ್ರಮಮ್ |
ನಲಕೂಬರಮಣಿಗ್ರೀವಾವಾಸಕುರ್ಯಮಲಾರ್ಜುನೌ || ೨೩ ||

ಋಷೇರ್ಭಾಗವತಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಂ ಕುರ್ತುಂ ವಚೋ ಹರಿಃ |
ಜಗಾಮ ತಸಕ್ಪ್ರಸಕ್ತ ಯತ್ರಾಸ್ತಾಂ ಯಮಲಾರ್ಜುನೌ || ೨೪ ||

ದೇವರ್ಷಿರ್ಮೇ ಪ್ರಿಯತಮೋ ಯದಿಮೌ ಧನದಾತ್ಮಕೌ |
ತತ್ರಥಾ ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದ್ಗೀತಂ ತಸ್ಮಾತ್ಕನಾ || ೨೫ ||

ಇತ್ಯಂತರೇಣಾರ್ಜುನಯೋಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಯಮಯೋರ್ಯಯೌ |
ಆತ್ಮನಿರ್ವೇಶಮಾತ್ರೇಣ ತೀರ್ಯಗ್ಗತಮುಲೂಖಿಲಮ್ || ೨೬ ||

ಬಾಲೇನ ನಿಷ್ಕರ್ಷಯತಾನ್ವರಬೂಖಿಲಂ ತದ್
ದಾಮೋದರೇಣ ತರಸೋತ್ಕಲಿತಾಂಘ್ರಬಂಧೌ |
ನಿಷ್ಪೇತಮಃ ಪರಮವಿಕ್ರಮಿತಾತಿವೇಶ-
ಸ್ಯಂಧಪ್ರವಾಲವಿಟವೌ ಕೃತಚಂದಹಸ್ತೌ || ೨೭ ||

ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರ ಕುರಿತು ಸಮತ್ವವಿದೆಯೋ, ಶ್ರೀಮುಕುಂದನ ವಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಶರಣು ಹೊಂದಿರುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಭಂಡಾರದಂತಿರುವ ಅಥವಾ ದುರಾಚಾರಿಗಳಂತೆ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಹಾಗೂ ಧನಮದ ದಿಂದ ಉನ್ನತರಾದ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟರಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಇವರಾದರೋ ಸತ್ಪುರುಷರ ಉಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೧೮ || ಈ ಯಕ್ಷರಾಜರೂ ವಾರುಣೇ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದು ಉನ್ನತರಾಗಿದ್ದು, ಧನಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ಇರುವರು. ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸ್ವೀಲಂಬಿ ರಾದ ಯಕ್ಷರ ಅಜ್ಞಾನ ಜನಿತವಾದ ಮದವನ್ನು ನಾನು ನಾಶಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೧೯ || ಇವರು ಲೋಕಪಾಲ ಕುಬೇರನ ಪುತ್ರ ರಾಗಿದ್ದರೂ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟಿರುವರು. ತಾವು ಮತ್ಸ್ಯರಾಜ ಮುಂದೆ ನಗ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆಂಬ ಅರಿವೂ ಇವರಿ ಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ! || ೨೦ || ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈಗ ವೃಕ್ಷಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಇವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಭಿಮಾನವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ವೃಕ್ಷಯೋನಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆ ಯಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಇವರಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು. || ೨೧-೨೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ರಾಜೇಂದ್ರನೇ ! ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ನರ-ನಾರಾಯಣ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾರದರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಳ ಕೂಬರ-ಮಣಿಗ್ರೀವ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಡನೆಯೇ ಅರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷ ಗಳಾಗಿ ಯಮಲಾರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. || ೨೩ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಾಗವತೋಕ್ತಮರಾದ ನಾರದಮುನಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿರಲು ಆ ಒರಳುಕಲ್ಲನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎಳೆದು ಕೊಂಡೇ ಯಮಲಾರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷಗಳ ಒಳಗೆ ಸಾರಿದನು. || ೨೪ || ಭಗವಂತನು ಯೋಚಿಸಿದನು - ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಕುಬೇರನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದರು ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾನು ಉದ್ಧರಿಸು ತ್ತೇನೆ. || ೨೫ || ಹೀಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎರಡೂ ಮರಗಳ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ಅವನಾದರೋ ಆ ಕಡೆ ದಾಟಿದನು ಆದರೆ ಒರಳುಕಲ್ಲು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕೊಂಡಿತು. || ೨೬ || ದಾಮೋದರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಉರುಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒರಳುಕಲ್ಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿ ಎಳೆದನು. ಆಗಲೇ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ರೆಂಬೆಗಳು, ಚಿಕ್ಕ ರೆಂಬೆಗಳೂ, ಎರೇಗಳೂ, ಚೆಗುರುಗಳೂ ಕಂಪಿಸಿ ದವು ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾವೃಕ್ಷಗಳು ಬುಡಸಮೇತವಾಗಿ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಕುಬ್ಜವಾದುವು ಕೊಳ್ಳೆ ಉರುಳಿದವು. || ೨೭ ||

ತತ್ರ ತ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಕುಭಃ ಸ್ವರಂತ್
 ಸಿದ್ಧಾವುಪೇತ್ಯ ಕುಜಯೋರಿವ ಜಾತವೇದಾಃ |
 ಕೃಷ್ಣಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾಖಿಲಲೋಕನಾಥಂ
 ಬದ್ಧಾಂಜಲೀ ವಿರಜನಾವಿದಮೂಚತುಃ ಸ್ಮ || ೨೮ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಯೋಗಿನಸ್ತಮಾದ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಪರಃ |
 ದೃಕ್ಪಾವ್ತಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ರೂಪಂ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಿದುಃ
 || ೨೯ ||

ತಮೇಕಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ದೇಹಾಸ್ತಾನ್ಮೇಂದ್ರಿಯೇಶ್ವರಃ |
 ತಮೇವ ಕಾರೋ ಭಗವಾನ್ವಿಶ್ವಾನ್ಮರವ್ಯಯ ಈಶ್ವರಃ
 || ೩೦ ||

ತಂ ಮಹಾಸ್ವಕೃತಿಃ ಸೂಕ್ತಾ ರಜಸ್ತತ್ಸತ್ಮಮೋಮಯೀ |
 ತಮೇವ ಪುರುಷೋಽದ್ಯಕ್ಷಃ ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಕಾರವಿತ್
 || ೩೧ ||

ಗೃಹ್ಯಮಾಣೈಸ್ತಮಗ್ರಾಹ್ಯೋ ವಿಕಾರೈಃ ಪ್ರಾಕೃತೈರ್ಗುಣೈಃ |
 ಕೋ ನಿಜಾಹರ್ಷಿ ವಿಚ್ಛಾತುಂ ಪ್ರಾಶ್ನಿದ್ಧಂ ಗುಣಸಂವೃತಃ
 || ೩೨ ||

ತಸ್ಯೈ ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ವೇಧನೇ |
 ಅತ್ಯದೋತಗುಣೈಶ್ಚನ್ನಮಹಿಮ್ನಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
 || ೩೩ ||

ಯಸ್ಯಾವತಾರಾ ಜ್ಞಾಯಂತೇ ಶರೀರೇಶ್ವರೀರಿಣಃ |
 ತೈಸ್ತೈರತುಲ್ಯಾತಿಶಯೈರ್ವೀರ್ಯೈರ್ದೇಹಿಷ್ವಸಂಗತೈಃ
 || ೩೪ ||

ಃ ಭವಾನ್ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಭವಾಯ ವಿಭವಾಯ ಚ |
 ಅಪತಿಃಕೋಽಂತಃಪಾಗೇನ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪತಿರಾಶಿಪಾಮ್
 || ೩೫ ||

ತಮಃ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣ ನಮಃ ಪರಮಮಂಗಲ |
 ಮಮವೇವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಯದೂನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ
 || ೩೬ ||

ಕವಿಜಾನೀಹಿ ನೌ ಭೂಮಂಸ್ತವಾನುಚರಕಿಂಕರೌ |
 ದರ್ಶನಂ ನೌ ಭಗವತ ಯಜೇರಾಸೀದನುಗ್ರಹಾತ್
 || ೩೭ ||

ಆ ಎರಡೂ ಅರ್ಜುನವೃತ್ತಗಳಿಂದ ಆಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಜೊರಬಂದರು. ಅವರ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆಯಿಂದಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಬೆಳಗಿದವು. ಅವರು ಅವಿಲಂಬಣ ನಾಥನಾದ ಪರಾಶ್ವರನಾದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕೋಡು ಶುದ್ಧಹೃದಯದಿಂದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೨೮ ||

ಓ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ ! ಸಮಸ್ತರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಕೃಷ್ಣನೇ ! ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅತೀತನಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗಿರುವೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವೇದವ್ಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. || ೨೯ || ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣ, ಅಂತಃಕರಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಅವಿನಾಶಿಯೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವೆ. || ೩೦ || ನೀನೇ ಮಹತ್ತ್ವವೂ, ಸತ್ತ್ವ-ರಜಸ್ಸುಮೋ ಗುಣಮಯವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಗಳ ಕರ್ಮ, ಭಾವ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಎಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. || ೩೧ || ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ನೀನು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ, ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಗಳ ಅವರಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವನು ತಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು ? ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನಾದರೋ ಆ ಶರೀರಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. || ೩೨ || ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಭೋ ! ನಿನ್ನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗುವ ಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ತ್ರಿಲೋಕೇಶನೇ ! ನಾವು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. || ೩೩ || ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಶರೀರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತವಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವೆ. ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಗಳ ಅವಿವೃ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. || ೩೪ || ಪ್ರಭೋ ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ ಅಭ್ಯುದಯ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚೇಯಸ್ಥಿಗಾಗಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿರುವೆ. || ೩೫ || ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವರೂಪನೇ ! ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹನೇ ! ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪನೇ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಾಂತಾತ್ಮನೇ ! ಮದು ಪತಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. || ೩೬ || ಅನಂತನೇ ! ನಾವು ನಿನ್ನ ದಾಸಾನುಡಾಸರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದಮುನಿಗಳ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅಪರಾಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ದೊರೆ ಯಿತು. || ೩೭ ||

ವಾಣೀ ಗುಣಾನುಕಥನೇ ಶ್ರವಣೌ ಕಥಾಯಾಂ
ಹಸ್ತೌ ಚ ಕರ್ಮಸು ಮನ್ತುರವ ಪಾದಯೋರ್ನಃ |
ಸ್ಥಿತಾಂ ತಿರುತವ ನಿವಾಸಜಗತ್ಪ್ರಕಾಶಮೇ
ದೃಷ್ಟಿ ಸತಾಂ ದರ್ಶನೇಽಸು ಭವತ್ಪೂನಾಮ್ || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಥಂ ಸಂಕೀರ್ತಿತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭಗವಾನ್ಲೋಕುಲೇಶ್ವರಃ |
ದಾಮ್ನಾ ಚೋಲೂಖಿಲೇ ಬದ್ಧ ಪ್ರಹುರನ್ನಾಹ ಗುಹ್ಯಕೌ
|| ೩೯ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಜ್ಞಾತಂ ಮಮ ಪುರೈವೈತದ್ವಿಷಯಾಃ ಕರುಣಾತ್ಮನಾ |
ಯಚ್ಚೈವದಾಂಧಯೋರ್ವಾಗ್ವಿರ್ಭೂತೋಽನುಗ್ರಹಃ ಕೃತಃ
|| ೪೦ ||

ಸಾಧೂನಾಂ ಸಮುಚಿತ್ತಾನಾಂ ಸುತರಾಂ ಮತ್ಕೃತಾತ್ಮನಾಮ್ |
ದರ್ಶನಾನ್ನೋ ಭವೇದ್ಧಂಧಃ ಪುಂಸೋಽಕ್ಷೃಣ್ಣಃ ಸಮಿತುರ್ಯಥಾ
|| ೪೧ ||

ತದ್ಗಚ್ಛತಂ ಮತ್ತರಮೌ ನಲಕೂಬರಪಾದನಮ್ |
ಸಂಜಾತೋ ಮಯಿ ಭಾವೋ ವಾಮೀಶ್ವಿತ ಪರಮೋಽಭವಃ
|| ೪೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇಹ್ಯುಕ್ತೌ ತೌ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ಬದ್ಧೋಲೂಖಿಲಮಾಮಂತ್ಯ ಜಗ್ಗುಹುರ್ದಿ ಕಮುತ್ಪರಾಮ್
|| ೪೩ ||

ಪ್ರಭೋ! ನಮ್ಮ ವಾಣಿಯು ನಿನ್ನ ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು
ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳು ನಿನ್ನ ರಸವತ್ತಾದ ಕಥಾ
ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಕೈಗಳು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು
ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಬರಣಹಮಲಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಲಿ. ಈ
ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಮ್ಮ
ತಿರುತು ಬಾಗಿರಲಿ. ಸಂತರು ನಿನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ
ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವರನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರಲಿ. || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ನಳಕೂಬರ-ಮಣಿಗ್ರೀವರು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲು,
ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿಯೂ, ಮಾಧುರ್ಯನಿಧಿಯೂ, ಗೋಕು
ಲೇಶ್ವರನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ
ನುನುಗುತ್ತಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು. || ೩೯ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಗುಹ್ಯಕರೇ! ನೀವು ಧನ
ಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿ. ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕರಾದ
ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿಮಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯ
ವನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿ ಶಾಪ
ಮುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನಾನು ಮೊದಲಿ
ನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. || ೪೦ || ಯಾರ ಬುದ್ಧಿಯು ಸಮದರ್ಶಿ
ಯಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾರ ಹೃದಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನಗೆ
ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಸತ್ಪುರುಷರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ
ದಿಂದಲೇ - ಸೂರ್ಯನು ದಯಿಸಿದೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣು
ಗಳಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯು ದೂರವಾಗುವಂತೆಯೇ - ಸಮಸ್ತವಾದ
ಬಂಧನಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. || ೪೧ || ಆದ್ದರಿಂದ ನಳ
ಕೂಬರ-ಮಣಿಗ್ರೀವರೇ! ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಾಯಣರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ
ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸಂಸಾರ
ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಪ್ರಾಪ್ತ
ವಾಗಿದೆ. || ೪೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಭಗವಂತನು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು
ಪರೇ-ಪರೇ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ
ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ವಡೆದು ಅವರು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ
ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. || ೪೩ ||

ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೦ ||

ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ನಾರದಕಾಪೋ ನಾಮ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೦ ||

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋಕುಲದಿಂದ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋದುದು ಹಾಗೂ ಮತ್ಸ್ಯಾಸುರ ಮತ್ತು ಬಕಾಸುರರ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಗೋಪಾ ನಂದಾದಯಃ ಕೃತ್ವಾದ್ವೈತಮಯೋಃ ಪತನೋ ರಮಮ್ |
ತತ್ರಾಜಗ್ಮುಃ ಕುರುಶ್ಚೇತ್ಯ ನಿರ್ಘಾತಭಯತಂಕಿತಾಃ || ೧ ||

ಭೂಮ್ಯಾಂ ನಿಪತಿತೌ ತತ್ರ ದದೃಶುರ್ಯದುರಾರ್ಜುನೌ |
ಬಭ್ರಮುಸ್ತದವಿಚ್ಛಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಂ ಪತನಕಾರಣಮ್ || ೨ ||

ಉಬ್ಬೂಖಿಲಂ ವಿಕರ್ಷಂತಂ ದಾಮ್ನಾ ಬದ್ಧಂ ಚ ಬಾಲಕಮ್ |
ಕಶ್ಯೇದಂ ಕುತ ಅಶ್ವರ್ಯಮುಕ್ತಾತ ಇತಿ ಕಾತರಾಃ || ೩ ||

ಬಾಲಾ ಊಚುರನೇನೇತಿ ತೀರ್ಯಗ್ಗತಮುಬ್ಬೂಖಿಲಮ್ |
ವಿಕರ್ಷತಾ ಮಧ್ಯಗೇನ ಪುರುಷಾವಪ್ಯಚಕ್ಷುಹಿ || ೪ ||

ಃ ತೇ ತದುಕ್ತಂ ಜಗೃಹುರ್ನ ಪುಟೇನೇತಿ ತಸ್ಯ ಪತ್ |
ವಾಲಸ್ಯೋತ್ಪಾಟನಂ ತರ್ವೋಃ ಕೇಚಿತ್ಸಂದಿಗ್ಧಚೇತಸಃ || ೫ ||

ಕಾಬ್ಬೂಖಿಲಂ ವಿಕರ್ಷಂತಂ ದಾಮ್ನಾ ಬದ್ಧಂ ಸ್ವಮಾಶ್ಚಿದಮ್ |
ವಿದೋಕ್ತ ನಂದಃ ಪ್ರಹಸದ್ವದನೋ ವಿಮುಮೋಚ ಹ || ೬ ||

ಶೋಕೋಽಽಽಃ ಸ್ತೋಭಮೋಽನ್ಯತ್ಯದ್ವೈತಮಾನ್ಯಾಪತ್ಯುತಿ |
ತದ್ಗಾಯತಿ ಕ್ಷೇಪ್ತಗ್ಧ್ವದ್ವತೋ ದಾರುಯಂತ್ರವತ್ || ೭ ||

ಪೂರ್ವ ಕ್ಷೇಪದಾಜ್ಞಪಃ ಪೀಠಕೋನ್ಮಾನಪಾದುಕಮ್ |
ಪ್ರವಕ್ಷೇತುಃ ಚ ಕುರುತೇ ಸ್ವಾನಾಂ ಚ ಪ್ರೀತಿಮಾವಹನ್ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಕುರುಶ್ಚೇತ್ಯನೇ | ಅರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷಗಳು ಬಿದ್ದಾಗ ಉಂಟಾದ ಘೋರ ಶಬ್ದವನ್ನು ಗೋಕುಲದ ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರು ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಿಡಿಲೇನಾದರೂ ಬಡಿಯಿತೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವೃಕ್ಷಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. || ೧ || ಎರಡೂ ವೃಕ್ಷಗಳು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಡರು. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಸೇಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಒರಳು ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ದಾಟಿ ತೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ವೃಕ್ಷಗಳು ಬಿದ್ದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದರು. ಈ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವುದು ಯಾರು ? ಹೇಗೆ ಉರುಳಿದುವು ? ಇಂತಹ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದ ಘಟನೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು ? ಎಂದು ವಿದೋಕ್ತ ನಾಬರಿ ಗೊಂಡರು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಭ್ರಮಿಸಿತು. || ೨-೩ ||

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಬಾಲಕರು ಕಂಡಾವಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು - ಅಯ್ಯಾ ! ಇದಾದರೋ ಇದೇ ಮುಂದು ಕೃಷ್ಣ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಇವನು ಎರಡೂ ವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ದಾಟಿ ಹೋಗುವಾಗ ಒರಳು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ಇವನು ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಳೆದಾಗ ಈ ಮರಗಳು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದವು. ನಾವಾದರೋ ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾ ಜ್ಞವಿಷ್ಣು ರನ್ನೂ ನೋಡಿದೆವು. || ೪ || ಆದರೆ ಗೋಪಾಲಕರು ಈ ಬಾಲಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. 'ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕನು ಇಷ್ಟ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವುದು ಇದು ಎಂದಿಗೂ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರ ಮುನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೊದಲಿನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಇರಬಹುದೆಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದರು. || ೫ || ನಂದಗೋಪನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ - ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಕಂದಮ್ಮನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಒರಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ಜಗತ್ತಾ ಲಗು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಡಿಸಿದನು. || ೬ ||

ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗೋಪಿಯರು ಪುಷ್ಕರಾಯಿಸಿದಾಗ ಸಾಧಾರಣ ಬಾಲಕರಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮುಗ್ಧಬಾಲಕನಂತೆ ಹಾಡತೊಡಗುವನು. ಅವನು ಅವರ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. || ೭ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮೀ ಭಕ್ತರಿಗೆ (ಗೋಪಿಯರನ್ನು) ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವೈಶ್ಣವರಂತೆ ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವನು. || ೮ ||

ದರ್ಶಯಂಸ್ತದ್ವಿದಾಂ ರೋಣ ಆತ್ಮನೋ ಭುಕ್ತವತ್ಕತಾಮ್ |
ವ್ರಜಸ್ಯೋವಾಹ ವೈ ಹರ್ಷಂ ಭಗವಾನ್ಬಾಲಚೇಷ್ಟಿತಃ || ೯ ||

ಶ್ರೀಣೇಹಿ ಭೋಃ ಫಲಾನೀತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸತ್ವರಮಚ್ಚುತಃ |
ಫಲಾರ್ಥೀ ಧಾನ್ಯಮಾದಾಯ ಯಯೌ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದಃ || ೧೦ ||

ಫಲವಿಕ್ರಯಿಣೇ ತಸ್ಯ ಚ್ಚುತಧಾನ್ಯಂ ಕರದ್ವಯಮ್ |
ಫಲೈರಪೂರಯದ್ರತ್ನೈಃ ಫಲಭಾಂಡಮಪೂರಿ ಚ || ೧೧ ||

ಸರಿತ್ತೀರಗತಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಭಗ್ನಾರ್ಜುನಮಥಾಹ್ವಯತ್ |
ರಾಮಂ ಚ ರೋಹಿಣೀ ದೇವೀ ಶ್ರೀದಂತಂ ಬಾಲಕೈರ್ಭೃಕಮ್ || ೧೨ ||

ನೋಪೇಯಾಶಾಂ ಯದಾಽಽಹೂತೌ ಶ್ರೀದಾಸಂಗೇನ ಪುತ್ರಕೌ |
ಯಶೋದಾಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರೋಹಿಣೀ ಪುತ್ರವತ್ಸಲಾಮ್ || ೧೩ ||

ಶ್ರೀದಂತಂ ಸಾ ಸುತಂ ಬಾಲೈರಪಿವೇಲಂ ಸಹಾಗ್ರಜಮ್ |
ಯಶೋದಾಚೋಹವೀತ್ಯುಷ್ಣಂ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹಸ್ತುತಸ್ತನೀ || ೧೪ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಾರವಿಂದಾಕ್ಷ ತಾತ ಏಹಿ ಸ್ತನಂ ಪಿಬ |
ಅಲಂ ವಿಶಾದೈಃ ಪ್ಲಕ್ಷಾಂಃ ಶ್ರೀದಾಶ್ರಾಯೋಽಪಿ ಪುತ್ರಕ || ೧೫ ||

ಹೇ ರಾಮಾಗಚ್ಛ ತಾತಾತು ಸಾನುಜಃ ಕುಲನಂದನ |
ಪ್ರಾತರೇವ ಕೃತಾಹಾರಸ್ತದ್ವನಾಸ್ತೋಕ್ತುಮರ್ಹತಿ || ೧೬ ||

ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ತ್ವಾಂ ದಾತಾರ್ಹ ಭೋಕ್ತೃಮಾಣೋ ವ್ರಜಾಧಿಪಃ |
ಏಹ್ಯಾವಯೋಃ ಪ್ರಿಯಂ ಧೇಹಿ ಸ್ವ್ಯಹಾನ್ಯಾತ ಬಾಲಕಾಃ || ೧೭ ||

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಂತನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಬಾಲಲೀಲೆ
ಗಳಿಂದ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಭಗವಂತನೆಂಬ
ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ತಾನು ಭಕ್ತವರಾಧೀನನೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟ
ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೯ ||

ಒಂದು ದಿನ ಹಣ್ಣುಮಾರುವವಳೊಬ್ಬಳು ಬಂದು 'ಹಣ್ಣು
ಬಂದಿದೆ! ಹಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು.
ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆಗಳ
ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಭಗವಂತನಾದ ಆಚ್ಯುತನು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟರಾದ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದನು. || ೧೦ || ಅವನ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ
ಧಾನ್ಯವಾದರೋ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಬೆಳ್ಳಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಣ್ಣು
ಮಾರುವವಳು ಅವನ ಎರಡೂ ಕೈತುಂಬಾ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.
ಇತ್ತ ಭಗವಂತನೂ ಕೂಡ ಆಕೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ
ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಬಿಟ್ಟನು. || ೧೧ ||

ಅನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಯಮಳಾರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಮುರಿದಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಗೊಲ್ಲ
ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಾ-ಆಡುತ್ತಾ ಯಮುನಾ ನದಿಯ
ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಹಾಗೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತರು. ಆಗ
ರೋಹಿಣಿದೇವಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಓ ಕೃಷ್ಣಾ!
ಓ ಬಲರಾಮಾ! ಬೇಗನೇ ಬನ್ನಿ ಇನ್ನು ಆಟ ಸಾಕು. || ೧೨ ||
ಆದರೆ ರೋಹಿಣಿಯು ಎಷ್ಟು ಕರೆದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ
ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಟದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿದ್ದರು. ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ
ಕರೆದಾಗಲೂ ಬಾಲಕರು ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ರೋಹಿಣಿಯು ಪುತ್ರ
ವತ್ಸಲೆಯಾದ ಯಶೋದಾದೇವಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆತರಲು
ಕಳುಹಳು. || ೧೩ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ- ಬಲರಾಮರು ಗೋಪಾಲರೊಡನೆ
ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಶೋದೆಯು ಹೋಗಿ
ಅವರನ್ನು ಕರೆದಳು. ಆಗ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿದ್ದ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದಾಗಿ ಆಕೆಯ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಒಸರುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೪ ||
ಯಶೋದೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ - ಓ ಕೃಷ್ಣಾ!
ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದಮ್ಮ! ಮೋಹನಕೃಷ್ಣ! ಅರವಿಂದಾಕ್ಷನೇ!
ಮಗು! ಚನ್ನ! ಬೇಗ ಬಾರೋ! ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡು. ಇನ್ನಾದರೂ
ನಿನ್ನ ಆಟಗಳನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡು, ನೋಡಿಲ್ಲಿ! ಆಟವಾಡಿ ದಣದಿರೆ
ಒಹುದು. ಬೇಗ ಬಾರೋ! || ೧೫ || ಮುದ್ದುಕಂದ ರಾಮಾ!
ನಿನೂ ಬೇಗ ಬಾ. ಯದುಕುಲಕ್ಕೆ ಆವಂದವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವನೇ! ತಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇಗನೇ ಬಂದು
ಬಿಡು. ಇಂದು ನೀವು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಊಟಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ
ನಿಮಗೆ ಹಸಿವಾಗಿರಬಹುದು. ಏನಾದರೂ ತಿಂದುಕೊಳ್ಳಿ. || ೧೬ ||
ದಾಶಾರ್ಹಕುಲತೀಲಕನೇ! ವ್ರಜರಾಜರಾದ ನಂದಗೋಪರು
ಊಟಮಾಡಲು ನಿಮಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗನೇ ಬಂದು
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿರಿ. ಗೋಪಬಾಲಕರೇ! ನೀವೂ
ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. || ೧೭ ||

ಧೂಲಿಧೂಸರಿತಾಂಗಸ್ತು ಪುತ್ರ ಮಜ್ಜನಮಾವಹ |
ಜನ್ಮಾರ್ಜಮದ್ಯ ಭವತೋ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ದೇಹಿ ಗಾಃ ಶುಚಿಃ
|| ೧೮ ||

ಪತ್ಯ ಪತ್ಯ ವಯಸ್ಕಾಂಶ್ಚೇ ಮಾತೃಮೃಷಾನ್ವಲಂಕೃತಾನ್ |
ತಂ ಚ ಸ್ನಾತಃ ಕೃತಾಹಾರೋ ವಿಹರಸ್ವ ಸ್ವಲಂಕೃತಃ
|| ೧೯ ||

ಇತ್ಯಂ ಯತೋದಾ ತಮಶೇಷಶೇಖರಂ
ಮತ್ಯಾ ಸುತಂ ಸ್ನೇಹನಿಬದ್ಧಧೀರ್ಯುತ |
ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಹರಾಮಮಚ್ಯುತಂ
ನೀತ್ವಾ ಸ್ವನಾಟಂ ಕೃತವತ್ಯಥೋದಯಮ್ || ೨೦ ||

ಗೋಪವೃದ್ಧಾ ಮಹೋತ್ಪಾತಾನನುಭೂಯ ಬೃಹದ್ದನೇ |
ನಂದಾದಯಃ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಪ್ರಜಕಾರ್ಯಮಮಂತ್ರಯನ್
|| ೨೧ ||

ತಕ್ರೋಪನಂದನಾಮೋಽಽಹ ಗೋಪೋ ಜ್ಞಾನವಯೋಽಧಿಕ |
ದೇಶಕಾಲಾರ್ಥಾತ್ತ್ವಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯಕೃದ್ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ
|| ೨೨ ||

ಉತ್ಪಾತವ್ಯಮಿತೋಽಸ್ಯಾಭಿಗೋಳುಲಸ್ಯ ಹಿತ್ಯಪಿಛಃ |
ಅಯಾಂತ್ಯತ್ರ ಮಹೋತ್ಪಾತಾ ಬಾಲಾನಾಂ ನಾಹತೇತಮಃ
|| ೨೩ ||

ಮುಕ್ತಃ ಕಥಂಚಿದ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾ ಬಾಲಘ್ನಾ ಬಾಲಕೋ ಹ್ಯಸೌ |
ಹವೀರನುಗ್ರಹಾನ್ನೂನಮನತೋಪರಿ ನಾಪತತ್
|| ೨೪ ||

ಚಕ್ರವಾತೇನ ನೀತೋಽಯಂ ದೈತ್ಯೇನ ವಿಪದಂ ವಿಯುತ್ |
ಕರಾಯಾಂ ಪತಿತಸ್ತತ್ರ ಪರಿಕ್ರಾತಃ ಸುರೇಶ್ವರೈಃ
|| ೨೫ ||

ತಾಪ್ತ ಪ್ರಿಯೇಶ ದ್ರುಮಯೋರಂತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಬಾಲಕಃ |
ಅವಸ್ಥಿತಮೋ ವಾಪಿ ತದಪ್ಯಚ್ಯುತರಕ್ಷಣಮ್
|| ೨೬ ||

ಮಗೂ | ನೋಡಿರಲ್ಪ ನಿನ್ನ ಮೈಗೆ ಧೂಳಿಲ್ಲ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಾ, ಬೇಗನೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೋ, ಇಂದು ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶುಚಿ ಭೂತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡು. || ೧೮ || ಅದೋ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯವರನ್ನು ನೋಡು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅವರ ತಾಯಂದಿರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂದವಾದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿರುವರು. ಈಗ ನೀನೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಂಡು-ತಿಂದು ಮತ್ತೆ ಆಡುವೆಯಂತೆ. || ೧೯ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಯತೋದಯ ಮನ-ಪ್ರಾಣಗಳು ಪುತ್ರಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವಳು ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನ ತಿರೋಮುಖ ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಕರೆದು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಬಲರಾಮ ನನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ನಡೆದಳು. ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಜನ್ಮೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದಳು. || ೨೦ ||

ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಉತ್ಪಾತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರು ವುದನ್ನು ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ವೃದ್ಧರಾದಗೋಪರು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ - 'ಈಗ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳು ವಿನು ಮಾಡಬೇಕು?' ಎಂದು ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಮೇಲಿಳಿಸ ತೊಡಗಿದರು. || ೨೧ || ಅವರಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಧಿಸಿರುವ ವಯೋ ವೃದ್ಧನೂ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧನೂ ಅದ ಒರ್ವ ಗೋಪನಿದ್ದನು. ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ - 'ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಪತ್ತು ಬರಬಾರದೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೆಂದನು - || ೨೨ || ಬಂಧುಗಳೆ! ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಬಾಲಕರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಗೋಕುಲಕ್ಕೂ, ಗೋಪಾಲರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೆರಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. || ೨೩ || ಈ ನಮ್ಮ ನಂದಗೋಪನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಾಲಹಂತಕಳಾದ ಪೂತನು ರಾಕ್ಷಸಿಯಿಂದ ದೈವವಶಾತ್ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಾಮಗ್ರಿಗಳು ತುಂಬಿದ್ದ ಗಾಡಿಯು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬಿದ್ದರೂ ಈ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. || ೨೪ || ಸುಂಟರಗಾಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ತೃಣಾವರ್ತನು ಈ ಮುದ್ದು ಕೆಂದನನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಭಾರೀ ವಿಪತ್ತನ್ನೇ ತಂದೊಡ್ಡಿದನು. ಆದರೆ ಆಗದಿಂದ ದೈತ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೂ ಸುರೇಶ್ವರನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಾಲಕನು ಬದುಕುಳಿದನು. || ೨೫ || ಜೋಡೀ ಅತ್ತಿಮರಗಳು ಉರುಳಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಇವನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಬಾಲಕರು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ಭಗವಾನ್ ಆಚ್ಯುತನೇ ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೨೬ ||

ಯಾವದೌತ್ಪಾತಿಕೋಽರಿಷ್ಟೋ ವ್ರಜಂ ಸಾಭಿಭವೇದಿತಃ |
ತಾವದ್ಭಾಲಾನುಪಾದಾಯ ಯಾಸ್ಯಾಮೋಽನ್ಯತ್ರ ಸಾಸುಗಾಃ || ೨೭ ||

ವನಂ ವೃಂದಾವನಂ ನಾಮ ಪಶುವ್ಯಂ ನವಕಾನನಮ್ |
ಗೋಪಗೋಪೀಗವಾಂಸೇವ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಾದ್ರಿತ್ಯಗವೀರುಧಮ್ || ೨೮ ||

ತತ್ತತ್ಪ್ರಾಚ್ಯೈವ ಯಾಸ್ಯಾಮಃ ಶಕಟಾನ್ಯುಂಕ್ತ ಮಾ ಚರಮ್ |
ಗೋಧಸಾನ್ಯಗ್ರತೋ ಯಾಂತು ಭವತಾಂ ಯದಿ ರೋಚತೇ || ೨೯ ||

ತಚ್ಚುತ್ಪತ್ತಿರಧಿಯೋ ಗೋಪಾಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿ ವಾದಿಸಃ |
ಪ್ರಜಾನ್ತಾನ್ ಸ್ವಾನ್ ಸಮಾಯುಜ್ಯ ಯಮೂ ರೂಢಪರಿಚ್ಛದಾಃ || ೩೦ ||

ವೃದ್ಧಾನ್ಬಾಲಾನ್ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ರಾಜಸ್ತವೋಪಕರಣಾನಿ ಚ |
ಅನಾಸ್ತೋಽಪ್ಯ ಗೋಪಾಲಾ ಯತ್ರ ಆತ್ತಕರಾಸನಾಃ || ೩೧ ||

ಗೋಧನಾನಿ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಕೃಂಗಾಣ್ಯಾಪೂರ್ಯ ಸರ್ವತಃ |
ತೂರ್ಯಘೋಷೇಣ ಮಹತಾ ಯಯುಃ ಸಹವೃದೋಹಿತಾಃ || ೩೨ ||

ಗೋಪ್ಯೋ ರೂಢವಥಾ ನೂತ್ನಕುಚಕುಂತುಮಕಾಂತಯಃ |
ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ ಜಗುಃ ಪ್ರೀತಾ ನಿಷ್ಕಕಂಠ್ಯಃ ಸುವಾಸುಃ || ೩೩ ||

ತಥಾ ಯಶೋದಾರೋಹಿಣ್ಯಾವೇಕಂ ಶಕಟಮಾಸ್ತತೇ |
ರೇಜತುಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಾಘ್ಯಾಂ ತತ್ಕಥಾಶ್ರವಣೋತ್ಸುಕೇ || ೩೪ ||

ವೃಂದಾವನಂ ಸಂತ್ರವಿತ್ಯ ಸರ್ವಕಾಲಸುಖಾವಹಮ್ |
ತತ್ರ ಚಕ್ರವರ್ಜಾವಾಸಂ ಶಕಟೈರರ್ಥಚಂದ್ರವತ್ || ೩೫ ||

ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಅನಿಷ್ಟವು ನಮಗೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಈ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿ ನಾಶವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ನಾವುಗಳು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು, ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇರಲ್ಲಿ ಗಾದರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು. || ೨೭ || ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಪವೇ ವೃಂದಾವನ ಎಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿರಾದ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ, ಲತಾ-ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ನಿರಂತರ ನಿತ್ಯ-ನೂತನವಾದ ಒಂದು ಕಾಡು ಇದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ, ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವೊಂದೂ ಇರುವುದು. ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗಂತೂ ಒಹಳ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳಿಗೆ ಅದು ಕೇವಲ ಅನುಕೂಲದಾಯಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸೇವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. || ೨೮ || ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸರಿಯೆಂದು ಕಂಡರೆ ಇಂದೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಡೋಣ. ತಡಮಾಡದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತಾದ ಹಸುಗಳು ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಬೇಗನೆ ಹೊರಡಿರಿ. || ೨೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿಸೋ! ಉಪನಂದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಗೋಪಾಲ ಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದು ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ದನಿ ಗೊಡಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಮತಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಹಸುಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿ ವೃಂದಾವನದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. || ೩೦ || ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ಗೋಪಾಲಕರು ಮುದುಕರನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹೆಂಗಸರನ್ನೂ ಗಾಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಆ ಗಾಡಿಗಳ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆಯೇ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೧ || ಅವರು ಹಸು-ಕರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಕೊಂಬು-ಕಹಳೆಗಳನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಕೂದುತ್ತಾ, ಪುರೋಹಿತರೊಡನೆ ಗೋಪಾಲಕರು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೨ || ಗೋಪಿಯರು ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವಿಧವಾದ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸಾಗುವಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಆನಂದವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೩ || ಯಶೋದಾದೇವಿಯೂ, ರೋಹಿಣೀ ಇವರೂ ಅಂದವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕಂದಮ್ಮಗಳಾದ ಒಲರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೊಲ್ಲತಿಯರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರವಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೪ || ವೃಂದಾವನವು ಆತ್ಮಂತ ಸುಂದರವಾದ ವನ ಎಲ್ಲ ಋತುಗಳಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವೇ ಸುಖವು ತುಂಬಿತ್ತು. ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗೋಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಡಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರ ಮಂಡಲವಾಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಹಸು-ಕರುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೩೫ ||

ವೃಂದಾವನಂ ಗೋವರ್ಧನಂ ಯಮುನಾಪುಲಿನಾನಿ ಚ |
ವೀಕ್ಷ್ಯಾಸೀದುತ್ತಮಾ ಪ್ರೀತೀ ರಾಮಮಾಧವಯೋರ್ವೃತ
|| ೩೬ ||

ಏವಂ ವ್ರಜಾಕಸಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಯಚ್ಛಂಕಾ ಬಾಲಚೇಷ್ಟಿಣಿಃ |
ಕಲವಾಕ್ಯೈಃ ಸ್ತೋತೇನ ವತ್ಸಪಾಲೌ ಬಧೂವತುಃ
|| ೩೭ ||

ಅವಿದೂರೇ ವ್ರಜಭುಮಿ ಸಹ ಗೋಪಾಲದಾರಕೈಃ |
ಚಾರಯಾಮಾಸುರ್ವತ್ಸಾನ್ನಾನ್ಯಾತ್ರೇದಾಪರಿಚ್ಛದೌ
|| ೩೮ ||

ಕ್ಷುಬ್ಧಾದಯತೋ ವೇಣುಂ ಕ್ಷೀಪಣೈಃ ಕ್ಷಿಪತಃ ಕ್ಷುಬ್ಧಾಃ |
ಕ್ಷುಬ್ಧಾದೈಃ ಕಿಂಕೀರೇಭಿಃ ಕ್ಷುಬ್ಧತ್ರಿಮಗೋವೃಷೈಃ
|| ೩೯ ||

ವೃಷಾಯಮೂಷಾ ನರ್ದಂತೌ ಯುಯುಧಾತೇ ಪರಸ್ಪರಮ್ |
ಅನುಕೃತ್ಯ ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಂತೂಂಶ್ಚೇರತುಃ ಪ್ರಾಕೃತೌ ಯಥಾ
|| ೪೦ ||

ಕದಾಚಿದ್ವಮುನಾತೀರೇ ವತ್ಸಾಂತ್ಪಾರಯತೋಃ ಸ್ವಪ್ನಃ |
ವಯಸ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಣಬಲಯೋರ್ಜಿಫಾಂಸುರ್ದೈತ್ಯ ಆಗಮತ್
|| ೪೧ ||

ತಃ ವತ್ಸರೂಪಿಣಿಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವತ್ಸಯೂಥಗತಂ ಹರಿಃ |
ವರ್ತಯಸ್ತಬದೇವಾಯ ಶನೈರ್ಮುಗ್ಧ ಇವಾಸದತ್
|| ೪೨ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪರಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಲಾಂಗೂಲಮಚ್ಛುತಃ |
ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ ಕಪಿತ್ಥಾಗ್ರೇ ಪ್ರಾಹೀಣೋದ್ಗತದೇವಿತಮ್ |
೨ || ೪೩ ||

ತಃ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತಾ ಬಾಲಾಃ ಶಶಂಕುಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ |
ಮೇವಾಶ್ಚ ಪರಿಸಂಕುಶ್ಪಾ ಬಧೂವುಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಿಣಃ
|| ೪೪ ||

ಪರಿಚ್ಛತೇ ! ವೃಂದಾವನದ ಹೆಚ್ಚ ಹಸಿರು ಮನವನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನೂ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಮರಳರಾಶಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಆನಂದದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋದರು. || ೩೬ ||

ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತೊದಲು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಗೋಕುಲದಂತೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. || ೩೭ || ಇತರ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕ ರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಹಸುಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕವಣಿಗಳಿಂದ ಕೆಲ್ಲು ಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಾವೇ ಹಸು ಎತ್ತುಗಳಾಗಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೮ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಹೋರಿಗಳಂತೆ ಗುಟ್ಟುರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನವಿಲು, ಕೋಗಿಲೆ, ಕೋತಿ, ನರಿ, ನಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಆಣಕವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತ ನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಾಧಾರಣ ಬಾಲಕರಂತೆ ಆಟವಾಡು ತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೦ ||

ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಗೆಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ವತ್ಸಾಸುರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. || ೪೧ || ಅವನು ಕರುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕರುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಕಂಡ ಭಗವಂತನು ಕೊನ್ನೆಯಿಂದ ಬಲ ರಾಮನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ || ವತ್ಸಾಸುರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಆಗ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಗುರುತಿಸದೆ ಆ ಸುಂದರ ಕರುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧವಾದವನಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೪೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕರುವಾಗಿದ್ದ ಆ ಅಸುರನನ್ನು ಬಾಲ ಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಬೀಲದ ಮರಕ್ಕೆ ಅವಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಅನೇಕ ಮರಗಳನ್ನು ಉರಳಿಸುತ್ತಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸತ್ತುಬಿದ್ದನು. || ೪೩ || ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೃಷ್ಣ ! ಭಲೇ-ಭಲೆ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪ್ರಿಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳ ತೊಡಗಿದರು. ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅತೀವ ಆನಂದದಿಂದ ಹೂ ಮಳೆಗರೆದರು. || ೪೪ ||

ತೌ ವತ್ಸಪಾಲಕೌ ಭೂತ್ವಾ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪಾಲಕೌ |
ಸಹ್ಯತರಾಶೋ ಗೋವತ್ಸಾಂತ್ಯಾರಯಂತೌ ವಿಚೇರತುಃ || ೪೫ ||

ಸ್ಥೌ ಸ್ಥೌ ವತ್ಸಪಾಲಂ ಸರ್ವೇ ಪಾಯಯಿಷ್ಯಂತ ಏಕದಾ |
ಗತ್ವಾ ಜಲಾಶಯಾಭ್ಯಾಶಂ ಪಾಯಯಿತ್ವಾಪವುರ್ಜಲಮ್ || ೪೬ ||

ತೇ ತತ್ರ ಪದ್ಮಕುಬ್ಜಾಲಾ ಮಹಾಸ್ತ್ಯಮಮೃತಮ್ |
ತತ್ರಸುರ್ವಾನ್ಯನಿರ್ಭಿಷ್ಣಂ ಗಿರೇಃ ಶೃಂಗಮಿವ ಚ್ಯುತಮ್ || ೪೭ ||

ಸ ವೈ ಬಲೋ ನಾಮ ಮಹಾನುಸುರೋ ಬಕರೂಪದೃಕ್ |
ಅಗತ್ಯ ಸಹಸಾ ಕೃಷ್ಣಂ ತೀಕ್ಷ್ಣತುಂಡೋಽಗ್ರಸದ್ಭೀ || ೪೮ ||

ಕೃಷ್ಣಂ ಮಹಾಬಕಗ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮಾದಯೋಽರ್ಭಕಾಃ |
ಬಭೂವುರಿಂದ್ರಿಯಾಗೇವ ವಿನಾ ಪ್ರಾಣಂ ವಿಚೇತಸು || ೪೯ ||

ತಂ ತಾಪಾಮೂಲಂ ಪ್ರದಹಂತಮಗ್ನಿವತ್ |
ಗೋಪಾಲಸೂಕ್ಷುಂ ಪಿತರಂ ಜಗದ್ಗುರೋಃ |
ಚಚ್ಚಿದ್ರ ಸದ್ಯೋಽಕಿರುಷಾಕ್ಷತಂ ಬಕ-
ಸ್ತುಂಚೇನ ಹಂತುಂ ಪುನರಭ್ಯಪದ್ಯತ || ೫೦ ||

ತಮೂಪಹಂತಂ ಸ ನಿಗೃಹ್ಯ ಹಂಚಯೋ-
ರ್ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಬಕಂ ಕಂಠಸುಖಂ ಸಹಾಂ ಪಜಿ |
ಪತ್ಯಪ್ನು ಬಾಲೇಷು ದದಾರ ಲೀಲಯಾ
ಮಂದಾನಪೂ ವೀರಣವತ್ ದಿವೌಪಸಾಮ್ || ೫೧ ||

ತದಾ ಬಕಾರಿಂ ಸುರಲೋಕವಾಸಿನಃ
ಸಮೂಹರನ್ನಂದನಮಲ್ಲಿಕಾರಿಭಿಃ |
ಸಮೀದಿರೇ ಚಾನತಂಖಸಂಸ್ತವೈ-
ಶ್ವದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಗೋಪಾಲಸುತಾ ಎಚ್ಚಿರೇ || ೫೨ ||

ಪರಿಣತನೇ! ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕರಾದ ದಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ವತ್ಸಪಾಲಕರಾಗಿ ಬೆಂಗಳೆ ಬೇಗನೇ ಎದ್ದು ಉಟದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೫ || ಹೀಗಿರುತ್ತಾ ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಕರುಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಲು ಜಲಾಶಯದ ಕೆಟ್ಟ ಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಿ, ತಾವೂ ನೀರು ಕುಡಿದರು. || ೪೬ || ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕುಳಿರುವುದನ್ನು ಗೊಲ್ಲರು ನೋಡಿದರು. ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರದಿಂದ ತುಂಡಾದ ಯಾವುದೋ ಬೆಟ್ಟವೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆಯೋ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೪೭ || ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿ ಹೋದರು. ಅವನು ಬಕನೆಂಬ ಓರ್ವ ಮಹಾ ಆಸುರ ನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಕಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಕ್ಕು ಇತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಆ ಆಸುರನು (ಬಕಪಕ್ಷಿಯು) ಚೂಪಾದ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನುಂಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. || ೪೮ || ಆ ಮಹಾಬಕಪಕ್ಷಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನುಂಗಿದುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಬಲರಾಮನೇ ಮುಂತಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಪ್ರಾಣಗಳು ಹಾರಿ ಪೋದಾಗ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟರಾದರು. || ೪೯ || ಪರಿಣತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಲೋಕಪಿತಾಮಹ ನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ತಂದೆಯು. ಅವನು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಗೋಪ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಆ ಬಕಾಸುರನ ದವಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಬಕನಿಂದಲೇ ಬೇಯಂತ ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ವಿಟೂ ಕೊಡಲಾರದೆ ಕೊಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಉಗುಳಬೇಕಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ಧನಾದ ಆ ದಾನವನು ತನ್ನ ಹರಿತವಾದ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಫಾತಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು. || ೫೦ || ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ರಭಸದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಠವ ಮಿತ್ರನಾದ ಬಕಾಸುರನ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಗೋಪಬಾಲಕರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೊಜೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಅತಿಸುಲಭವಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕುವಂತೆ ಲೀಲಾಚಾಲವಾಗಿ ಆ ಆಸುರನನ್ನು ಸೀಳಿ ಹಾಕಿದನು. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. || ೫೧ || ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಪಾಪ, ಪುನ್ನಾಗ, ಪಾರಿಜಾತ ಮುಂತಾದ ಹೂವುಗಳ ಮಳೆಗರೆದರು. ವಿಜಯಸೂಚಕವಾದ ಭೇರಿ-ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕ ರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. || ೫೨ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಕ ಪಕ್ಷಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಬಲರಾಮನೇ ಮುಂತಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಪ್ರಾಣಸಂಪಾದನಾದಾಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸಚೇತನವಾಗುವಂತೆ ಆನಂದತುಂದಿಲರಾದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ

ಮುಕ್ತಂ ಬಕಾಸ್ಕಾದುಪಲಭ್ಯ ಬಾಲಕಾ
ರಾಮಾದಯಃ ಪ್ರಾಣಮಿವೈಂದ್ರಿಯೋ ಗಣಃ |
ಸ್ಥಾನಾಗತಂ ತಂ ಪರಿರಚ್ಯ ನಿವೃಣಾತಾಃ
ಪ್ರಣೀಯ ಮಾನ್ವಜಮೇತ್ಯ ತದ್ಭಗುಃ || ೫೩ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ತದ್ವಿಷ್ಣುತಾ ಗೋಪಾ ಗೋಷ್ಠಶ್ಚಾತಿಪ್ರಿಯಾದೃತಾಃ |
ಪ್ರೇತ್ಯಾಗತಮಿವೌಪ್ಸುಕ್ಯಾದೃಕ್ಷಂತ ತೃಷಿತೇಕ್ಷಣಾಃ
|| ೫೪ ||

ಅಹೋ ಬಕಾಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ಬಹವೋ ಮೃತ್ಯವೋಭವನ್ |
ಅಹ್ಯಾಸೀದ್ವಿಪ್ರಿಯಂ ತೇಪಾಂ ಕೃತಂ ಪೂರ್ವಂ ಯತೋ ಭಯಮ್
|| ೫೫ ||

ಅಥಾಪ್ಯಭಿಭವಂತೈನಂ ನೈವ ತೇ ಘೋರದರ್ಶನಾಃ |
ಜಿಘಾಂಸಯೈನಮಾಸಾದ್ಯ ನಶ್ಯಂತ್ಯಗ್ನೌ ಪತಂಗವತ್
|| ೫೬ ||

ಅಹೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವಾಚೋ ನಾಮತ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ಕರ್ಹಿಣಿ |
ಗರ್ಗೋ ಯದಾಹ ಭಗವಾನನ್ವಭಾವಿ ತಥೈವ ತತ್
|| ೫೭ ||

ಇತಿ ಸಂದಾದಂತೋ ಗೋಪಾಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಕಥಾಂ ಮುದಾ |
ಕುರ್ವಂತೋ ರಮಮಾಣಾಶ್ಚ ನಾವಿಂದಸ್ತವೇದನಾಮ್
|| ೫೮ ||

ಏವಂ ವಿಹಾರೈಃ ಕೌಮಾರೈಃ ಕೌಮಾರಂ ಜಹತುರ್ವಚೇ |
ನಿಶಾಯಸೈಃ ಸೇತುಬಂಧೈರ್ಮರ್ಕಟೋತ್ಪನ್ನನಾದಿಭಿಃ
|| ೫೯ ||

ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಾಚಿತಬ್ಧಿಹೊಂದರು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕರುಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವೈತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರುಹಿದರು. || ೫೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೆ! ಬಕಾಸುರನ ವಧೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಮುದುಕ್ತೃಷ್ಣನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮುಖದಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಂದಂತೆ ಅವರಿಗನ್ನಿಸಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಂದಲೂ, ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಆ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೫೪ || ಅವರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮಲ್ಲೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು ಅಬ್ಬಾ! ಎಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಿದು? ಈ ಮುದ್ದು ಬಾಲಕನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಮೃತ್ಯುಮುಖನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಬಗೆದವರಿಗೇ ಕೇಡಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಇತರರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. || ೫೫ || ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದರೂ ಕೂಡ ■ ಭಯಂಕರ ಆಸುರರು ಇವನನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೆಂದು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾದ ಪತಂಗಗಳು ಬಂದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪಾಯುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೫೬ || ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ವಚನಗಳು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ದಿಟವೇ ಆಗಿದೆ. ನೋಡಿ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ! || ೫೭ || ನಂದಗೋಪನು ಮತ್ತು ಇತರ ಗೋಪರು ಹೀಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದದಿಂದ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖ-ಸಂಕಟಗಳು ಅರಿದಿಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. || ೫೮ || ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮರಳಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮರಗೋತಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ, ಹಾಡುತ್ತಾ, ಅಡುತ್ತಾ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. || ೫೯ ||

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾವೃದ್ಧಾಣಿ ಶಾರದಾಮಹರ್ಷ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಹಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ವತ್ಸ-ಬಕವಧೋ ನಾಮೈಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೧ ||

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಘಾಸುರನ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕೃಚಿದ್ವನಾಶಾಯ ಮನೋ ದಧದ್ವಜಾತ್-

ಕ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ವಯಸ್ಕವತ್ಪಾನ್ |

ಪ್ರಬೋಧಯನ್ ಶೃಂಗರವೇಣ ಚಾರುಣಾ

ವಿನಿರ್ಗತೋ ವತ್ಸಪುರದರೋ ಹರಿಃ || ೧ ||

ತೇನೈವ ಸಾಕಂ ಪೃಥುಕಾಃ ಸಹಸ್ರತಃ

ಸ್ಮಿಗ್ಧಾಃ ಸುಶಿಗ್ಧೇತ್ರವಿಷಾಣವೇಣವಃ |

ಸ್ವಾಸ್ತಾಸ್ವಹಸ್ತ್ರೋಪರಿಸಂಖ್ಯಯಾನಿಶಾ-

ನ್ವತ್ವಾನ್ವರಸೃತ್ಯ ವಿನಿರ್ಯಯುರ್ಮುರಾ || ೨ ||

ಕೃಷ್ಣವತ್ಸ್ರಸಂಖ್ಯಾತ್ಯಯೋಥೀಕೃತ್ ಸ್ವಮತ್ಸಕಾನ್ |

ಚಾರಯಂತೋಽರ್ಭಲೀಲಾಭಿರ್ವಿಜಹ್ನುಸ್ತತ್ರ ಹ

|| ೩ ||

ಫಲಪ್ರವಾಲಸ್ತಬಕಸುಮನಃಪಿಚ್ಛದಾಹುಭಿಃ |

ಕಾಚಗುಂಜಾಮಣಿಸ್ಪರ್ಶಾಭೂಪಿತಾ ಅಪ್ಯಭೂಷಯನ್

|| ೪ ||

ಮುಷ್ಣಂತೋಽನ್ಯೋನ್ಯಪಿಶ್ಕಾದೀನ್ ಜ್ಞಾತಾನಾರಾಚ್ಚಚಿತ್ತಃ |

ತತ್ರತ್ಯಾಶ್ಚ ಪುನರ್ದೂರಾದ್ಧಸಂಶತ್ ಪುನರ್ದಮಃ

|| ೫ ||

ಯದಿ ದೂರಂ ಗತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ವನಶೋಭೇಕ್ಷಕಾಯ ತಮ್ |

ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಹಂ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಸಂಸ್ಪೃತ್ಯ ರೇಮಿರೇ

|| ೬ ||

ಕೇಚದ್ವೇಗೂನ್ವಾದಯಂತೋ ಧ್ಯಾಂತಃ ಶೃಂಗಾಣಿ ಕೇಚನ |

ಕೇಚಿದ್ಭೃಂಗೈಃ ಪ್ರಗಾಯಂತಃ ಕೂಡಂತಃ ಕೋಕಿಲೈಃ ಪರೇ

|| ೭ ||

ವಿಚ್ಛಾಯಾಭಿಃ ಪ್ರಧಾವಂತೋ ಗಚ್ಛಂತಃ ಸಾಧು ಹಂಸಕೈಃ |

ಬಕೈರುಪವಿಶಂತಶ್ಚ ಸ್ವತ್ಕಂಶಶ್ಚ ಕಲಾಪಿಭಿಃ

|| ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವನಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಆಯಿತು. ಅವನು ಬೆಳಗಾದೊಡನೆಯೇ ಎದ್ದು ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಕೊಂಬನ್ನು ಊದಿ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, ಕರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಲಗೋಪಾಲನು ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟನು. || ೧ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸ್ನೇಹಪರರಾದ ಸಾವಿರಾರು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಕರುಗಳ ಮುಂದೆ ಯನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ನೆಲವು, ಕೋಲು, ಕೊಂಬು, ಕೊಳಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟರು. || ೨ || ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಸಂಖ್ಯ ಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕರುಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಾಲಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೩ || ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಗಾಜಿನ ಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿನ್ನದ ವಂಕಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಲುಗುಂಜೆಯ ಸರಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ವೃಂದಾವನದ ಕಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಹಸಿರು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ ನವಿಲು ಗರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದಾಡಿದರು. || ೪ || ಕೆಲವರು ಯಾರದೋ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕೊಳಲನ್ನು ಕಳಕೊಂಡವನಿಗೆ ಕದ್ದವನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಡೆಯಲು ಒಂದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಬಳಿಗೆ ಎಸೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಬಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಮರಳಿಸಿ ಕೇಕ ಹಾಕಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೫ || ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವನದಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ದೂರ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾನು ಮೊದಲು ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟುವೆನು, ನಾನು ಮೊದಲು ಎಂಬ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ-ಮುಟ್ಟಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೬ || ಕೆಲವರು ಕೊಳಲನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಕೊಂಬನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲ-ಕೆಲವರು ದುಂಬಿಗಳೊಡನೆ ತಾವೂ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೭ || ಒಂದು ಕಡೆ ಕೆಲವು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ನೆರಳಿನೊಂದಿಗೆ ಓಡತೊಡಗಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಂಸದ ನಡೆಯನ್ನು ಅಣಕವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅವುಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ನವಿಲುಗಳ ಕುಣಿತನ್ನು ನೋಡಿ ತಾವೂ ಅವುಗಳಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೮ ||

ವಿಕರ್ಷಂತಃ ಕೀಡುಲಾನಾರೋಹಯತ್ ಕೈದ್ಯಮಾನ್ |
ವಿಕುರ್ವಂತಸ್ತು ಕೈಃ ಸಾಕಂ ಪ್ಲವಂತಸ್ತು ಪಲಾಶಿಶು
|| ೯ ||

ಸಾಕಂ ಭೇದೈರ್ವಿಲಂಘಯಾ ಸರಿತ್ಪ್ರವಸಂಪ್ಲುತಾಃ |
ವಿಕುರ್ವಂತಃ ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಯಾಃ ಕಪಂತಸ್ತು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಶಾನ್
|| ೧೦ ||

ಇತ್ಯಂ ಸುತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಸುಖಾನುಭೂತ್ಯಾ
ದಾಸ್ಯಂ ಗತಾನಾಂ ಪರದೈವತೇನ |
ಮಾಯಾತ್ರಿತಾನಾಂ ಸರದಾರಕೇಣ
ಸಾಕಂ ವಿಜಹ್ಯಃ ಕೃತಪುಣ್ಯಪುಂಜಾಃ || ೧೧ ||

ಯತ್ಪಾದಪಾಂಸುರ್ಬಹುಜನ್ಮಕೃಚ್ಛತೋ
ದೃಶಾತ್ಮಭಿಯೋಗಿಭಿರಪ್ಯಲಭ್ಯಃ |
ಸ ಏವ ಯದ್ವಿಗ್ನಿಷಯಃ ಸ್ವಯಂ ಸ್ಥಿತಃ
ಕಿಂವರ್ಣ್ಯತೇ ದಿಷ್ಟಮತೋ ವ್ರಜೌಕಸಾಮ್ || ೧೨ ||

ಅಥಾಘನಾಮಾಭ್ಯಪತನ್ಮಹಾಸುರ-
ಸ್ತೇಷಾಂ ಸುಖಿತ್ರೇಷವೀಕ್ಷಣಾತ್ಸಮಃ |
ನಿತ್ಯಂ ಯದಂತರ್ನಿಜಜೀವಿತೇಪ್ಸುಃ
ಪೀತಾಮೃತ್ಯುರಪ್ಯಮರೈಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಮತೇ || ೧೩ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾರ್ಥಕಾನ್ಯಪ್ಲಮುಖಾನಘಾಸುರಃ
ಕಂಸಾನುಶಿಷ್ಯಃ ಸ ಬಹೀಬಕಾನುಜಃ |
ಅಮಂ ತು ಮೇ ಸೋದರನಾಶಕೃತ್ಯಯೋ-
ವ್ರ್ತಯೋರ್ಮಾಮೈನಂ ಸುಖಂ ಹನಿಷ್ಯೇ || ೧೪ ||

ವಿಶೇಃ ಯದಾ ಮಹುಷ್ಯದೊಲ್ಲಾಪಃ
ಕೃತಾಪದಾ ನಪ್ತುರಮಾ ವ್ರಜೌಕಸಃ |
ಪ್ರಾಣೇಃ ಗತೇ ವರ್ಷಮ ಕಾ ನು ಚಂತಾ
ಪ್ರಜಾಸವಃ ಪ್ರಾಣಭೃತೋ ಹಿ ಯೇ ತೇ || ೧೫ ||

ಕೆಲವರು ಕೋತಿಗಳ ಬಾಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇತರರು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಮರದಿಂದ ಆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಅವುಗಳಂತೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಅವುಗಳಂತೆ ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಂಬೆಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೯ || ಕೆಲವರು ನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ತೊಳೆತಾಡುತ್ತಾ ಅಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕಪ್ಪೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾವು ಪಟಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ನೀರಿನಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ಸುತುರುಷರಿಗೆ (ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ) ಬ್ರಹ್ಮ ಆನಂದಾನುಭವರೂಪನಾಗಿದ್ದ, ದಾಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪರದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದ ಮಾಯಾಮೋಹಿತ ವಿಷಯಾಂಧರಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕಮೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕಾರಿಗಳಾದ ಗೋಲ್ಲ ಬಾಲಕರು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಆಟ-ಪಾಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೧ || ಭಗವಂತನಾದ ತ್ರಿಲೋಕನ ಪಾದಧೂಳಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ, ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಚೇಂದ್ರಿಯರಾದ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಅದು ಅಲಭ್ಯವಾದುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನು ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಾದ ಗೋಜಾಲಕರ ಸಮತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವರೊಡನೆ ಅಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ಅವರ ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸೋಣ ! || ೧೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನೇ ! ■ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಥಾಸುರ ನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಗೋಪಬಾಲಕರು ತ್ರಿಲೋಕ ನೊಡನೆ ಅಟವಾಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವನಿಂದ ನೋಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವನು ಮಹಾಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿ ಅಮರರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಸಾವನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. || ೧೩ || ಅಥಾಸುರನು ಪೂತನೆಯ ಮತ್ತು ಬಕಾಸುರನ ತಮ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಕಂಸನಿಂದ ಕೆಳಹಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದನು. ತ್ರಿಲೋಕನನ್ನು ಗೋಪ ಬಾಲಕರ ಸಹಿತ ವಾಗಿ ಸೆವಿಸಿ, ಈ ಮೂಲಕ ಕಂಸರಾಜನ ಆಶಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೧೪ || ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಮುಖರಾದ ಈ ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನ ಆಸ್ಥನಿಗೂ, ಆಣ್ವನಿಗೂ ಜಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳು ಅವಳಾನ ಹೊಂದಿದೊಡನೆ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಕ್ರಮವೇನೂ ಆಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಂತಾನವೆಂಬುದೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಂತಾನವೇ ವಿನಾಶ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಕೇವಲ ದೇಹವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಕ್ಕಳ ವಿನಾಶದಿಂದ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಾನಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುವರು. || ೧೫ ||

ಇತಿ ವ್ಯಮಾಜಗರಂ ಬೃಹದ್ವಜಃ
ಸ ಯೋಜನಾಯಾಮಮಹಾದ್ರಿಪೀವರಮ್ |
ದೃಶ್ಯಾದೃಶಂ ವ್ಯಾತ್ರಗುಹಾನನಂ ತದಾ
ಪಥಿ ವ್ಯಶೇತ ಗ್ರಸನಾಶಯಾ ಖಲಃ || ೧೬ ||

ಧರಾಧರೋಷೋ ಜಲದೋಷೋಷೋ
ದರ್ಯೋನನಾಯೋ ಗಿರಿಶೃಂಗದಂಷ್ಟಃ |
ಧ್ವಾತಾಂತರಾಸ್ಕೋ ವಿತತಾಧ್ವಜಃ
ಪರುಷಾನಿಲಶ್ವಾಸದವೇಕ್ಷಣೋಷಃ || ೧೭ ||

ದೃಶ್ಯಾತಂ ತಾದೃಶಂ ಸರ್ವೇ ಮತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಂದಾವನತ್ರಿಯಮ್ |
ವ್ಯಾತ್ರಾಜಗದುಂಡೇನ ಹೃತ್ಯಕ್ಷಯೇ ಸ್ಥ ರೀಲಯಾ
|| ೧೮ ||

ಅಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಗದತ ಸ್ತುತೂಟಂ ಪುರಚ್ಛತಮ್ |
ಅಸ್ತುತ್ಸಂಗಸದ್ವ್ಯಾತ್ವವ್ಯಾಲಕುಂಡಾಯತೇ ನ ವಾ
|| ೧೯ ||

ಸತ್ಯದುರ್ವಕರಾರಕ್ತಮುತ್ರರಾಹನುವದ್ರನಮ್ |
ಅಧರಾಹನುವದ್ರೋಧ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಯೂರೂಮ್
|| ೨೦ ||

ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧೇತೇ ಸೃಕ್ವಿಭ್ಯಾಂ ಸದ್ವ್ಯಾಸದ್ವೇ ನಗೋದರೇ |
ಕುಂಗತ್ವಂಗಾಲಯೋಽಪ್ಯೇತಾಸ್ತದ್ವಂಶ್ಚಾಭಿಶ್ಚ ಪಶ್ಯತ
|| ೨೧ ||

ಅಸ್ತುತಾಯಾಮಮಾರ್ಗೋಽಯಂ ರುನಾಂ ಪ್ರತಿರ್ಜತಿ |
ವಿಷಾಮಂತರ್ಗತಂ ಧ್ವಾತಮೇತದಪ್ಯಂತರಾನನಮ್
|| ೨೨ ||

ದಾವೋಷ್ಣಖರವಾತೋಽಯಂ ಶ್ವಾಸವದ್ವಾಪಿ ಪಶ್ಯತ |
ತದ್ವಗ್ನುತ್ತ್ವದುರ್ಗಂಧೋಽಪ್ಯಂತರಾಮಿಷಗಂಧವತ್
|| ೨೩ ||

ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ದುಷ್ಟ ಅಘಾಸುರನು ಹೆಚ್ಚಾದಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು. ■ ಹೆಚ್ಚಾದಿನ ಶರೀರವು ಒಂದು ಯೋಜನದಷ್ಟು ಉದ್ದವೂ, ಪರ್ವತದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಹಿತ ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ನುಂಗಿಹಾಕುವುದೇ ಅವನ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಅಘಾಸುರನು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾದ ಗುಹೆಯಂತೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. || ೧೬ || ಅವನ ಕೆಳದುಟಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ತಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೇಲುಟಿಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ದವಡೆಗಳು ಗವಿಗಳಂತಿದ್ದು ಕೊರೆದಾದಡೆಗಳು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಗಳಂತಿದ್ದವು. ಬಾಯೊಳಗೆ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವು ಕವಿದಿತ್ತು. ನೀಳವಾದ ನಾಲಿಗೆಯು ಒಂದು ಅಗಲವಾದ ಕೆಂಪಾದ ರಾಜಬೀದಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಂಟರಗಾಳಿಯಂತೆ ಅದರ ಶ್ವಾಸ-ನಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಅದರ ಕಣ್ಣುಗಳು ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೭ ||

ಅಘಾಸುರನ ಇಂತಹ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದೂ ಒಂದು ವೃಂದಾವನದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಸ್ತುವೆಂದು ಬಾಲಕರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಟವಾಡುತ್ತಾ ಪರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬನು ಉತ್ತೇಜ್ಜನಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ಅಗಲವಾಗಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಇದು ಹೆಚ್ಚಾವು ಇರಬಹುದು. || ೧೮ || ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದನು - ಮಿತ್ರರೇ! ಇದೊಂದು ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಯೇ ಆಗಿರ ಬಹುದು. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿಹಾಕಲು ಹೆಚ್ಚಾದಿನಂತೆ ವೇಷಧರಿಸಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಂತಿದೆಯಲ್ಲ! ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಿ. || ೧೯ || ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಬಿದ್ದು - ಎಣ್ಣೆಗೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಮೋಡಗಳೇ - ಹೌದು-ಹೌದು! ನೋಡಿರಲ್ಲ! ಈ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಯು ಮುಖದ ಎರಡು ಭಾಗಗಳೂ ಗವಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳಾದರೋ ಅದರ ಕೊರೆದಾದಡೆಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ! || ೨೦-೨೧ || ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ-ಗೆಳೆಯರೇ! ನೋಡಿ-ನೋಡಿ! ನೀಳ ವಾಗಿಯೂ, ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಹೆಚ್ಚಾದಿಯು ಹೆಚ್ಚಾದಿನ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂಧಕಾರವು ಈ ಹೆಚ್ಚಾದಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿಹೋದಿದೆ. || ೨೨ || ಯಾರೋ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಬಾಲಕನು ಹೇಳಿದ - ಮಿತ್ರರೇ! ಗಮನಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೋ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ಬಿಸಿಯಾದ ಮತ್ತು ತಿಟ್ಟವಾದ ಗಾಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಹೆಚ್ಚಾದಿನ ನಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ ಇದು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತು ? ಅದೇ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದುರ್ಗಂಧದಂತೆ ಅಜಾಗರದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರುವ ಜೀವಿಗಳ ಮಾಂಸದ ದುರ್ಗಂಧವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. || ೨೩ ||

ಅಸ್ಮಾನ್ನಿಮತ್ರ ಗ್ರಹಿತಾ ನಿವಿಷ್ಟಾ-
ನಯಂ ತಥಾ ಚೇದ್ಧಕ್ವವದ್ವಿನಂಕ್ಶ್ಯತಿ |
ಕೃಣಾತನೇನೇತಿ ಒಕಾಯುಶನ್ಮುಖಂ
ವೀಕ್ಷೋದ್ವಸಂತಃ ಕರತಾಡನೈರ್ಯಯುಃ || ೨೪ ||

ಇತ್ಯಂ ಮಿಥೋಽತಥ್ಯಮತಜ್ಞ ಭ್ರಾಪಿತಂ
ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಚಿಂತೈತ್ಯಮೃಷಾ ಮೃಷಾಯತೇ |
ರಕ್ಷೋ ವಿಧಿತ್ವಾಖಿಲಭೂತಹೃತ್ತಿ ತಃ
ಸ್ವಾಣಾಂ ನಿರೋದ್ಧುಂ ಭಗವಾನ್ಮನೋ ದಧೇ || ೨೫ ||

ತಾವತ್ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ತುರೋದರಾಂತರಂ
ಪರಂ ನ ಗೀರ್ಣಾಃ ಶಿಶವಃ ಸುತಾಃ |
ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣೇನ ಒಕಾರಿದೇಹನಂ
ಹತಸ್ತುಕಾಂತಸ್ತುರಣೇನ ರಕ್ಷಣಾ || ೨೬ ||

ತಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಕಲಾಭಯಪ್ರದೋ
ಹೃನ್ಮನಸ್ಸನಾಥಾನ್ಸ್ತರಾದವಚ್ಯುತಾನ್ |
ದೀನಾಂಶ್ಚಮೃತ್ಯೋರ್ದೌತರಾಗ್ನಿಘಾಸಾನ್-
ಭೃಣಾದಿಗತೋ ದಿಷ್ಟಕೃತೇನ ವಿಸ್ಮಿತಃ || ೨೭ ||

ಕೃತ್ಯಂ ಕಿಮತ್ರಾಸ್ಥ ಖಿಲಶ್ಚ ಜೀವನಂ
ನ ವಾ ಅಮೀಷಾಂ ಚ ಸತಾಂ ವಿಹೀಯನಮ್ |
ದ್ವಂದ್ವಿಂ ಕಥಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಸಂವಿಚಿಂತ್ಯ ತ-
ಜ್ಞಾತ್ವಾವಿಶತ್ತುಂಡಮಶೇಷದೃಗ್ಗೃಃ || ೨೮ ||

ತದಾ ಫುನಚ್ಛದಾ ದೇವಾ ಭಯಾದ್ವಾಹೇತಿ ಚುಕ್ರುಕುಃ |
ವಿಷ್ಣುಪುರ್ಯೇ ಚ ಕಂಸಾದ್ಯಾಃ ಕೌಣಪಾಸ್ತತ್ಪ್ರಬಾಂಧವಾಃ
|| ೨೯ ||

ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು - ನಾವುಗಳು ಇದರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಏನು ನಮ್ಮನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿರೇ? ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ - ಫೇ! ಫೇ! ಇದೇನು ನಮ್ಮನ್ನು ನುಂಗಿತ್ತು? ಹಾಗೇನಾದರೂ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರೆ ಕೃಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಒಕಾಸುರನಂತೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದಾನು. ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಿಡುವನೇ? ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಕೃಷ್ಣನ ನಗುಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳನ್ನು ತುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಗು-ನಗುತ್ತಾ ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದರು. || ೨೪ || ಅಜ್ಞರಾದ ■ ಗೋವಾಲಕರು ಪರಸ್ಪರ ವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಯ್ಯೋ! ಇವರಿಗಾದರೋ ನಿಜವಾದ ಸರ್ಪವೂ ಕೂಡ ಸುಳ್ಳೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇವನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನಿಂದ ಏನು ತಾನೇ ಆಡಗಿರಬಲ್ಲದು? ಅವನು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರನ್ನು ಅವನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೨೫ || ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುವಾಗಲೇ ಎಲ್ಲ ಗೋವಾಲಬಾಲಕರು ಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಸುರನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅಘಾಸುರನು ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ನುಂಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾರಣ - ಅಘಾಸುರನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಒಕಾಸುರ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಪೂತನೆಯನ್ನು ವಧಿಸಿದುದನ್ನು ನೆನೆದು, ಅವರನ್ನು ವಧಿಸಿದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಾಯೊಳಗೆ ಒಂದಾಗ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ನುಂಗಿ ಬಿಡುವೆನೆಂದು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೬ || ಸಕಲರಿಗೂ ಅಭಯಪ್ರದನಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಿಗೂ ಇವನೇ ಎಕಮಾತ್ರರಕ್ಷಣನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೂ ಅವರು ಇವನ ಕೈತಪ್ಪು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯು ಕೈತಪ್ಪು ಅಗ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವಂತೆ ಕರುಗಳೂ, ದೀನರಾದ ಗೋವಾಲಕರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈ ತಪ್ಪು ಅಘಾಸುರನ ಜಠರಾಗ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದ್ದರು. ದಯಾರ್ಥ ಹೃದಯನಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೈವದ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡನು. || ೨೭ || 'ಈಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ?' ಎಂದು ಶುನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ದನು. ಸಂತಸ್ವಭಾವದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಗೋವಾಲರಿಗೂ, ಕರುಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯೂ ಆಗಬಾರದು. ಈ ಎರಡನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಲಿ? ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತ್ರೀಹರಿಯು ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೮ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಗಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಭಯಗೊಂಡು ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಸರ್ವನಾಶ ವಾಯಿತೆಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಅಘಾಸುರನ ಹಿಕ್ಕೆಟುಕಾದ ಕಂಸನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಹಿರಿ-ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು. || ೨೯ ||

ತುಟ್ಟುತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಸ್ತವ್ಯಯಃ ಸಾರ್ಥವತ್ಸಕಮ್ |
ಚೂರ್ಣಚೀರ್ಣೋರಾತ್ಮಾನಂ ತರಸಾ ವಪ್ಸಥೇ ಗರೇ || ೩೦ ||

ತತೋಽತಿಶಯಸ್ಯ ನಿರುದ್ಧಮಾರ್ಗಾಣೋ
ಹೃದ್ಗೋರಾದೃಷ್ಟೇರ್ಭ್ರಮತ್ಸುತುತಾಃ |
ಪೂರ್ಣೋಽಂತರಂಗೇ ಪವನೋ ನಿರುದ್ಧೋ
ಮೂರ್ಧನ್ವಿ ನಿಷ್ಪಾಪ್ನು ದಿನಿರ್ಗತೋ ಬಹು || ೩೧ ||

ತೇದೈದ ಸರ್ವೇಷು ಬಹಿರ್ಗತೇಷು
ಪ್ರಾಣೇಷು ವತ್ಸಾನುಷ್ಠದಃ ಪರೇತಾನ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಯೋತ್ಪಾತ್ಯ ತದನುತಃ ಪುನಃ-
ರ್ವತ್ಸಾನುಕುಂದೋ ಭಗವಾನ್ನಿರ್ನಿರ್ಯಯೌ || ೩೨ ||

ವೀಣಾಪಿಘೋಗೋತ್ತಿತಮದ್ಭೂತಂ ಮಹ-
ಚ್ಛೋತಿಃ ಸ್ವಧಾಮ್ನಾ ಜ್ವಲಯದ್ವಿಜೋ ದತಃ |
ಪ್ರತಿಕ್ಷುಪ್ತೋಽವ್ಯತಮೀಶನಿರ್ಗಮಂ
ವಿವೇಶ ತ್ಸುನ್ನಿಪತಾಂ ದಿವೌಕುರಾಮ್ || ೩೩ ||

ತತೋಽತಿಹೃತ್ವಾ ಸ್ವತೋಽಕೃತಾರ್ಹಣಂ
ಪುಷ್ಪೈಃ ಸುರಾ ಅಪ್ಸರಾಶ್ಚ ನರ್ತಕೈಃ |
ಗೀತ್ಯಃ ಸುಗಾ ವಾದ್ಯಧರಾಶ್ಚ ವಾದ್ಯಕೈಃ
ಸ್ತಬ್ಧೈಶ್ಚ ವಿಪ್ರಾ ಜಯನಿದ್ವೈಶ್ಚೇಕಾಃ || ೩೪ ||

ತದದ್ಭೂತೋತ್ತಮವಾದ್ಯಗೀತಿಕಾ-
ಜಯಾದಿನ್ಯೋತನವಮಂಗಲಸ್ಥನಾನ್ |
ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವಧಾಮೋಽತ್ಯಜ ಆಗತೋಽಚರಾದ್
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹೀಶಸ್ಯ ಜಗಾಮ ವಿಸ್ಮಯಮ್ || ೩೫ ||

ರಾಜನ್ಯಾಜಗರಂ ಚರ್ಮ ಶುಷ್ಯಂ ವೃಂದಾವನೇಽದ್ಭುತಮ್ |
ವ್ರಜೌಕಸಾಂ ಬಹುತಿಥಂ ಬಧೂವಾಕ್ರೇಡಗಪ್ಪರಮ್ || ೩೬ ||

ಅಘಾಸುರನು ಕರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಗಿದು ನುಂಗಿ
ಜೀರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆಗಲೇ
ಅವನಾಶಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವತೆಗಳ ಕರುಣಾಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಅರುರನ ಗಂಟಲೊಳಗೆ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬೇಗವಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ
ತೊಡಗಿದನು. || ೩೦ || ಅವನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ-ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅವನ
ಗಂಟಲು ತುಂಬಿ ಉಬ್ಬಿರು ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ತಿರುಗಿದವು.
ಅವನು ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸಿದನು. ಶ್ವಾಸೋ
ಶ್ವಾಸಗಳು ನಿಂತುಹೋಗಿ ಮಾಯುವು ಇಡೀ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ
ಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣವು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ
ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. || ೩೧ || ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವನ
ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಾಣದೊಂದಿಗೆ ಶರೀರದಿಂದ ಹೊರ
ಬಿದ್ದವು. ಆಗಲೇ ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದನು ತನ್ನ ಅಮೃತಮಯ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸತ್ತು ಹೋದ ಕರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು
ಬದುಕಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಅವನು ಅಘಾಸುರನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು.
|| ೩೨ || ಆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ಭುತ
ಹಾಗೂ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಯೊಂದು ಹೊರಟಿತು. ಆಗ ಆ
ಜ್ಯೋತಿಯು ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಬೆಳಗಿದವು. ಅದು
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಭಗವಂತನು ಹೊರಬರುವುದನ್ನು
ವ್ರತಿಕ್ಷು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅದು ಸಕಲ
ದೇವತೆಗಳು ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
ಹೋಯಿತು. || ೩೩ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೊಮ್ಮಳಿ
ಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ, ಅವರೆಯರು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಗಂಧರ್ವರು
ಹಾಡಿ, ಎದ್ಯಾಧರರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸ್ತುತಿ
ವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪಾರ್ಷ್ವದರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ,
ಯದುಕುಮಾರನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಜಯಘೋಷ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಅನಂದದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು.
ಏಕೆಂದರೆ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಘಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು
ಅವರೆಲ್ಲರ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. || ೩೪ || ಅದ್ಭುತ
ಸ್ತುತಿಗಳು, ಮಂಗಳವಾದ್ಯ-ಗೀತೆಗಳು, ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಗಳೂ,
ಅನಂದೋತ್ಸವದ ಮಂಗಳಧ್ವನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದವು.
ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ
ವಾಹನವನ್ನೇರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಮಹಿಮೆ
ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. || ೩೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ || ಹೆಚ್ಚಿನ ಚರ್ಮವು ಒಣಗಿಹೋದಾಗ
ಅದು ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಟವಾಡುವ
ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಗುಹೆಯಂತಾಗಿತ್ತು. || ೩೬ || ಭಗವಂತನು
ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು ಮೃತ್ಯುಮುಖದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು
ಅಘಾಸುರನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ
ಕೌಮಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಐದನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದನು.
ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಅದನ್ನು ಆಗಲೇ ನೋಡಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ

ಏತತ್ಕೃಮಾರಜಂ ಕರ್ಮ ಹರೇರಾತ್ಮಾಹಿಮೋಕ್ಷಣಮ್ |
ಮೃತ್ಯೋಃ ಪೌಗಂಡೇ ಬಾಲಾ ದೃಷ್ಟೋಚುರ್ಮಿಸ್ತಾ ವ್ರಜೇ
|| ೩೭ ||

ಸೈತದ್ವಿಚಿತ್ರಂ ಮನುಜಾರ್ಭಮಾಯಿನಃ
ಪರಾವರಾಣಾಂ ಪರಮಸ್ಯ ವೇಧಸಃ |
ಅಘೋಽಪಿ ಯತ್ಪರ್ವನಧೌತಪಾತಕಃ
ಪ್ರಾಪಾತ್ಮಸಾಮ್ಯಂತ್ವತಾಂ ಸುದುರ್ಲಭಮ್ || ೩೮ ||

ಸಕೃದ್ಭವಂಗಪ್ರತಿಮಾಂತರಾಹಿತಾ
ಮನೋಮಯೀ ಭಾಗವತೀಂ ದದೌ ಗತಿಮ್ |
ಸ ಏವ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಸುಖಾನುಭೂತ್ಯಭಿ-
ವೃದ್ಧಮಾಯೋಽರ್ಹತೋ ಹಿ ಹಿಂ ಪುನಃ || ೩೯ ||

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಂ ದ್ವಿಜಾ ಯಾದವದೇವದತ್ತಃ
ಪುತ್ರಾ ಸ್ವರಾತುಲ್ಯರಿತಂ ವಿಚಿತ್ರಮ್ |
ಪಪ್ರಬ್ಧ ಭೂಯೋಽಪಿ ತದೇವ ಪುಣ್ಯಂ
ವೈಯಾಸಕಿಂ ಯನ್ನಿಗೃಹೀತಚೇತಾಃ || ೪೦ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಪ್ರವೃನ್ಯಾಲಾಂತರಕೃತಂ ತತ್ಕಾಲೀನಂ ಕಥಂ ಭವೇತ್ |
ಏತತ್ಕೃಮಾರೇ ಹರಿಕೃತಂ ಜಗುಃ ಪೌಗಂಡೇಽರ್ಭಕಾಃ
|| ೪೧ ||

ಹಸ್ತಾಹಿ ಮೇ ಮಹಾಯೋಗಿಸ್ತಥಂ ಕೌತೂಹಲಂ ಗುರೋ |
ನೂನಮೇತದ್ಭರೇರೇವ ಮಾಯಾ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಥಾ
|| ೪೨ ||

ಪಮಿಃ ಧನ್ಯತಮಾ ಲೋಕೇ ಗುರೋಽಪಿ ಕೃತ್ವಬಂಧವಃ |
ಹುಕ್ತಿಬಾಮೋ ಮುಹುಸ್ತತ್ತಃ ಪುಣ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಕಥಾಮೃತಮ್
|| ೪೩ ||

ಪೌಗಂಡಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ* ಅರ್ಥಾತ್ ಆರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ
ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರು. || ೩೭||
ಅರ್ಧಾಸುರನು ಮೂರ್ತಿವತ್ ಅಥ (ಪಾಪ)ವೇ ಆಗಿದ್ದನು.
ಭಗವಂತನ ಸ್ತರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದು
ಹೋದುವು ಮತ್ತು ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಸಿಗಲಾರದ ಸಾರೂಪ್ಯ
ಮುಕ್ತಿಯು ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಇವನು ಆಶ್ಚರ್ಯದ
ಮಾತಲ್ವ ಏಕೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯಬಾಲಕನಂತೆ ರೀತಿಯನ್ನು
ಮಾಡುವ ಅವನೇ ಪರಮಪುರುಷ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು
ವೃಕ್ಷ-ಅವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣರೂಪಿಃ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ
ಏಕಮಾತ್ರ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೮ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಗದ ಭಾವಾರ್ಥವೂ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು
ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹೃದಯವಕ್ಕೆ ನೆಲೆಸಿ
ಕೊಂಡರೆ, ಅದು ಸಾರೋಚ್ಯ ಸಾಮೀಪ್ಯ ವೇದವಾದ ಗತಿಮನ್ನು
ಕರುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಭಗವಂತನ ಅಂತರಂಗ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸದಾ
ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಅತ್ಯಾಜಂದದ ನಿತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ
ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮಾಯೆಯು ಅವನ ಒಳವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು
ವುರಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಆ ಭಗವಂತನು ಅರ್ಧಾಸುರ ಕುಲದವರಲ್ಲಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಸಂದೇಹ
ವಿದೆಯೇ ? || ೩೯ ||

ಸೂತ ಪುರಾಣಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ !
ಯದವಂತ ಶಿರೋದುಗುಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಪರಿಣಿತ್ಯಾಜನಿಗೆ
ಜೀವನದಾನ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಪರಿಣಿತ್ಯಾಜ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ
ಜೀವದಾತನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುಪುನೋಹವಾದವ ರೀತಿ
ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನ ಚಿತ್ತವು ಆ ಅಮೃತಮಯ
ರೀತಿಗಳಿಂದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಕೇಳಿದನಂತೆ
ಅನಿಸಿತು. ಜೀವೇಂದ್ರಿಯನಾದ ಆ ಪರಿಣಿತ್ಯಾಜ ಶ್ರೀಮಹಾಪ್ರಾ-
ಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪವಿತ್ರ ರೀತಿಗಳ ಕುರಿತು ಇನ್ನೂ
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. || ೪೦ ||

ಪರಿಣಿತ್ಯಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪರಮಪುಣ್ಯವೇ ! ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಐದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವನು
ಆರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕನು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹೇರಿ
ಹೇಳಿದರೆಂದು ಶಾವು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿವಿ. ಗತಕಾಲದ ರೀತಿಯು
ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆ ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ
ವಾಯಿತು ? || ೪೧ || ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೇ ! ಇಷ್ಟು ಕೇಳಲು
ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ. ಮಹಾಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ.
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇದು ಹರಿಯ ಮಹಾಯೋಗಿ ಹೇರಲು ಬೇರೆ
ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಹೀಗಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. || ೪೨ ||
ಗುರುಗಳೇ ! ನಾವು ಕೃತ್ವಬಂಧುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ (ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು
ಪಾಲಿಸದೆ ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೃತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ) ಧನ್ಯತಮರಾಗಿ
ಇದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ಮುಪಾರವಿಂದವಿಂದ ಪುಣ್ಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವಲ್ಲವೇ ? || ೪೩ ||

* ಕೌಮಾರಃ - ಪೌಗಂಡ : - ಕೌಮಾರಂ ಪುನಃಮಾಚ್ಛಾತಂ ಪೌಗಂಡಂ ದಶಮಾವಧಿ | ಕೃತೋರಮಾಪಂಚಾದಶಾದೌಪನಂ ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ||

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವ ಪೃಷ್ಠಃ ಸ ತು ಬಾದರಾಯಣಃ
ತತ್ಕಾರಿಣಾಸಂಪತ್ಯತಾಖಿಲೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಕೃಚ್ಛಾಹ್ನುರ್ಲಬ್ಧ ಬಹಿರ್ಭೂತಃ ತನ್ಮಃ
ಪ್ರತ್ಯಾಹ ತಂ ಭಾಗವತೋತ್ತಮೋತ್ತಮ || ೪೪ ||

ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶೌನಕಮುನಿವರ್ಯರೇ! ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಶುಕದೇವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗದ ಸ್ಮರಣೆಯುಂಟಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹಿರ್ಭೂತವಾದವನ್ನು ತೊರೆದು ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಹೃತ್ಪ್ರಮಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶುಕಪ್ರಜ್ಞರು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣತೆಯಿಂದ ಬಹಿರ್ಭೂತರಾಗಿ ಪುನಃ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸ ತೊಡಗಿದರು. || ೪೪ ||

ಹಸ್ತರದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೨ ||

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೋಹ ಮತ್ತು ಅವರ ನಿರಸನ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಸಾಧು ಪೃಷ್ಠಂ ಮಹಾಭಾಗ ತ್ವಯಾ ಭಾಗವತೋತ್ತಮ |
ಯನ್ನೂತನಯಸೀಶಸ್ತೃ ತೃಣಾಸ್ತೃಕ ಕಥಾಂ ಮುಹುಃ
|| ೧ ||

ಸತಾಮಯಿಂ ಸಾರಭೃತಾಂ ನಿಷಗೋರ
ಯವರ್ಥವಾಗೇಶ್ವರಿಚೇತಸಾಮಯಿ |
ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಾ ನವ್ಯವದಚ್ಯುತೈ ಯತ್
ಸ್ಮಿಯಾ ವಿಚಾನಾಮಿವ ಸಾಧು ವಾರ್ತಾ || ೨ ||

ತೃಣಾಸ್ತೃಕವಹಿತೋ ರಾಜಸ್ತೃಕ ಗುಹ್ಯಂ ವದಾಮಿ ತೇ |
ಬ್ರೂಯುಃ ಸ್ವಿಗೃಹ್ಯ ಹಿತ್ಯಸ್ತೃ ಗುರವೋ ಗುಹ್ಯಮಪ್ಯುತ
|| ೩ ||

ತಥಾಭವದನಾನ್ವತ್ಯೋ ರಕ್ಷಿತ್ವಾ ವಸ್ತುಪಾಲಕಾನ್ |
ಪರಿಹೃಲಿಷಮಾನೀಯ ಭಗವಾನಿದಮುಬ್ರವೀತ್
|| ೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಹಾಭಾಗಶಾಲಿಯೇ! ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೇ! ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿರುವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾಕಥೆ ಗಳನ್ನು ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸರಸವಾಗಿ-ಸೂತನವಾಗಿ ಕೇಳಲು ಆಶಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! || ೧ || ಕಾಮುಕರಾದ ವಿಟ ವುರುಷರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯಕವಾದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ-ಹೊಸ ರಸವು ದೊರೆಯುವಂತೆ, ಸತ್ತುರುಷರ ವಾಣಿ ಕಿವಿ ಮತ್ತು ಹೃದಯಗಳು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೇ ಗಾನಮಾಡುವುದು, ಶ್ರವಣವು ಮತ್ತು ಚಿಂತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ ಅವರು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅಪೂರ್ವ ರುಷಮಯ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನೀನು ವಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೇಳು. ಭಗವಂತನ ಈ ಲೀಲೆಯು ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದಯಾಳುಗಳಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಿಷಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು. || ೩ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಮೃತ್ಯುರೂಪಿ ಅಘಾಸುರನ ಮುಖದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನಲ್ಲವೇ! ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದ ಮರಳದಿಣ್ಣಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದನು. || ೪ ||

ಅಹೋತತಿರಮ್ಯಂ ಪುಲಿನಂ ವಯಿಷ್ಯಾಃ
 ಸ್ವಕೇಲಿಸಂಪನ್ನದುಲಾಚ್ಛನಾಲುಕಮ್ |
 ಸ್ಪುಷ್ಪತ್ಯರೋಗಂಧಹೃತಾಲಿಕಪ್ರಿಕ-
 ಧ್ವನಿ ಪ್ರತಿಧ್ವಾನಲಸದ್ವ್ರಮಾಕುಲಮ್ || ೫ ||

ಅತ್ರ ಭೋಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಯಾಧಿದಿವಾ ರೂಢಂ ಕ್ಷುಧಾದಿಹಿತಾಃ |
 ವತ್ಸಾಃ ಸಮೀಪೇಽಪಾಃ ಪೀತ್ವಾ ಚರಂತು ಕನಕೈಸ್ಸನಾಮ್ || ೬ ||

ತಥೇತಿ ಪಾಯಯಿತ್ಯಾರ್ಥಾ ವತ್ಸಾನಾರುಢ್ಯ ತಾದೃಲೇ |
 ಮುಕ್ತ್ವಾ ಶಿಕ್ಯಾನಿ ಬುಭುಜುಃ ಸಮಂ ಭಗವತಾ ಮಂದಾ || ೭ ||

ಕೃಷ್ಣಂ ವಿಶ್ವಕ್ಷುರುರಾಜಮಂಡಲೈ-
 ರಭ್ಯಾನನಾಃ ಪುಲ್ಲದ್ಯಮೋ ವ್ರಜಾರ್ಥಕಾಃ |
 ರಹೋಪವಿಷ್ಟಾ ವಿವಿಧಾ ವಿರೇಣು-
 ಕ್ರದಾ ಯಥಾಂಭೋರುಹಕರ್ಣಕಾಯಾಃ || ೮ ||

ಕೀಚುಪ್ಪೈರ್ಧರೈಃ ಕೀಚಿವಲ್ಲವೈರಂಕುರೈಃ ಪಲೈಃ |
 ತಿಕ್ಷ್ಣೈರ್ಧರೈಃ ಪದ್ಮೈಃ ಬುಭುಜುಃ ಕೃತಭಾವನಾಃ || ೯ ||

ಸಹೋ ಮಿಥೋ ರ್ವರ್ಯಂತಾ ಸ್ವಸ್ತಮೋಽಭರುಚಿಂ ಪ್ರಥಮ್ |
 ಪಾಸಯೋಃ ಪಾಸಯಂತಾಭ್ಯವದಹುಃ ಸಹೇಶ್ವರಾಃ || ೧೦ ||

ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರೇ! ಯಮುನೆಯ ಈ ಕುರಳದಿಷ್ಟೆಯು
 ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ನೋಡಿರಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿಯ ಮರಳು
 ಕೋಮಲವಾಗಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಅಲವಾಡಲು ಎಲ್ಲ ಅಲದ
 ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ! ಒಂದು ಕಡೆ
 ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಕೆಮಲಗಳು ಅರಳಿದ್ದು ಅದರ ಸುಗಂಧಕ್ಕೆ
 ಆಕರ್ಷಿತವಾದ ದುಂಬಿಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿವೆ.
 ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸುಂದರವಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮಧುರವಾಗಿ ಕಲ-ಕಲ
 ನಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸುಶೋಭಿತ
 ವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಈ ಸ್ಥಳದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. || ೫ ||
 ರಮ್ಯವಾದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಊಟಮಾಡೋಣ. ಹೊತ್ತು
 ಮೀಲಿದ್ದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಸಿದಿದ್ದೇವೆ. ಕರುಗಳು ನೀರು
 ಕುಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಗರಿಕೆ ತುಲ್ಲನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ
 ಮೇಯುತ್ತಿರಲಿ. || ೬ ||

ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು
 ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು
 ಹಸಿರಾಗಿದ್ದ ಹುಲ್ಲಿರುವಲ್ಲಿ ಮೇಯಲು ಬಿಟ್ಟರು. ತಾವು ತಂದಿದ್ದ
 ಬುತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಿಟ್ಟಿ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನೊಡನೆ ವರಮಾನಂದದಿಂದ
 ಊಟಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. || ೭ || ಗೋಪಬಾಲಕರ
 ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಗೋಪಬಾಲಕರು
 ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನ ಸುತ್ತಲೂ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ
 ಮುಖಗಳೂ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆನಂದ
 ದಿಂದ ವಿಕಸಿತವಾಗಿದ್ದವು. ವನ ಭೋಜನದ ಸಮಯ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟ
 ನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕೆಯ
 ಸುತ್ತಲು ಇರುವ ಎಸಳುಗಳಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೮ ||
 ಕೆಲವರು ಭೋಜನ ಮಾಡಲು ಆಗಲವಾದ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೆ ತಟ್ಟೆ
 ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಕೆಲವರು ಎಸಳುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಲವರು
 ಎಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ,
 ಬುತ್ತಿಯ ನೆಲವುಗಳಿಂದಲೂ, ಭೂರ್ಜಪತ್ರದಿಂದಲೂ, ಭೋಜನ
 ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಆಗಲವಾದ ಕೆಲ್ಲನ್ನೇ
 ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡ
 ತೊಡಗಿದರು. || ೯ || ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನು ಮತ್ತು ಗೋಪ
 ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಬುತ್ತಿಯ ದೇರೆ-ಬೇರೆ
 ರುಚಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ನಗಿಸಿದರೆ
 ಕೆಲವರು ಸ್ವತಃ ನಗುತ್ತಾ-ನಗಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದತುಂದಿವರಾಗಿ
 ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೦ ||
 ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು.
 ಅವನು ಮುರಳಿಯನ್ನು ಸೊಯದಲ್ಲೆ ಪೀತಾಂಬರಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕಿಸಿದ್ದನು.
 ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಎಡದ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆನೆ ಮೊಸರಿನ ಅನ್ನವಿತ್ತು. ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆ
 ಹಣ್ಣು-ಮಾವು ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣುಗಳ ಉಪ್ಪಿನಸಾಯಿಗಳನ್ನು
 ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಿದ್ದರು.
 ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಧ್ವಭೋಕ್ತವಾದ ಕ್ರಿಣ್ವಷ್ಟನು

ಬಿಭ್ರದ್ವೇಣುಂ ಜಠರಪಟಯೋಃ ಶೃಂಗವೇತ್ರೇ ಚ ಕಕ್ಷೇ
ವಾಮೇ ಪಾಶೌ ಮಸ್ಯಣಕವಲಂ ತತ್ಪಲಾನ್ಯಂಗುಲೀಶು |
ತಿಷ್ಠನ್ನದ್ಧೇ ಸ್ವಪರಿಸುಹೃದೋ ಹಾಸಯನ್ನರ್ಮಭಿಃ ಸ್ತೈಃ
ಸ್ವರ್ಗೇ ಲೋಕೇ ಮಿಷತಿ ಬುಭುಚೇ ಯಜ್ಞಭುಗ್ಗಾಲಕೇರಿಃ

|| ೧೦ ||

ಭಾರತ್ಯವಂ ವತ್ಸನೇಷು ಭುಂಜಾನೇಶ್ಚಕ್ಷುತಾಶ್ಚು |
ವತ್ಸಾಸ್ತೌತರ್ವನೇ ದೂರಂ ವಿವಿಶುಸ್ಸೃಣುಲೋಭಿತಾಃ

|| ೧೧ ||

ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಯಸಂತ್ರಸ್ತಾನೂಚೇ ಕೃಷ್ಣೋಽಸ್ಯ ಭೀಭಯಮ್ |
ಮಿತ್ರಾಣ್ಯಾಶಾನ್ಮಾ ವಿರಮತೇಹಾನೇಶ್ಚೇ ವತ್ಸಕಾನಹಮ್

|| ೧೨ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ದ್ವಿದರೀಕುಂಜಗಹ್ವರೇಷ್ವಾಶ್ವವತ್ಸಕಾನ್ |
ವಿಚಿನ್ವನ್ನಗದಾನ್ಯುಷ್ಣಃ ಸಪಾಗಕವಲೋ ಯಯೌ

|| ೧೩ ||

ಅಂಭೋಜನ್ಮಜನಿಪ್ತದಂಶರಗತೋ ಮೂರ್ಯಾರ್ಭಕಸ್ಯೇಶಿತುಃ
ಪ್ರಪುಂ ಮಂಜು ಮಹಿತ್ವಾನುಸೃದಸಿ ತದ್ವತ್ಸಾನಿತೋ ವತ್ಸಪಾನ್ |
ನೀತ್ಯಾಸ್ತತ್ರ ಕುದೂದ್ವಹಾಂತರದಧಾತ್ಯೇಽಮೃತೋ ಯಃ ಪುರಾ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಾಸುರಮೋಕ್ಷಗ್ರಾಂ ಪ್ರಭವತು ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪರಂ ವಿಷ್ಣುಯಮ್

|| ೧೪ ||

ತತೋ ವತ್ಸಾನದೃಷ್ಟ್ವೈತ್ಯ ಪುಲಿನೇಽಪಿ ಚ ವತ್ಸಪಾನ್ |
ಉಭಾವಪಿ ವನೇ ಕೃಷ್ಣೋ ವಿಚಿಕಾಯ ಸಮಂತತಃ

|| ೧೫ ||

ಕಾಶ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾ ತರ್ವಿಪಿನೇ ವತ್ಸಾನ್ಪಾಲಾಂಶ್ಚ ವಿಶ್ವವಿತ್ |
ಸರ್ವಂ ವಿಧಿಕೃತಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಹಸಾವಜಗಾಮ ಹ

|| ೧೬ ||

ವಿನೋದದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತಾ, ತಾನೂ
ನಗುತ್ತಾ ಅವರೊಡನೆ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ
ದೇವತೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಭೋಜನದ ಲೀಲೆಯನ್ನು
ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೦ ||

ಭರತವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ ! ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಾ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗೋಪಬಾಲಕರು
ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮೇಯಲು
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ
ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟವು. || ೧೧ ||
ಬಾಲಕರ ಗಮನ ಕರುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ
ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಆಗ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಭಯವನ್ನು ಹೊಡೆ
ದಟ್ಟುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - 'ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ
ಮಿತ್ರರೇ ! ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನೀವು ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದನ್ನು
ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಿ. ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಕರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು
ಬರುತ್ತೇನೆ'. || ೧೨ || ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನದ ತುತ್ತನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಪೊದರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರ ಕರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕ
ತೊಡಗಿದನು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮೊದಲಿ
ನಿಂದಲೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಭುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ
ಅಘಾಸುರನ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ವಾಗಿತ್ತು. ಲೀಲಾಮಾನುಷ ಬಾಲಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಇತರ ಮನೋಹರವಾದ ಮಹಿಮಾಯುಕ್ತ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡ
ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದರು, ಹೀಗೆ ಅಲೋಚಿಸಿ
ಮೊದಲಿಗೆ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟುಹೋದ
ಬಳಿಕ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅಡಗಿ
ಸಿಟ್ಟು ಸ್ವಯಂ ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಜಡವಾದ
ಕಮಲಸಂಭವರಲ್ಲವೇ ? || ೧೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಡು-ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹೆ-ಕಂದರ
ಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಕರುಗಳು ಸಿಗದಿರುವಾಗ, ಯಮುನಾ
ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪಬಾಲಕರ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅದರ
ಅಲ್ಲಿ ಗೋಪಬಾಲಕರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಸ್ಮಿತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪ
ಬಾಲಕರನ್ನೂ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟನು. || ೧೫ ||
ಅದರ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೂ, ಕರುಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಸಿಗದಿರುವಾಗ,
ಅವನು ಇದೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮನದೇ ಕೆಲಸ. ಅವನೇ ಇವರನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರು
ವೆನೆಂದು ಕೊಡಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನಾದರೋ ವಿಶ್ವದ
ಎಕಮಾತ್ರ ಜ್ಞಾತೃವಾಗಿದ್ದನು, ವಿಶ್ವವಿದನಾಗಿದ್ದನು. || ೧೬ || ವಿಶ್ವ
ವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿಶ್ವಕರ್ತೃವಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಬಾಲಕರ ತಾಯಂದಿರಿಗೂ, ಗೋವುಗಳಿಗೂ,
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅನಂದಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ

ತತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಮುದಂ ಕರ್ತುಂ ತನ್ನಾತ್ಮಕಾಂಚ ಕ್ಷು ಚ |
ಉಭಯಾಯಿತಮಾತ್ಮಾನಂ ಚಕ್ರೇ ವಿಶ್ವದೀಶ್ವರಃ || ೧೮ ||

ಯಾವದತ್ತಪ್ರವತ್ಸಕಾಲ್ಪಕವಪುರ್ಯಾಮತ್ಯರಾಂಘ್ರಾದಿಕಂ
ಯಾವದ್ಯಪ್ಪಿವಿಪಾಣವೇಣುದಲತಿಗ್ಯಾವದ್ವಿಷೂಷಾಂಬರಮ್ |
ಯಾವತ್ಕುಲಗುಣಾಭಿದಾಕೃತಿವಯೋ ಯಾವದ್ವಿಹಾರಾದಿಕಂ
ರೂಪಂ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ಗಿರೋಽಂಗವದಾಃ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪೋ ಬಭೌ || ೧೯ ||

ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾಽಽತ್ಯಗೋವತಾನ್ವೃತ್ತಿವಾಯಾರ್ತವತ್ಸಪೈಃ |
ಶ್ರೀಽದನ್ನಾತ್ಮವಿಹಾರೈಶ್ಚ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಪ್ರಾವಿಶದ್ವಜಮ್ || ೨೦ ||

ತತ್ಸವಿತಾವೇರವ್ಯಂ ತತ್ತದ್ಗೋಷ್ಠೇ ನಿವೇಶ್ಯ ಸಃ |
ತತ್ತದಾತ್ಮಾಭವದ್ರಾಜನ್ ಸ್ತುತತ್ಸದ್ ಪ್ರವಿಷ್ಟಪಾನ್ || ೨೧ ||

ಹ್ಯಾತ್ಮರೋ ವೇಣುರವತ್ಯರೋತ್ತಿತಾ
ಉತ್ಪಾಷ್ಯ ದೋರ್ಭಿಃ ಪರಿರಭ್ಯ ನಿರ್ಭರಮ್ |
ಶ್ವೇತಸುತಸ್ಯಪಯಃಸುಧಾಸವಂ
ಮಿಶ್ರಾ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸುತಾನಪಾಯಯಿನ್ || ೨೨ ||

ತತೋ ನೃಶೋನೃದರ್ಶನಮಬ್ಜಲೇಪನಾ-
ಲಂಕಾರಕಾಂತಿಲಕಾಶನಾದಿಭಿಃ |
ತದಾ ರಿತಃ ಸ್ವಾಚಿದಿತ್ಯಃ ಪ್ರಹರ್ಷಯನ್
ಶಾಮಿಃ ಗತೋ ಯಾಮಯಮೇನ ಮಾಧವಃ || ೨೩ ||

ಅಶಯದಿಂದ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಪಬಾಲಕರಾಗಿ, ಕರುಗಳಾಗಿ
ತಾನೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟನು. * || ೧೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಬಾಲಕರು
ಮತ್ತು ಕರುಗಳು ಮೊದಲು ಎಷ್ಟು ಸಂಪ್ತೆಯಲ್ಲಿವ್ದರೋ ಈಗಲೂ
ಅಷ್ಟೇ ಸಂಪ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಗೋಪಬಾಲಕರ ಮತ್ತು ಕರುಗಳ
ಶರೀರಗಳು ಎಷ್ಟು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದವೋ, ಯಾವ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದವೋ
ಈಗಲೂ ಅದೇ ಬಣ್ಣ ಗಾತ್ರದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಲು,
ಕೊಂಬು, ಕೊಳಲು, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿಗುರುಗಳು,
ನವಿಲುಗರಿಗಳು, ಬುಕ್ಕಿ, ಉಡಿಗ-ತೊಡಿಗಗಳು, ನಡೆ-ನುಡಿಗಳು,
ಗುಣಗಳು, ಹೆದರುಗಳು, ಆಕಾರಗಳು, ವಯಸ್ಸು ಎಲ್ಲವೂ
ಯಥಾವತ್ತಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಹಿಂದೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಟಗಳನ್ನೇ
ಆಡುತ್ತಿದ್ದ, ಅಷ್ಟೇ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಟನಾದನು. 'ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ಜಗತ್'
ಎಂಬ ವೇದವಾಣಿಯು ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ
ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. || ೧೯ || ಸರ್ವಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಸ್ವತಃ
ಕರುಗಳಾದನು, ಸ್ವತಃ ಗೋಪಬಾಲಕರಾದನು. ತನ್ನ ಆತ್ಮ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕರುಗಳನ್ನೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪರಾದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕ
ರನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ತನ್ನೊಡನೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲರಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೨೦ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಂದೊಂದು ಕೆರುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ಆಯಾ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ಅಂತೆಯೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪರಾದ
ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಆವರವರ ಮನೆಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
ಎಂದಿನಂತೆ ಕೃಷ್ಣಭೂತರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಕೊಳಲನ್ನು
ಊದಿಕೊಂಡೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. || ೨೧ ||

ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಗೋಪಿಯರು ತಟ್ಟನೆ
ಮೇಲೆದ್ದು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಿದ್ದ ಗೋಪ
ಬಾಲಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ತೊಳುಗಳಿಂದ
ಬಾಚಿತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಧುರವಾಗಿದ್ದ ಆಸವ
ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮದುವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣ
ವಾದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಉಳಿಸಿದರು. || ೨೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ಮರಳಿ
ಬಂದು ತನ್ನ ಬಾಲಸುಲಭವಾದ ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ತಾಯಂದಿರನ್ನು
ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ತಾಯಂದಿರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಆ
ಮುದ್ದುಕಂದಮ್ಮರಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪುಟ್ಟ
ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಪೂಸಿ,
ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಲಕವಿಟ್ಟು ರಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಘೋಷಿಸಿ
ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಉಪಹಾರಗಳಿಂದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೩ ||

* ತಾವಂತಹ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣಾಗಿದ್ದಾಣೆ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕರುಕೊಂಡುಹೋದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಕರುಗಳನ್ನು ತರುವಲ್ಲದಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ
ಮೇಲೆ ಹೀಗವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಭಗವಂತನ ಆ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲೇ ಅವನ ಒಕ್ಕಕರ್ತೃತ್ವವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು
ಮೂಡಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಅದೇ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನೂ ಕರುಗಳನ್ನೂ ತಾವೆ ಸ್ವತಃ ಆವರವೆಯೇ ಅಷ್ಟೇ ಬಾಲಕರೂ, ಕರುಗಳೂ
ಆಗಿದ್ದರು.

ಗಾವಸ್ತುತೋ ಗೋಪಮುಪೇತ್ಯ ಸತ್ವರಂ
 ಪುಂಕಾರಭೋಜ್ಯಃ ಪರಿಹೂತುಂಗತಾನ್ |
 ಸ್ತಾನೈಶ್ಚಾನ್ಯತರಾನಜಾಯಯನ್
 ಮುಹುರ್ಲಿಹಂತ್ಯಃ ಸ್ವವದೌಧಸಂ ಪಯಃ || ೨೪ ||

ಗೋಗೋಪೀಣಾಂ ಮಾತೃತ್ವಾನ್ಮಮಾ ಸ್ತೇಷಧೀಕಾಂ ವಿನಾ |
 ಪುರೋವದಾಸ್ತಪಿ ಹರಲಕ್ಷ್ಮೀಕತಾ ಮಾಯಯಾ ವಿನಾ
 || ೨೫ ||

ವ್ರಜೌಕಸಾಂ ಸ್ತೋಕೇಷು ಸ್ತೇಷಪಲ್ಯಾ ಬ್ಧಮನ್ವಜಮ್ |
 ಶಸ್ತ್ರೇನಿಗುಲೇವ ದದೃಥೇ ಯಥಾ ಕೃಷ್ಣೇ ತ್ವಸ್ತೂರ್ವವತ್
 || ೨೬ ||

ಇತ್ಯಮಾತ್ಮಾಽಽತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಂ ವತ್ಸಪಾಲಮಿಪೇಣ ಸು |
 ಪಾಲಯನ್ವತ್ಸೋ ವರ್ಷಂ ಚಕ್ರೇಥೇ ವಜ್ರಗೋಚ್ಛಯೇಃ
 || ೨೭ ||

ಏಕದಾ ಚಾರಯನ್ವತ್ಸಾನ್ಸರಾಮೋ ವಸಮಾವಿಶತ್ |
 ಪಂಚಜಾಸು ತ್ರಿಯಾಮಾಸು ಹಾಯನಾಪೂರಣೇಶ್ವಜಃ
 || ೨೮ ||

ತತೋ ವಿದೂರಾಚ್ಚರತೋ ಗಾವೋ ವತ್ಸಾನುಪವ್ರಜಮ್ |
 ಗೋವರ್ಧನಾದ್ವಿಶಿರು ಚವಂಶ್ಯೋ ದದೃಶುಸ್ತುಣಮ್
 || ೨೯ ||

ವೃಷ್ಣಾಫಲ ತತ್ಕ್ಷೇಪಮತೋಽಸ್ತತ್ಪಾತ್ಮಾ
 ಸ ಗೋವ್ರಚೋಽತ್ಯಾತ್ಮಪಯುರ್ಗಮಾರ್ಗಃ |
 ದ್ವಿಪಾತ್ಮಕುದ್ಧೀವ ಉದಾಸ್ತಪುಚ್ಛೋಽ-
 ಗಾದ್ಧುಂಕೃತ್ಯರಾಪ್ತಪಯಾ ಐವೇನ || ೩೦ ||

ಸಮೀತ್ಯ ಗಾವೋಽಧೋ ವತ್ಸಾನ್ವತ್ಸಾಽಽತ್ಮಪಾಯಯನ್ |
 ಗಿಲಂತ್ಯ ಇವ ಚಾಂಗಾಧಿ ಲಿಹಂತ್ಯಃ ಸೌಧಸಂ ಪಯಃ
 || ೩೧ ||

ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ತಾವು ಗೋಪಬಾಲಕನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೊಲೆಯುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಮೇಲೆ
 ಹಸುಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವು? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಕರುಗಳಾಗಿ
 ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಂದಾಕ್ಷಣ ಆ ಹಸುಗಳು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ 'ಹಂಬಾ'
 ಎಂದು ಕೂಗುವುವು. ಕರುಗಳು ತಾಯಂದಿರ ಬಳಿಗೆ ನಾಗಾ
 ಲೋಟದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವುವು. ಹಾಗೇ ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ
 ಬಂದಿರುವ ಕರುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ, ಕೆಚ್ಚಲಿನಿಂದ
 ಒಸರುತ್ತಿರುವ ಅಮ್ಮತೋವಮವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ
 ಉಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೨೪ || ಈ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕು ಗೋಪಿಯರಲ್ಲಿ
 ಮಾತೃಭಾವವೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ವಿಶುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು, ಆದರೂ
 ಈಗ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ, ಕರುಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಖಂಡಿತವಾಗಿ
 ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ಭಗವಂತನೂ ಮೊದಲಿನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ
 ಪುತ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಆ
 ಬಾಲಕರಂತೆ 'ನಾನು ಇವರ ಮಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಮೋಹ
 ಭಾವವಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨೫ || ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಬಾಲಕರ ಕುರಿತು
 ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಸ್ನೇಹಂತೆಯು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ
 ದೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು, ಮೊದಲಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅಸೀಮ
 ಹಾಗೂ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರೇಮದಂತೆ ತಮ್ಮ ಈ ಬಾಲಕರ ವಿಷಯ
 ದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು. || ೨೬ || ಹೀಗೆ ಕರ್ವಾತ್ಮನಾದ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕರುಗಳು ಮತ್ತು ಗೋಪಬಾಲಕರ ನೆವದಿಂದ
 ಗೋಪಾಲನಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಲಕರೂವದಿಂದ ಕರುಗಳನ್ನು ಮಾಲಿಸುತ್ತಾ
 ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸು
 ತಿದ್ದನು. || ೨೭ ||

ಒಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬಲು ಇನ್ನೂ ಐದಾರು ದಿನಗಳಿರುವಾಗ
 ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ
 ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. || ೨೮ ||
 ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳು ಗೋವರ್ಧನದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು
 ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ
 ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕರುಗಳು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
 ನೋಡಿದವು. || ೨೯ || ಕರುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಹಸುಗಳಿಗೆ
 ತಮ್ಮ ಕರುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ-ಸ್ನೇಹವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು.
 ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೇಯು
 ವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗೋಪಾಲಕರು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಸರೆ,
 ಹಳ್ಳ-ಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಗೋಪಾಲಕರೂ ಹೋಗಿ
 ಲಾಗದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ, ಕೊರಳನ್ನೂ ಮುಖ-ಬಾಲಗಳನ್ನು
 ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮ್ತುಗಳಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ
 ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ 'ಹಂಬಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕರು
 ಗಳದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದವು. || ೩೦ || ಆ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು
 ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಕರುಗಳಿದ್ದರೂ, ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪ
 ದಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕರುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ
 ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರು
 ವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡುವ
 ವೆಂಚೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವು. || ೩೧ ||

ಗೋಪಾಸ್ತದ್ರೋಧನಾಯಾಸಮಾಳ್ಕಲಚ್ಛೋದುಮನ್ನನಾ |
ದುರ್ಗಾರ್ಥಚ್ಛೋಽಧೀತ್ಯ ಗೋವತ್ಸದ್ವ್ಯಪುಸುತಾನ್

|| ೩೨ ||

ತದೀಕ್ಷಗೋತ್ಯೇಮರಸಾಪ್ತತಾಶಯಾ

ಜಾಹಾನುರಾಗಾ ಗತಮನ್ಯವೋಽರ್ಭಕಾನ್ |

ಉದುಹ್ಯ ದೋರ್ಭಿಃ ಪರಿರಭ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ

ಭ್ರಾಣೈರವಾಪ್ತುಃ ಪರಮಾಂ ಮುದಂ ತೇ || ೩೩ ||

ತತಃ ಪ್ರವಯಸೋ ಗೋಪಾಸ್ತೋಕಾಶ್ಲೇಷುನಿರ್ವೃತಾಃ |

ಕೃಚ್ಛಾಚ್ಛೈರಪಗತಾಸ್ತದನುಶ್ಚ ತ್ಯದತ್ತವಃ

|| ೩೪ ||

ಪ್ರಜ್ಞಾ ರಾಮಃ ಪ್ರೇಮಧೋರೀಣೈಶ್ಚೈತನ್ಮನುಕ್ತೇಮ್ |

ಯುಕ್ತಪ್ರನೇಷ್ಠಾಶ್ಚೇಷ್ಠಪ್ರಹೇತುವಿದವಂತಯತ್

|| ೩೫ ||

ಕಿಮೇತದಮೃತಮಿವ ವಾಸುದೇವೇಽಖಿಲಾತ್ಮನಿ |

ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಾತ್ಕನುಗ್ರೋಕೇಷ್ಠಪೂರ್ವಂ ಪ್ರೇಮವರ್ಧತೇ

|| ೩೬ ||

ಕೇಯಂ ವಾ ಕುತ ಆಯಾತಾ

ಜೈವೀ ವಾ ನಾರ್ಯುತಾಸುರಿಃ |

ಪ್ರಾಯೋ ಮಾಯಾಸ್ತು ಮೇ ಭರ್ತುಃ

ನಾರ್ಞಾ ಮೇಽಪಿ ವಿಮೋಹಿನೀ || ೩೭ ||

ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ದಾತಾಹೋಃ ಪತ್ನಾಸ್ತವಯುಧಾನಪಿ |

ಮಾರ್ಗಸಾಚಿಂತ್ಯ ವೈಕುಂಠಂ ಚಕ್ಷುಷಾ ವಯುನೇನ ಸಃ

|| ೩೮ ||

ಗೋಪಾಲಕರು ಅವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಫಲತೆಯ ಕುರಿತು ಅವರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿ, ಹಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುರ್ಗಮವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹುರುಗುಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಾಲಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು. || ೩೨ || ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವರ ಹೃದಯ ಪ್ರೇಮರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಬಾಲಕರ ಕುರಿತು ಅಮರಾಗದ ನೆರೆಯೇ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿತ್ತಿಕೊಂಡು, ಎದಗೆ ಏಳಿಕೊಂಡು, ಅವರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದಿತರಾದರು. || ೩೩ || ಪುತ್ರಾರಿಂಗನದಿಂದ ಆನಂದಿತುಂದಿಲರಾದ ವೃದ್ಧಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಲಿ ಹೊರಟರು. ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅವರ ಅರಿಂಗನದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾವಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. || ೩೪ ||

ಗೋಪಬಾಲಕರು ತಾಯಿಯ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ಹುರುಳಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯು ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕ ಕರುಗಳಂತೆ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಲರಾಮನು 'ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ ಎಂಬುದು?' ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೩೫ || ಇದೇಂತಹ ಅದ್ಭುತವು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ! 'ಸರ್ವಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಈ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವಿರುವಂತೆಯೇ ಈ ಬಾಲಕರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕರುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಯಲ್ಲ! || ೩೬ || ಇದೇಂತಹ ಮಾಯೆ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದೆ? ಇದು ಯಾವುದಾದರೂ ದೇವತೆಯದೋ, ಮನುಷ್ಯರದೋ, ಅಸುರರ ಮಾಯೆಯೋ? ಇಲ್ಲ; ಇಲ್ಲ; ಇದು ಬೇರೆ ಯಾರ ಮಾಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕೊಡ ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾಮಾಯೆಯು ನನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನದೇ ಆಗಿರಬೇಕು. || ೩೭ || ಬಲರಾಮನು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಕರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ- ಇವೆಲ್ಲ ಕರುಗಳ, ಗೋಪಬಾಲಕರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೋರ್ವನೇ ಆಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. || ೩೮ || ಹೀಗೆ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಬಲರಾಮನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಈ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರುಗಳು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲ, ಯಕ್ಷಿಣಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪಗಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರೂ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನೇ ಇವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಕರುಗಳ, ಬಾಲಕರ, ಕೋಟು, ಕೊಳಲು, ಹಗ್ಗ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಎಕೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸು

ನೈತೇ ಸುರೇಶಾ ಋಷಯೋ ನ ಚೈತೇ
 ತ್ವಮೇವ ಭಾಸೀಶ ಭದಾತ್ರಯೇಽಪಿ ।
 ಸರ್ವಂ ಪೃಥಕ್ತ್ವಂ ನಿಗಮಾತ್ಯಥಂ ವದೇ-
 ತ್ವುಕ್ತೇನ ವೃತ್ತಂ ಪ್ರಭುಣಾ ಬರೋಽವೈತ್ ॥ ೩೯ ॥

ತಾವದೇತ್ಯಾತ್ಮಭೂರಾತ್ಮಮಾನೇನ ತ್ವುತ್ಪನ್ನೇಹಸಾ ।
 ಪುರೋವದಬ್ಧಂ ಕ್ರೀಡಂತಂ ದದೃಶೇ ಸಕಲಂ ಹರಿಮ್
 ॥ ೪೦ ॥

ಯಾವಂತೋ ಗೋಕುಲೇ ಬಾಧಾಃ ಸಮಾನ್ವ ಸರ್ವ ದಿವ ಹಿ ।
 ಮಾಯಾಕಯೇ ಶಯಾನಾ ಮೇ ನಾದ್ಯಾಪಿ ಪುನರುತ್ಪಿಹಾಃ
 ॥ ೪೧ ॥

ಇತ ಏತೇಽತ್ರ ಕುತ್ರತ್ಯಾ ಮನ್ಯಾಯಾಮೋಹಿತೇತರೇ ।
 ತಾವಂತ ಏವ ತತ್ರಾಬ್ಧಂ ಕ್ರೀಡಂತೋ ವಿಷ್ಣುಣಾ ಸಮಮ್
 ॥ ೪೨ ॥

ಏವಮೇತೇಷು ಭೇದೇಷು ಚಿರಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸ ಆತ್ಮಭೂಃ ।
 ಸತ್ಯಾಃ ಕೇ ಕತರೇ ನೇತಿ ಜ್ಞಾತುಂ ನೇಷ್ಟೇ ಕಥಂಚನ
 ॥ ೪೩ ॥

ಏವಂ ಸಮೋಹಯನ್ವಿಶ್ವಾಂ ವಿಮೋಹಂ ವಿಶ್ವಮೋಹನಮ್ ।
 ಸ್ವಯಿವ ಮಾಯಯಾಜೋಽಪಿ ಸ್ವಯಮೇವ ವಿಮೋಹಿತಃ
 ॥ ೪೪ ॥

ತನ್ಮಾಂ ತಮೋವನ್ಮಹಾರಂ ಖದ್ಯೋತಾರ್ಚಾರಿವಾಹನಿ ।
 ಮಹತೀತರಮಾಯೈಶ್ಯಂ ನಿಹಂತಾತ್ಮನಿ ಯುಂದತಃ
 ॥ ೪೫ ॥

ತಾವತ್ಸರ್ವೇ ವತ್ಸಪಾಲಾಃ ಪಶ್ಯತೋಽಜ್ಯ ತತ್ತ್ವ ಕಾತ್ ।
 ವೈದೃಶ್ಯಂತ ಘನತ್ಯಾಮಾಃ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಸಃ
 ॥ ೪೬ ॥

ತ್ತಿರುವೆ ? ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ತಿಳಿಸು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ತಾನು ಹೀಗೆ ಆಗಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಬಲರಾಮನು ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಂಡನು. ॥ ೩೯ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಲೋಕ ದಿಂದ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. ಅವರ ಕಾಲಮಾನದಿಂದ ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ತ್ರುಟಿ (ಸೂಜೆಯಿಂದ ಕಮಲದ ಎಸಳನ್ನು ಚುಚ್ಚು ವಷ್ಟು ಕಾಲ) ಮಾತ್ರ ಸಮಯ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿ ನಂತೆಯೇ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು. ॥ ೪೦ ॥ ಅವರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು - ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ಕರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಮಾಯಾಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನಾನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕೇಶ್ವಿತರ ನ್ನಾಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ ; ಅವರು ಆಗಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಲ್ಲ. ॥ ೪೧ ॥ ಹಾಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಲ್ಲದ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಗೋಪ ಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರುಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು ? ॥ ೪೨ ॥ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ನೋಡಿದರು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನವರು ಯಾರು ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವರು ಯಾರು ? ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದವರು ಯಾರು, ಕೃತ್ರಿಮವಾದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಯಿತು. ॥ ೪೩ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಗ್ಧರಾಗು ತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಯೆ-ಮೋಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅದೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸುವುದು ದೂರವುಳಿಯಿತು. ಅವರು ಅಜ್ಞಾನ ಆಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಮೋಹಿತ ರಾದರು. ॥ ೪೪ ॥ ರಾತ್ರಿಯ ಫೋರ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಂಜಿನ ಕೆತ್ತಲೆ ಲಯವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ಮಿಂಚುಹುಳುವಿನ ಪ್ರಕಾಶವು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವಂತೆಯೇ, ಕ್ಷುದ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ತಾನೇ-ತಾನಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೫ ॥

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಎಲ್ಲ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕರುಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರತೊಡಗಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದವರಾಗಿದ್ದು, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಚತುರ್ಭುಜರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಗಳೂ,

ಚತುರ್ಭುಜಾಃ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾರಾಜೀವಪಾಣಯಃ |
ಕಿರೀಟನಃ ಕುಂಡಲಿನೋ ಹಾರಿಣೋ ವನಮಾಲಿನಃ
|| ೪೭ ||

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಗದದೋದತ್ತಕಂಬುಕಂಕಣಪಾಣಯಃ |
ನೂಪುರೈಃ ಕಟಕೈರ್ಭಾತಾಃ ಕಟಸೂತ್ರಾಂಗುಲೀಯಕೈಃ
|| ೪೮ ||

ಅಂಘ್ರಮಸ್ತಕಮಾಪೂರ್ಣಾಸ್ತುಲಸೀಸವದಾಮಭಿಃ |
ಕೋಮಲೈಃ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ಭೂರಿಪುಣ್ಯವದರ್ಶಕೈಃ
|| ೪೯ ||

ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಶದ್ಧೇರೈಃ ಸಾರುಣಾಶಾಂಗವೀಕ್ಷಿತೈಃ |
ಸ್ವಕಾರ್ಥಾನಾಮಿವ ರಜಹತ್ತ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಾಲಕಾಃ
|| ೫೦ ||

ಅತ್ಯಾದಿಸ್ತಂಭಪರ್ಯಂತ್ಯೇರ್ಮೂರ್ತಿಮದ್ವಿಶ್ವರಾಚರೈಃ |
ಸತ್ಯಗೀತಾದ್ಯನೇಕಾರ್ಥೈಃ ಪೃಥಕ್ಪ್ರಭಗುಪಾಸಿತಾಃ
|| ೫೧ ||

ಆನಂದೋದ್ಯಮಹಿಮಭರಜಾಭ್ಯಾಭಿವಿಭೂತಿಭಿಃ |
ಪ್ರಸಾದಿಂಶತಿಭಿಃ ಸ್ತುತೈಃ ಪರಿತಾ ಮಹದಾದಿಭಿಃ
|| ೫೨ ||

ಕಾಲಸ್ವಭಾವಸಂಸ್ಕಾರಕಾಮಕರ್ಮಗುಣಾದಿಭಿಃ |
ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮಹಿಮಭಿರ್ಮೂರ್ತಿಮದ್ವಿರುಪಾಸಿತಾಃ
|| ೫೩ ||

ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಾನಂತಾನಂದಮಾತ್ಮಕರಸಮೂರ್ತಯಃ |
ಆತ್ಮಪ್ರಪೂರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾ ಅಸಿ ಹ್ಯುಪನಿಷದ್ವತಾಮ್
|| ೫೪ ||

ಮಃ ಸತ್ಯವದರ್ಶಾಜಃ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನೋಽಮರಾನ್ |
ಅಪ್ಪಾ ಭಾವಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಭಾತಿ ಸಚರಾಚರಮ್
|| ೫೫ ||

ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಹಾರಗಳೂ ಹಾಗೂ ವನಮಾಲೆಗಳು ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪೭-೪೮ || ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪಾದಂಧನವಿದ್ದು ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕಾಂಗದ-ಕೇಯೂರಗಳೂ, ಮಣಿಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಾಕಾರವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊರೆದ ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ ಬರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೂಪುರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಉಡಿದಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನದುಂಗುರಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪೮ || ಸಖಿಷ್ಠಾಂತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯವಂತರಾದ ಭಕ್ತರು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಸುಕೋಮಲವಾದ, ಸೂತನವಾದ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿದ್ದರು. || ೪೯ || ಅವರ ಕಿರು ನಗೆಯು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತೆ ಉಜ್ಜಲವಾಗಿತ್ತು. ಎಣ್ಣೆಗೇಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಅವರ ಕಡೆಗಳ್ಳಿನ ನೋಟವು ಸುಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಇವರೊಡರ ಮೂಲಕ ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಮತ್ತು ರಜೋಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲು ಅವತರಿಸಿದ ಲೋಕಪಾಲಕರಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. || ೫೦ || ತನ್ನನ್ನೂ ಮೊದಲೊಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ಗೀತ-ಸ್ತುತಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನೋಡಿದರು. || ೫೧ || ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂರ್ತಿಯೂ ಅಣಿಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಯೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮಹತ್ತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಇವೆತ್ತುವಾಲ್ಕು ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. || ೫೨ || ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾಲ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮದ ಕಾರಣ ಸ್ವಭಾವ, ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಕಾಮನೆಗಳು, ಕರ್ಮ, ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಫಲ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೂರ್ತಿಮಂತರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಗವಂತನ ಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವಗಳ ಎದುರು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. || ೫೩ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಗಳ ಮೂಲಕ ಸೀಮಿತರಾಗಿರದೆ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶರೂ, ಕೇವಲ ಆನಂತ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಡತೆ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯದ ಭೇದಭಾವವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಏಕರಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೊಂದರೆ. || ೫೪ || ನಿಷದ್ವರ್ಗ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರ ಆನಂತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. || ೫೫ || ಓಣಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಶಿಷ್ಯತ್ವವೇ ಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಈ ಇಡೀ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನೋಡಿದರು. || ೫೬ ||

ಇಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮರೂಪವು ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಅವರ ಹೃದಯವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು (ಎದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಒಂದು

ತತೋಽತಿರುತುಕೋದ್ವೃತ್ತಸ್ತಮಿತೈಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಃ |
ತದ್ಗಾಮ್ನಾಭೂದಜಸ್ತುಕ್ಲಿಂ ಪೂರ್ವೇವ್ಯಂತೀವ ಪುತ್ರಿಕಾ
|| ೫೬ ||

ಇತೀರೇಶೇಽತರ್ಕ್ಕೇ ನಿಜಮಹಿಮನಿ ಸ್ವಪ್ನಮಿತಿಕೇ
ಪರಶ್ರಾಹಾತೋಽತನ್ನಿರಾಸ ಮುಖಬ್ರಹ್ಮಕಮಿತೌ |
ಅನೀತೇಽಪಿ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಕಮಿದಮಿತಿ ವಾ ಮುಹ್ಯತಿ ಸತಿ
ಚಭಾದಾಚೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಪದಿ ಪರಮೋಽಪಾಜವನಿಕಾಮ್
|| ೫೭ ||

ತತೋಽರ್ಥಾಕ್ ಪ್ರತಿಲಬ್ಧಾಕ್ಷು ಈ ಪರೇತವದುತ್ತಿಃ |
ಕೃತ್ಯಾದುನ್ಮಿಲ್ಯ ವೈ ದೃಷ್ಟಿರಾಚರ್ಷ್ಯದಂ ಸಹಾತ್ಮನಾ
|| ೫೮ ||

ಸಪದ್ಯೇದಾಭಿತು ಪತ್ಯನ್ ದತೋಽಪತ್ಯಪ್ಪರಬ್ರಹ್ಮಮ್ |
ವೃಂದಾವನಂ ಜನಾಜೀವ್ಯದ್ರೂಕೀರ್ಣಂ ಸಮಾಪ್ರಿಯಮ್
|| ೫೯ ||

ಯತ್ರ ನೈಸರ್ಗದುರ್ವೈರಾಃ ಸಹಾಸನ್ಮಮ್ಯಗಾದಯಃ |
ಮಿತ್ರಾಣೀವಾಚಿತಾನಾಸುತುತುಪ್ತರ್ಷಕಾದಿಕಮ್
|| ೬೦ ||

ತತ್ರೋದ್ವಹತ್ತರುಪವಂಶತಿತುತ್ಸನಾಪ್ತಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವಯಂ ಪರಮನಂತಮಗಾಧಾಭೋಧಮ್ |
ವತಾನ್ಸಖೀನಿವ ಪುರಾ ಪರಿತೋ ವಿಚಿನ್ತ್-
ದೇಕಂ ಸಪಾಣಕವಲಂ ಪರಮೇಷ್ಟಚಿಪ್ತ || ೬೧ ||

ಮನು) ಸ್ವಬ್ರವಾದುವು. ಅವರು ಭಗವಂತನ ತೇಜದಿಂದ
ನಿಶ್ಚೇದಿತರಾಗಿ ಮೌನರಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಹೀಗೆ ಸ್ವಬ್ರರಾಗಿ
ನಂತಿರುವಾಗ ಗೋಕುಲದ ಅಧಿಪತ್ಯದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ
ನಂತಿರುವ ಒಂದು ಗೊಂದಲಯಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. || ೫೬ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಅತೀತವಾದುದು.
ಅವನ ಮಹಿಮೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಅವನು ಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಕಾಶನೂ, ಆನಂದಸ್ವರೂಪನೂ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅತೀತನೂ
ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ವೇದಾಂತವೂ ಕೂಡ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಅವನನ್ನು ವರ್ಣ-
ಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದನ್ನು
ನಿಷೇಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೋ,
ಕೆಲವು ಸಂಕೇತ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳ
ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇದು
ವಿನು ಎಂದು ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರು. ಅವರು
ಭಗವಂತನ ಆ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಮೋಹ ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು
ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯ
ತೆರೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೫೭ || ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ
ಬಾಹ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಯಿತು. ಸತ್ತವನು ಬದುಕಿ ಎದ್ದು ಕೂಡು-
ವಂತೆ, ಸಚೇತನರಾಗಿ ಅವರು ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು-
ಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಈ ಜಗತ್ತು
ಕಾಣಿಸಿದವು. || ೫೮ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡ-
ತೊಡಗಿದಾಗ ಮೊದಲಿಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಅನಂತರ ಆಗಲೇ ಅವರ
ಮುಂದೆ ವೃಂದಾವನ ಕಂಡುಬಂತು. ವೃಂದಾವನವು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ
ಒಂದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ನೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಜೀವರಿಗೆ ಜೀವನ
ವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹ ಫಲ-ವುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಹಚ್ಚ ಹಸಿ
ರಾದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಶೋಭಿಸು-
ತ್ತಿದ್ದವು. || ೫೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೀಲಾಭೂಮಿಯಾದ
ವೃಂದಾವನ ಭಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ, ತೃಷ್ಣೆ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳು
ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರವು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವತಃ ಪರಸ್ಪರ ವೈರಿಗಳಾದ
ಮನುಷ್ಯರು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರಂತೆ ಒಂದಾಗಿ
ಸೇರಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೬೦ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವೃಂದಾವನವನ್ನು
ದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಗೋಪ ಬಾಲಕನಂತೆ
ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದರೂ
ಅವನಿಗೆ ಮಿತ್ರರಿದ್ದಾರೆ, ಅನಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅತ್ತ-ಇತ್ತ
ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಜ್ಞಾನವು ಅಗಾಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು
ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನೂ, ಕರುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕು-
ತ್ತಿರುವನು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೊದಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಮೊಸರನ್ನದೆ ತುತ್ತನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಈಗಲೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿಯೇ ಅವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ
ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನೋಡಿದರು. || ೬೧ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವರೇಣ ನಿಜಧೋರಣತೋಽವತೀರ್ಯ
ಪೃಥ್ವ್ಯಾಂ ವಪುಃ ಕನಕದಂಡಮಿವಾಭಿಪಾತ್ಯ |
ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಚತುರ್ಮುಖಟಕೋಟಿಭಿರಂಭ್ರಿಯುಗ್ಮಂ
ನತ್ವಾ ಮುದಪ್ತುರುಜಲೈರಕೃತಾಭಿಷೇಕಮ್ || ೬೨ ||

ಉತ್ಥಾಯೋತ್ಥಾಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಥ ಚರಸ್ಥ ಪಾದಯೋಃ ಪತನ್ |
ಅಸ್ತೇ ಮಹಿತ್ವಂ ಪ್ರಾಗ್ವೃಷ್ಟಂ ಸ್ಪೃತ್ವಾ ಸ್ಪೃತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ
|| ೬೩ ||

ಶಸ್ತೇರಥೋತ್ಥಾಯ ವಿಮೃದ್ಯ ಲೋಚನೇ
ಮುಕುಂದಮುದ್ದೀಕ್ತ್ಯ ವಿನಮ್ರಕಂಠರಃ |
ಕೃತಾಂಬಲಿಃ ಪ್ರಶ್ರಯವಾನ್ಸಮಾಹಿತಃ
ಸರ್ವೇಪಥುರ್ಗದ್ಗದಯೈಲತೇಲಯಾ || ೬೪ ||

ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ವಾಹನವಾದ ಹಂಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಂಡವತ್ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕೂ ಕಿರೀಟಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಆನಂದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ವಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದರು. || ೬೨ || ಅವರು ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾ, ಏಳುತ್ತಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವರು ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. || ೬೩ || ಮತ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಉದ್ಗಮನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಶಿರವು ಬಾಗಿತು. ನಡುಗುತ್ತಾ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಆತ್ಮಂತ ವಿನಮ್ರರಾಗಿ, ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಗದ್ಗದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೬೪ ||

ಹದಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ನಾರದುಹಂತ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಹಕಮ ಸ್ಯಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೩ ||

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿ

ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ

ಸೌಮೀತ್ಯ ತೇಽಭ್ರವಪುಷೇ ತಡಿದಂಬರಾಯ
ಗುಂಜಾಮತಂಸಪರಿಪಿಚ್ಛ್ರಸನ್ಮುಖಾಯ |
ವಸ್ಯಸ್ತಚೇ ಕದಲವೇತ್ರವಿವಾಣವೇಣಾ-
ಲಕ್ಷ್ಮಿತಿಯೇ ಮೃದುಪದೇ ಪತುಪಾಂಗಜಾಯ || ೧ ||

ಅನ್ಯಾಪಿ ದೇವ ವಪುಷೋ ಮದನುಗ್ರಹಸ್ಥ
ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮಯಸ್ಯ ನ ತು ಭೂತಮಯಸ್ಯ ಕೋಽಪಿ |
ತೇಜಃ ಮಹಿ ತ್ವಮಸುಮಂ ಮನೂಽಽಂತರೇಣ
ಉಕ್ತಾತ್ರವೈವ ಕಿಮುತಾತ್ಮ ಸುಖಾನುಭೂತೇಃ || ೨ ||

ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹನಾದ ಭಗವಂತನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮನೇ! ಮಿಂಚಿನಂತಹ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೇ! ಗುಲಗಂಜಿಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೇ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲು ಗರಿಯ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮುಖವುಳ್ಳವನೇ! ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೇ! ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನದ ತುತ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಂಕುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಬನ್ನು ಚಾವಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅನುಪಮವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ! ಮೃದು ವಾದ ವಾದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೇ! ನಂದಗೋಪನ ಸುತನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧ || ದೇವನೇ! ನಿನ್ನ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವು ಭಕ್ತರ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪಂಚ ಭೂತಾತ್ಮಕವಾದುದೆಂದು ಯಾರು ತಾನೇ ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನದು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಶರೀರವಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರಯಾಸಮುದಪಾಸ್ಯ ನಮಂತ ಏವ
ಜೀವಂತಿ ಸನ್ಮುಖರಿತಾಂ ಭವದೀಯವಾರ್ತಾಮ್ |
ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ಶ್ರುತಿಗತಾಂ ತನುವಾಙ್ಮನೋಭಿ-
ಯೋ ಪ್ರಾಯಶೋಽಜಿತ ಜಿತೋಽಪ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟೋಕ್ತಾಮ್

|| ೩ ||

ಶ್ರೇಯಸ್ಕೃತಿಂ ಭಕ್ತಿಮುದಸ್ಯ ತೇ ವಿಭೋ
ಕೃಶ್ಯಂತಿ ಯೇ ಕೇವಲ ಚೋದಲಬ್ಧಯೇ |
ತೇಷಾಮಸೌ ಕ್ಲೇಶಲ ಏವ ಶಿಷ್ಯತೇ
ನಾನ್ಯದ್ಭಾ ಸ್ಥೂಲಕುಷಾವಘಾತಿನಾಮ್ || ೪ ||

ಪುರೇಹ ಭೂಮನ್ಮಹವೋಽಪಿ ಯೋಗಿನ-
ಸ್ತ್ವದ್ವರ್ತೀಹಾ ನಿಜಕರ್ಮಲಬ್ಧಯಾ |
ವಿಬುಧ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯೈವ ಕಥೋಪನೀತಯಾ
ಪ್ರಪೇದಿರೇಽಂಜೋಽಚ್ಯುತತೇ ಗತಿಂ ಪರಾಮ್ || ೫ ||

ತಥಾಪಿ ಭೂಮನ್ಮಹಿಮಾಗುಣಸ್ಯ ತೇ
ವಿಬೋದ್ರುಮಹತ್ಕರ್ಮಲಾಂತರಾತ್ಮಭಿಃ |
ಅವಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಾನುಭವಾದರೂಪೋ
ಹ್ಯನನ್ಯಬೋಧ್ಯಾತ್ಮತಯಾ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ || ೬ ||

ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಶುದ್ಧಸ್ವತ್ವಮಯ ಶರೀರವಾಗಿದೆ. ನಾನೇ
ಆಗಲೀ, ಇತರ ಯೋಗಿಗಳೇ ಆಗಲೀ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಈ
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ
ತೀಯಲಾರೆವು. ಆತ್ಮಾನಂದಾನುಭವ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ
ತೀಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ? || ೨ || ಪ್ರಭುವೇ ! ಯಾರು
ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆಯೇ ತಾವಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು
ಕೊಂಡು ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮ
ರಾದ ಸಂತರು ಹೇಳುವ ನಿನ್ನ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಶರೀರ,
ಮಾತು, ಮನಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಕ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಟ್ಟು
ಕೇಳುತ್ತಾ, ಮತ್ತಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುತ್ತಾರೋ,
ಅಂತಹವರು ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡ
ದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ
ನಿನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. || ೩ || ಭಗವಂತನೇ ! ನಿನ್ನ
ಭಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಮೂಲಸ್ತೋತವಾಗಿದೆ.
ಉದ್ಧಮವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಗಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುವರೋ ಅವರು ದುಃಖವನ್ನೇ ಭೋಗಿಸುವರು.
ಅವರಿಗೆ ಕ್ಲೇಶ, ಶ್ರಮವೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಕುಟ್ಟುವ
ವನಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯು ಸಿಗದೆ ಕೇವಲ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೊಂಡುತ್ತದೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವವರಿಗೆ ಶ್ರಮವು ಮಾತ್ರ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. || ೪ ||

ಓ ಅಚ್ಯುತನೇ ! ಓ ಅನಂತನೇ ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯೂ
ಹಲವಾರು ಯೋಗಿಗಳು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗವೇ ಮೊದ
ಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಪದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗ
ದಿರಲು, ಅವರು ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕಕರ್ಮ
ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ
ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಪರಾಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವರು ನಿನ್ನ
ಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿನ್ನ
ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. || ೫ || ಆದರೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ
ನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ! ನಿನ್ನ ನಿರ್ಗುಣ ಸ್ವರೂಪದ ಮಹಿಮೆಯೂ
ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗ
ಬಹುದು. ಆಗಲೂ ಅದು ನಿರ್ವಿಕಾರವೂ ನಿರ್ವಿಷಯವೂ
ಆದ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆಯೇ
ಹೊರತು ಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಿಧ
ವಾದ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ
ರೂಪವಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೀಗಿರುವುದೆಂದು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆತ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು. || ೬ || ಭಗವಂತ ! ಸಮರ್ಥರಾದ ಪುರುಷರು
ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಣ
ಗಳನ್ನೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಮದ ತುಂತುರುಗಳನ್ನು

ಗುಣಾತ್ಮನಸ್ತೇಽಪಿ ಗುಣಾನ್ವಿತಮಾತುಂ
ಹಿತಾವತೀರ್ಣಾಸ್ತು ಕ ತುತಿರೇಽಸ್ತು |
ಕಾಲೇನ ಯೈರ್ವಾ ವಿಮಿತಾಃ ಸುಕಲ್ಪೈ-
ರ್ಭೂತಾಂಸಮಃ ಪೇ ಮಹಿಕಾ ದ್ಯುಭಾಸಃ || ೭ ||

ತತ್ತ್ವೇನುಕಂಪಾಂ ಸುಸಮೀಕ್ಷಮಾಣೋ
ಭುಂಜಾಸ ದಿವಾತ್ಮಕೃತಂ ವಿಪಾಕಮ್ |
ಹೃದ್ವಾಗ್ವುಭೃರ್ವಿ ದಧನ್ನಮಶ್ವೇ
ಜೀವೇತ ಯೋ ಮುಕ್ತಪದೇ ಸ ದಾಯಧಾಳ್ || ೮ ||

ಪಶ್ಯೇತ ಮೇಽನಾರ್ಯಮನಂತ ಆದ್ಯೇ
ಪರಾತ್ಮನಿ ತ್ವಯ್ಯಪಿ ಮಾಯಿಮಾಯಿನಿ |
ಮಾಯಾಂ ವಿತತ್ಕೇಶ್ವತುಮಾತ್ಮವೈಭವಂ
ಹೃತಂ ಕಿಯಾನ್ಯಚ್ಛಮಿವಾರ್ತರಗ್ನಿ || ೯ ||

ಅಹಃ ಕ್ಷುದ್ರಾಚ್ಛುತ ಮೇ ರಜೋಭಿವೋ
ಹೃಜಾಸತಸ್ತತ್ತ್ವಥಗೀಶಮಾನಿಸಃ |
ಅಹಾವಲೇಪಾಂಧತಮೋಽಂಧಚಕ್ಷುಷಃ
ವಿಪೋಽನುಕಂಪೋ ಮಯಿ ಸಾಧವಾನಿತಿ || ೧೦ ||

ಶ್ವಾಸಂ ತಮೋಮಹದಹಂವಿಚರಾಗ್ನಿವಾರ್ಧೋ-
ಸಂವೇಷ್ಠಿತಾಂಡಘಟಸಪ್ತವಿತ್ತಸ್ತಿಕಾಯಃ |
ಶ್ವಿದ್ವಿಧಾವಿಗಣತಾಂಡಪರಾಣುಚರ್ಯಾ-
ವಾತಾಧ್ವೋಮವಿವರಶ್ಚ ಚ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮ್ || ೧೧ ||

ಝಗಝಗಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರ ತಾರೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿಯಾರು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಸಗುಣ ಸ್ವರೂಪದ ಅನಂತಾನಂತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಎಣಿಸಬಲ್ಲರು ? ಮಹಾನುಭಾವನೇ ! ನೀನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೆಂದೇ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವೇ ಸರಿ. || ೭ || ಯಾವ ಪುರುಷನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಒದಗಿಬರುವ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿರ್ವೀಕಾರವಾದ ಮನೋ ಭಾವದಿಂದ ಉಪಭೋಗಿಸುವನೋ, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ, ಗದ್ಗದವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ, ವ್ಯಳಕಿತವಾದ ಶರೀರ ದಿಂದ ತನ್ನನೇ ತಾನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೋ ಅಂತಹವನು ತಂದೆಯ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಮಗನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೮ ||

ಪ್ರಭುವೇ ! ನನ್ನ ಕುಟುಲಕೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡು. ನೀನು ಅನಂತನೂ, ಅದಿ ಪುರುಷನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ನನ್ನಂತಹ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮಾಯಾವಿಗಳೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೆಲೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬಯಸಿದೆನು. ಅವನ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನಾನು ಬೆಂಕಿಯ ಮುಂದೆ ಕಿಡಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೯ || ೬ ಭಗವಂತ ! ನಾನು ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಧಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಬಿಡ್ಡಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಈಶನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆನು. 'ನಾನು ನಿನ್ನ ರಹಿತನೂ, ಜಗತ್ಕರ್ತೃವು ಆಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಮಾಯಾಕೃತ್ವವಾದ ಮೋಹವೆಂಬ ದಟ್ಟನಾದ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅಂಧನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀನು ಮನ್ನಾಂವು 'ಇವನು ನನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ, ನನ್ನ ಸೇವಕನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ, ಇವನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ' ನೀನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೇ ಇಂದು ನಾನು ಸೂತನಾದೆ. ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನ ಅವರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು. || ೧೦ || ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್ತ್ವಕ್ಷ, ಅಹಂಕಾರ, ಅಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ ಜಲ ಮತ್ತು ಪೃಥಿವೀರೂಪವಾದ ಅವರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ನನ್ನ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರೋಮ-ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಗವಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪರಮಾಣುಗಳಂತೆ ಅಗಣಿತವಾದ ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿವೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಅನಂತವಾದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ? ಕೇವಲ ಏಳು ಗೇಣುದ್ದದ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ನಾನೆಲ್ಲಿ ? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ವರ್ವತ ಪರಮಾಣುಗಳ ಅಂತರವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. || ೧೧ ||

ಉತ್ಕ್ಲೇಷಣಂ ಗರ್ಭಗತ್ಯ ಪಾದಯೋಃ
 ಕಿಂ ಕಲ್ಪತೇ ಮಾತುರಧೋಕ್ಷಜಾಗರೇ ।
 ಕಿಮಸ್ತಿನಾಸ್ತಿದ್ಯಪದೇಶಭೂಷಿತಂ
 ತವಾಸ್ತಿ ಕುಕ್ಷೇಃ ಕಿಯದಪ್ಯನಂತಃ ॥ ೧೨ ॥

ಜಗತ್ಪ್ರಯಾಂತೋದಧಿಸಂಪ್ಲವೋದೇ
 ನಾರಾಯಣಸ್ಯೋದರನಾಭಿಸಾಲಾತ್ ।
 ವಿನಿರ್ಗತೋಽಜಸ್ತಿತಿ ವಾಚ್ಛ ದೈ ಮೃಷಾ
 ಕಿಂ ತ್ವಿಶ್ವರ ತ್ವನ್ನ ವಿನಿರ್ಗತೋಽಸ್ಮಿ ॥ ೧೩ ॥

ನಾರಾಯಣಸ್ತು ನ ಹಿ ಸರ್ವದೇಹಿನಾ-
 ಮಾತ್ಮಾಸ್ಯಧೀಶಾಖಿಲಲೋಕಸಾಕ್ಷೀ ।
 ನಾರಾಯಣೋಽಂಗಂ ನರಭೂಜಲಾಯನಾ-
 ತ್ತುಚ್ಛಾಪಿ ಸತ್ಯಂ ನ ತವೈವ ಮಾಯಾ ॥ ೧೪ ॥

ತಚ್ಚೇಜ್ಜಲಪ್ತಂ ತವ ಸದ್ಭಗದ್ವಪುಃ
 ಕಿಂ ಮೇ ನ ದೃಷ್ಟಂ ಭಗವಂಸ್ತದೈವ ।
 ಕಿಂ ವಾ ಸುದೃಷ್ಟಂ ಹೃದಿ ಮೇ ತದೈವ
 ಕಿಂ ನೋ ಸಪದ್ಧೇವ ಪುನರ್ವ್ಯದರ್ಶಿ ॥ ೧೫ ॥

ಅತ್ಯೇವ ಮಾಯಾಧಮನಾಮತಾರೇ
 ಹ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ಒಹಿಃ ಸ್ಪೃಷ್ಯ ।
 ಕೃತ್ಸಸ್ಯ ಚಾಂತರ್ಜಿತರೇ ಜನನ್ಯಾ
 ಮಾಯಾತ್ಮಮೇವ ಪ್ರಕಟಕೃತಂ ತೇ ॥ ೧೬ ॥

ಯಸ್ಯ ಕುಕ್ಷಾವಿದಂ ಸರ್ವಂ ಸಾತ್ಯಂ ಭಾತಿ ಯಥಾ ತಥಾ ।
 ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತೇಹ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕಿಮಿದಂ ಮಾಯಯಾ ವಿನಾ
 ॥ ೧೭ ॥

ಅದೈವ ತದ್ಭಗೇಽಸ್ಯ ಕಿಂ ಮಮ ನ ತೇ
 ಮಾಯಾತ್ಮಮಾದರ್ಶಿತ-
 ಮೇತೋಽಸಿ ಪ್ರಥಮಂ ತತೋ ವ್ರಜಸುಹೃದ್
 ವತ್ಸಾಃ ಸಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ।

ಅಧೋಕ್ಷಜನೇ ! ಮಗುವು ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ
 ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಾಯಿಗೆ
 ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಯೇ ? ತಾಯಿಯು ಇದನ್ನು
 ಅಪರಾಧವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಳೇ ? ಅಸ್ತಿ-ನಾಸ್ತಿ ಎಂದು
 ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುಗಳಾದರೂ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು
 ಒಟ್ಟು ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆಯೇ ? ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ
 ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ
 ಅಪರಾಧವನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು. ॥ ೧೨ ॥

ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ
 ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ನಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನೇ ಪವಡಿಸಿದ್ದನೆಂದೂ, ಅವನ
 ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ಶ್ರುತಿಗಳು ಸಾರು
 ತವ. ಈ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು ಪಿಂಡಿತವಾಗಿ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಪ್ರಭೋ! ನೀನೇ
 ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನೇ
 ಅಲ್ಲವೇ ? ॥ ೧೩ ॥ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನಾರಾಯಣನಾಗಿರುವ
 ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ ?
 ಅಧೀಶನೂ ಆಗಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ ? ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿ
 ಯಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನು ನೀನೇ
 ಆಗಿರುವೆ. ನರನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜಲವನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯವೆಂದು
 ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೂ ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ
 ಮಾಯೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೧೪ ॥ ಭಗವಂತನೇ ! ನಿನ್ನ ವಿರಾಟ್
 ಸ್ವರೂಪವು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಲದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುದಾದರೆ ನಾನು
 ಕಮಲನಾಳದ ಮೂಲಕ ನೀರಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೂರು ವರ್ಷ
 ಗಳವರೆಗೂ ಹುಡುಕಿದರೂ ಆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಕೆ
 ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ? ಪುನಃ ನಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
 ಆ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು ? ಆ ದಿವ್ಯ
 ಸ್ವರೂಪವು ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೇ ಕಂಡು ಪುನಃ
 ಮರೆಯಾದುದೇಕೆ ? ॥ ೧೫ ॥ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಉಪಶಮನ
 ಗೊಳಿಸುವ ಮಾಯಾಧವನೇ ! ಯುಗಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ
 ವಿಷಯವು ಹಾಗಿರಲಿ. ಇದೇ ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿಯೇ
 ಹೊರಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
 ತೋರಿಸಿ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ
 ಅದುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಕಲ್ಪಿತವೆಂದೇ
 ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೬ ॥ ದಯಾಳುವೆ ! ನಿನ್ನಿಂದ ಉಂಟಾದ
 ಈ ಅಖಂಡವಿಶ್ವವು ಹೊರಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಸಹಿತ
 ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿತು. ಇದು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಲ್ಲದೆ
 ಮತ್ತೇನು ? ಇದು ನಿನ್ನ ಲೀಲಾವಿನೋದವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥
 ಅದು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಉದರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದ
 ಮಾತಿರಲಿ ; ಇಂದು ನೀನು ತೋರಿಸಿದ ವಿಶ್ವರೂಪವಾದರೂ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲೀಲೆಯೇ ? ಮೊದಲು ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದೆ
 ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಾಲಕರೂ, ಕರುಗಳೂ ನೀನೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿ
 ಕೊಳಲು, ಕೊಂಬು, ಬೆತ್ತಗಳೂ ನಿನ್ನ ರೂಪಗಳೇ ಆದುವು.
 ಅನಂತರ ಗೋಪಾಲಕರಾದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳೂ

ತಾವಂತೋಽಸಿ ಚತುರ್ಭುಜಾಸ್ತದಖಿಲೈಃ
ಸಾಕಂ ಮಯೋಪಾಸಿತಾಃ
ತಾವಂತ್ಯೇವ ಜಗಂತ್ಯಭೂಸ್ತದಮಿತಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಭಯಂ ತಿಷ್ಠತೇ || ೧೮ ||

ಅಜಾನತಾಂ ಪಕ್ಷದವೀಮನಾತ್ಮ-
ನ್ಯಾತ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ಭಾಸಿ ವಿತತ್ಯ ಮಾಯಾಮ್ |
ಸೃಷ್ಟಾನ್ವಿವಾಹಂ ಜಗತೋ ವಿಧಾಸ
ಇವ ತ್ವಮೋಽಂತ ಇವ ತ್ರಿನೇತ್ರಃ || ೧೯ ||

ಸುರೇಷ್ಟಪಿಷ್ಟಿತ ತಥೈವ ಸೃಷ್ಟುತಿ
ತೀರ್ಯಕ್ತು ಯಾದಸ್ತುತಿ ತೇಽಜನಾತ್ಮ |
ಜನ್ಮಾಸತಾಂ ದುರ್ಮದನಿಗ್ರಹಾಯ
ಪ್ರಭೋ ವಿಧಾತಃ ಸದನುಗ್ರಹಾಯ ಚ || ೨೦ ||

ಕೋ ದೇತ್ತಿ ಭೂಮನ್ಯಗವಸ್ತರಾತ್ಮನ್
ಯೋಗೇಶ್ವರೋತಿರ್ಭವತ್ಯುಲೋಕ್ಯಾಮ್ |
ಕೃ ದಾ ಕಥಂ ವಾ ಕಷಿ ವಾ ಕದೇತಿ
ವಿಸ್ತಾರಯನ್ಮೇದಸಿ ಯೋಗಮಾಯಾಮ್ || ೨೧ ||

ತಸ್ಮಾದಿದಂ ಜಗದಕೇಷಮಸತ್ಸ್ವರೂಪಂ
ಸ್ವಭಾವಮದ್ವಧಿಪಣಂ ಪುರುದುಖಿದುಖಿಮ್ |
ತದ್ವೈವ ನಿತ್ಯಸುಖಬೋಧತನಾವನಂತೇ
ಮಾಯಾತ ಉದ್ಯದಪಿ ಯತ್ಸದಿವಾವಭಾತಿ || ೨೨ ||

ಒಕಸ್ತಮಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಃ ಪುರಾಣಃ
ಸತ್ಯಃ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರನಂತ ಆದ್ಯಃ |
ನಿತ್ಯೋಽಕ್ಷರೋಽಜಸ್ವಸುಖೋ ನಿರಂಜನಃ
ಪೂರ್ಣೋಽದ್ವಯೋ ಮುಕ್ತ ಉಪಾಧಿರೋಽಮೃತಃ || ೨೩ ||

ಮಿಮಂವಿಧಂ ತ್ವಾಂ ಸಕಲಾತ್ಮನಾಮಪಿ
ಪ್ರಾತ್ಯಾನಮಾತ್ಮಾತ್ಮತಯಾ ವಿಚಕ್ಷತೇ |
ಮುರ್ಮರ್ಕಲಬೋಧನನಿಷತ್ಸುಚಿಕ್ಷುಷಾ
ಮೇ ತೇ ತರಂತೀವ ಭವಾನ್ಯತಾಂಬುಧಿಮ್ || ೨೪ ||

ಚತುರ್ಭುಜರಾಗಿ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾ-
ಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ನನ್ನಿಂದಲೂ, ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಶತ್ರು-
ಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅನಂತರ
ನೀನೇ ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಾಗಿಯೂ ತೋರಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಈಗ
ನೀನೇ ಅವರಿಚ್ಛಿನ್ನವೂ, ಅದ್ವಿತೀಯವೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಉಳಿ-
ದಿರುವೆ || ೧೮ || ಅಜ್ಞಾನವಶದಾದ ಜನರು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅವರಿಗೆ ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿತ್ವ ಜೀವಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಕಂಡುಬರುವೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಜಾಲವನ್ನು ಬೀಸಿ,
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ (ಬ್ರಹ್ಮ) ರೂಪದಿಂದ, ಪಾಲಿಸುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ (ವಿಷ್ಣು) ರೂಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಸಂಹಾರದ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಕಂಡುಬರುವೆ. || ೧೯ ||
ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನೂ,
ನಿಯಾಮಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ಜನ್ಮರಹಿತನೇ ಆದರೂ ದೇವ-
ಋಷಿ-ಮನುಷ್ಯಾದಿಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ-ಜಲಚ-
ರಾದಿ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಅವತಾರ
ಗಳು ದುಷ್ಟರ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಪುರುಷರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ಆಗುವುದು. || ೨೦ || ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಅನಂತನೂ,
ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ಯೋಗೇಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ
ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗ? ಎಲ್ಲಿ?
ಹೇಗೆ? ಎಷ್ಟು ಕಾಲವವರೆಗೆ ಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವೆಯೆಂಬ ವಿಷಯವು
ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ? ನಿನ್ನ
ಯೋಗಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅಚಿಂತ್ಯವೂ, ಅಪ್ರ-
ಮೇಯವೂ ಆಗಿದೆ. || ೨೧ || ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು
ಅಸತ್ತ್ವರೂಪವಾದುದು. ಇದು ಸ್ವಪ್ನಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಚೈತನ್ಯ-
ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ದುಃಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖ ಒದಗಿಬರುವ
ಸ್ಥಾನವು ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತು
ಎಂಬುದು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ
ಅಧಿಷ್ಠಾನದ ಬಲದಿಂದ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ಸುಖಸ್ವರೂಪ-
ವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ಚೇತನಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ಭಾಸ-
ವಾಗುತ್ತದೆ. || ೨೨ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಏಕಮಾತ್ರ ಸತ್ಯನು.
ಹೇಗೆಂದರೆ ನೀನು ಸಮಸ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ.
ನೀನು ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದುದರಿಂದ ಜನ್ಮಾದಿವಿಕಾರಗಳಿಂದ
ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯೂ, ಅನಂತನೂ, ಅದಿ-
ಪುರುಷನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿತ್ಯನೂ, ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ,
ಅಖಂಡಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿರಂಜನನೂ,
ಪೂರ್ಣನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತವಾದ
ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಮೃತ್ಸ್ವರೂಪನೂ
ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೨೩ || ನೀನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬೆಳಗುವೆ. ಗುರುರೂಪನಾದ ಸೂರ್ಯನಿಂದ
ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ರೂಪವಾದ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿನ್ನನ್ನು
ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡವರು ಈ ಮಿಥ್ಯಾಸಂಸಾರ ಸಾಗರ
ವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೨೪ ||